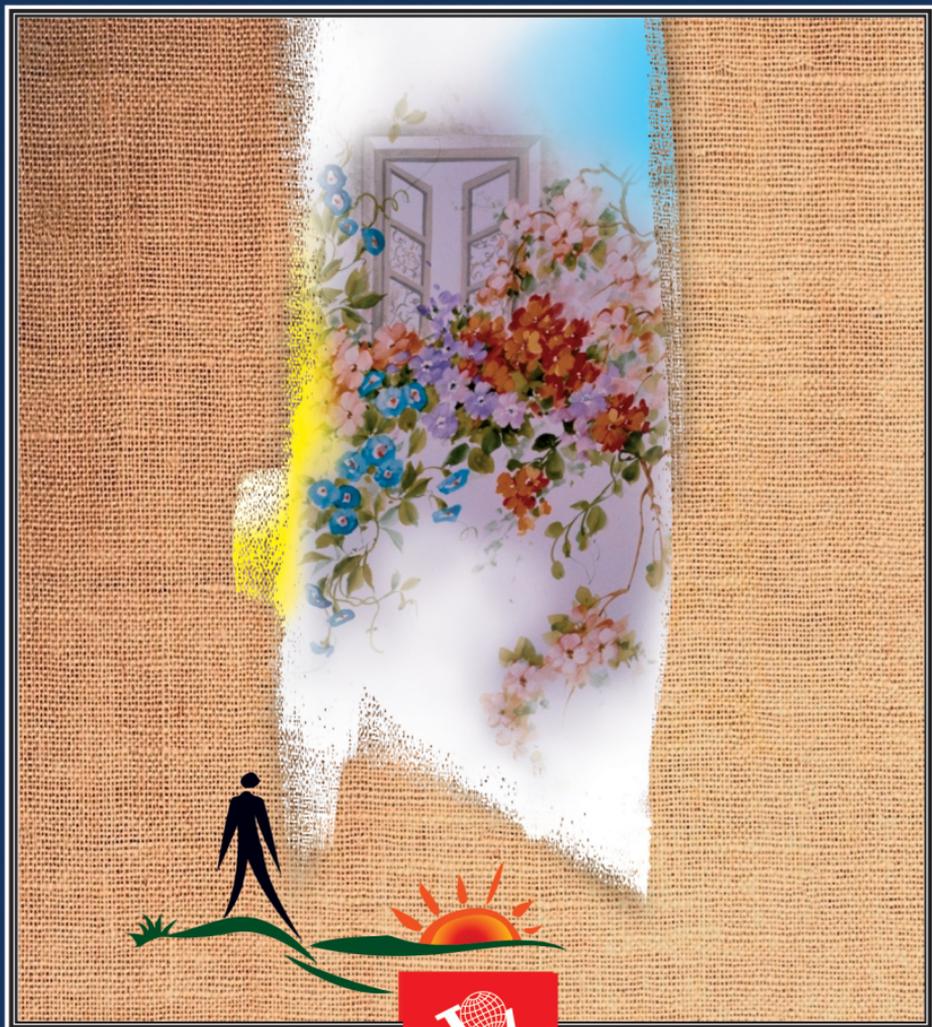

biblioteca școlarului

NICOLAE DABIJA DORURI INTERZISE

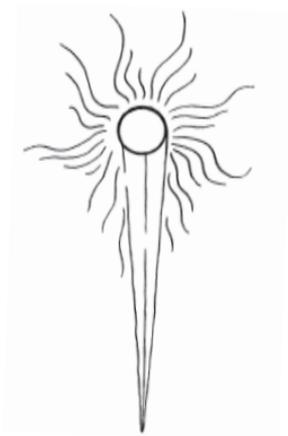
biblioteca scolarului

NICOLAE DABIJA

DORURI INTERZISE

Editie de autor

Colecție inițiată și coordonată de Anatol Vidrașcu și Dan Vidrașcu
Concepția grafică a colecției și coperta: Vladimir Zmееv
Fotografiile din arhiva autorului:
Desene de Nicolae Dabija

REFERINȚE
ISTORICO-LITERARE:

Iulia Scutaru,	Grigore Ilisei
Ioan Alexandru,	Iulian Filip,
Constantin Ciopraga,	Anatol Codru,
Zaharia Sângeorzan,	Vasile Țepordei,
Theodor Codreanu,	Ilarie Hinoveanu,
Viorel Dinescu,	Marcia Johnston,
Ion Cocora,	Ion Pavelescu,
Ion Necula,	Ana Bantoș,
Mihai Cimpoi,	Florian Copcea,
Eugen Simion,	Octavian O. Ghibu,
Mihail Gorbaciov,	Alexandru Cistelecan,
Neagoie Gheorghe,	Volodimir Zatulîviter,
Mihail Diaconescu,	Hristu Căndroveanu,
Adrian Păunescu,	Vasile Fluturel,
Anatol Ciocanu,	Grigore Vieru,
Marian Barbu,	Ion Rotaru,
Rayan Lahud,	Leo Butnaru,
John Flynn,	Iulius Popa,
Iulia Scutaru,	Iurie Colesnic,
Dumitru Micu,	Alex Ștefănescu,
George Băjenaru,	Vladimir Beșleagă,
Virgil Dumitrescu,	Gheorghe Ghimpu,
Maria Simonca,	Mihail Dolgan,
Rand Brandes,	Ion Ciocanu,
Alexe Rău,	Petru Soltan
Valeriu Matei,	Tudor Țopa
Andrei Mudrea,	

Editura „Litera Internațională“
O.P 61; C. P 21, sector 1, București, România
tel./fax (021) 3303502; e-mail: info@litera.ro

Grupul Editorial „Litera“
str. B. P. Hasdeu nr. 2, mun. Chișinău, MD-2005, Republica Moldova
tel./fax (3732) 292 932, 294 110, fax 294 061;
e-mail: litera@litera-publishing.com

Difuzare:

S.C. David D.V.Comprod SRL
O. P 61; C. P 21, sector 1, București, România
tel./fax (021) 3206009

Prezenta ediție a apărut în anul 2003 în versiune tipărită
și electronică la Editura „Litera Internațională“
și Grupul Editorial „Litera“.
Toate drepturile rezervate.

Editori: *Anatol și Dan Vidrașcu*
Lector: *Andrei Grumeza*
Tehnoredactare: *Olesea Pașa*

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic din Chișinău.
Comanda nr. 30794

CZU 821.135.1(478)-1
D 11

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Dabija, Nicolae

Doruri interzise / Nicolae Dabija; (Bibl. școlarului, serie nouă, nr. 451, col. iniț. și coord. Anatol și Dan Vidrașcu; conc. gr. col. și cop. /Vladimir Zmeev) — B.: Lit. Inter., Ch.: Litera, 2003 (Combinatul Poligr.). — 624 [p].

ISBN 9975-74-627-6 — ISBN 973-675-006-X

821.135.1(478)-1

TABEL CRONOLOGIC

1948

15 iulie.
În satul Codreni, raionul Căinari (nu departe de localitatea unde a văzut lumina zilei Alexei Mateevici, cântărețul *Limbii noastre*), se naște poetul, publicistul și omul politic Nicolae Dabija. Părinții: Trofim Ciobanu, țăran cu „bibliotecă”, Cristina Dabija, țărancă (din rude de preoți, fratele ei Serafim Dabija, stareț al mănăstirii Zloți, și verișorul ei, părintele Nicodim Onu, fiind condamnați

Preotul Serafim Dabija, unchiul poetului

Cu sora Natalia (1958)

în 1947 de către organele NKVD, în cadrul aceleiași proces, la ani grei de temniță pentru „activitate antisovietică”. Arhimandritul Serafim Dabija a fost deportat pentru grava „crimă” de „a fi zidit o mănăstire în scopuri antisovietice”). Studiile primare le-a urmat în satul natal (1955-1959), școala medie incompletă în comuna Sagaidac (1959-1963), școala medie completă în orașelul Cimișlia (1963-1966).

1965

Debutează în ziarul „Tinerimea Moldovei”, cu un ciclu de versuri prezentat elogios de către tânărul (pe atunci) critic literar Mihai Cimpoi.

1966-1972

Urmează studiile la Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea de Ziaristică (în anul III a fost exmatriculat pentru „activitate proromânească și antisovietică”, fiind reînscris peste un an, în 1970, la Facultatea de Filologie).

Bunica Ana Dabija alături de Nicodim Onu, după revenirea acestuia din Siberia

Cu părinții Trofim și Cristina, fratele Vladimir și sora Natalia (1958)

1972

După absolvirea facultății e angajat ca redactor la redacția Tineret a Televiziunii din Chișinău.

1975

La Editura „Cartea Moldovenească” publică prima carte de versuri cu titlul sugestiv *Ochiul al treilea*, care se va extinde asupra întregii generații, cea a scriitorilor anilor '70, ea fiind

numită de critica literară *Generația „Ochiul al treilea”*. Activează la revista „Nistru” (ulterior „Basarabia”) în calitate de șef al secției Poezie și Critică.

1977

Pentru volumul de versuri *Ochiul al treilea* i se acordă Premiul Tineretului din Moldova. Pe banii câștigați face o fântână în satul natal; consătenii îi spun „fântâna lui Nicolae Dabija”. Inițiază și conduce

Elev în clasa a 6-a la școala din Sagaidac (1960). N. Dabija e al treilea din dreapta, rândul doi de sus.

cenaclul „Dialog” al Uniunii Scriitorilor, care în activitatea sa pe parcursul a circa unui deceniu va menține nestinsă flacăra românismului în Basarabia.

1980

La Editura „Literatura artistică” apar: volumul de versuri *Apă neînceptă*, cu desene de autor, și cartea pentru copii *Povești de când Păsărel era mic*.

1982

Autor al textului la albumul fotografic *Bun găsit, lume...*

Student, lângă bustul lui Eminescu (1966)

1983

Editează volumul de eseuri despre clasicii literaturii române *Pe urmele lui Orfeu*, bazat pe documente și date istorice adunate de prin arhivele din Moscova, Kiev, Lvov, Harkov etc. Cenzura califică

În lan de floarea soarelui (1966)

cartea „nocivă“, pentru că ar fi fost una despre „popi“ și „feudali“, ea fiind salvată în ultimul moment de către președintele de atunci al Uniunii Scriitorilor, Pavel Boțu, care o prefațează.

1984

Contribuie la înființarea revistei „Orizontul“, ulterior „Columna“, care se dorea o revistă a tinerilor scriitori, Nicolae Dabija fiind primul ei redactor-șef.

1985

Scoate, la Editura „Literatura artistică“, volumul de versuri *Zugravul anonim*, cu un inspirat eseu de creație intitulat *Necesitatea poeziei*.

La aceeași editură apare, în colecția *Poezie moldovenească contemporană*, un

Cu Nichita Stănescu, Lev Ozerov și Mircea Tomuș (1976)

volum de versuri în versiune rusă cu titlul *Stihii (Versuri)*.

1986

În luna mai este ales de către Congresul al VII-lea al Uniunii Scriitorilor din Moldova redactor-șef al

Citind poeme la o întâlnire cu cititorii la cetatea Soroca (1982)

săptămânalului „Literatura și Arta“, care devine flacăra Mișcării de renaștere a conștiinței naționale, cea mai așteptată și citită revistă în istoria acestor locuri, ajungând la un tiraj de 260000 ex. în 1990. Fiind una din „publicațiile literare cu cel mai mare tiraj din Europa“ (lucru menționat de ziarul francez „Figaro“, care a subliniat, într-un articol semnat de Victor Lupan, că „Literatura și Arta“ a jucat în Revoluția de Renaștere Națională a Basarabiei același rol pe care l-a jucat Televiziunea Română în cadrul Revoluției din decembrie 1989). Succesele răsunătoare ale revistei din Chișinău provoacă un adevărat război psihologic între aceasta și Comitetul Central al Partidului Comunist al R.S.S.M., care face tentative disperate de a o „tempera“, de a-i „pune la punct“ curajul și, în ultimă instanță, de a o interzice (în perioada de luptă pentru limbă, alfabet etc., anii 1988-1990). În traducerea lui Aleksandr Brodski îi apare o carte pentru copii *I scazala mne Jar-PTița (Pasărea Măiastră)*.

Vorbind la Marea Adunarea Națională, 29 august 1989

1987

Un adevărat eveniment cultural îl constituie și apariția *Antologiei poeziei vechi moldovenești*, prin care Nicolae Dabija scoate la lumină texte inedite, traduse din limbile slavonă, greacă, polonă, latină, descoperite în arhivele din Rusia, Ucraina, Polonia etc.

Poetul prezintă conferințe la radio și televiziune despre istoria națională, interzisa până atunci în Basarabia, publicate apoi în presa republicană (îndeosebi în revista pentru copii „Noi“, la rubrica „Din tată-n fiu. Capitole din istoria Moldovei“).

În același an, la invitația Uniunii Scriitorilor din România, trece pentru prima dată Prutul și vizitează Putna, Ipotești, Humulești, Voronețul, Gura Humorului, Suceava, Iași...

1988

I se decernează Premiul de Stat al Republicii Moldova în domeniul literaturii și artei pentru cărțile *Antologia poeziei vechi moldovenești*, *Pe urmele*

Cu Marin Sorescu (1990, la Chișinău)

lui Orfeu și Alte povești de când Păsărel era mic.

Membru al Comisiei de Stat pentru problemele limbii, care pune în discuție revenirea la alfabetul latin și necesitatea legiferării limbii române ca limbă de stat în Republica Moldova.

E unul dintre însuflețitorii Mișcării de Eliberare Națională, creării Frontului Popular din Moldova. Manifestările literare cu participarea poetului

se transformau, în acea perioadă, în mitinguri de protest contra regimului

totalitar-sovietic. Cântecul „Cât trăim pe-acest pământ“ (baladă) pe versurile lui Nicolae Dabija (muzica – Tudor Chiriac) devine în anii 1988-1990

un imn al Mișcării de Eliberare Națională a basarabenilor, fiind cântat de cei aproape un milion de participanți la Marea Adunare Națională din 27 august 1989, care își cereau dreptul la Limba Română, Alfabet Latin și Demnitate Națională.

1989

Editează volumul de versuri *Aripă sub cămașă*, considerat drept cea mai

bună carte a anului. Reeditată în 1991 la Editura „Junimea“ din Iași, cu o prefață de Constantin Ciopraga, cartea i-a adus poetului merituoză aprecieri și în România. La editura „Molodi“ din Kiev, în traducerea lui V. Zatulăviter, volumul sus-menționat apare în limba ucraineană. Este ales deputat al poporului din U.R.S.S. în ultimul for legislativ unional (1989-1991), la primele alegeri parțial libere inițiate de M. Gorbaciov, de la tribuna căruia luptă pentru democratizarea și desovietizarea societății, apărând revendicările naționale ale basarabenilor.

1990

La Editura „Hyperion“ tipărește studiul documentar *Moldova de peste Nistru – vechi pământ strămoșesc*, cu textul fiind tradus și în limba rusă. Ediția s-a bucurat de o largă rezonanță și peste hotarele republicii. În timpul conflictului armat de la Nistru (1992) volumul este scos din bibliotecile și librăriile Transnistriei, de către cazaci și separatiști, și ars public. Este ales deputat în Parlamentul Republicii Moldova, unde susține o activitate permanentă pentru emanciparea națională a românilor basarabeni, pentru ieșirea Basarabiei din imperiul sovietic, pentru legiferarea Tricolorului, Stemei,

Imnului național, pentru repunerea în drepturi a limbii române, a istoriei, a identității românești. Este ales președinte al Societății benevole „Limba noastră cea română“.

1991

Își dă concursul la îmbunătățirea calității manualelor școlare. În colaborare cu Sofia Bolduratu a elaborat manualul *Literatura română pentru clasa a 5-a*, ajuns deja la ediția a IV-a. Împreună cu Aurelian Silvestru editează un ciclu de manuale de istorie pentru clasele primare, *Daciada*, traduse și în rusește. Devine președinte al Asociației Oamenilor de Știință, Cultură și Artă din Republica Moldova.

Colectivul și oaspeții ai săptămânalului „Literatura și Arta“

1992

Publică eseu istoric
*Domnia lui Ștefan cel
Mare* și culegerea
de povestiri *Nasc
și la Moldova oamenii*.
Ultima e apreciată
cu Premiul Ion Creangă
pentru cea mai bună
carte pentru copii

La apa Iordanului, 1990

a anului.

În colecția *Poezii
de duminică*, editată
de Uniunea Scriitorilor
din Republica Moldova,
apare placheta de
versuri *Mierla
domestică*.
I se acordă Marele
Premiu pentru
Poezie Nichita
Stănescu.

1993

E ales membru de
onoare
al Comisiei de Istorie
Bisericească
din România pentru
volumele *Pe urmele
lui Orfeu* (1983)

*Adrian Păunescu, Grigore Vieru, Dumitru Matcovschi
și Nicolae Dabija (1994, Chișinău)*

Cu poetul Ion Cocora la bojdeuca lui Ion Creangă, Iași, 1989

și *Antologia poeziei vechi
moldovenești* (1987), la
recomandarea Î.P.S.
Nestor, Mitropolitul
Olteniei,
și Î.P.S. Antonie,
Mitropolitul Ardealului.
La editura „Hyperion“
vede lumina tiparului
volumul de poeme
Dreptul la eroare,

cu ilustrații
de autor, care obține
în același an Premiul
Uniunii Scriitorilor
din Republica
Moldova.

Are loc Congresul
Intellectualității
din Republica
Moldova, în cadrul
cărui Nicolae Dabija
prezintă referatul
de bază.

E ales copreședinte
al Congresului
Intellectualității.

1994

La Editura
„Junimea“ din Iași
publică volumul de
versuri *Lacrima
care vede*. I se acordă
Premiul bibliofililor
pentru cea mai
citiată carte a anului.

1995

I se decernează
Premiul Academiei
Române Mihai
Eminescu, pentru
volumul *Dreptul
la eroare*. În colecția
*Poeți români
contemporani*, editată
la București, apare
antologia poetică
Oul de piatră. Cavaler
al Ordinului Republicii,
cea mai înaltă distincție
a Republicii Moldova,
pe care-l va returna
însă în 2002, în semn
de protest față de
acțiunile de comunizare
a societății și de
subminare a valorilor
democratice de către
partidul de
guvernământ.

În anii 1995, 1996,
1997 devine câștigător
al Topului „10 jurnaliști
ai anului“, organizat
de Clubul de presă
de la Chișinău.

1997

La Craiova,
Editura „Scrisul
Românesc“ scoate de
sub tipar culegerea
de publicistică

Libertatea

are chipul

lui Dumnezeu,
pentru care autorului
i se acordă Premiul
pentru proză

Gib I. Mihăescu.

Editura

Uniunii Scriitorilor
editează albumul
Ștefan cel Mare și Sfânt,
autorul textului fiind
Nicolae Dabija.

*Cu călugării mănăstirii Zloți, care-l are pe poet unul dintre
citori, la mormântul iegumenului Serafim Dabija*

1998

E ales deputat
în Parlamentul
Republicii Moldova.
Va reprezenta forul
legislativ al Republicii
Moldova în Adunarea
Parlamentară
a Țărilor din
Bazinul Mării
Negre (APCEMN).
La Editura „Minerva“
din București,
în prestigioasa
colecția *Biblioteca*
pentru toți, apare
volumul de versuri

Fotograful de fulgere,
prefațat de Eugen
Simion, președinte
al Academiei
Române.

În colecția *Autograf,*
editată de

*Nicolae Dabija cu Grigore
Vieru îngeunuchind la mor-
mântul lui Ștefan cel Mare
de la Putna (iunie 1989)*

Biblioteca Municipală
B.P. Hasdeu din
Chișinău, apare
culegerea *Cercul
de cretă,* conținând
texte autografe
și desene ale
autorului. La editura
„Litera“ apare
culegerea antologică de
versuri *Cerul lăuntric*
Fundatia „Scrisul
Românesc“ din Craiova
editează volumul de
eseuri *Icoană spartă,*
Basarabia.
Editura „Helicon“
din Timișoara

va tipări două
volume de poezie: *Între
dragoste și moarte*
și *Poezia, bucuroasă
tristețe* (seria *Liliput*).

1999

Fundația

„Scrisul Românesc“
din Craiova scoate
cel de-al treilea
volum de
publicistică
și eseuri, intitulat
Harta noastră
care sângerează, pentru
care i se acordă
Premiul Uniunii
Scriitorilor
din Moldova.

Editura „Edit-press“
din Galați publică
volumul de poeme
Tăceri asurzitoare.

2000

I se decernează
Premiul „Titu
Maorescu“
al Asociației
Juriștilor
din România.
Devine laureat
al Premiului pentru
Literatură, anul 2000,
în Gala premiilor

Iurie Matei.

Este decorat
cu Medalia
guvernamentală
a României
„Eminescu. 150
de ani de la naștere“.
Președintele
României, prin
Cu poeta *Ana Blandiana*
(1997, Chișinău)

Scriitorii Ioan Alexandru, Mircea Tomuș și Arcadie Donos în vizită la săptămânalul „Literatura și Arta“ (ianuarie 1990)

Decretul nr. 567 din 1 decembrie 2000, îi conferă ordinul Steaua României cu gradul de Comandor „pentru remarcabila sa operă poetică și implicarea sa în redeşeptarea spiritualității românești“.

2001

Fundația „Scrisul Românesc“ din Craiova tipărește încă două volume de publicistică și eseuri, intitulate *La est de vest* și *Vai de capul nostru!* Împreună cu pedagogii Sofia Bolduratu și Maria Hadârcă elaborează manualul *Literatura română* pentru clasa a VI-a, apărut la Editura „Litera“.

Între 10 și 23 octombrie 2001, din inițiativa Centrului Cultural American

Cu scriitorii Theodor Codreanu și Mihai Cimpoi.

In Their Own Words din Carolina de Nord (SUA), poetul a participat la mai multe manifestări culturale prilejuite de lansarea volumului de versuri *Photographer of lightning (Fotografatul de fulgere)*, apărut la Editura *The granit*

31 august 1990, sărbătoarea „Limba Noastră cea română“

press din Hickory, Carolina de Nord, în traducere engleză de Maria M. Simonca și Dr. Rand Brandes. Scriitorul basarabean a avut întâlniri cu studenții Universității din Chapelle Hill, ai Colegiului Lenoir-Rhyne din Hickory, cu personalități din diaspora românească din Washington, Atlanta, Raleigh, Hickory etc.

2002

Editura „Litera“ scoate volumul „În căutarea identității. Istoria neamului românesc din Basarabia povestită pentru elevi“, care se va bucura de o înaltă apreciere.

2003

La 21 iulie este ales Membru de Onoare al Academiei Române.

OCHIUL AL TREILEA

1975

ACESTE PEISAJE ALE SUFLETULUI

1

Toate aceste poezii nu-s decât
peisaje ale sufletului,
decât lumina ce-o-mprăştie fructul,
că vezi să-ţi scrii în preajma lui poezia,
un peisaj al sufletului:
patria, alt peisaj: dragostea,
desperarea, primăvara, copilăria — aceste peisaje
ale sufletului,
prin care noi trecem, mirându-ne:
priviţi — munţii, norii,
păsările, frunzele, ne seamănă nouă...

2

Acestor peisaje ale sufletului
eu le sunt fidel caligraf...
Toate lucrurile au câte-o aură
de praf, de propriul praf...

Grădini de lumini şi de umbre —
pe fiecare foaie de var:
dar cel ce a scris acea poezie
nici nu a citit-o măcar.

Despre-un câmp, despre-o mare lutie,
pe care-o trecui şi eu, mai-nainte, —
oh, o mare atât de mică,
încât nici n-o poţi ţine minte.

Prin acele însingurate peisaje,
prin care, de-un secol eu sânger,
cine citește în voce poemul,
scris cu-o pană de înger?...

Aceste sunete, aceste cuvinte,
pe furiș, cu urechea trageți-le,
ele se pierd rostite zadarnic
ca trase-n întuneric săgețile.

Azi, la nuntirea semințelor,
de cele ce spun — mă-nspăimânt;
umbra ploii trece pe câmp —
ca o sudoare de sfânt.

Noi vom plăti mai scump decât alții
fiece flirt, fiecă iubire,
fiece virgulă, fiecă vis
care n-a devenit amintire.

Poemul: e-o taină, e ca un secret,
din care nimeni nimic n-a aflat, —
cine-și spune numele
cade-n anonim.

De ce-ascuți, ții ochii închiși,
parc-ai înota pe sub apă,
parcă nu ai putea dezlipi
ochiul lipit de pleoapă.

Va fi o zi, va veni o zi... —
un soare din an, adevărat,
simți cum te cearcă, mai des,
ca un vers neterminat... —

când în orice gazetă,
ce-o vei deschide la întâmplare,
vei da de-acest poem tipărit,
de sus până jos cu literă mare.

Dansezi pe sângele propriu, dansezi
ca să meriți pâinea și sarea,
când frunzele toamna,
luate de vânt, acoperă marea.

Poate spaima de a tăcea,
poate frica de a scrie...?
Poemul,
cum se-mprăștie abia atins,
ca de pe floare, polenul.

Să sune literele așa,
când le vei spune frumoaselor,
de parcă ți-ar curge grâu
prin măduva oaselor.

Să se audă cuvintele sfânt...
Rănile să ți le legi cu bandaje
de iarbă, în acele clare
ale sufletului eterne peisaje.

3

...Fiu mai bătrân decât tatăl său,
prin acele peisaje alergând
după o pasăre care
e dusă de vânt,

prin văzduh, răsturnându-se,
cu aripa verde, —
minune ce arde
ochiul celui ce-o vede.

4

Noi, zic păsările, zburăm atât de iute,
că oamenii nici nu bănuiesc că am exista,
și cântecul cu mult în urma noastră s-aude —
câteodată cu-o zi, câteodată c-un an.

Prin acele peisaje ale sufletului
cum zburăm, simțim câteodată
un auz uriaș
care ne absoarbe cu tot cu cântec.

5

În acest poem, în acest peisaj al sufletului,
mă uit pierdut în părți,
ca și cum aș sta într-un cor să cânt
și nu știu cuvintele.

6

Aceste refrene ale sufletului
despre care vorbesc la fiecare pagină:
lacrima prin care îmi privesc
întâmplările,
lumina și bezna, pasărea zburând cu-o singură aripă,
iubita pe care am urmărit-o de departe, zile-n șir,
că știu exact ce face ea acum,
sertarele pe care le deschid înfrunzite: refrene, clare refrene,
repetate de două-trei ori într-un vers...
Astfel, fabula frumoasă susține cuvintele moarte;
(aceasta-i o poezie pe care nu trebuie
s-o scrii ca s-o citești,
cuvintele căreia sunt ca niște oștiri învinse,
ele trec dintr-o parte în alta a glosei
și știu că n-au aici nici un rol);
ziceam, în fiecare rând:
treci peste nor, de-al treilea ochi doar urmărită,
pasăre tu — acoperiș al lumii...
...Îmi povestesc poemul ca și cum aș vorbi
despre dâra ce-o lasă în aer o pasăre,
ca și cum aș descrie pe-o sută de pagini
un câmp de zăpadă
în care privirea nu are de ce se lovi;
poezia e o bucuroasă tristețe,
ea poate fi făcută doar anonim,
e ca un cântec pe care nu-l auzi
din cauza liniștii...
După fiecare cuvânt al cântecului revine refrenul:
lumina foșnește ca grâul,
trece printre semănători, peste șes, neștiut,

un sfânt care-și poartă
aura sub pălărie,
se surpă lumina, odihnitoare, pe pruni,
florile ne miroase pe noi, —
în acele materne, fără de moarte,
peisaje ale sufletului.

7

Poeți din toate țările, uniți-vă!
să scriem toți o poezie, una...
Poeții vor dispărea: într-o zi,
când poezia va fi făcută de toți.

...Mireasma unei flori pictate
mă va-mbăta, mă va adormi, Doamne!
Voi auzi, și după moarte, lanurile
de iarbă, care foșnesc în poeme...

8

Acele peisaje ale sufletului.
Eterne. Iubito, e primăvară!
Sămânța stă pe masă,
nesfârșirea ei începe în afară.

Lumina e luată de vânt,
peste câmpiile-ntinse din steme.
Nu-s poet, sânt
cel născocit de poeme.

ÎNDRĂGOSTIȚI

● ploaie să sfărâme asfalturile,
așteptăm o ploaie să ne răzbune —
peste noapte, pe străzi, să țâșnească
iarba închisă
și noi s-alergăm prin ea, dând de vulpi,
strecurate, nebune.

Să-nmugurească ușile, să sloboadă lăstari:
dimineața, oamenii să deschidă-nfrunzită fereastra —
mirați, fericiți, buimăciți să iasă în stradă...

Am scris, mai demult, versuri lungi despre asta.

BUFONUL

Actorului Dumitru Fusu

A ieșit bufonul la iarbă
și sare și strigă pe sus,
de jur împrejurul său
numai câmpie și-a pus.

Cu mâna gesticulând prin aer,
repede-n vorbele lui; miteră
pune câte o virgulă
după fiece literă.

Se dă de-a tumba în aer,
maestru, fără pereche,
și se mușcă singur, pe sus,
de ceafă și de-o ureche.

Și îngenunche, și parcă recită,
și se răstoarnă, și încă sare,
și cade, și spune cuvinte, și cântă
pe iarba nemuritoare.

ESEU

1

Să pictezi sudoarea de pe corpul dansatoarelor,
să scrii ca psalmistul din vremi prea uitate
un poem întreg doar cu litera „a”
evitând literele cealalte.

Să-ți scrii poeziile toate din nou,
punând în loc de cuvinte fâșii de soare,
iar tu să treci de la cuvânt la cuvânt
ca flacăra de la lumânare la lumânare.

2

I-aș pune un titlu ales,
aș mângâia fiecare cuvânt, fiecare virgulă.
Poezia aceasta eu aș citi-o afară —
la lumina zăpezii.

3

Se pierd, se mută, Doamne, cum,
acele linii, ca într-o ceață adâncă,
dincolo de care cuvintele nu mai pot exista,
pe când sensurile continuă încă.

Inexprimată rămâne ideea
și sângele veșnic, fierbintele;
risipă de cuvinte e poezia,
risipă de poezii sunt cuvintele.

4

Poeți care-și scriu catrenele-n săli de lectură
și poeți care și le scriu pe câmpul de luptă
cu propriul sânge: pădurile
cântate de ei înfrunzesc.

Poetul suit pe rug, pe rugul aprins
cu propriile lui cărți mi-l amintesc
eu, care chiar acum
îmi citesc această poezie ca un străin.

5

Sa scrii poezii lungi
cu cuvinte puține...
Scriind — să sporești
ale foii lumine!

În oră stau clipele —
f-ă-g-ă-d-u-i-n-ț-e-l-e —
ca-n fructul cel putred
bune semințele.

Abia se mai ține
frunza;
pe luturi,
doar cu privirea
ai putea să o scuturi.

Se-așterne deasupra
aripa luminii.
Salcâmii, în vânturi,
își scutură spinii.

Luceafărul clar
etern ni-i pe zare.

Iar poezia e,
preasfânt,
văzduhul dintre fruct și floare.

E dâra păsării prin fum,
care începe să se-astupe,
o rază doar, un fir de păr
de care sabia se rupe.

Să sporești, scriind,
și mai mult
ale foi lumina...
Să scrii poezii lungi
cu cuvinte puține!

6

Oh, litere, voi întotdeauna împodobiți
cuvântul,
cum mă arunc în toate părțile, iată,
după o lungă propoziție, în care
toate literele se rostesc odată!

R — împărat al consoanelor... De două ori scriu
această literă, — pe nisipuri, în aer,

pe file:

o dată pentru cuvântul „ură”
și-a doua oară pentru cuvântul „iubire”.

7

Privesc lucrurile printr-o lacrimă,
ca printr-o lupă le văd mărite —
iată câmpiile, iată frunzele,
cum îmi par nesfârșite!

De câmpiile acestea, de frunzele acestea
sufletul meu mi se umple;
nu lucrurile întâmplare le cânt,
ci pe cele care-aș fi vrut să se întâmple.

POETUL

C-o mie de ochi urmăresc
fructul împrăștiindu-se-n aer;

sun

clopotele sângelui peste amiaza câmpiei,
eu, cel care lumea o compun.

Mă luminează în noapte alba hârtie
și ninsoarea de-afară, puțin;
oh, ca un zeu, trec printre oameni
și aripile sub haină ascunse le țin.

ȘOARECELE CUVINTELOR

Lui Liviu Damian

Prin măduva cuvintelor
umblă un șoarece care le roade,
a început de la cântece,
dar se aude și pe la balade.

Într-o zi printre foile lui,
poetul, muțit de mirare,
a dat de-un cuvânt fără litere
și, ascultându-l, a văzut că nici sunete n-are.

E lucrul șoarecelui, și-a zis,
și-atunci și-a ars poeziile toate,
visând un singur vers, cu cuvinte din astea,
fără de sunete și fără de litere,
dacă se poate.

AL DOUĂZECI ȘI DOILEA POEM

Pasăre odihnitoare pe nor. Sus.

Început ori toi de poveste?

De cuvintele ce nu le-am spus,
spuzită gura îmi este.

Vârsta mea, în lucruri rășfrântă,
a îndumnezeit fiecă cuvânt aflat, —
ca și cum acel care cântă
ar compune întâmplările cu adevărat.

SEARĂ

În seară, nici un semn de vânt:
Ca niciodată, spre-mpplinire,
Este nevoie azi de cânt
Și de iubire, de iubire.

Stă socul încărcat în seară
Cu fluierale netăiate,
Și-atâtea cântece în țară
Se cer tot mai altfel cântate.

De pasărea ce întârzie
Tremură creanga mai de jos,
Și cântă-un zeu peste câmpie
Cu nai din propriul lui os.

Nescris rămâne: doar în semne,
Un vers mai sfânt, dar cum să-l scriu,
Când ieri a fost așa devreme,
Iar azi de-acum e așa târziu?

OMUL-PASĂRE

1

Icar: om născut de o pasăre,
zburând, c-un ochi străin urmărindu-se...
El se rotește în jurul său,
de sine îndepărtându-se.

Icar: pasăre, de o femeie născut,
ce aripi întinde, nebănuite?
Unii se-nvață a zbura printre arbori,
alții se-nvață printre cuțite.

2

Se simte — de astă pierzătoare iubire,
de zbor, de înalta amiază —
ca un copac de omăt,
în care păsări de foc se așează.

3

Icar, în visuri numai, toate
opreliștile ți se rup,
când nu ai loc de-atâtea aripi
să pui nici degetul pe trup.

Când nu mai poți de-atâta har
și parc-ai fi ajuns de foc,
când lucrurile-atinse zboară
și tu doar singur stai pe loc.

4

Acolo sus, dintr-o dată
aripile se fac grele
ca udate de apă,
parcă se odihnesc alte păsări
pe ele.

5

Doar cel care arde nu are umbră!
Icar, pentru că a scornit zborul,
cade pe lângă pământ — se ferește,
din calea căderii lui, norul.

Tăcere-i, că se aude o pană
cum cade din cerul nemărginit;
șterg geamul, dar geamu-i
de partea cealaltă aburit.

Se lasă noapte grea, sub eclipsă.
Ca și cum ar ninge din întâmplare.
Miopii își pun ochelari măritori
pentru a vedea întunericul mai mare.

Soarele s-a-mprăștiat ca o mireasmă
în vânt.

Numai norii par vechi și enormi,
și timpul se prinde de lucruri
cum se prinde gheața de pomi.

Pentru cădere: am așternut
perne umplute cu ceață.
Saltele umplute cu fumuri.
Respirăm cenușa păsării Pheonix
împrăștiată pe drumuri.

... Dar acum, primăvara, învie
numai de-al aripilor vaier...
leșiți, prieteni, să-i vedem urma
care se mai cunoaște în aer.

6

Pe-un șes al Universului — zice ultimul
mit —
șade Icar, zeul zborului, îmbătrânit,
zeu împovărat de-un nimb prea mare,
în care soarele apune și răsare.

7

Stă cu fructul amăru
și văzduhul i-i de brom,
pom dușman pe frunza lui
c-ar iubi altfel de pom.

Un râu curge și se duce
peste-un altul, zdrumicat:
peste râul mai sărat
curge râul ce-i mai dulce.

Trece mama istui mire,
ca o viespe-i subțiată:
cu ninsoarea-ntr-o privire
și cu ploaia-n ceealaltă.

Trece mama istui domn
și îl simte viu în clipă:
-n orice frunză de pe pom,
-n orice foșnet de aripă;

ochiu-i explodează peste
câmp de rouri luminat;
un copil cu barbă este
în grădină tupilat...

BALADĂ

Podul pe care-ai trecut fusese o capcană —
Pentru o zidire sfântă îmi trebuia o Ană;
Jivina ce-o dresasem să stea-n cealaltă parte
Ți-a înlesnit intrarea, fricoasă, în cetate.

Și ți-am zidit statura în pietre și săruturi,
Iubita mea, cu părul ca-ngălbenite luturi.
Te împăcași, deodată, cu soarta, nefiresc,
Și mă rugai, nebună, mai bine să zidesc.

Apusul își purtase drapelele prin sânge.
În suflet, ca-ntr-o apă, și-acuma se răsfrânge.
...Îngenunchez la toate picturile stângace:
Toți îngerii doar ție îți seamănă, și pace!

În templul meu de rime, nu-s decât fals stăpân,
Tu-mi spui, uitată-n pietre, când plec și când rămân...

Azi aș sfărma cetatea și orice amintire:
S-o pot avea-nc-o dată, măcar pentr-o zidire.

ELEGIE NAIVĂ DE TOT

Cât de mult te-am iubit!
Într-o școală,-n ograda cu romaniță,
în clasa a noua „a”,
pe când erai școlăriță.

Și-atâtea flori în bancă ți-am pus,
intrând dis-de-dimineață în clasă;
pe atunci eu eram ce naiv
și tu erai ce frumoasă!

Tu ai făcut despre mine
să se spună mirat, fericit:
„Priviți-l! Uitați-vă,
băiatul acesta e-ndrăgostit...”

În orașul acela mic
serile le mai știu, negrăite,
și zilele pure — le văd —
ca printr-o lacrimă privite.

Sâmbăta, plecam acasă —
într-un sat de pădure: -n ogrăzi
cresc ierburi sălbatice, vulpi
se strecoară-n amiază pe străzi.

Să te iau de mână, visam,
pe cărări sub iarbă pitite,
unde lumina pictează jderi
și frunzele par nesfârșite.

Să ne pierdem în codrul
fără-nceput, fără sfârșit —
rătăciți să umblăm zile-n șir...
Ce mult e de când te-am iubit!

Nesărutată iubită,
cu părul de iarbă și ochii de fum, —
te-aș mai putea iubi oare astăzi,
cu sufletul meu de acum?!

Dar de frunzele vechi, și de lună —
galben fum peste șes —,
de salcâmii aceia adu-ți aminte,
dacă citești acum acest vers.

FATA DE ÎMPĂRAT

Am fript cu jăratec botul tuturor cailor,
dar cel căutat nu s-a găsit...

Ninge și nu pot mai departe deosebi
pădurile de aramă de cele de argint.

Fată de împărat, trimite un semn dacă ești,
dacă nu iubești cu adevărat pe unul din zmei;
toți poeții lumii te-au cântat pe tine,
cu toate că au iubit alte femei.

Simțim cum fata aceea treblăluiește prin casă,
la geam stând, de-așteptare îmbolnăvită;
zmeul șoptindu-i încet: „te iubesc!”
și ea ascultând îngrozită.

Acum, acolo, din casă, zmeul printr-o fereastră
se uită la păsările sub care pârâie ramul:
cu respirația doar
deschide geamul.

Am să vin, fată de împărat, să m-aștepți,
chiar la noapte am să pătrund pe ferești,
când va dormi ca pământul — adânc —
zmeul acestei povești.

(Desigur, aș putea să mă dau peste cap,
să mă prefac muscă pitită-ntre foi,
dar mi-e frică să risc: dacă, deodată,
n-o să mă pot preface-napoi?...)

Vom fugi departe, prin pădurile-ntinse,
și-o să trecem pe rând, nesimțindu-ne spânii,
pe la Sfânta Miercuri, pe la Sfânta Joi —
tot mai spre sfârșitul săptămânii.

...Vom trăi fericiți și departe, doar Timpul —
fratele Zmeului — mă va-ngropa-n luptele-ncete:
întâi până la glezne, până la genunchi,
până la umeri, până la plete...

VINE UN TIMP

Vine un timp când pleacă vara
și ploii încep ca la un semn;
pe toate le vedem din fugă,
ca din fereastra unui tren.

Cum trece prin salcâmi, prin steaguri,
se-aude timpul din odaie;
e parcă muzica înceată
a picăturilor de ploaie.

Pe șesurile întomnate
în doi ne pierdem: ne iubim
prin scârtele de paie nalte,
pe miriști focuri deslușim.

Și iată-ne, înaintăm
prin dragoste striviți de rod;
atâția ochi, atâția ochi
privesc la noi de peste tot.

...Aceiași nori se trec pe șes
și frunzele-s de toamnă ude,
un greier ce-a cântat în an
și-acum încet se mai aude.

Îmi amintesc de-o zi, mereu,
ce s-a pierdut în alte veri,
precum o carte ce-o deschizi
la fila îndoită ieri.

Nu văd câmpiile de ceață,
nici ploile — le-aud mereu —
de parcă o străină pleoapă
se lasă peste ochiul meu.

Eu scutur colbul dintr-o carte
și mă-nspăimânt de ce citesc —
o frunză cade de departe —
doar urmărind-o-mbătrânesc.

O fugă e, în tot și-n toate.
Pân'și iubirea e învinsă:
ca o lumânare-i care-ar arde
din amândouă capetele-aprinsă.

Lipiți de arborii-amorțiți,
în ei, noi auzim, discret,
globuri de lemn ce se-nvârtesc
tot mai încet, tot mai încet.

Și eu, dezamăgit că toate-s
supuse-acestor curgeri, sfinte,
prin toamnă cum mă duc, mă leg
cu desperare de cuvinte.

Primim scrisori și nu răspundem,
uităm iubitele amare,
iar florile uscate, încă
mai stau în apa din pahare.

Pân' într-o zi, când de-așteptare,
ori de iubiri, ce le descriem,
vedem deodată înfrunzind
masa de lemn, la care scriem.

LIRA DE IARBĂ

1

Nimic pe lume nu-i
mai statornic ca râul;
unde a căzut steaua,
s-a aprins grâul.

Unică, harfa de iarbă
timpului scapă:
stă — ce se vede în jur —
peste ochi ca o pleoapă.

Firul de iarbă își urcă
spre vânturi tulpina;
în drum, păsările
ciugulesc lumina.

2

Deci, inventăm, mult mai curând
lira de iarbă, într-o zi
în mugure, în tot — pe când
e o beție de a trăi.

...Vântul, din zarea-nrouată,
aduce-amurguri ca de iască.
Sunt ca un pom, întâia dată,
ce așteaptă frunzele să-i crească.

Mi-e sufletul atunci, senin,
atât de limpezit și mult, —
ca un văzduh de peste pini,
prin care păsări au trecut...

3

Lină lumină, —
harfă de dor, —
pasăre dulce
culcată pe nor.
Rouă preanouă.
Cânt c-un cuvânt:
pasărea trece
dusă de vânt.

4

Dimineața e ca o iubire
sprijinită pe vorba „Nu!”
Ceața se dă în lături
pe unde treci tu.

Prinde glas viața
și pacea
 tărâmului.

Eu pe o frunză citeam
destinul salcâmului.

Scriai văzduhul cu genele.
O, adorato!
Parcă nu aș fi mirosit frunza,
ci aș fi respirat-o.

Deasupra o pasăre, mare
cât dimineața, —
c-o bătaie de aripă numai
împrăștie ceața.

5

Se-nchid cercurile,
cretele de lângă tablă fac cercuri
 în gând,
mă-ndepărtez în câmpie, până
mă pomenesc dintr-o dată cântând.

Pe sub acoperișuri de fum
zboară păsări,
 întremător și cuminte...
Sufletul meu e o carte
pe care-o traduc în cuvinte.

6

De-o mie de ani zeul tace
și-și înghite cuvintele fără folos,
linge cuvântul „miere”, despică
cuvântul “zarzăre”
și se îneacă la cuvântul „os”.

Zeul cuvintelor, muștit într-un cer,
la o apă adâncă acum se gândește,
când șade răbdător cu cuvântul „undiță”
și pescuiește cuvântul „pește”.

7

...Plutește litera nescrisă
în aer, poate că s-ar vrea
și ea pe undeva zidită:
dar dacă iese strofa rea?

Și atâtea litere-s ce vor
să părăsească acest cânt, mut,
și atâtea litere de-ale lui
în acest vers n-au încăput.

JURNAL

(fragmente)

*

E toamnă clară,
cu lănoase
și îndelungi câmpii de nori.
Cum trec, cu-aripa păsări joase
scutur petalele de flori.

Tot ce-am iubit cu-adevărat
învie în această toamnă.
Ascult în oră cum, vegheat,
se umple fructul nou cu zeamă.

De o lumină eu din vis
tresar, — de-un foșnet de departe, —
precum, școlar, aș fi surprins
citind, ascunsă-n bancă, o carte.

Și-n luminarea de poveste,
lângă salcâmi cu foșnet sec, —
aud cum păsările peste
acoperișul lumii trec.

*

Lungit, cu cosașii pe-o brazdă de fân...
De ei, de luminile coaselor,
de cuvintele lor
mi-aduc aminte întorcând
fiece pagină citită.

*

„Zmeul acela era tare rău
și-și purta împărăția în barbă...”
Fluturi, lovindu-se de cai,
cădeau în iarbă.

„...Fata cea mică
se-ndrăgostise de zmeu, și-nțelegi...”
Luna ne urma prin pădure,
ca un lup printre crengi.

„...Pe urmă, poarta era desferecată,
da, și voinicul a murit de zmeu,
dar iazurile toate erau cu apă moartă...”

Și iazurile toate erau cu apă moartă.

*

Vin flori de brustur,
pe-o apă însingurată,
se rup scândurile podețului nalt
sub copita mînzului, lată.

Singurătate, doar departe un mac
singur printre scaieți:
această floare amintindu-mi
rîma la primii poeți.

*

Ah, seceta nu mai vine
să ne răzbune, aseară
pășările din pădurile de pe
Steaua Polară
se auzeau încă bine.

Plutesc prin înalte încăperi
clopote din care spînzură-n jos
funii, și dacă suni azi,
sunetul s-aude ieri.

Seceta nu mai vine, de lucruri
mi se-ngrelează privirea;
și noi amîndoi, cu spaima
de-a născoci primii iubirea.

*

În această amiază surorile de pe lavițe,
aștept, înșiruite, să se ridice;
o pasăre albă trece prin geam,
străbate sticla fără s-o strice.

Ar trebui să iubesc pe cineva,
să fiu iubit,
un cântec să am pe potrivă;
se împrăștie mireasma în aer
ca cerneala pe sugativă.

Acolo, albine și tauri — pe câmpuri,
pâlpâie frunza-n platani;
dac-ar ploua azi, dac-ar ploua,
aș întineri c-o mie de ani.

*

Cea mai scurtă rugăciune —
dimineața și seara,
dimineața și seara,
„iubesc” — rugăciune dintr-un cuvânt.

*

(Dulcea otravă)

Iubire — dulce otravă, —
rostesc cuvintele-n vânt,
bolnav de ea, îmbolnăvit
de-un zâmbet de-al ei, de-un cuvânt.

Rănit de ploaie,
rănit de fiecă picătură,
trec și-mi zic:
iubire și ură, iubire și ură,

una cu alta amestecate...
Și ceasul e clar și frunzos,
dar sufletul mi-l simt ca
o cămașă-mbrăcată pe dos...

*

În această poezie, la care deschizi
din întâmplare cartea sub prun:
cea ce spun nu trebuie deloc confundat
cu ceea ce vreau ca să spun.

Chiar ziua din acest poem —
ca o batistă parcă este,
pe care a găsit-o cineva
în creanga unui pom dintr-o poveste.

*

Nu mai sunt tânăr,
nici, ca odată, frumos,
îmi simt de pe acum căderea
către cuvinte în jos.

În pojarul apusului
tulburată-i lumina,
bat clopotele
de le sare rugina.

Nori lungi de miresme
trec peste ape;
ud, chipul ei
a rămas pe prosoape.

*

O urmăream prin mulțime, mult timp
am urmărit-o.
Pe urmă, târziu, într-un lan de iarbă
îmi aminteam de foșnetul părului ei.

*

Trec cu pasărea kivi în pumni,
fâlfâind din aripe, frântă,
duc mereu palmele la o ureche
să văd dacă încă nu cântă.

„V-am adus pasărea kivi!”, — strigam
printre casele satului, rare,
de presimțirea ei, deodată
pomii se-acoperă de floare.

Trec printre voi cu kivi în pumni —
pasărea, numele căreia vă șade pe buză,
o, dar până și iubita mă privește ferit,
parcă se uită de după o frunză...

*

E ora cea mai clară și
de aer păsările-s roase;
atât de multe lucruri voi iubi
și atâtea încă-mi vor părea frumoase!

Un vers să am, larg ca o dimineață,
să scriu acele rânduri să mă tem;
să zic: o altă viață
va-ncepe pentru Ea după acest poem.

*

E foșnet în părăsitele ceruri
și vântul parcă se stinge;
va ninge încet mâine-n zori,
cu litere albe va ninge.

Lasă-mă dară să te iubesc,
să-ți murui pleoapa cu multă lumină,
de frica zăpezii care va trece
și-a frigului care-o să vină.

*

...Zic, cât zgomot aici!
Și câtă liniște se cheltuiește
fără sens la noi în grădină.

*

Pe când iubirea s-a slei ca ceara
și voi uita, încet, copilăria,
altfel va reveni — înaltă — seara,
cu-altfel de ochi eu voi privi câmpia.

Cum îmi amân destinul! Voi purta
povara unei purități umilitoare;
atât de firav sunt, că doar o stea
c-o rază ar putea să mă doboare.

Atât de multe au azi importanță.
Lumina,-n care altă dată a fost, —
veche lumină, fără de nuanță, —
o-nvăț ca pe o poezie pe de rost.

E-o pasăre prin lucruri care zboară
Și o voi încălzi la pieptul meu,
uitând că am cântat odinioară
și că-nflorise ce cântasem eu.

*

Mai tânăr, departe, mi-aş aminti-o
necunoscută; cu glas de alăute.
Ea-i ca o carte, pe care-aş citi-o
până la foile rupte.

Cuvântul care sporeşte tăcerea
îl caut: plini de cer sunt arinii;
părul galben ca mierea
se topea în apa luminii.

E toamnă lungă, — azi, din amintire
în cale tu, cea neştiută, ieşi-mi; —
precum atârnă gheaţa, -n ierni, de fire,
aşa lumina spânzură de streşini.

*

Şcolăriţă naivă, cu toate de-acord,
şi cu ochii fără sfârşit:
în turnul din Mechlin-Fort
orologiul iubirii s-a oprit.

În salcâmii cu foşnetul sfânt
e frunza ca afumată de sfeşnic;
soarele se lasă luat de vânt,
soarele s-a săturat să fie veşnic.

Bolnav aproape, te bucuri
de seara care-i, blajină, pe văi,
când ceața iese din lucruri
și se-mprăștie-ncet prin odăi.

Pe sub geamul la care stai
și ascuți frunzișul, ce mult,
am trecut tiptil, ades, fără grai, —
cu pași de lup am trecut.

*

Peste păiș, în sus, viespi roite,
și-i aerul înmiresmat, nesfârșit;
ultimele frunze, ultimii pomi
se întorc în mit.

Amiezi blagiene, păsări
ca abia ieșite din văzduhuri străine,
izbucnesc în sus, peste câmpuri,
unde sufletul meu ar rămâne.

Printre ziduri, pe lângăafișele
dezlipite de ploaie,
trec, dimineața, și-mi amintesc viu
de acele flori de mac, roșii,
cum se clatină-n grâu.

*

Această frunză
e o hartă a vechii Dacii.
Unei fete din nord îi arăt
iarba, aceștia-s copacii...

O, eu, excesiv de amabil...
Îmi voi aminti de asta
peste o mie de ani
și voi râde, probabil.

*

Să cadă frunza, ca de-o mână atinsă,
și păsările duse în străinătate
prin ceața ceea vor putea răzbate,
ori vor cădea încet pe-o mare ninsă?

În glastră floarea licărește-nvinsă,
iar vântul iernii în drapele bate,
se aud rupându-se până departe,
și dragostea din cărți frumos e scrisă.

O ușă parcă-n ceață se deschide
departe, pentru mine, așteptat;
lumina cu zăpadă ne ucide.

Iar eu, mai trist și mai însingurat,
sunt cântece ce mi-ar umplea ograda,
ce — zise-n aer — ar topi zăpada.

*

Mi-e sufletul umplut de sfânta
și de umila mea stăpână,
ca o mănușă mult prea strâmtă,
ce n-o poți scoate de pe mână.

Lumânări prin încăperi s-aprind
cu flacăra aproape rece.
S-aude turla ruginind
și gheața pe pârâu cum trece.

Și timpul — cum răstoarnă lumi —
rămâne numai în iubiri;
o fată umblă prin destinu-mi,
ca-ntr-un caiet cu amintiri.

Acum nici o câmpie n-am
unde-aș putea în pace plânge.
Eram frumos, nebun eram,
vă povesteam pe-atunci cum ninge...

*

Un copil a ieșit în câmpie:
undeva departe,-n zăpadă,
au înflorit brândușele — albă solie! —
și-a fugit de-acasă pe-ascuns, să le vadă.
În aer parc-ar sta acum o grădină;
pe câmpie, dinspre satul de brazi,
fuge cu-ntreaga lumină,
și oamenii rămân spăimântați.
Cântă copilul în jelița vântului,
se stinge-n jăratec descântecul;
de partea cealaltă a pământului
oamenii aud cântecul.
...Peste sat, ceru-albastru stătea,
copilul se-ndepărta de casa pitită...
Numai pe zări fumega
mănușa uitată pe plită...

*

Să nu-ți mai aduci aminte de mine, mi s-a spus,
ce proastă am fost, că te-am lăsat
să scrii despre mine aceste versuri trufașe,
din care nici o literă nu-i adevărat.

Îți poruncesc să nu mă mai iubești, mi s-a spus,
străină-ți sunt, nici cu gândul nu mă atinge;
numai să-ncerci să mă visezi,
în vis am să te zgârii până la sânge.

Așa mi s-a spus, așa mi-a vorbit,
oh, ca și cum eu aș putea să zic
soarelui să nu răsară, ori ca și cum
l-aș putea ruga să răsară mai mic.

*

Să ai un cântec — unul! —
în care tot cuvântul
ca iarba să foșnească
când intră-ntr-însa vântul.

*

Primăvară de arbori, cu clipele
și cu lumina dintâi.
Stai și vezi cum dispari
în mireasma unei lămâi.

Frica... de fapt, nu frica, —
mai degrabă un fel de oroare
de a rămâne pur, de-a mai rămâne
pur în continuare.

*

Nu răsfoi această carte
ca și cum nimica nu-i spus:
între pagina șase și șapte
atâtea foi, cititorule, nu-s.

Nu citi prea repede filele,
s-ar putea frumusețea să-ți scape.
Printr-o ureche de ac trec cămilele
către proverbe, să se adape.

Poetul e cel care iară și iară —
cu viața lui toată risipă —
din răputeri, în fiecare seară,
reține-nserarea cu-o clipă.

*

Te recompun: după scrisori, după surâsuri,
după cărți citite-mpreună, după mori
care macină aeru-n continuare,
pe dealurile satului, roase de nori.

Precum când erai tu-n odaie,
florile-și scutură pe lucruri scânteia;
magnetofoane deschid
la care e imprimată tăcerea aceea.

Îți recompun chipul, părul
răsfirându-se, vorbirea, zâmbetul rece,
când nu mai știu unde și cum să te caut,
și viitorul vine, trece...

*

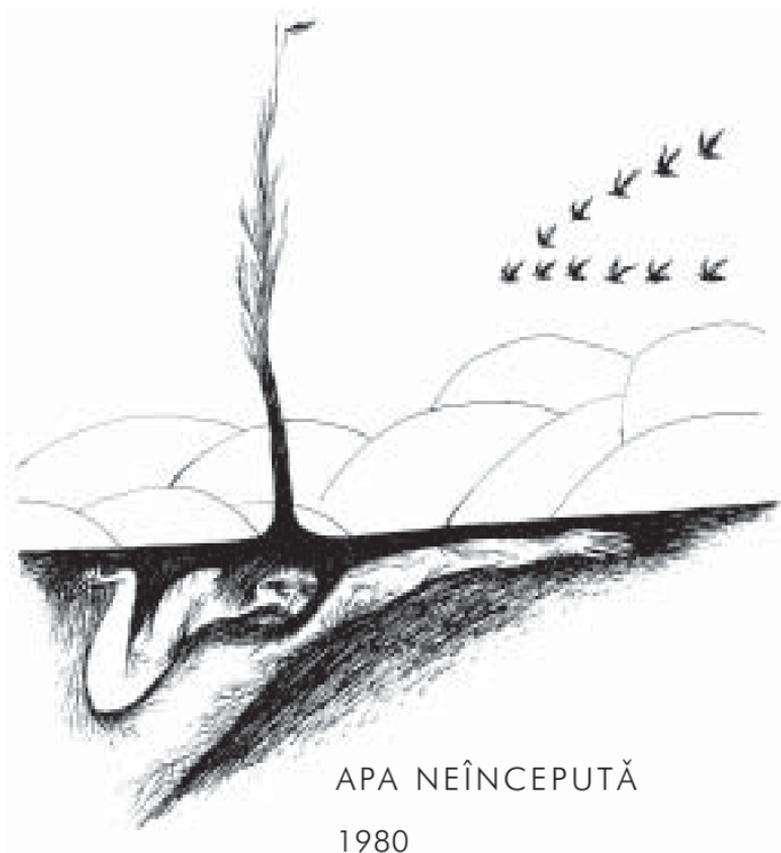
Fumul se rupe cu zgomot, ca o rufă.
De un spin, de un arbor din șes.
Treci dintr-o parte în alta a cerului,
pasăre — tu, posibilă rimă pentru acest vers.

Pur, mă simt pur în seara aceasta,
ca frunzele pe care-n poeme lungi le-am cântat;
e ca și cum aș începe o carte,
e ca și cum m-aș simți de Dumnezeu
visat.

FRUMUȘEA

Rănită-i frumusețea, și zidarul
se duce-ncet, fără-a privi-napoi;
nu s-au stricat nici schelele mai noi
și nici nu s-a uscat pe ziduri varul.

Un suflu simte parcă-n el, sfințit,
temându-se c-un ochi a cerceta,
de parcă cu-o privire-ar dărâma
tot ce-a lăsat în urma lui zidit.

APA NEÎNCEPUTĂ

1980

LIVADA DE PIERSICI

Dimineța, când luceferii sunt grei
de melancoliile humii, —
eu umblu printre piersicii mei
ca un istoric printre faptele lumii.

Primăvara devreme, când pomii încă dorm
și pare — zărit din podgorie —
soarele o piersică uitată în pom:
aici îmi fac din banalitate o glorie.

Din felul cum retez cu foarfeca ramul
și-nmoi peria în căldarea cu var
să vărui tulpinile scunde, și-n hramul
livezii aceleia altoiuri prepar...

Din felul cum — pe-acei bulgări săraci —
aprind, ici și colo, focuri cerești,
când ceața cade, peste copaci,
ca o plasă peste bancul de pești...

Și-așez proptele sub crengile grele
de floare,
sau adun uscăturile toate, grămadă...
Ascult zumzetul stelelor, seara, și-mi pare
că-aud niște albine trudind în livadă.

Acolo, -ntre dealurile ca niște munți,
stau piersicii în jurul meu
(înrouați și cărunți)
ca-n jurul zeului — ideea de zeu.

Dimineața, când lumina-n temei
se depune în rănile brumei,
eu trec printre piersicii mei
ca un istoric printre-ntâmplările lumii.

CRONICARII

Sunt râuri care încă n-au pornit,
sunt ore ce trăiesc pentru-o Clipită.
Numai pe-aceste dealuri, negreșit,
steaua răsare-n veci neostenită.

În zeghe de lumină-nveșmântate,
de nouri roase și de depărtări,
dealuri greoaie, pân' sub cer urcate,
se lasă-nghesuite în cântări.

Iertat ne fie, Doamne, acest grai
și frumusețea lui care încearcă
să-ntreacă lucrurile ce le ai
fost izvodit, tot pentru dânsul parcă.

E cel care de ani ne ocrotește
și ne primește jalea și cântarea,
și piatra o aude cum vorbește,
și cum în univers se scurge zarea.

Sunt plini de el, ca soarele de-amieze,
poetii și aezii istui plai,
cei care-au fost chemați ca să așeze
CUVÂNTUL mai presus de grai.

Ei — soarele când pleacă — după uși
închise bine cu smerite clămpi, —
păstrează,-n nopți, cu palmele căuș,
sămânța soarelui în lămpi.

De cartea Lor, deschisă sub o viță,
te temi să nu muțești, de taci de mult:
ca de orbie cel ieșit dintr-o temniță,
de la-ntuneric la lumină smult.

Ion Neculce, cel care a stat
în strana graiului numa-n genunchi;
Miron Costin, cu creștetul lăsat
pe gravele cuvinte ca pe-un trunchi...

Pe fiecare pagină din cartea-i
e aer mult, ca peste-ntinse șesuri:
parcă cel gâde cum îi taie capul
el mai gândește cronica în versuri.

Pe Dosoftei să nu-l scăpăm din șir,
cel ce mîncă,-n străini, pâinea cu zgură,
și lacrimile strânse-ntr-un potir
i-au fost unica, greava băătură.

Pe Varlaam prin hrubele de fum
l-aud în foi înăbușindu-și plânsul...
Spătarul, cel întârziat pe drum,
de mult nu ne-a vorbit nimeni de dânsul.

Și pe Ureche-l simt, prin nopți, oftând:
mai mare decât trupu-i este rana...
Pe Cantemir — cu sabia scriind
ce nu a reușit a scri cu pana...

...Slovele lor și azi ne înfioară
și lacrimile lor ni-s sărbători,
cum cerul printre ramuri se pogoară
și fructele se odihnesc în flori,

iar zarea e atâta de aproape,
că de-ai închide ochii, ți se pare,
aceasta ți-ar rămâne sub pleoape:
cu tot cu ierbi și arborii în floare.

Stelele multe micșorează cerul.
Și auzim — în seară — cum altoiul
se prinde (și pe el se ține mărul)
și-nc-o albină-și mai găsește roiul.

Iar norul ce răsare-n zare, chiar
unde-și foșnește frunzele livada,
parc-ar fi barba unui cronicar
tăiată,-n vreme, de-un ienicer cu spada.

DE MULT NU L-AM VISAT PE EMINESCU

*Poetul N. mi-a mărturisit că
nu l-a visat niciodată pe Eminescu...*

Sunt oameni ce nu-l pot visa pe Eminescu,
oricât s-ar strădui, și-ar vrea să-i vadă
măcar sandaua într-un vis, sau pleata
-n care
decembre plouă-n două cu zăpadă...

Numai celor copii la suflet
li se-arată
și atuncea — scurt de tot — de parcă fix
peste-un minut
ar trebui să fie-n altă parte:
să i se-arate altui om în vis...

De mult nu l-am visat pe Eminescu:
ce-o fi făcând?! Mai deslușește oare
sara pe deal cum buciumul jelește,
sau cum luceafărul se mistuie în zare?!

De-aflați cumva — visându-l — careva,
vă rog să dați istui popor de știre:
poate că-i este foame și i-e sete,
și n-are o haină întru primenire...

Azi, când în orice dor este și dor de-al lui,
și norii curg ca-n versurile Sale,
și eminescieni sunt codrii, și izvorul,
și seara asta cu lumină moale,

prin care trece-acest copil, zâmbind,
din somn trezit acum — în verde șes — cu
privirile atâta de curate
de parcă l-a visat pe Eminescu...

DREPTUL LA EROARE

*„...Nici iaste șagă a scrie ocară vecinică unui
neam, căci scrisoarea iaste un lucru vecinic“.*

MIRON COSTIN

Chiar când de cai târâți îs prin cetate,
când, drept răsplată,-s miruiți
cu fală,
ori sunt bătuți cu vergile la tălpi:
poetii nu au dreptul la greșală.

Cum iarba n-are dreptul să greșească
și primăvara să nu mai răsară,
cum raza n-are drept să aibă umbră,
sau râul — ca să curgă spre izvoară...

Poetii nu au dreptul la eroare,
cum ei depozitează adevărul,
în jurul lor se-adaugă, lin, veacul:
precum în jurul sâmburelui — mărul.

De ar muri aezii într-o țară —
colo-ar trăi cel mai sărac popor;
o, parcă i s-ar smulge unei flori
mireasma toată c-un aspirator:

graiu-ar părea umil, și adevărul
ar fi ca o armată părăsită
în ploaie și-ntuneric, ce așteaptă —
de peste tot — să fie încolțită.

Eroarea se plătește scump de tot
și-ncă pe loc se-achită fiecare:
doar cei mai fericiți plătesc cu viața,
dar cei mai mulți — cu vecinica uitare.

Când murele minciunii-n redi se coc
și-un munte de trufie suie-n zare —
cum viitorul și-l aduc aminte —
poetii nu au dreptul la eroare.

GRAI

E greu de tot să fii — mereu — crezut,
de nu confrunți cu viața cele zise.
Iar pe aceste dealuri
plouă rouă,
Graiul e blând și zările-s deschise.

Coline-mpădurite și golașe:
e-n tot o pace și-o îngândurare...
Lângă bătrâni și prunci, între ai mei,
orice cuvânt îmi este sărbătoare.

Zic „maică” — și-i mai multă ziua,
iar focurile-adaugă lumină, —
cuvânt, care-a cuprins în el
și pajiște, și aer, și colină,

și grâul copt, și liniștile grele...

E timpu-n preajma lui, umil aproape
precum o pasăre ce a uitat să zboare,
ori ca un pește ce-a uitat să-noate.

Femeile-s în lan, bărbații șterg
c-un smoc de iarbă cerul de pe coasă...
E satul pe colină mic, încât
tot satu-ar încăpea-ntr-o casă.

Satu-i sub bolți, — de-aicea de pe uliți
poți focuri multe jos, pe șes
să numeri...
Și cerul ne apasă în pământ,
încât copiii sunt aduși de umeri.

Iar fumul ni s-așterne la picioare,
și cașul de sub streșini lăcrimează:
printre căpițe de mărar, peltici,
prunci spun CUVINTE CARE LUMINEAZĂ.

Grai vechi și sfânt, fără cuvinte-aproape;
cu dânsul au tăcut martirii,
și au vorbit de Patrie poeții,
și-au lăcrimat de bucurie mirii.

La frumusețea lui pun mărturie
florile — azi — ce-n fructe
se preschimbă,
soarele — ieri — ținut mai mult
prin hrube,
poetii spânzurați de limbă.

...Sămânța, iată, încolțește-n mături.
Tăcerea se aude pânditoare.
Și graiul stelelor cine-l pricepe
găsește-o izbitoare asemănare

cu Graiul ce-i vorbit pe aceste dealuri,
unde e zarea naltă și senină,
și florile își zăbovesc mireasma,
iar pomii cresc mai mult
în rădăcină.

PASĂREA PHOENIX

Cuvântul decât floarea e mai mut.
El liniște-a-i chemat a o spori.
Și sunt atâtea de făcut,
că nu avem nici când muri.

Steaua se vede clară-n plină zi.
Sămânța coaptă e — pe șesuri.
Se vor întâmpla însă, se vor adeveri
cele prevestite în versuri!

Căutăm pasărea Phoenix printre cuvinte,
în foi — cu evlavii întoarse,
pasărea Phoenix, acea,
de care ni-s mâinile arse
cu-o sută de ani mai înainte
de-a pune mâna pe ea.

PROFETUL MUT

...**E**l pare mai degrabă — sub tăcute
și deșelate bolți de iască —
precum un moș ce știe-atât de multe
încât îi este silă să vorbească.

Prin codri-ntinși de brusturi rătăcește
floarea acestuia de-o coperă nămetul;
el cu burnuzul lui o învelește —
și oamenii l-au botezat Profetul.

l-au zis așa —

-n batjocură mai mult —
când îl vedeau că vrea să le prezică
de iarnă că-o să vină după toamnă,
de zi că decât anu-ar fi mai mică.

În fel de fel de profeții și semne
citite,-n zori, pe flori de rouruscă —
destinul lui e, Doamne, încâlcit:
ca-n barba unui arhireu o muscă.

Greu este veacul ist să-l porți în cârcă...
Dar șerpii i se gudură înainte
și-albinele în barbă-și depun ceara,
și odihnește limba lui cuvinte.

Sub zările de o tristețe ude
vede-ncâlcite întâmplări și sorți;
popoare viitoare parcă aude,
nerăbdător, cum murmură la porți.

Când fluturii îi scoate la păscut
prin lan de brustur potopit de floare, —
lor le vorbește-n graiul lui tăcut
de zumzetul planetelor din zare.

Cum vulpile de-aici demult s-au dus
spre alte zări de pohte și de sațuri, —
pe vechi poteci, pe-acele dealuri, sus
el vântului i-așază lațuri.

Cu ochii-n ceață și cu barba-n iarbă,
odată, zăbovind la orice trunchi,
a fost văzut trecând — printr-o livadă
cu muguri degerați — numa-n genunchi.

El căuta să înțeleagă rostul —
sleit și cu-o sfârșeală-n trup —
acelor muguri, jos împrăștiați,
ca niște albine moarte lângă stup.

Profetul mut — i-au spus cei ce-au văzut
cum face semne largi din loc în loc
și cum înalță ruguri pe coline
și lacrimile-i sfârâie în foc.

...Privea apoi crescând iarba, nebună,
și cum mlădița-n arbor se preschimbă, —
dar oamenii vorbeau o altă limbă
și nu-l înțelegeau: ce vrea să spună?!

Izvoarele când dispăreau în lut
ori când în flori otrava se cocea —
el, printre oameni, alerga, pierdut,
și semne desperate le făcea.

Și după ce l-au ascultat odată
și semnele-i le-au dezlegat greșit —
l-au alungat, cu pietre, din cetate
și ca pe-un mincinos l-au canonit.

De-atunci, doar printre brusturi profețește,
fiece tufă pe de rost o știe, —
el frunza dogorită-o oblojește,
vânturi de foc când bat dinspre pustie...

... Părea acolo, în acele lanuri
imense și cu fructele de iască, —
precum un moș ce știe-atât de multe
încât îi este silă să vorbească.

POEMUL

Lui Grigore Vieru

Vine și-un timp când se gudură pomii
 și pare-un fum lățit pe șes verbina,
 când maestrul își imită epigonii,
 iar steaua crede că ce-o-ncurcă e lumina.

Când comete — din adâncimile bolții —
 apar,
 fără ca astronomii
 să le fi anunțat dinainte;
 când nu se poate nimic întâmpla,
 și — iarăși și iar —
 poezia se-mpotmolește-n cuvinte.

Iar soarele prinde să-și simtă,
 dintr-o dată, lumina
 căzută-n noroi ori ape bâhlite — în oră —
 cum își simte un pom rădăcina
 pe care caracatițe mici o devoră.

Atunci, în copii, sub a serii armură,
 se trezesc melancoliile unor părinți;
 și, bodogănind, — prin veac, —
 ca printr-o bură,
 trece POEMUL c-un poet în dinți.

PRIMĂVARA EXTRAORDINARĂ

Se cațără verdeața-n arbori, ca o mătă.
În ierbi stă scurs, tot, soarele de ceară.
E semn că a pornit, că vine, că va fi
o primăvară extraordinară!

În toate-i ea:

în ulmi, în stea, în pacea
și-n iarba care macină în ziduri...
Pământu-arat, acuma, de aicea de pe deal,
parcă ar fi o frunte
cu mii și mii de riduri.

Fiece fir de iarbă, cu foșnetu-i,
sporește tăcerea...
Scuturându-se de glod, într-o oră târzie,
un pom lățit, lângă drum, de-un tractor,
aproape cu desperare învie.

Și simt:

o fată — în fragedul april
cu răsărituri și amurguri roze —
cum umblă prin destinul meu
de parcă
ar căuta într-o revistă poze.

Revine dorul,
către potecile vechi,
precum, surprinsă de-o bură,
departe-n zăvoaie,
se întoarce albina către stupul natal,
înconjurând
fiece
picătură
de ploaie.

Orașul, iată-l, se învârte-n jurul scrâncioburilor.
Lumina-i văruită de cu seară.
E semn că a pornit, că vine, că va fi
o primăvară extraordinară!

VIN VREMI...

Vin vremi când liniștea e la cer strigătoare,
când cumiștenia comite cele mai multe
erori;

când tăcerea e mai asurzitoare
decât scrâșnetul tramvaielor în zori.

Atunci actorii, — cum se face zi, —
rostesc poeziile, fără alegere:
sfinte, păgâne,
de departe, peltic, parc-ar vorbi
cu gura plină cu pâine.

E timpul când — să spună ce are de spus —
însuși poetul e chemat,
cu gura larg deschisă, inspirând profund,
de parcă s-ar pregăti a turna aerul inspirat
în plămâmul copilului său muribund.

Cuvintele sunt singurele ce-l iubesc,
pe el, care nu a iubit nimic pe jumătate.
La marginea lacrimii lui plutesc
arbori și ierbi, și ceruri răsturnate.

E rîndul lui,
de el să se aşchieze nuiielele,
să i se smulgă limba —
şi-acolo,-n praf, cântând;
în pieţe publice să ardă, stelele
lumină de la el împrumutând.

Mai întrebându-se sub destrămatul cer,
în murmurul de ninsoare-al clipitei:
cine şi-ar înşira lacrimile-ngheţate
pe-un colier
ca să-l dăruiască iubitei?!

...Vin vremi când tăcerea e mai asurzitoare
decât galopul unei herghelii pe-un şes uscat;
vin vremi când — să rostească ce are
de rostit — însuşi poetul e chemat!

1978

CA ȘI CUM

Ca și cum ai deschide geamul cu respirarea.
Ca și cum rugul ar plânge cu fum
și ramul cu floarea.
Ca și cum.

Ca și cum ar ninge cu fluturi
peste ruguri și-acestea s-ar stinge.
Ca și cum n-ai putea să te bucuri
decât atunci când ai plânge.

Ca și cum steaua ce-abia se mai ține
ar evapora marea în care ar cădea.
Ca și cum ți-ar fi dor de mine
abia după ce m-ai uita.

Ca și cum cele bucoavne ar fi
pline cu triste gângăanii,
și pe cer, ca și cum, ai citi
urme de reni și de sănii.

Ca și cum zărilor, toate, ar foșni
și ploaia s-ar umple cu fum.
Ca și cum m-ai iubi,
ca și cum te-aș iubi.

Ca și cum, ca și cum...

BALADĂ

Trece-un om, prin mazăre,
logodit cu-o pasăre.

Zbor fără-de-trup. Zbor mut.
Dragoste fără cunună.
Cer amestecat cu lut.
Soare-amestecat cu lună.

E păcat? E sărbătoare? —
larba, sub pași, face floare!

Fumegă apusu-n nalbă
pentru ei, — neînțelesi.
Luna e (pasare albă)
încâlcită-n măcieși.

Iar în cerul de nămete
dorul lor urnea planete.

Și de dragostea nebună
și cuminte, la un loc,
încolțea sâmburu-n prună,
roua multă lua foc.

...Iar departe, iar aproape
luna sfârâia pe ape.

EA ERA AȘA FRUMOASĂ...

Ea era așa frumoasă,
că se lumina în casă.

Și atât de lin dansa,
c-afară se-nsenina.

Acolo, lângă fereastră,
că-nflorea țărâna-n glastră.

Parcă-avea văzduh în oase:
ora cinci se făcea șase;

pasul ei îl respiram.
O, -ncă atunci nu știam

c-aveam cu noi a purta
mirul cela, seara cea

până dincolo de moarte.
Ori poate și mai departe.

HAIDE, IUBITO...

Haide, iubito, să fim iar copii,
de mână să umblăm, din nou, prin școală;
iar după lecții — ca odinioară —
eu să câștig, în bumbi, împărății.

Să ne-mproșcăm cu cocoloașe de hârtie,
ori să tocim cel imn al lui Corneanu „Tirișpolei“;
să plângem amândoi, în dosul școlii,
că tu-ai luat un „trei“ la geografie.

Să-i înșirăm, ca mai demult, pe taburetă
un pumn de pioneze lui Crăciun
și-acesta iar (bătrân de altfel bun)
să lase clasa toată repetentă.

Să stăm iar într-o bancă, și albine
să urmărim la geam izbind în gol,
să scriem iar „Lucrare de control“
și eu să copping tema de la tine.

S-albim cu cretă gardurile școlii,
directorul să-i cheme pe părinți;
că ne iubim — să creadă profesorii,
iar noi să fim doar doi copii cumiști...

PLOI INVERSE

Cel mai frumos ar vorbi despre vulpe doar
vulpea,
și cútea — cel mai sigur despre coase;
cel mai bine-ar povesti despre flacără
doar fluturii cu aripile arse.

Iar despre țara asta de coline
ar trebui doar vulturu-ntrebat,
ce știe orice fir de iarbă cum va crește
și orice sâmbur cum e semănat.

Dar iată ca încep și sărbători
și steaua se dezgheață în fântână —
fiece cântec este mai deplin,
orice durere e, acum, mai lină.

Când de pe mare plouă-n univers, —
păștori întârziți, pe dealul spân,
își muruie urechile cu glod:
să nu audă murmurul păgân.

Și-s bucuroși, cu mâinile cum simt
că lâna de pe oi se face deasă,
în timp ce le aburcă înspre stâni
și se socot în cer la ei acasă.

Și ploaia asta trage către stea
șfichiul seminței, iarba se-nfioară,
și sâmbure ce-a fost încă în zori
e pom crescut de-a binelea spre seară.

Doar după ploaia, inversată totuși,
atâta liniște se lasă pe pământ,
că se aud luminile de mâine
și imnul cum se teme de cuvânt.

BUNICUL

■ se trecea căruntețea prin barbă,
așa cum trece vântul prin iarbă.

Cărți încătărămate deschidea liniștit —
cu litere roase de-atâta citit.

Păstra pe geam, din toamnă, o gutuie
cu pielea străvezie și gălbuie —

se vedeau printr-însa semințele:
ca printr-un nebun suferințele.

El — la lumina ei — citea sub seară,
sau, ore, urmărea cum plouă afară;

pogorau ploile acolo, pe plai
parcă galopau herghelii de cai...

Înconjurat de nepoței, lângă ferești,
bunicul a murit spunând povești.

Se-nghesuiau la geamuri zări pustii...
și,-n jurul lui, — cum suspinau copiii,

cum lăcrimau, că nu vor mai afla
cum se termină,-n veci, povestea cea!...

...În timp ce, lângă geamurile-acele,
gutuia își muta lumina-n stele.

SERI

Revii pe vechi poteci îngândurate,
și frunza cade, obosită, val,
și te oprești în drum, sub tei, și-ascuți
cum ruginește clopotul pe deal.

Și cum țărâna curge din luceafăr,
iar liniștea supune teritorii;
când peste sat se surpă asfințitul
și fumul peste văi sporește norii.

Respiri amurgul, frunza-i neclintită...
Sămânța răsculându-se-n scaiete
se-aude-ndepărtat, acum, de parcă
ai asculta-o stând după-un perete.

Depart, curge seara în desiș,
un car încarcă mirosul din tei
și roata stă pe loc și numai șesul
se învârtește, mut, în jurul ei.

Ca altădată când, copil, treceai
prin codrii răcoroși și-ntunecați,
te temi să întâlnești cele băbuțe
strângând surcele sub salcâmi uscați.

Un stol de păsări lunecând pe cer
astupă plesniturele luminii
și boarei astea i se-nchină orice floare
cum pomul se închină rădăcinii.

Cum steaua se închină depărtării,
Și undeva, în timp ce frunza tace,
simți cum visează suferinți —
în taină —
un suflet obosit de-atâta pace.

SALCÂM

Coroana de trunchi nu mai știe:
bolta cu stele i-e vatră.
Clocește în pom, de-o vecie,
pasărea oul de piatră.

Stă salcâmul, nalt nespus,
la o margine a lumii,
și pe creanga lui de sus
se-mplinește fructul lunii.

Ramul lui răsfiră norul,
nalt, că toamna — smulși de vânt —
putrezesc spinii în zborul
de la creangă la pământ.

I-i ramura,-n vânturi, pustie,
nici păsări nu se opresc...
Acele frunze, azi, cine știe
prin ce grădini mai foșnesc?!

VULPILE

Eu încă de demult le purtam pică
(împrumutată, poate, din povești)
vulpilor mici, cu fuga,-n șes, peltică,
că prea-s șirete toate, și drăcești...

Copii fiind — în redi, la Vizunii,
le puneam lațuri dintr-o sârmă groasă;
sau ne porneam cu droaia, —
-n seri târzii,
în vizuini să fumegăm pucioasă...

Iar vânătorile-ncepeau așa pustiul!...
Acolo, pe colinele pitice,
pădurea ceea și astăzi o mai știu
cu orice frunză ciuruită de alice.

Și vulpile le văd, dansând în fum,
de frica armei bătute cu sâmburi:
glonți pe-alătura trași sunt acum
pomii ce cresc, ici-colo, pe dâmburi.

Și cum în jurul lor e-atâta seară,
dansează vulpile, cu trup molusc,
ce știu așa frumos să moară
încât pădurea înflorește, brusc.

DE VEGHE

Înspăimântat de ce rostesc, sub stea
mă urmărește nerostirea cui?! —
de parcă nu e cântul pe potriva mea,
mă simt strivit de sensurile lui.

Să spui cum se cuvine ce ai de spus,
chiar dacă-i un poem, sau o silabă...
să fie,-n vers, viață-ndeajuns,
dar și din moarte-o adiere slabă.

Te temi — pe șesul pregătit — să sameni
sămânța celui cânt nădăjduit,
de parcă cerul când coboară printre oameni,
el te găsește,-n veci, nepregătit.

De-acum și răul nu-i decât un bine,
de-acum și lacrima-i de bucurie;
pocnesc, sub ghețuri, râurile line,
de ce deșteaptă iarba în câmpie.

Bolnavi suntem de-un cântec sănătos,
de o lumină care n-are noapte, —
când ard ninsorile de sus pân' jos
de un chibrit aprinse, toate.

Veghem cuvintele, când de atâta ploaie
mai greu e chiar pământu-n univers;
și pasăre, și om sunt vâlvătaie,
și timpu-i oploșit de câte-un vers.

Și ploaia e-nsoțită și de-un vânt,
ce-amestecă tăcere și cântare,
prin crăpăturile bolților pe când
abia de se mai vede vre un soare.

Prea poate, m-aș opri și eu din cânt,
acolo, pe tăcutele coline,
s-aștept să înceteze acest vânt
să pot fi auzit mai bine.

Răsare un tei pe zare scuturat
și-o grabă veche mână râul, mut;
aș aștepta, de-ar fi de așteptat,
și aș tăcea, dar nu e de tăcut!

Căci au rămas atâtea necântate:
și sâmburul cu arborele într-însul,
și unchii ce învață moartea,
și pruncii ce învață plânsul.

Ne-au mai rămas atâtea de iubit,
mirare mi-i de-ncetineala lumii:
într-un poem de-al meu au înflorit,
cu toți odată, teii și alunii!

MOȘ MATEI DIN ȚĂRÂNA...

Mi-a povestit moș Matei — cimpoierul
din satul Țărâna —
într-un septembrie târziu:
dumnezeiește cântă doar cimpoiul meșterit
din pielea
țapului care-i jupuit de viu!

Sub un pom numai strai de păianjen,
îmi vorbea la ureche, cu glas de mister.
A apucat secretul ista păgân
de la taică-său
care a fost și el cimpoier.

Îmi vorbea detailat,
parcă m-aș fi pregătit să jupuiesc țapi, —
cum îi punea grumazul între picioare
și cum mergea cu briceagul
de la coadă spre cap,
și cum era lac de sudoare...

...Sta în ierbi cimpoi-u-mflat, ca un berbec;
moșul se jura, sub pomii ceia goi,
că îi e gâtlejul jupuit de-atâta aer,
cât împinge în cimpoi.

Dintr-o nuntă în alta,
dintr-o cumetrie în alta —
să danseze cuminții și sărăntocii —
se umflă mereu, că se teme, de la un timp,
nu cumva să-i crape bojocii.

...Moș Matei din Țărâna cântă așa de
frumos
toamna, pe lună, când vinul face
pistru,
c-ar dansa și țapii dezbrăcați de piei,
auzind cimpoiul dumnealui.

PĂSĂRI SURDE

Spre toamnă, pe când frunza
în galben se ascunde,
apar, prin tot orașul,
un fel de păsări surde.

Prin urne — coji de pâine
ciupesc, înfrigurat,
sau ciugulesc sămânța
căzută pe asfalt.

Și, pe când alte păsări
se-aud — spre sud — trecând
nici nu mai pot zbura
de cât de grase sunt.

Se lasă ușor prinse,
să zboare nici nu-ncearcă...
Și gânguresc tot timpul
și-un fel de cântec, parcă, —

atât de trist, încât
motanii, diabolici,
ce le pândesc, prin curți,
devin, brusc, melancolici.

Aceștia, însă, iată-i
le-nfulecă, de tot,
înlăcrimați, ștergându-se
cu cântul lor pe bot.

SĂGEATĂ ÎNFIPTĂ-N AER

I

Aieșit și vânătorul ultimului lup —
cu zalele pe el îmbrăcate.
Și-a tatuat și-un fel de răni pe trup
atât de reușit, că par adevărate.

Apusu-i pare-un leș ce sângerează.
Cum pohta lui nicicând nu are saț —
lui i-e totuna ce vânează,
lui i-e totuna ce-o să-i pice-n laț.

Trimite-o săgeată bravul vânător
spre fiara-ncurcată-n scaiete:
săgeata lui, vibrând asurzitor,
se-nfige-n aer, ca-ntr-un perete.

Și vânătorul e nedumerit:
săgeata lui atârnă peste zare...
Trei sori răsar pe cerul de granit,
parcă-s porniți și ei la vânătoare.

Un vânt vine din evuri, rostogol,
și liniștea din ierburi — dintr-odat' —
pe zare se înalță:
ca un stol
de pasul unei fiare speriat...

II

Opriți vânătorul care iese dimineața pe
ușă, cu tolba plină cu săgeți otrăvite;
de frica lui, fiarele se văd urcând pe
cer, sfâșiindu-l cu ghearele;

iar iepurele, de spaimă, intră pe două găuri
deodată în pământ.

Vânătorul, simt, va ieși mâine cu tancul
să vâneze ultimul jder;

va regla afetul tunului pentru a împușca
o vrabie mică;

va așeza mitraliera, în aplauzele frenetice
ale mulțimii, pentru a ucide ultimul lup, legat
c-o funie roasă de-un par bătut în pământ...

Deocamdată, trece cu tolba cu săgeți
otrăvite printre centauri,
și-l ascultă pe Chiron, poetul-centaur, la
intrarea în peșteră, cum cântă plângând,
și vede, în seri, minotaurul cum rumegă
palele lunii și cum cerul cu coarnele-l zdruncină...
Deocamdată pândește, din tufișuri, struțocămila
și vasiliscul...

El încă n-a trecut la vulpi și la iepuri.
...începeți de pe acum mitologiile viitoare,
conspetați primele file:

1. *Vulpea*: fabulele-s înțesate cu vulpi.
Ea își putea șterge cu coada urmele proprii,
pentru a induce-n eroare hăitașii...
2. *Papagalul*: știa a vorbi omenește, puteai
întreține cu el discuții folositoare, ore
în șir...
3. *Racul*: mergea numai și numai înapoi,
ca o mașină căreia i s-a dereglat cutia de viteze
și se mișcă cu spatele înaintea pe uliți...
(comparația aparține epocii).
4. *Pasărea colibri*: atât de mică era,
încât atunci când vânătorul o căuta prin tufișuri, ea
odihnea la umbră chiar în țeava armei lui...
5. *Iepurele*: fugea prin crângurile spaimei
atât de repede, încât umbra-i rămânea de el
departe în urmă, ca sunetul — de un avion
supersonic.
6. *Melcul*: avea niște coarne uriașe,
pe care le scotea, ca pe niște gânduri, din frunte...
(P. S. Tot el își purta acareturile-n spate
întreaga lui viață — de teamă să nu le piardă,
probabil).
7. *Cangurul*: sărea atât de sus, încât
vânătorii credeau ades că e pasăre; când ieșea
la plimbare cu toată familia, era o priveliște
rară: cangurul, cu puiul în buzunar,
admira-mprejurimile pitit în buzunarul tatălui,
ce odihnea și el în buzunarul bunicului,
care și-acesta moțâia-n buzunarul străbunicului-
cangur,
ce, trăgându-și cu greu
răsuflarea, le vorbea că încă mai simte
căldura buzunarului pe care l-a părăsit
de curând.

Dar, deocamdată, opriți vânătorul care
iese pe ușă fluturând un zâmbet precum un
drapel... El, înainte de a pleca în pădure,
inima și-a încuiat-o acasă într-un seif.

III

(Ultimul centaur)

Trece prin codrii uriași
centaurul, rănit de moarte, —
și nechezat de cai, și-arcași
se-aud din fiecare parte.

Beți, vânătorii se rășchiră, —
din arcuri, cu pohvală, trag;
dar — caii și-i strunesc: se miră,
căci *dânsul* știe graiul trac.

Cum, muieroși, sprijină-n vânt
drapele din fâșii de rochii —
centaurul căzut, — pe rând,
o, îi rănește doar cu ochii...

...Când moartea îl va-nvolbura,
barbarii vor scanda, măreț, —
doar caii se vor răscula
și vor mușca din călăreți!

IV

Iarba tresare și se face deasă
și sevele înmărmuresc în crengi.
Cade, abia acum, săgeata trasă
atunci, de unul dintre pecenegi.

Cade străpuns — acum abia —
viezurele ochit atunci...
...Tremură roua pe ierbi ca
lacrima-n ochii unor prunci.

V

Lupoaicele-alergau, fătând din mers...
și aerul, în ierbi, era fierbinte...
și glas de vânători se auzea:
parcă în urmă,
parcă înainte...

Și puii mici, cum cad în iarba cea —
firavi de tot, atinși ca de răpciugă, —
privesc o clipă, zăpăciți, în părți,
apoi și dâșșii se aștern pe fugă.

Cu nara duc urma maternă,
ei
din mers învață laptele să-l sugă, —
și cresc din mers, și se plodesc din mers,
și tot așa, îmbătrânesc din fugă.

Ajung cu timpul puii-n fruntea haitei,
ca despre ei — zărindu-i pe vreun șes —
altcineva, cutremurat, să povestească:
„Lupoaicele-alergau, fătând din mers!...”

Iar lupii mai bătrâni — pe urma lor —
s-audă
acolo, lângă zărilor-n văpăi,
precum își sună armele, de-acum
copiii vânătorilor acei...

VI

Adorm vânătorii aburcați în pomi,
lângă vizuina lupoaiței...

Mut,
ceasul arată, peste leșia luminii,
o vreme care demult a trecut.

Ah, alicele găuresc amiaza — pe deal
ia foc — dintr-o dată — gârneața:
mârâie sângele-n iarbă, lupoaița
sfâșie cu ghearele ceața.

Iese tânărul lup — puiul de lup
linge țeava armei, senin,
care fumegă, care mai fumegă
de moartea lupoaiței din spini...

VIII

Îmi murmură iarba la gleznă
și teiu-mi foșnește la tâmplă.

Ceva

ce nu mi s-a putut întâmpla niciodată
parcă acum mi se-ntâmplă.

Acum, când dealurile gâfâiesc ostenite și, obosită,
frunza răsare pe rămurișuri.

Când cerul coboară prea jos
și se zdrelește de-acoperișuri.

Când nu mai pot — dintr-o dată — deosebi,
în pâlپâirile serii,

vuietul motoarelor ce-aleargă-ndepărtat

pe artere

de vuietul mării.

IX

Așa cum centaurii, grifonii
au dispărut, fumurii,
și nu-și mai au locul
decât în mitologii, —

mă gândesc la tine, vulpe,
se va găsi oare
loc pentru tine
în mitologiile viitoare?...

Peste câteva mii de ani
se va vorbi
cât de șireată-ți fu hirea —
la fel de pătimaș,
la fel de exagerat,
ca de vasiliscul care ucidea cu privirea?!

Of, și tu, furnică,
pirpirie, —
ești atât de mică
încât, oricum,
nu știu dacă
n-o să te pierzi pe drum,
mai înainte de-a ajunge-n mitologie.

Și ție, calule, dat ți-e să pleci
de sub cerul acesta de iască?!
Vor veni poate atunci alți cai, de fier,
iarba luncilor astea s-o pască.

Îți plâng de milă,
ție, vis al orașelor —
frumoasă cămilă,
că n-o să poți pătrunde-n vreun mit
din cauza cocoșelor.

Oho, teiule sfânt,
te-aud de pe-acum căzând
din mireasmă-n mireasmă,
ca un râu peste praguri curgând
cătrea mării fantasmă...

Hai și tu, zimbrule, hai —
n-ai rămas decât în stemele vechi,
boncăluitul tău la poarta legendei-n
amiază —
în frunze, în aer se mai
păstrează:
ca un ecou în urechi.

Să născocim mitologii noi,
de azi — pentru mâine,
în loc de centaur, sirenă și faun
s-așezăm o furnică, o vulpe, un câine.

Zăpada acoperă zarea de piatră
și ierbile, plânsele.
De spaimă, vulpile latră
urmele pe care le lasă chiar dânsule.

X

Veacul acesta e ca un vârtej într-un râu;
atâtea griji, prea importante, are...
Și lupii trebuie stârpiți, o știu.
Dar lupii să existe oare?

Cresc dealurile-n sus,
nespus de blând.
Sărbătorește steaua peste mare.
Să fi murit acele vremuri, când
o bătălie se putea opri cu-o floare?!

Acele vremi să fi plecat cu totul?!
Aflat-am multor taine dezlegare:
pe pești îi învățăm înotul,
și fluturii-i dresăm să zboare.

Și doar pe om nu-l mai putem deprinde
cu plugul să nu spintece izvoare,
să nu dea foc pădurilor de ghinde,
să nu admire-amurgul prin cătare.

Nu știm întâi — chiar pe ai noștri plozi —
să îi deprindem dintre lucruri care:
un pește cum se răzuie de solzi,
sau cum se răsădește-o floare?!

Vulcanii vrem să-i astupăm cu cârpe.
Cutremurele le-nnodăm cu ațe.
Dar inima trăiește, când — prin pâcle —
ca-un anul Unu — trec, țipând, becațe.

Când văd betonul către bolți urcând
și sere cu mărar, dormind la soare, —
în minte-mi vin acele vremuri, când
o bătălie se putea opri cu-o floare.

ZEII

1

Ei trec prin cerul acestor frunze,
neieșite încă;

ei privesc, câteodată, înapoi, spre mâine:
într-un timp când încă nu existau,
și vai! — nu le vine a crede.

2

Zeu-și trăiește viața-ndărăt:
iată-l tânăr, copil cu fetele pus la
vatale;

din trecut, pe ici-colo
mai schimbând câte ceva din greșelile sale.

Se preface-n ce vrea —
e-n veșnică prefacere mereu —
el însuși devine
noiță chiar la degetul său.

5

Zeu fantastic, de cele 12 mame ale lui
născut odată —
florile mirosite de el se-ofilesc,
cântecele-ngânate de el — se uită,
copiii chemați de el nu mai cresc.

Trece, câteodată, prin șoproane,
prin sâsâiacele goale,
calcă, prin întuneric,
pe cursele pentru șobolani,
pe fluiere de cucută și le lățește...
Și-ntinerește-n fiecare zi
cu-o mie de ani...

6

Acum se mai odihnește —
obosit de-atâtea minuni și fapte —
cât ține numărătoarea
de la șase până la șapte.

7

Dar și zeul nenăscut
încă ne mai torturează
(a răsărit peste lume,
ca semn de la el,
un soare cu-o singură rază).

Dar acest zeu e atât de mic,
încât orice memorie-l pierde,
încât el singur pe sine
abia cu microscopul se vede.

8

Oști de centauri pe o câmpie de piatră
se aud, cu galopul prudent, —
o, unicii care
pot să se roage direct

zeului căruia zeul se roagă,
care și-acesta, la rândul său,
ține în casa lui o icoană,
de unde se uită cu spaimă alt zeu.

MI-I TEAMĂ DE O CARTE

Mi-i teamă de o carte (o văd ades și-n vis),
pe care aș deschide-o-nfrigorat
și-n paginile ei aș da — deodat' —
de toate versurile ce încă nu le-am scris.

De care sufletul mi-i, însă, îmbibat:
precum de apă un burete; și solie —
din partea lor — mi-i orice vis curat,
și mi-i devreme ora cea târzie.

Parcă mă văd citind — în acea carte
doar pân' la mijloc orice poezie,
știind ce-i scris, deodată, mai departe,
cum dintr-un rând poemu-ntreg învie.

Și ochii-ar luneca, pustii de gânduri —
ca peste un destin ce se amână —
peste acele, dragi și sfinte, rânduri,
precum transcrise de-o străină mână.

Nescrise foi se vor sălbătici-n sertare;
și în amurguri vechi, cu iz amar, —
eu cartea ceea-aș rășfoi-o, arare:
ca osânditul propriul dosar.

ECLIPSA

Am afumat, o zi, cioburi de sticlă
și-am subțiat coji de ceapă,
postându-ne, care și unde:
la 9.05, ora locală,
ar trebui să înceapă

cea mai mare eclipsă, din câte au fost,
și cea mai completă:
soarele nu se va vedea
răstimp de 24 de ore,
astupat de-o altă planetă

elaborată de-un institut științific,
special, pentru eclipse;
(ani de zile-au ținut elaborările,
e disertația de doctor a cuiva,
pare-mi-se).

A ieșit vecinul din stânga,
a zis ceva ne-nțeleș
între „hm!” și „mde!”,
și-a adus valiza,
și-a scos pisica,
frigiderul, soția și a.m.d.

Unii care au hotărât să rămână în casă
și-au afumat câte-un geam dinspre stradă,
s-au așezat pe scăunele
ca la televizor:

„Copii, fiți cumiți,
dacă vreți să se vadă!”

Am zărit soarele trecând
mai sus de arbori, mahmur,
parcă-l țineau niște căngi
să nu zboare prea sus,
parcă-l ustura aerul dimprejur.

Apoi văzurăm și planeta cea de placaj
ori de tablă cum răsare din zare, —
se străduia să lunece lin,
să nu hurduce,
parcă însuși savantul principal
mergea pe dânsa călare.

Era ca un soare făcut cu indigoul, în aer.
O umbră uriașă se profila peste toate.
leșise-o eclipsă grozavă!

Savantul
simțea cum ce umple de celebritate.

Când trase de ațe — de bucurie —
părându-i
că-n brațe soarele însuși
a fost să i se cotilească;
în locul lui, în ceruri, rămânând
planeta de placaj să se-nvârtească.

ZBURĂTORUL

(poem dramatic)

○ cameră mobilată modest, inundată de o lumină de toamnă. Peisajul sudic, care aproape că se strecoară în încăpere prin geamul deschis, ne lasă, pentru moment, impresia că ar fi interiorul unui apartament de la Casa de creație din Ialta, dar opaițul vechi, câteva călimări de piatră, pana de găscă pusă de-o parte, o cană și un burlui din lut ars, care-și lasă umbrele lungi peste filele aspre, însuși cronicarul, ce stă la masă îmbrăcat în anterior și cu târlci de lemn în picioare, toate — moda unui secol demult apus — ne spun că mai curând ar fi vorba de una dintre chiliile vreunei școli de copiiști din Moldova medievală.

Pe fundal, se aude foșnetul unui codru bătut de vânturi, care seamănă izbitor cu vuietul unor mașini ce-ar alerga pe o șosea îndepărtată; se mai face auzit dinspre grădini, din când în când, câte un bâzâit mai grav de bondar: ca și cum o femeie de serviciu a pus în funcțiune un aspirator undeva într-o cameră alăturată... În rest — o tăcere cosmică, de început de ev...

În liniștea care absoarbe, încetul cu încetul, toate zgomotele din jur — Cronicarul începe să aștearnă, pe foile groase și palide, slovă după slovă...

*„...Și cela Ioan dascalul, vrându să zboare
ca pasărele, îndemna-tu-s-au cu nește aripi
diavolești, de s-au sfârlitu de pe bisearica lui
sveti Ilie în târg la Soceava, în dzilele când
propoveduia aicea blagocestivul oteț Pafnutie,
de unde cădzând într-un copaci s-au și pristăvitu
pe loc, în văleatul...”*

(Înscris făcut pe marginea unui penticostar vechi.)

Dascălului Ioan Clipă
i-a crescut, într-o zi, o aripă.

La început, s-o-nfricoșat tare,
ca de mare foc,
dar, vădzând că nu poate
cu ea să zboare,
povestescu să-i hi venit
inema la loc.

Când ieșea la prașă
o lega cu sfori, strâns, sub cămașă;
când pleca
mânzocii să pască —
îmbrăca preste ea
un suman:
să nu se cunoască.

Când pre uliți trecea, —
speriat ca un breb, —
of, aripa ceea-i stătea
în spate
ca un gheb!

Și doară:
când fructul lunii da-n pârg,
ieșea departe-n afară
de târg,
și dezlegând-o
de aștele groase:
de cum se-nnopta —
sărind peste râpi priporoase —
se învăța a zbura.

Unii mai ziceau că-acest Clipă,
plodul lui Sarsailă,
mai meșterise încă-o aripă
din nește șindrilă:
ca să-i fie mai ușor
la zbor.

Glăsea și baba Cip-ciripa,
cea cu gura cât o Moldavie, —
adica
să-i fi crescut aripa
de multa evlavie.

Cum bășnea și Gobjilă
de la sărărie,
că aripile i-ar hi fostu
amândoo den șindrilă...

Dar — cine să știe?!

Și apucatu-m-am, dintre toți mai micul,
io, grămăticul —
iertată-mi fie îndrăzneala —
să irolesc
cerneala.

Și pun la-nceput cele —
cu luare aminte —
vorovite de vel-pitar Arvinte,
care
se afla atuncea de față:
subt copaciul cel mare
din piață.

La anul (...) cutare —
ne povesteare —
lunea
s-a tâmplat minunea.

Soarele —
pe cerul alb până-n miez —
semăna c-un titirez;
luna, și ea
semăna cu ceva,
dar cu ce, pitarul Arvinte
nu-și mai aduce aminte...

Era pe subt sară
când se-ntâmplară...
Stătea și se uita,
de sub pălărie,
cum de pe cupola
besearecei sveti Ilie
timpul —
balaurul,
râcâia cu gearele
aurul.

(Sveti Ilie —
e cea mai naltă zidire
din câte se știe;
din clopotniță —
zice popa —
se vede toată Evropa;
iar dacă te-aburci pe biserică —
și-o parte de-Americă;
și Azia — bat-o năpasta,
pe unde-o mai fi și asta?! —
și alte continente-nverzite
încă nedescoperite...).

Și cum pitarul
și-amintea de iznoavă
aceea voroavă,
zări — dintr-odat' —
sus, pe unde doar vântul mai

sufală din surle,
un bărbat
furișându-se pe după turle.
Atunci și-ncepu a striga
ca din gură de balaur:
„Un hoț pe sf. bisearecă —
vrea
să-i fure crucea de aur!!!”

Credincioșii începură
pe dată, buluc,
afară să iasă:
ca albinele dintr-un stup
plin cu pucioasă.

„Părinte Pafnute,
fârșește liturghia mai iute,
că se aude
meșterul Manole
umblând pe cupole;
în timp ce sfinția ta
citești liturghia —
parcă el, pe ici-colo, ar mai da
cu mistria...”

Preotul Panfutie,
zis și popa Agheasmă,
mormăie
după catapeteasmă:
„Treclat și proclat,
răs-blestemat
meașterul hie,
că mi-au stricat
bunătate de liturghie!”

Don-din-dili-don –
clopotele dau de știre:
dascălul Clipă Ion
s-a suit pe monastire.

Dili-dili-dili-don —
plesnesc clopotele-n zare:
dascălul Clipă Ion
și-a făcut aripi să zboare.

În bolta de promoroacă,
șade trist și subțirel,
așteaptă vreun nor să treacă
să poată sări pe el?! —

Lângă turla-ncinsă-n pară,
pregătit pentru-un lung zbor:
parcă-ar vrea acum să sară
din trecut în viitor...

.....

Afară: ca la minune —
lume de preste lume,
toată-un murmur:
„Așterneți veretci prenprejur,
aduceți cu brațul sipică
și lucernă din vale,
dacă pică —
să pice pe moale!”

lese afară și popa Agheasmă,
ca o fantasmă:
„Aoleo, dascal afurisit...
Dați-l jos pe nerod,
că mi-a murdărit
cupola de glod!”

„Zicem sfinției tale —
ia păcate! —
lasă omul să zboare,
dacă poate!..”

„Vai! Dar unde s-au văzut,
vă-ntreb, unde au fost
să zboare omul
pe vreme de post?!”

...Lăcuiorii, sub arborii vechi,
se bulucesc
toți — ochi și urechi.

O pasăre-n cer se-ascunde,
și-un noor trece, de spuze.
Timpul se scutură de secunde —
ca un pom de frunze:
una,
două,
trei...
A încărunțit, subt zare,
floarea den tei,
așteptându-l să zboare...

Lumea-l urmărește, din piață,
parcă de-o viață, —
în bolțile tulburi
ca niște răstoace,
cum aripile și le desface;
cum astupă cu-aripile
poteca pe care fug clipele.

Se vedea înapoi lui: un astru
sfărâmat
cum prinde să crească,
și-un cer umflat
gata să plesnească;
soarele cum se desface de
coaje, gălbui,
făcând loc, peste zare,
chiar din interiorul lui
altui soare...

De sus, zburătorul aude,
în tihna dinainte de zbor —
nimicul rotindu-se, sus,
ca o sferă,
și un zgomot ușor:
parcă-a trecut pe alături o eră...

E-un aer nesfârșit până-n zare,
aer de piatră pe jumătate —
aer dens, prin care
nici o cădere nu se mai poate.

Începe Z B O R U L, de aci încolo...

Cum mai desubt, aşteaptă tot poporul
şi el şade înainte-le:
şi-aduce aminte toate cuvintele.
Se va putea descurca, negreşit,
şi cu zece cuvinte —
unul rostit
şi nouă-n minte...
„Z-b-o-o-r-r!” —
strigă peste sobor,
peste pomii cu floarea surie,
ca afumată de lămpi,
şi s a r e în gol:
cu biserica sveti Ilie
agăţată de tălpi...

Fâl-fâl!..În văzduhul de sară,
tot mai sus din aripe bate...

E ora atât de clară
că i se văd secundele toate...

„Priviţi-l...S-a înălţat!” —
se-aude, strigând, un băiat.
„Numai uitaţi-vă — zboară!” —
îngână o feţişoară.
„Nu-l credeţi...Ce vedeţi e o basnă!...” —
intervine şi părintele Agheasmă.

Priveliștea devenise aleasă:
Clipă Ioan, într-adevăr,
parcă era o pasăre uriașă
proiectată pe cer...

Era un amestec
de dimineață
și sară, —
încât zvezecii, în piață,
se-nspăimântară:
se-ntrebau, unii pe alții
întâlnindu-se-n cale,
ce urmează să facă:
să se culce
sau să se scoale?!
Până unul îi dumeri:
„Dacă ăsta zboară
peste pomi și palate,
înseamnă că putem dormi
și visa mai departe...”

Se înalță, deșuchet,
prin bolțile sparte,
dând razele,-ncet,
la o parte.

„Aburcați-vă, prin copaci,
cei mai dibaci,
poate-l puteți apuca
cumva
de picioare —
să nu se-agațe cu mânule de soare, —
striga prin piață un omulete, —
căci s-ar putea
ca și-acest tândălete
să lase pe el careva
pete,
de nu le-om putea scoate
cu nici un burete...”

Un vaier
și un frământ —
în aer
și pre pământ.

În timpul cât pe bolți planează,
sau, de fapt, cât durează
căderea lui
de pe acoperământ
și pân' la pământ —
(o clipă,
o oră,¹

¹ Cum chiar timpul, atunci,
prinse invers să cură —
toatele se petrecură,
cum martorii ne-ncredințează,
cam vreme de-un ceas încheiatu:
de la orele 5 până la 4,
după-amiază...

un secol,
ori o vecie,¹ —
cine mai poate să știe?! —
râuri de lume
curg pe stradă:
cât e de văzut minunea
s-o vadă.

Vine, cu întregul bocluc,
și șatra
bulibașei Muștuc,
care-și întinde corturile
de zor
chiar subț zburător:
țigănimea clonțoasă,
ursarii —
să poată urmări întâmplarea
din casă:
ca boiarii.

Sosește, vajnic și avan,
mereu îndârjitul
și dumnealui, chir Mitrofan,
mitropolitul.

¹ Voroveam
mai an
c-un om, ce-n ziua aceea
stătea și el
acolo desubt —
dânsul se jura
că zburătorul cela din cer
nici până azi n-a căzut...(?!)

„P-p-e p-p-ăcă-t-o-s,—
poroncește sever —
ch-iar ac-c-mu
s-s-ă-l d-d-ați jios
d-din cer...”
(Dar, of, — zic, —
nu doar siriacul
mitropolit
însuși veacul
era gângăvit!)

Vin saltimbanci,
mici de statură,
scoțând panglice pe gură
și strigând preste adunare:
„Priviți!
minunea noastră-i
mai mare!”
Și acrobați
ce se rostogolesc, vioi:
„Uitați-vă!
Putem zbura și noi!”

Sosește și onoratul divan —
rădvan după rădvan:
marele logofăt Chițimia
cu soția,
aga cu agia,
apoi vătășeii-bondocii,
aprozii, i proci...

Aga-și înfoaie pieptul,
Strigând ca la vămi:
„Unde-i deșteptul,
să-l arestămi?!”
(Cel cu mâna pe sabie
e chiar aga Vrabie).
Face ochii roată,
tehui,
întrebându-se pe dată:
„Unde-i?!
Că nu-i...”

Când îl vede
pe boltă —
la început nu crede,
apoi se revoltă:
„Tii! Numai uitați-vă, ce nerușinat,
tocmai unde s-a cocoțat!...”

...Don-din-don!
cu turban după ultima modă,
vine-n faeton
perdeluit
însuși măria sa, vodă.

„Dă, spătare, la o parte prostimea,
cumva —
să vadă și măria mea...” —
dă poronci hospodarul,
scociorând buzunarul
de la jachetă
și-aruncând
din caretă,
în mulțimea de caliceniei,
milostenii:
dinari
și rubiele
cu capete de tâlhari
pe ele;
și cu domnul Dumnezeu,
pe o parte a banului,
cum îi pupă mâna
sultanului.
Apoi se-ntoarce

către spătar și face
cu colțul gurii
(să se vadă
că se interesează
de soarta literaturii):
„Spătare
Antimie,
dar unde e cronicarul
Eftimie?!
Că nu-l văd
pe-aicea de fel...
Trimite un faeton
după el,
sau, colo, vreun călăreț —
să vină iute
să vadă-ntâmplarea
și să-i facă-n letopiseț
însemnarea”.

„Măria ta,
oblicea
pen târg cronicarul,
dar și-a uitat
la Căpriană
călimarul și pana;
și-acum a intrat
întru o găscărie:
să găsească o pană —

să poată scrie.
Căci de când
în țara mării tale
face letopisețe
fiecare
cui nu i-i lene —
au rămas găștele
fără de pene...”

...Tanda-tranda-trandafirul,
iată vine și vizirul
să vadă comedia —
cu cele șase sute de mii
de spahii
de la Chilia.

„Drum! Anafura și patrafirul! —
să se mire și-nălțimea sa,
vizirul...”
„Ăst ghiaur, bun de bătut
cu o vargă, —
face vizirul, —
se vede că vrea să o șteargă,
ca să nu dea birul...”
Vorbește, și-și îndreaptă
de păr șuvițele:
ca să nu i se vadă cornițele.

Vodă stă pitit în caretă:
parcă-ar fi dat pe față cu cretă, —
pân' când vizirul, în șea,
dispare cu alaiul
după colină —
continuându-și plimbarea sa
de dinainte de cină.

Dar —
abia dispăru după zare
ultimul ienicer
călare,
că se stârni,
din
senin,
sus, preste pământ
o boare de vânt:
la început vântui
poalele norului,
pe urmă smuci
aripile
zburătorului,
înfoindu-le
ca pe două coperte de carte —
iar pe el îl izbi,
îl roti
și-l aruncă la o parte...

Apoi, brusc, satanicul duh
îi smulse aripa cea adevărată
din umăr
și,-nsângerată,
i-o purtă prin văzduh.
Prin bolțile moarte,
ea se vedea
tot mai departe:
întâi cât o frunză,
cât un bob de piper —
până dispăru
cu totul în cer...

Atunci, zice-se, -nceri
să fi tunat —
voroveau târgovețele —
abia auzit: parcă, după orizont,
câțiva ieniceri
și-ar fi descărcat
sânețele.

Și tot soborul
văzu, din drum,
cum
zburătorul
începu, dintr-o dată, să pice:
ca o pasăre
ficsită cu-alice...

.....

Până să se mai mire măria sa,
până gloata, jos,
să se mai dumerească —
de-acum și-atârna
într-un salcâm scortșos
din curtea bisericească...

Toți —
(până și agia vitează) —
se umplură de groază.

Se lăsă o tăcere de stâncă.
Și doar, în cerul ca de zăbranic,
parcă se mai auzea încă
un hohot de râs,
sa-
ta-
nic.

...Un soare
prăfuit
cobora
spre asfințit.
O beizadea,
lângă palate,
vindea
mere mușcate...

Un câine
de al oierilor
lătra, la stâne,
trecerea erelor.

Nebunul Alior
alerga pe pripor
și striga, îndrăcit:
„Dumne-dze-e-u a mu-u-rit!
Du-u-u-mnedzeu a mu-u-ri-it!”

...Marele agă, cu cătări zevzece,
întâiu-și recăpătă sângele rece:
cu sabia-n mână,
ca la atac,
vine până
dupre copac,
își drege glăsciorul
și cearcă să ia
zburătorul
cu binișorul:
„Dascăle,
dacă ți-a trecut zburatul,
hai, lasă,
n-o mai fă pe răposatul...

Pentru un dascăl învățat
nici nu-i frumos, hm! —
să stea agățat
într-un salcâm”.
Ca într-o arcă,
stă-ntre frunzele crude
dascălul:

 parcă
nici nu aude.

„Și-ncă-o mai face pe tristul,
artistul;
și-ncă-o mai face pe răposatul,
nerușinatul...
Cum să mori, mă, sticlete,
când măria sa vodă te vede?!” —
îl muștra aga Vrabie,
umblând ca pe ace,
cu mâna pe sabie,
de colo încoace,
ordonând arănăuților,
găgăuțelor:
„Bateți cu biciul
zgribuliciul,
loviți cu cnutul
salcâmonautul...” —

(a vrut să zică „astronautul”
de fapt,
dar — imediat —
și-a amintitu
că cuvântu’
încă nu a fost inventat).
„Ca să-i treacă, pe viitor,
pohta de zbor...
Mama lui de coblizan...
Uitați-vă,
încă stă și zâmbește:
ca un motan
cu laba pe pește...”

lată-l și pe bulibașa Muștuc —
un țigan incult
(el n-auzise de Cruceniuc,
iar de Bolduma — cu-atât mai mult) —
zice, chiar la
ieșirea din cort:
„Lasă-l, blagorodia ta,
că matincă i mort...”

Se cațără cu chiu și vai
în salcâm hoțul de cai,
posac, —
cercând să-l desprindă
cu unghiile
de pe copac.

„Ho, mo, v-ați leneștit?!
că dascălu
s-a pristăvit...”

...Patru bătrâni
îl iau pe mâini,
patru tineri
îl duc pe umeri,
patru femei
cu plete de tei,
într-o lumină oarbă,
îl așază pe iarbă...

O pasăre
cu peana de sânge
trece pe sus
și plânge,
și țipă
cu capul pe-aripă;
zgâriind sara
cu gheara
și rupând, pe sus, locul
cu ciocul.

Bate la apus toaca.

Curge șindrila,
pe toată toloaca,
din urma lui:
ca feștila
din urma inului...

Mânule lui, delicate,
îs strâns încleștate:
parcă mai are, din acel zbor,
în fiecare mână
câte o bucată de nor
alb, de zăpadă,
de care a vrut să se țină
ca să nu cadă.

Ioan Clipă,
culcat pe-o aripă,
șade pe iarbă
cu fața slabă,
cu gura de sare,
cu pleoapele pale —
două aripioare,
și c-un zâmbet amar
pe chipul de var...

Și dintr-o dată — în țară —
se face sară.

Ograda bisericească
prinde a se rări
de gură-cască...

Lângă porți, Alior
sare într-un picior,
rostind în gura mare
și-o numărătoare:
„Cinca,
linca,
brici,
cotelici
și o mătă
în secară
dumneata să ieși afară...”

Ca la o mijatcă, iată,
adevărată,
lumea începe a se ascunde —
care și unde...

Vodă se pitește
în trebile sale domnești,
firește.
Aga —
după mustața
pe care-o tot răsuțește, —
cearcă și-l mai găsește?!
Mitropolitul Mitrofan —
într-o predică de acum
un an...

În case boierești
beizadele
trag înapoi, la ferești,
perdelele grele;
și răsună
ulicioarele —
de cum prind să se pună,
pe dinăuntru, zăvoarele...

.....
Până la urmă
nu rămân —
în aerul care se curmă
ca-ntr-un plămân
de zeu ofticos —
acolo jos,
pe sub vechi și târzii
salcâmi —
decât câțiva copii
bătrâni.

Atunci — în lumina cea sărmană —
apăru cu strai de țărână,
ca pogorâtă dintr-o icoană,
o maică cu brâul de lână:
se-opri ceva
mai departe,
privind, prin amurgul de zgură,
către flăcăul

sărutat de moarte
pe gură, —
se-apără cu-o mână,
și se făcu și mai bătrână...
Se lăsă jos
fără putere...

Și se lăsă atâta tăcere
peste șleau,
că se-auzeau
muntele
cu ciutele
și marea
cu sarea.

Apoi s-a dat mai aproape:
ape
nu mai avea sub pleoape —
a strâns într-un palton
trupul dascălului Ion,
și-a prins,
așa,
ca pentru ea,
să îngâne ceva —
acolo sub bolta cea sfântă,
stropită de sânge —
de nu-nțelegeai:
cântă
sau plânge?!

„Rouriță-romaniță!
Prin văzduhul sorbului
trec norii trecutului,
cu vedeniile orbului
și cântecele mutului.

Rouriță-romaniță!
Prin aerul sorbului
se duc, pale, ploile
și zilele omului:
miercurile, joile...

Rouriță-romaniță!
Fericit îl știe corbul
și-ncă muntele, căruntu':
dar ei știu, au văd cum sorbul
sângeră pe dinăuntru?!.
Rouriță-romaniță!...”

...Și-n vremea asta,
cu pas rar,
sosește în piață un coropcar:
aer de câmpii
poartă-n cutii,
și lumina unui nufăr —
într-un cufăr,
și mireasma unui crin —
într-un scrin,

și foșnetul unui platan —
în geamantan,
și-o sară de altădată —
într-o ladă cu lăcată,
și fel de fel
de miresme de flori —
în cutiile
legate cu sfori...
„Jupan vrăjitor,
vă cerem ajutor...
Dacă-l înviați
din morți —
vă plătim
patru zloți...” —
a zis un *puști*
cu fața smeadă,
deschizând pumnul
să vadă
mic și mare
că dânsul, firește,
are banii
de care
vorbește!

„Vai!
Măi băiete
cucuiete, —
de mult n-am înviat
pe nimeni, și pace! —
că, zău, am și uitat
cum se face.
Păstrează mai bine
părăluțele cele
și-ți vei lua de ele
caramele...
...Of, și-apoi
la izvorul
cu Apă Vie
șade pază
de la-mpărăție,
la izvorul
cu Apă Moartă
stă strajă
de la Poartă...
...Lasă, tată,
poate...altădată...”

Întunericul se lăsare
ca un pașalâc —
și pleacă și coropcarul,
șontâc-șontâc,
cătred altă zare,
unde-i frunza-mpăcată
când moare,
și lacrima-i mai bogată
în sare:
să oblojească teii și salbiile,
setea să și-o potoale
în râurile, din care
n-au mai rămas decât albiile.
...Sub a zariștii vârcă,
tot mai gârbov suie la deal —
de parcă ar duce în cârcă
toate grijile
veacului acesta, medieval.

lată că
n-au mai rămas
decât câțiva bătrâni
în ogradă,
și *copilul cu fața smeadă...*

Ceva mai de-o parte,
o țigăncușă din șatră
cu sâni de piatră
șade pe-un druc —
vrăjitoare candrie
nesuită încă pe rug —
și ghicește-n bobi
de-o să-nvie:
„Vrăjeala mea spune
că-o să-nvieze:
poate cu alt nume
și-n alte amieze...
Va trece în zbor,
prin cerul de iască,
peste cest pripor,
dar n-o să-l cunoască.
Poate numai salcâmul
o să și-l aducă
aminte, boltit,
dacă va fi pe atunci
înflorit...”

Apoi, pleacă și țiganca
cu sâni ca piatra —
să-și plimbe bobii
cu șatra...

Și vine părintele Pafnutie,
cu vocea
ca ascuțită cu-o cútie:
„Căutați-l prin buzunare,
dacă n-are vreun ort:
să-i luăm de ea o lumânare —
să i-o punem ca la orișice mort.”
lese și dascălul pe porți,
afară,
c-un catastif pentru morți
subsuoară.
„Dascăle
Pascăle!
Deschide condica,
adica
terfelogul cu sorți
și trece-l la morți:
„Dascălul Clipă Ioan...” —
de fapt, dă eu să scriu, —
„...ce-l, c-a-r-e a v-u-r-u-t
s-ă z-b-o-a-r-e î-n c-e-r-i
d-e v-i-u...”
Așa.
Acum desfă condacul
și roagă diacul
și pe ai lua
să-ngâne
„Ale-lu-ii!”

...Se-aude din strană
corul cântând,
pios și
blând,
parcă ar obloji
o rană:
*„Zborul nostru cel de-a pururea
dă-ni-l nouă astăzi...”*

...Se mai aude,
subt frunzele ude,
și bătrâna mamă
adunând
lacrimile în năframă.

M A M A: — Cel care-au zburat
și-acum umblă,-ntristat,
și-i bate veciei la porți...

C O R U L: — ...a înviat
din morți...

M A M A: — Ți-ai învins soartea,
Omule, ca pasirea zburând...

C O R U L: — ...cu moartea
pre moarte
călcând...

M A M A: — Urgisiți, însă, sunt
cei pre pământ
ce-au cercat
zboruri deșarte,
urgisiți, Doamne, și...

C O R U L: — ...fără de moarte.

M A M A: — Unde e fiul meu
cel luminat,
ce din cer în cer
a zburat?...

C O R U L: — ...a înviat!
Cu adevărat
a învi-ia-iat!..

.....

Și plâns și viers,
amestecate,
răsună până departe,
în Univers.

Acum și părintele Pafnutie,
cu burta lui cât o butie,
dzice
cioclilor
cu price:
„...Luați-l
și îngropați-l
pe nerod,
fără prohod,
în afară de țintirim —
subt acel salcâm,
ca pre unul care
au vurut să zboare
precum heruvimii —
dărâmând

la pemânt
salcâmii...
Puneți-i pre mormânt
vreun semn,
și ciopliți și-un cuvânt
în lemn:
„Clipă l., cel care
au fost
să zboaare
pe vreme de post.
Când la besearca sveti Ilie
Slujea oteț Pafnutie...”
Că iaca, ieri mi se pare,
îmi povesteare
un preiaten de-al meu
de la Kracău,
că pre unu-l cunoaște
care susține, nătângul,
cum că pământul
se învârtește...
O hi și leahul cela un țopârlan,
de-alde dascalul Ioan...”

Toaca bātu a oră târzie
și piața se făcu — dintr-o dată —
pustie.

Peste pajiștea verde,
luna răsări,
dintr-o livede,
gălbuie:
ca o gutuie.

Ziduri se clătinară
când câini lătrară.

Atunci ieși
dintr-un coclaur
și Cloșca cu Puii de Aur,
care prinseră, în umbrele groase,
a ciuguli de zor
ceea ce mai rămase
de la acel zbor:
nește urme de sânge
din iarba bătrână,
sarea unor lacrimi
scurse-n țărână...

Ceva mai târziu, către zi,
când copiii
ce nu puteau adormi
zărură, prin geamuri — părtași —
preste pomii himerici,
preste case, peste oraș,

cupola acelei biserici
umflându-se treptat
ca un aerostat¹,
iar pe zburătorul Ioan Clipă
dând preste ea
din aripă
și târând după el
orașul în cer —
dzice-se să fi fost
văzut,
în noaptea sumbră,
furișându-se prin ceea ogradă
precum o umbră
copilul cu fața smeadă.
Ajuns subț salcâmul scorțos
și cu frunză umilă,
ridică de jos,
în grabă,
aripa de șindrilă
uitată în iarbă,
dispărând, —
 cu ea
subsuoară, —
la ora când în cer, ici-colo,

¹ Un fel de aparat zburător — din viitor.

vreo
stea
de mai ară...

După aceea dzic — iară
lucru cu sârg
tăcut de hrisoave —
că prin târg
se-mprăștiară
voroave:
adică
Ioan Clipă,
cel păcătos,
cu-adevărat
să hi înviat,
a treia zi,
ca Hristos.
Căci cine altul dară, —
după colinele joase, —
ar hi putut să sară
preste râpi priporoase,
repetând neticnitele fapte
ale poznașului,
aproape în hiece noapte,
la marginea orașului?!

Doar că era, dzic
cei de-l vădzură,
ceva mai mic
de statură,
și mai slab —
după chinurile din iad.

Se-avânta cu-o aripă
preste vreo râpă —
ptiu! ducă-se pe pustie! —
chiuind încă de bucurie.
Biruindu-l nebiruitele,
dimonicele —
ispitele...

V-am spus ce am știut,
și ceea ce cronicile
au tăcut.
Ceea ce trebuie să hi-nsemnat
atunci, delungat,
pe pagina ștearsă
și Eftimie cu pana
în cronica lui arsă
la Căpriana.

Dar Misail Călugărul —
a luare aminte,
are iarăși o dzisă:
cronica să hi ars
mai înainte
de a hi scrisă!

Dar, cine să știe?!

Cum gândul se nesfârșește,
dzic: cu noroc să hie
cel care scrie
și cel care citește.

Septembrie 1978,
Chișinău–Ialta–Chișinău

ZUGRAVUL ANONIM

1985

POEZIA

Precum un cerc cu centrul în afara sa,
precum o secundă, în care încape Vecia,
precum un cer născocindu-și propria stea —

p o e z i a.

TESTAMENT

Copiii mei, îşi toarce steaua firul —
cu poezia nu aduni avere:
vă las ca moştenire trandafirul,
lumina lui de pace şi durere.

Şi spinii, ce văzduhurile ară:
să sângeaţi de ei,
 în veşnicii,
mireasma, care-n orice primăvară
deşteaptă şerpii
 îngropaţi de vii...

Mireasma să i-o smulgi e foarte greu,
nici nu i-o poţi căra cu coviltirul,
sau în bucăţi s-o mparţi c-un ferăstrău:
vă las ca moştenire trandafirul.

Iar dacă-l veţi iubi
 cu-adevărat —
în veci n-o să vi-l poată răpi nime:
chiar de-i va smulge tufa vreun gealat,
un fir de rădăcină tot rămâne!

Mireasma lui scrie pe vânt poeme.
...Dar când se încâlceşte-n rami zefirul —
tufele scunde ard ca nişte steme!

Vă las ca moştenire trandafirul.

RUGĂ

Rugă de pasăre, sus peste țară,
care se odihnește numai când zboară.
Rugă de pasăre, care
numai cât cântă nu moare.

Rugă de iarbă abia răsărită:
cerul de peste ea să dea în floare.
Rugă de piatră — să fie zidită
în zid de templu, nu de-nchisoare.

Rugă-cântec, rugă-plânset, rugă-blestem
(naivă, credulă, nebună)
de aed care speră cu un poem
c-ar putea face lumea mai bună.

ZUGRAVUL ANONIM

*Marilor anonimi ai acestui pământ —
citori de frumuseți nepieritoare.*

La Căușeni, la Țipova sub piatră,
la Căpriană poate, -n țințirim, —
pe subț Moldova undeva, de veacuri,
doarme, uitat, Zugravul Anonim.

Istoria miroase a vopsele;
zugravii au lăsat de mult pictatul,
dar până astăzi universul încă
de la aceștia-nvață anonimatul...

Eu, prin acele vremi, l-aud sosind —
trasă i-i față, mută-i este slova, —
c-un coviltir de bivoli legănat,
ca să văpsească cerul pe Moldova;

se face piatra mai ușoară, sus,
și lemnul se pătrunde de țării —
Zugravul Anonim, prin cele schituri,
cum înmoldovenește veșnicii...

În strană îi pozează maici și prunci.
Într-un nebun pândește apostolatul,
și-atât se-ncape de tristețea lui,
încât îi zugrăvește și oftatul.

Îmbracă sfinții-n haină de șiac
și sântele le-ncață în opinci...
...E-tii! cum seamănă profetul Luca
cu Lii Nebunul din cătun, de-aici!

Și sfânta Paraschiva cum aduce
cu văduva Domnica, de departe!
...Fiece sat avea profeții săi,
fiece sat — un Dumnezeu aparte.

E gata schitul, vinul fierbe-n vii,
cuvintele-s de-atâtea sensuri grele...
Când clopotele bat la liturghii
și Dumnezeu zâmbește sub vopsele.

Și slava lui a fost ajuns departe.
Din Istanbul sultanu-a auzit
precum că pe-o icoană din Moldova
e chipul lui, de-un ghiaur zugrăvit...

Și-a poruncit să fie-adus naintea-i:
„E drept, ghiaure, că prin iconițe
mă zugrăvești în Tartar, și îmi faci
pe creștet și-o pereche de cornițe?!“

Și când bogdanu-a dat din cap —
sultanul
a scos, din vechi firmane, caznă nouă:
„Mâzgălitorului acesta de biseareci
să i se taie brațele-amândouă!!!“

Mai sângereă amurgu-ndurerat...
Și azi prin sate povestesc părinții
de un zugrav ce, fără mâini, lucra
și pensula o mânuia cu dinții...

... În clipa asta-ndemnu-vă, prieteni, —
de scrisa noastră, ce putem să știm?! —
să-l pomenim cu un cuvânt de bine
pe renumitul PICTOR

ANONIM...

VRABIA

● vrabie e cât un stol de păsări,
când brumele pe șesuri par smaralde —
vrabia noastră,-n țară, — aici rămâne,
și nu se duce-n alte țări mai calde.

Zburlită, ea e ca un boț de humă...
Când ciripește singură-n cărare,
face atâta zgomot, cât produc
petale ce cad de pe o floare.

Mărite Cantemir, ți-o amintești,
când cobora din bolta sinilie
să ciugulească grâu în lapte fiert,
cu tine din aceeași farfurie?!

Se-ncheie-o pace, înfrunzește-un ram,
și ruginește-n teacă încă-o sabie,
și pruncii cresc, când gângurește ea,
umila și modesta noastră vrabie...

Cum din livezi, din lanurile verzi,
Vânătoarește, zi de zi, omida,
și cerurile o cunosc, cu toate,
și drumurile-o știu, și pălămida...

Moare, sub gard, cu cântecul în ea...
Arde-n țării, ca mucul de feștilă...
...În stema țării ar trebui să punem
și-o vrabie, modestă și umilă...

POEM

Lui Nichita Stănescu

Aud cum un poem își inventează poetul
ca — mai înainte de-a fi rostit — să nu moară.
Aud cum o iarnă își inventează omătul
încă hăt de cu vară.

Poetul nu se are cu moartea de bine,
urăște neadevărul — acest actor
care-și poartă pretutindeni sufleorul cu sine
ca să-i spună dacă s-a plictisit
sau i-i dor...

Poetul e ca o lacrimă dusă pe râu,
pe un râu cu mâl și ape vâscoase,
el este ca lanul din bobul de grâu,
ca o lumină care odihnește pe coase.

Mai întâi în poemele lui se face zi,
apoi de pe lucruri se-mprăstie ceața.
În cămașă albă-mbrăcat ar trebui
să scrii, și numai dimineața!

Când cerul vrea să se-ntoarcă-napoi pe pământ
să devină ce-a fost:
cuvânt
cu un cu totul și cu totul alt rost.

Când ora-i cea mai prielnică versului
și poezia plutește-n văzduh ca o ploaie —
o vei îmblânzi, cu carnea ta proprie,
să se așeze pe foaie!

El este atunci (spuzite i-s de-un
cuvânt negăsit, ca de-o sete amarnică, buzele)
precum un copac în surghiun
care-și născoceste, pe rând, toate frunzele.

Iar — după ce i se rup toate hărpile —
din întâmplare, de-i calci pe mormânt,
țărâna îți frige tălpile:
parcă-ar fi acolo o stea îngropată-n pământ.

MEMORIU

„**S**timate director general
de la uzina de produs poeme,
scuzați că Vă răpesc din vreme,
eu, al

D-voastră zilier, cu umilință
aș vrea să vă aduc la cunoștință:
nu e de vină poezia
că pe planetă s-a scumpit hârtia,
și nici poeții nu-s de vină
dacă cerneală-i mai puțină,
nu pentru versul lor prelung
pe-alocuri pixuri nu ajung...
Nevindecați de poezie,
îmbolnăviți de veșnicie —
cu ochii la cea mai tânără stea —
noi, sancio-panzii
și don-quijoții,
cei ce sperăm c-un poem c-am putea
să distragem atenția morții,
V-am ruga să eliberați chitanțe
și pentru speranțe.
Mai sunteți, totodată, rugați,
dacă se poate, să confirmați
cu semnătură și ștampilă
că-n veacul nostru ura-i inutilă,
că e nevoie încă de poezie
pe globu-acesta.

Să se știe.

Cu toată dragostea și grija,
al D-voastră,

N. Dabija.“

LEGENDELE

„În țările fără legende e mai frig..“

PARIS DE PEINE

Acele țări ce nu mai au legende
vor fi condamnate să moară de frig.
Ce fără apărare sunt în vântul
ce bântuie-acest veac peltic!

Pică din proverbe, câte unul, cuvintele;
nici morții nu mai știu de hodine,
cum pământul le este arat
și semănat cu legende străine.

Aezii uitați sunt și uituci sunt,
cuvântul nici nu văd pe unde-l pun;
și smalțul de pe dinți le sare
de gheața vorbei ce o spun;

aezi neputincioși și triști,
cu inima tot lustruind lacune —
cum se prefac că știu mai mult
decât le este dat a spune!

Chiar pomii se desprind din loc;
și se retrage marea de cleștar
spre alte țărmuri, unde mituri
cu mult mai tinere apar.

De-aceea azi, copile, scriem,
plantăm livezi, săpăm fântâne —
c-un tainic gând: că-n urma noastră
înc-o legendă va rămâne.

Tu țara asta de legende
păstrează-o ca pe-un lucru sfânt —
(căci ea-i averea ta cea mare!) —
și pân' dincolo de mormânt.

EMINESCU ȘI CREANGĂ

Acestui exemplu de prietenie de peste veacuri

În ore tainice de tot, câteodată,
când iese dintre tei luna de seu —
Creangă și Eminescu mi se-arată
stând în cerdacul casei din Țicău.

În jurul unei mese mititele,
cu o bărdacă de licoare-n față,
vorbindu-și multe și de toate cele,
pân' iar se face-n lume dimineață.

Pe-acele dealuri de la Păcurari
parcă-i mai știu, în câte-o zi de vară,
cum umblă amândoi prin vii, hoinari,
sau se opresc să bea lângă-o izvoară...

Și înnoptează într-un stog de fân,
sub luna roasă ca un vechi pitac,
iar când adorm — îi învelește cerul
suriu, precum o haină de șiac.

Le pare despărțirea — o vecie;
institutorul, revenit la lecții,
să n-aibă o mai mare bucurie
decât atunci când îi sosesc inspecții.

Să sară iar școlarii toți din bancă
și să se bucure și ei cu-nvățătorul,
când cineva va da anunț: „Domnule Creangă!
Vă vine azi la lecții revizorul!”

Și-apoi scrisori de lacrimi picurate
să își trimită, când va ninge lin
peste Țicău: „Mihai, bunul meu frate!...
Vino... Căci fără tine sunt străin...”

...Iar când s-or întâlni — omături grele
să cadă luni în șir din bolta spartă
încât să-ngroape evul tot sub ele:
să nu mai poată nimeni să-i despartă.

LĂSAȚI SALCÂMUL...

Lui Vladimir Beșleagă

Lăsați salcâmul să-nflorească!
Sub el, grăbit, n-apludați
când floarea șade să se nască —
căci s-ar putea s-o speriați!
Lăsați salcâmul să-nflorească!

Nici în tulpina-i feciorească
Nu bateți cuie cu pancarde:
„SALCÂMUL A-NFLORIT! TRĂIASCĂ!”
Nici nu-l mutați pe bulevarde —
lăsați salcâmul să-nflorească!

Lăsați să-și facă lucrul său...
Când stau mulțimi să se uimească —
să fii firesc e foarte greu!
Lăsați salcâmul să-nflorească,
lăsați să-și facă lucrul său.

Lăsați să-și ningă floarea-n stele
și crengile să-și vâlvorească,
nu trageți mugurii din ele,
nu-l ghintuiți cu scoabe grele —
lăsați salcâmul să-nflorească!

MATEEVICI ALEXEI

*La Căinari, peste pădurea de lângă satul unde
am copilărit, s-a născut Alexei Mateevici.*

*Copil fiind, venisem în câteva rânduri, singur
sau cu colegii de clasă, la Căinari, cu inexplicabila
dorință să-l găsim acasă..*

Din satul meu — pân'la Căinari, sfios,
prin codrii de miresme grei,
adesea am făcut drumul pe jos,
ca să te văd, părinte Alexei.

Ca la o spovedanie curată
veneam, dinspre pădurile de tei —
nu te găseam acasă niciodată...
Unde erai, părinte Alexei?!

Vreun moș bătrân, din drum îmi vorovea,
și ochii lui împrăștiau scânteii:
„Copile, doar în cărți de-i mai afla
unde-i acum părintele-Alexei...”

...De cum suiam cel deal în vâlvătaie,
sufletul meu, de plinul frumuseții,
se desfăcea cum se desface o păstaie
atinsă de o rază-a dimineții.

Vedeam în vale satul cu castani
pe lângă care, lunecând gonașe,
trec trenurile pline cu țărani
ca să-i deșerte-n marile orașe.

Și casa Ta intra-n pământ mai mult,
cum ceru-o apăsa, în dimineți;
și când băteau din aripi fluturi, mut,
varul cădea, întreg, de pe pereți...

Preot al istui grai împovărat
de doruri, de cântări și de litanii —
în pragul casei Tale, luminat,
și vremile au foșnet de cazanii...

Când desfăceam sub arbori Cartea Ta —
se desfăcea, lin, bolta peste mine:
parcă un zvon de coase se-auzea,
parcă un zumzet, tainic, de albine...

În Carte suferința-i din belșug
și totu-i așteptare milenară:
sămânța ierbii așteptând sub rug —
cum se va stinge el — ea să răsară!

Țărani cu pielea friptă sub suman,
țărance semănând cu Maica noastră,
plângeau de veacuri, fără de alean,
doar s-a deschide-n ceruri o fereastră.

Și graiul era rupt din veșnicie,
așa smerit și plin de umilință:
eram bogați de-atâta sărăcie
și luminați de-atâta suferință!

Azi cântul tău lucrează peste țară
și mierea o adaugă-n știubei,
și grâul îl ajută să răsară
de sub zăpezi, părinte Alexei!

Pentru pădurea care-n miez de toamnă
aduce cu o casă devastată,
și pentru graba asta ce ne-nseamnă,
mai poți să ne iubești precum odată?!

Pentru cuvântul ce-i rostit pripit,
și pentru floarea ce îngheață-n tei,
pentru c-ades cu ură ne-am iubit —
poți să ne ierți, părinte Alexei?!

...Ca la o spovedanie curată
mai vin dinspre pădurile de tei —
nu te găsesc acasă niciodată...
Pe unde ești, părinte Alexei?!

LIED

Peste Panticapeon¹
luna părea de carton...
Luna părea de carton,
peste Panticapeon.

Ascultând un lied de Liszt,
mă-ntrebam de mai exist...
Mă-ntrebam de mai exist,
ascultând un lied de Liszt...

Dacă n-am murit demult
sub un pom cu straiul smult.
Sub un pom cu straiul smult,
dacă n-am murit demult...

Prin acele văi de humă
timpul avea mers de pumă.
Timpul avea mers de pumă,
prin acele văi de humă.

...Peste Panticapeon
luna părea de carton...
Luna părea de carton
peste Panticapeon...

¹ Denumire veche a orașului Kerçi din Crimeea răsăriteană.

RESTAURATORI DE TABLOURI

Restaurează, corectează
al păsării zbor.
Dumnezeu le pozează
pentru frescele lor.

Adaugă puțin foc sub cazane
și chin pe chipul celor trași pe roată;
îl prind mai bine pe lisus în piroane,
răstignindu-l încă o dată.

Iartă-i, Doamne, pre ei
pentru mocnitul lor talant,
poate că-n careva dintre ei
se irosește-un Rembrandt.

Pe ei, robi ai penelurilor și ai penițelor,
care oblojesc fiece pom bolnav, —
ei șterg de colb aurele sfinților,
le curăță încălțările de praf.

Corectează bolți și platani,
cu o scânteie aprind sori tereștri —
ca și cum ar mai fi contemporani
cu marii măeștri.

Descâlcesc din raze vreun astru
sau scot galere bătrâne din ceață,
ei cerul îl fac mai albastru
și ierbii i-adaugă verdeață.

Confundă-n veci duminica cu luna,
făcând din sfântul lor talent risipă,
cum, zi de zi, ei corectează lumea —
acești Rafaeli de o clipă.

SULTANUL

Satană în sutană —
sultan umbrat de știri,
umblând printre viziri
în straie de sultană.

O, eunucii îi șterg mucii,
iar dregători lingușitori
visează-n locul lui coșmaruri:
de cum se-nseară până-n zori.

Haremu-ntreg de-o lună, iată,
șade cu ochii roși de plâns...
Doar la un semn al lui, odată
ningea, sau se oprea de nins...

Satană în sutană —
sultan ros de mâhniri,
plângând printre viziri
cu lacrimi de sultană.

Acuma, de ce-i pare rău
că — lumi când întorcea pe dos —
pe-Allah, din cer, nu l-a dat jos,
să-l facă miezinul său.

Iar peste Istanbuluri plouă;
și-ar vrea — cu paloșul din cui —
istoria s-o taie-n două
și-o parte să-i rămână lui.

Sultan (de-o săptămână
cum moare), ce-i decis
cu sabia în mână
să intre-n paradis...

...Satană în sutană —
sultan cu ochi ceachiri —
mort șade-ntre viziri
în straie de sultană...

LIPNIC

*„...Și la o dumbravă ce se cheamă la Lipniți, aproape de
Nistru, i-au lovit Ștefan Vodă cu oastea ca...”*

GRIGORE URECHE

STEJARII CRESC LA LIPNIC CA ATUNCI —

în iarba crudă risipindu-și roada —
când Ștefan-vodă printre ei trecea
și hăcuia-ntunicul cu spada...

Pe unde păpușoaie cresc cât omul,
și soia păstărește-n veri, cuminte,
iar grâul încolțește priincios —
pământul este plin de oseminte.

De-atunci tot curge către zări Cubolta
și-ntruna, ca-ntr-un basm

ce nu sfârșește,
ziua și noaptea se tot fugăresc
ca două-armate, gata să se-ncelește.

Învie acele zile de demult,
când miriștile mușcă din lumină —
peste Pădurea Babei, în augúst,
miros veciile a naftalină.

...În Lipnic dorm copiii îmbrăcați,
și bezna pe câmpii se tătarește, —
dar Ștefan când pe zare se arată
izvoarele grăiesc moldovenește!

E calul lui în prapuri îmbrăcat
și aerul sleit e pe colină...
Pe unde-a tras cu sabia, în noapte
se vede câte-o dâră de lumină.

Armatele se-ncaieră, sub stea,
și caii-și calcă sângele-n picioare,
și e atâta larmă-n univers,
că zăngănesc icoanele-n altare.

Fac cuiburi urechelnițele-n spic,
copacii-s spânzurați de rădăcine...
Și sabia-i izbită-atât de greu,
de zbârnaie lumina pe coline...

...Atuncea zariști fost-au să serbeze,
și o dumbravă a crescut din ghindă,
ca roiurile ce zboară, spre hotar,
să aibă-un pom de care să se prindă.

...Șed în aceeași vale de demult
și-ascult – sub bolta blândă în amiază —
de-un vânt, care adie abia-abia,
cum lanurile toate înviază.

PAN

„În lumina săracă a florii
abia răsărită, ciudat,
în câmpul aseară arat,
cerc să uimesc muritorii
cu soarele acesta pătrat...” —

rostește Pan, târând de raze
un soare șters și obosit;
cu vântu-n plete încâlcit,
ascultă sevele din loaze
și pentru-o clipă-i fericit.

Din naiul lui atunci când cântă, —
el, cel născut din întâmplare, —
îmbătrânesc, pe rând, popoare,
zăpezile se înspăimântă
și pomu-n sâmbure tresare.

Chematul să înșele patimi
vine din zări închipuite,
pe secete mucegăite,
să-adape fiarele cu lacrimi
plânse în jgheaburi scorjite.

Și vântul când va fi gonit
zăpezile peste colină,
orbit aproape de lumină,
să se ascundă, fericit,
cu vulpile-ntr-o vizuină.

BUNICA FLOARE

Bunica Floare are optsprezece ani:
ea — celor patru fii ca patru brazi,
de la război ce nu s-au mai întors —
mirese le alege încă, și azi.

Vorbește singură cu sine, prin ogradă,
umblă pe străzi încinsă cu o țoală...
Când stă pe prag, stoluri de vrăbii vin
să-i ciugulească fărmituri din poală.

Dă „bună ziua” pietrelor de lângă drum
și-ntreabă pomii de sănătate.
În poveștile, pe care dânsa le știe,
Făt-Frumos pierde luptele toate.

Umblă, gârbovită, pe sub prunii uscați
și caută faguri de clei.
În copilărie, demult, bunica Floare
mă legăna în lacrima ei.

MEMORIA COPACILOR

Pomii au idei.
Atunci când ninge
filozofilor din ei
le vine a plânge.

Copacii-n văzduh —
cum lunecă demn —
sunt mai puțin lemn
și mai mult duh.

Pe dealuri de lut,
și-aduc aminte
frunzele ce le-au crescut
pe rami mai înainte:

ca mii de pleoape
frunzișul se zbate,
atât de departe,
atât de aproape.

Când bate vântul,
sunt numai dor:
cu rădăcinile lor
ei țin pământul.

Dar cine-i aude?
Dar cine îi crede?
Dar cine îi vede
pe zările ude?

Copacii-n văzduh —
cum lunecă demn —
sunt mai puțin lemn
și mai mult duh.

ROMEO ȘI JULIETA – '86

(tragedie într-un act de avertizare)

PERSONAJELE:

ROMEO — are între 14 și 80 de ani.

JULIETA — vârsta nu a putut fi identificată.

Decorul reprezintă o pădure pe cer răsturnată;
 un soare acoperit de funingine iese dintre platani;
 se zăresc ape ce fumegă, pomi cu crengi de noroi și
 imaginea unui reactor cu mijlocul frânt. Acțiunea
 are loc spre sfârșitul mileniului doi, undeva
 pe planeta Pământ.

*Romeo și Julieta au în jurul frunții câte-o aură de radiație.
 Se apropie, se-mbrățișează cu grație.*

J. — Ce dor mi-a fost de tine, dragul meu...

R. — Iubita mea, ce dor mi-a fost de tine...

J. — Privește, teiu-și ninge ramul de flori greu
din bolta lui...

R. — Ghicește pentru cine?!

J. — *(recită)* Iar drumule toate-au dispărut
sub proaspăta zăpadă...R. — Care cade
peste pământ, din secolul trecut.

J. — Din cronici ninge azi...

R. — Și din balade.

J. — Mi-i frig... De parc-ar fulgui cu nea
și nu cu
floarea istor pomii subțiri...

*Romeo se apropie de ea
și-i mângâie tristețea din priviri.*

- R. — Iubito... (*grav*) Există firi infame
pe-astă planetă-avută și săracă,
iubirea noastră care vor să ne-o destrame,
spre-al nostru bine, zic, că vor s-o facă.
Găsesc că pentru viața lor comodă
e un pericol dragostea...
- J. — Se poate?!
R. — Iubirea spun că nu mai e la modă.
Nici nu e bună pentru sănătate.
- J. — Pe pomi atârnă, grea, bolta albastră
și frunza arde, dragul meu...
- R. — Iubita mea...
J. — Ce ne rămâne e iubirea noastră
și nu ne-o poate nimenea fura!
- R. — E veacu-acest pentru iubire mai puțin...
J. — Dar pentru ce-i?...
R. — Cine mai poate știe?!
Când e de ură și de sânge plin...
- J. — ...dar și de cântec, și de poezie.
R. — Noi ne-am născut ca să iubim, să fim iubiți...
J. — Noi pentru ură nu avem vocație.
R. — De ce atunci suntem nefericiți,
iubito, cu ochi grei de radiație?
J. — Privește... (*pauză*) Pe ape trece-un foc...

R. — Și luna-i ruginită ca o spadă...

J. — Sărută-mă, iubite!... Mă sufoc...

Lin, flori încep cu tot cu pomi să cadă.

De ce, iubitele, se-ntunecă afară
când soarele e încă sus pe cer?!

R. — Iubito... (*stins*) ...Și-n ochii mei e seară.

Aicea foșnetele arborilor pier.

J. — De ce?...

R. — De ce?...

De ce,

De ce

etern e bezna mult mai multă ca lumina???!!!

Dar nimeni nu răspunde. Liniște.

Cad trupurile lor.

CADE CORTINA

1985, 26 aprilie 1986

BALENA CRESCUTĂ-N ACVARIU...

Balenă crescută-n acvariu —
prin aer acum ce-a trecut:
o ploaie cu murmur tăcut,
sau flota-mpăratului Dariu?!
Balena crescută-n acvariu...

Balenă crescută-n acvariu,
ascuți cum foșnește platanul:
parcă ar plânge oceanul
sub bolta mâncată de cariu...
Balena crescută-n acvariu...

Balenă crescută-n acvariu:
te scalzi în ape-ncălzite
de sobe ce ard obosite,
vegheate de-un ins cu salariu...
Balena crescută-n acvariu.

Balenă crescută-n acvariu
legată-i de mal c-un pripon:
mai bine era un harpon
apa tăind-o-n contrariu...
Balena crescută-n acvariu.

Balenă crescută-n acvariu,
pe-o sută de mări parc-ar fi,
adoarme, precum ar muri
pe apele-acelea de bariu,
balena crescută-n acvariu...

PISICA

În teatrul nostru raional
mureau pe scenă mari actori
ce seara erau regi și prinți,
iar ziua — calfe și sudori.

Dar într-o seară — Desdemona
când fraza și-o plângea, peltică,
și-Othello o strângea de gât,
trecu pe scenă o pisică...

Și spectatorii nu priveau
cum moare ea, la o adică,
ci au întors cu toții capul
și se uitau după pisică...

...Și multă vreme — după-aceea —
mergând spre case-n urbea mică,
pe stradă — spectatorii încă
se mai gândeau la cea pisică...

CONFERINȚĂ DE PRESĂ A MARELUI INVENTATOR

Visez să inventez — dacă se poate
spune astfel — încă din anii de școală,
un burete care-ar absorbi toate
prostiile lumii. (*Rumoare în sală.*)

Mai lucrez de-o viață

la un manual

de zbor pentru fluturi și-n pauze

elaborez un fel de dicționar

al graiului crinilor. (*Aplauze.*)

Mă mai străduiesc să pricep oamenii.

Mă mir cum se aseamănă: uri

și iubiri, sfinții și famenii.

(*Replici din sală. Fluierături.*)

În rest, sap grădina, sădesc crizanteme,

plivesc pătrunjelul, cultiv mușcate,

mai și mor din vreme în vreme...

(*Aplauze vii și îndelungate.*)

ORFEU

Își laudă sub arborii ninși
viața — unica-i marfă,
cu nervii proprii întinși
în loc de strune pe harfă.

Cum trece, se face, brusc, zi
în fiece murmur și șopot —
umbra lui cade pe zid, și zi-
dul

se

dă-

râ-

mă

cu zgomot!

Când cântă:

o moarte se amână

și iarba se face mai verde...

Cuvintele-arar le îngână

ca și cum, de le-ar spune, le-ar pierde...

Nemaiștiind în vechi lumine, —

(o, îndoieli atâtea cernu-!) —

etern, din urma-i, cine vine:

Euridice sau Infernul?!

ESOPIA

Plouă peste Esop,
plouă-n istoria grecilor
cu lacrimile lui de rob,
acum și-n vecii vecilor.

Lui nu i-i rău și nici bine,
nu i-i vesel, nici trist,
la bucătărie, își zice în sine:
„Tai pătrunjel, deci exist!”

Bucătării ce-l vor urma
și-i vor face din conopide statui,
vor spune că vulpile, leii ș. a.
sunt o născocire a lui,

din fabulele lui ce-au ieșit
și încă nu s-au întors
(și că Esop, în sfârșit,
nici n-avea nevoie să fie frumos).

De-atunci lumea-i rea. Sau bună.
De-atunci s-au corupt Atena și Sparta.
De când, existând împreună,
viața copie arta.

De-atunci oamenii imită-animalele,
fiarele, în special
(vezi, cel puțin, analele
ultimului război mondial).

Robu-ntr-o bucătărie elină,
taie pătrunjelul său, și
cântă, parcă suspină,
plânge ca și cum ar zâmbi:

„M-au robit tainele
ce vi le-am dezvăluit.
Urăsc în hainele
în care-am iubit.

Fabule-s sumedenii...
Semenii mei, ce noroc!
De-atâtea milenii
fuga pe loc!”

Plouă peste pietre și hume
și marea face pistrui.
Toți spinii din lume
se iau pe tălpile lui.

Plouă peste Esop,
plouă-n istoria grecilor
cu lacrimile lui de rob.
Acum și-n vecii vecilor.

ASTRONOMUL ORB

Nici stelele nu mai răsar, de la o vreme,
măcar mai stins, măcar cu mari rețineri...
Sau cerul s-a mutat în altă parte,
deasupra altor telescoape, poate,
ale unor astronomi mai tineri?!

Dar cine să-i audă întrebarea
când la observator e liniștea un morb?!
Pe zare se prelinge depărtarea
și bolțile ca o ventuză-l sorb,
de nu-și aude decât răsuflarea...
E azi de strajă Astronomul Orb.

Scrutează și-acum, ca-n alte vremi, cerul,
bătrân, achipuie-n palmă compasul,
e ros, și același de-un secol, echerul;
și-ndreaptă spre hărțile bolților pasul:
aici a-mblânzit, mai demult, adevărul
și tot peste ele-o să-i sune și ceasul.

Cometa-cu-coadă-de-vulpe,
rebel
de-o viață o caută sus, printre stele,
fluturând și vreo filă cu scris mărunțel:
„Există cometa! Vă spun, e-adevăr!
Există aici, în formulele mele
și trebuie să fie și-acolo în cer!”

Apărea, doar pe-o clipă, *cometa* —
îndat'
dispărând, ca-n desişuri o vietate,
de cum simţea către ea îndreptat
vreun alt telescop... Ori, prea poate,
cum numai el o zărise vreodat' —
altor ochi nu vroia să se-arate?!

Ziceau că maestrul o fi inventând...
Pe-acel deal, îndemnase-ndestul pe
colegii mai tineri, bolta scrutând:
„lat-o!...-ntre stele...mai sus...lunecând...
Priviţi-o! *Cometa cu coadă de vulpe!*”
...Dar discipolii lui l-ascultau surâzând.

Şi când – făcând haz de el într-ascuns,
deschideau fistichiile lor buzunare,
scoţând vreo ţigare...”Maestre, vă pare...
căci nu e în locul în care aţi spus!...” —
se-ntreba dacă n-au şi la ochi fermuare.
Şi-i lăsa, în tăcere, fără răspuns...

Spre bolta, sineala ce şade să-şi surpe —
orb — şi acu-n telescop se zgâia,
parcă ceva dorind să-i inculpe —
şi, arar, cu un glas răguşit îngâna,
de parcă nici nu era vocea a sa:
„Priviţi-o... *Cometa...-i cu coadă... de vulpe!*”

...Mai trece, cărunt, printre tineri, pe lângă
lunetele lor către cer îndreptate,
dar nimeni nu vine a-l ruga, pe-nserate,
„*Cometa cu coadă de vulpe*, nătângă, —
aș vrea s-o zăresc doar c-un ochi, de se poate...”
Și parcă îi vine, în taină, să plângă...

Își scoate compasul din tocul de piele,
trăgând încâlcite elipse pe foi:
și stele bătrâne cu stele mai noi
și-amestec luminile lor între ele,
și cad de pe-orbite planetele grele,
și unele stele se mișcă-napoi...

Fără să bănuie nimeni că stele
ce din priviri lumina-i mai sorb —
de la o vreme — ca într-un morb,
întreg universul — se ia după-acele
strâmbe elipse, pe pagini rebele
încreionate de meșterul orb.

DIN „TINEREȚEA LUI ALEXANDRU MACEDON“

I. ALEXANDRU, ÎNVINSUL...

Peste șesuri uscate
roua nu mai scânteie.
Am cucerit regate,
dar m-a robit o femeie.

Aristotel, alte dăți,
învățatu-m-ai tu
cum să cuceresc cetăți,
dar o inimă — nu!

Iată-mă-s, mielul și monstrul...
Ridicați imnuri de slavă
regelui vostru
robit de o sclavă!

Vai mie, soră și frate,
raza pe spadă scânteie.
Am cucerit regate,
dar m-a robit o femeie.

II. DUCIPAL

Calul Rigăi când nechează
în cetate se-nserează.
La un rânchezat de-al lui
un țarat a fost și nu-i.
Coadă când i se-mbârligă
pică din domnie un rigă.
Împărații cad din tron
precum perele din pom.
Când strănută-n fânărie —
el câștigă-o bătălie.
Când aud că se-nfioară
coama lui peste vreo țară,
mânjii gloabelor sirepe
prind a necheza din iepe.
Când ovăzul nu-i priește
Asia înmărmurește.
Iar când face tropa-tropa
se-nfioară Europa.
Când poftă de orz nu are
prind a tremura popoare...
Când cu zărilor se joacă —
tac latinii-n limba greacă
și perșii în grai aheu.
Căci pleacă — mereu, mereu
Călărețul Trist și Pal —
unde-l duce Ducipal.

III. MICĂ INCURSIUNE:

Tropa-tropa!
soldați în șa îmbătrânesc
și se grăbesc, se tot grăbesc,
curg asii peste Europa.
În schituri, credincioși, ca-n cuști,
stau și se roagă, cu prihană:
dar zeul palid din icoană
are și dânsul ochi înguști).

IV. ***

Ōștenii, ehe-hei,
sosesc din zare,
cu luna după ei
legată de care.

Oastea, ehe-hei,
pe glob alunecă:
de săgețile ei
soarele se-ntunecă.

V. DISCURSUL LUI ALEXANDRU ÎN FAȚA BRAVILOR SĂI OSTAȘI

●, nu ucideți tot ce este viu,
căci nu doresc să-mpărățesc peste-un pustiu.

VI. MĂREȚIA CUCERITORULUI

Cât de absurdă e această broască țestoasă
pe lângă împăratul înfipt în șa,
cu toate că ea e totdeauna acasă
și el niciodată în patria sa;
nici chiar acolo unde s-a născut,
de unde în lume a plecat:
acolo au uitat de el de mult
acolo-un altul este împărat;
cu toate că acela poartă numele lui
și în numele lui miluie și omoară...
O, altul mai măreț pe lume nu-i
ca împăratul acesta fără țară.
Acum e-aici și acum — în depărtare,
când zbârnâie săgeata, deseori,
se pitulează luna după zare
și soarele asfinte-n nori.
Află tu, netrebnică broască țestoasă,
c-atât de multe țări a cucerit,
încât a și uitat drumul spre casă
și din ce țară a pornit.
Broasca țestoasă se duce cătinel,
din nisipiș abia se zărește,
ar îndrăzni oare ea să se-ntreacă cu el?!
.....
P. S. Dar iată că ea îndrăznește.

VII. BROASCA ȚESTOASĂ

Broasca țestoasă numără câteva sute de ani — se hâțână greoi în carapace: ca-n perete un piron. Bătrâna broască țestoasă, mișcându-se agale, demult l-a întrecut pe Alexandru Macedon.

Bunica broască cu plăcere se gândește, târându-și carapacea, în orgoliosul ei maraton, că știe acum cu mult mai multe decât știe împăratul Alexandru Macedon.

...Cea pe care Macedoneanu-o putea strivi cu-o sandală; peste câmpii nisipoase, de morminte arate — bătrâna broască țestoasă-și târăște destinul, de parcă ea a câștigat bătăliile toate.

CLEPSIDRA

Vroiam să dobor secunda cu o săgeată.
Vroiam să măsor cu o iubire vecia.
Mult prea multă-mi părea Poezia
și-a mea îmi era lumea toată...
Iarba creștea sub pașii mei,
teii scoteau flori pe ram
de mă gândeam la ei
pe când iubeam,
ce tânăr
eram
o!
eram
ce tânăr
pe când iubeam:
de mă gândeam la ei,
teii scoteau flori pe ram;
iarba creștea sub pașii mei
și-a mea îmi era lumea toată...
Mult prea multă-mi părea Poezia...
Vroiam să măsor cu o iubire vecia...
Vroiam să dobor secunda cu o săgeată...

HOMER

Amurgul e ca un drapel
purtat prin sânge.
Nu aedul lacrima-și plânge —
lacrima-l plânge pe el.

Cântă, trist, pe sub ziduri
viitorul lor de nisip.
Bătrânul nu are chip —
el are doar riduri.

Orb, bate-aceleași cărări.
și lumea cum — a câta oară?! —
nu o găsește în afară,
o caută-nlăuntru lui.

E orice rând, pus să cuvânte,
din veșnicie un fragment.
Au zeii mai puțin talent
și-l lasă pe Homer să-i cânte.

În fața filelor gălbui
mă-ntreb, cum bolți sunt zădărnite:
de n-ar fi fost orb, oare lui
i-ar fi fost dat să vadă-atâte?!
i-ar fi fost dat să vadă-atâte?!
i-ar fi fost dat să vadă-atâte?!
i-ar fi fost dat să vadă-atâte?!

DE DRAGOSTE

Zarea se-nnorează. Cad de sus omături.
Dor îmi e de tine, chiar când ești alături.

Frunza se destramă. Ceruri cad pe ape.
Dor îmi e de tine, chiar când ești aproape.

Iar afară plouă, ceruri viscolesc —
să nu mă mai satur să te tot privesc.

Draga mea, iubito, floare-ngândurată —
a mea totdeauna, și-a mea niciodată.

Oare și atunci, după ce-o să mor,
tot așa de tine o să-mi fie dor?!

CĂPRIANA

Haidem, iubito, iar la Căpriana,
acuma când salcâmii înfloresc,
iar cerurile par și mai albastre —
și-acolo să îți spun cât te iubesc.

Clopotnița pe deal miroase-a fulger,
puietii cresc, în mai, cu desperare,
și ciocârlia, cu un fir de cântec,
tăriile le leagă de ogoare.

Sunt ore când aude-ntregul sat
cum ierbile dau piatra la o parte —
de la copiii ce se nasc, acum,
pân' la bătrânii care stau pe moarte.

Apa-ntr-un jgheab scânteile-și adună,
salcâmii se cojesc de străinie,
aici ești tânăr — prunc de nici o lună —
și tot aici ai ani peste o mie.

Un clopote de lemn cu buza ruptă
din vremuri vechi deasupra porții îi...
Tătarii, odată, când intrau în țară,
de Căpriana se izbeau, întâi.

Aici, într-o lumină-mpuținată,
întru a face-al vremilor înseamnă,
Eftimie muia — ca-n veșnicie —
pana în călimarul lui de lemn.

În nopți, când cerul e zdrumicăcios
și peste Căpriansa se fărâmă —
planeteii lunecă atât de jos,
că turlele în iarba le dărâmă.

Și vietăți din codrul de alături
se furișează printr-o gaură-n pridvor;
iar dimineața-n praful de pe jos
urme de jderi poți sloveni ușor.

Și-un lup, se spune, înnoptează-n schit,
când ușa o deschide-n zori curentul,
este zărit, ades, țâșnind afară,
cu coada măturând evenimentul.

E Căpriansa o legendă-adevărată,
cu o corabie aduce-n dimineți,
în iarba primăverii îngropată
și îmbrăcată-n iederele verzi.

Zidul asudă ca un officos;
teamă îmi este c-am să uit v e c i a
cum viețuia cu noi, sfios,
și noi, nebunii, îi râvneam fetia.

...Mi-i dor să vin odată de la pol,
cu-o sanie să mă aducă renii,
și-n timp ce eu voi admira pictura,
ei de pe muri să pască toți lichenii.

Și să se facă, dintr-o dată, cald
pe-acele văi domoale, și coline,
încât cireșii înghețați și ninși
flori să sloboadă, jos, la rădăcine.

...E iarăși luna mai și, iarăși, pomii
până departe-n ceruri înfloresc.
Haidem, iubito, iar la Căpriană,
acolo să îți spun cât te iubesc!

Căpriană, mai 1983

DIN CÂND ÎN CÂND...

Din când în când
presimt o floare,
blând, veşnicia zădărând;
îs fericit din întâmplare,
mai sunt şi trist,
din când în când.

Din când în când
înot sub gheaţă
şi nu mă păărăseşte-un gând
că s-ar putea produfu-n ceaţă
să nu-l gălesc,
din când în când.

Din când în când
m-ascund de moarte
în câte-un vers, în câte-un rând
convins că dânsa-n altă parte
coseşte-atunci...
Din când în când

îmi este dor, ce dor de tine,
şi de te uit,
din când în când,
creşte-un alt soare pe coline,
curg alte veacuri pe pământ...

PAPARUDA

Paparuda mărunțică
juca hora prin urzică.
Peste dealul cu urzici
lumina făcea bășici.

*Din sudalme
făceam psalme...*

Pe unde călca fetica,
fumega sub tălpi urzica.
Cum zâmbea cu ochii-n soare —
făcea seceta mai mare.

*Paparudă,
flacăra udă...*

De boală și ispite,
inima — sub bolți spuzite —
împărțită-mi era-n două
ca un rug în care plouă...

*Umbră luminoasă,
urâto frumoasă...*

ÎNGERUL ÎNDRĂGOSTIT

Atâta lumină într-o rază de soare!
Într-un lujer — atâta suplețe!
Văzduhul se tulbură, iarba tresare:
într-o bucurie atâta tristețe!

Într-o pânză de corabie — atâta vânt!
Într-o secundă atâta vecie.
Mă-nspăimânt, doamne, mă înspăimânt:
într-un înger atâta porcie!

Și-ntr-o lacrimă — ca-ntr-un focar —
atâtea raze se adună!
Într-un sărut, doamne, atâta amar!
Într-un adevăr atâta minciună!

Exclam, murmur; ning liniști din lămâi,
un foc de roze undeva se curmă —
cum remușcarea vine, mai întâi...

...Greșala va veni mult mai pe urmă.

HRISOV DE IUBIRE MEDIEVALĂ

Întocmesc acest hrisov — SĂ SE ȘTIE —
 că-n zilele acestui veac lăudabil
 trist era zâmbetul Ei (...) și târzie
 luna... *(aici scrisul devine indescifrabil).*

Că pentru Ea — cum sunt bolnav de iubire —
 în locul inimii parcă port o arsură.
 Ea care (...) poate (...) tămădui cu-o privire...
(Aici hârtia e roasă de-ndoitură).

Fără Dânsa se surpă cerul și fumegă marea,
 ochii mei stau de pândă la orice răscruce —
 poate de-aceea, cum o beau (...) cu-nserarea (...)
 otrava... *(în acest loc sunt litere lipsă)*... mi-i dulce.

Au ostenit drumurile fugind pe subt cai —
 cum un veac priincios uitării (...) ne paște —
 SĂ SE ȘTIE — că am iubit-O, că O iubesc,
 c-O voi mai (...)

(Mai departe, din cauza morții, scrisul nu se cunoaște).

RUXANDA

(aproape baladă)

Trăise-n Moldova o fată, cândva,
cu ochi de jăratîc și păr de mătasă,
și cronica zice c-un rînd despre ea
că era

„precum soarele-n cer de frumoasă”.

Părul ei, sub salcâmii umbroși,
peste umeri cădea ca o pradă
și veneau de la sud, de la nord

miri frumoși,

însoțiți și de oști:

să o vadă!

— Cum te cheamă, copilă? o-ntrebau de pe cai,
și-un sărut pentru cîtă avere îl dai?!

— Pe mine mă cheamă Floare,
cine mă sărută

moare!

De la Lipsca baroni, de la Buda voinici,
din Izmir, din Cracău pani cu slavă —
mulți rămaseră-a zace aici,
fără cruce-n câmpia moldavă...

Se loveau între ei miri barbari și viteji
(munți de leșuri creșteau pe câmpii),
și cu dorul lor aprindeau
sate-ntregi
și copile mânate erau în Turcii.

Mitropolitu-n altar
într-o zi a vorbit:
— Fata asta seamănă-n țară prăpăd.
Aduceți-o pe păcătoasă aicea,
s-o văd...
Dar văzând-o —
s-a-ndrăgostit.

A slobozit-o pe dată de orice greșale
și de-atunci (povesteau mirenii mișei)
în loc de numele Sfintei Fecioare
la liturghii rostea numele ei:

„Miluiește-ne pre noi, Ruxandă Fecioară,
dă-ne ploaie țărâni
și pace în țară!”
Încât se spăimântară și sfinții părinți
cum fata aceea îl scoase din minți.

Și iat-o chemată-n înaltul divan,
bătrânii boieri o privesc de departe:
— Frumusețea asta-i de la Satan!
Să fie trimisă vidma
la moarte!

Dar călăul, sub ștreangul pe care-l făcu,
privind în ochii fetei, semeți,
se-ndrăgosti de ea, ca un tont,
se pierdu,
și capul el și-l vârî în juvăț.

...În vânt pleata fetei flutură greu,
spahiii în suliiți țin bolțile sparte...
— Mai am o dorință, boieri!
Dragul meu
să mă sărute înainte de moarte!

Mulțimea în piață abia mai respiră:
un păstorăș vine trist
și, -ntre zbiri,
îi sărută buzele,
pe care râvniră
să le sărute popoare de miri.

— După un alt călău s-a trimis?!
întreabă divanul, c-un murmur tăcut.
— Dar... nu mai este nevoie,
s-a zis,
căci fata murit-a
dintr-un sărut.

— La ocnă-l trimite-ți pe-acest băietan,
și el o fi
tot din neam de satan!

Se-adună vlădicii să țină soboare:

„Loc în cimitire

cum nu este

și nu va fi

pentru o vrăjitoare —

să fie-nmormântată

într-o poveste!”

De-atuncea și pân-azi, oriîncotrova,

ea în legenda plaiului trăiește

și-n fiecare fată din Moldova

care-i iubită

sau care iubește.

... Timpul nu știe ce e căruntețea

și zice-ne, aminte a luare:

chiar dacă moartea-nvinge frumusețea,

e Dragostea în veci

nemuritoare!

Cu clipele-i de ieri,

de azi, de mâine

îl auzim de peste secole-ngânând:

ce e iubit cu-adevărat —

rămâne

și-nvinge toate morțile, pe rând!

ARIPĂ SUB CĂMAȘĂ

1989

POEM

Doru-mi-i de Dumneavoastră:
ca unui zid — de o fereastră.

PREFAȚĂ LA MATEEVICI

Copile, -ți las drept moștenire
această limbă fără moarte
și plină de dumnezeire —
să-i duci lumina mai departe.

Tu limba ta s-o îndrăgești —
găseasc-o unii cioturoasă —
pe mama ta cum o iubești
nu de atâta că-i frumoasă.

De-atât că ce e maică-i sfânt:
ea ți-a dat viață și temei,
că e doar una pe pământ,
că e a ta, că ești al ei.

Iar tu — mergând cu ea alături —
te rușinezi de limba ta
și o îngâni, privind în lături,
de parcă ai furat ceva.

Dar știi câți au căzut sub coasă
și limba-n gură li s-a fript,
pentru ca tu s-o ai frumoasă
și s-o vorbești nestingherit?!

Când sabia sărea din teacă
sau când cu sânge-n două-a nins —
ei graiul au știut să-l tacă,
însă de el nu s-au dezis.

Prin pânza lacrimii îi văd
pe cei, stând focul să-i vegheze,
ce l-au salvat de la prăpăd,
dar n-au știut să se salveze.

Și hrană-au fost pentru jivine,
desculți dansat-au pe cărbuni —
ca să păstreze, pentru tine,
limba lăsată din străbuni.

Pe cerul slovelor în clocot
fu Eminescu astrul clar
și dacă graiul e un clopot —
Dânsul a fost un clopotar.

Și Mateevici s-a trudit
să-i altoiască, sfântă, vița.
Și-n el de viu s-a fost zidit
păstorul cel din „Miorița“.

Blestem clipita ceea strâmbă,
când strănepoți din viitor
nu vor mai ști în care limbă
vorbit-au străbuneii lor?!

Când huzurind în leneș trai,
lor, ispitindu-și paradisul,
nu le-or păsa în care grai
vorbesc și-și murmură plictisul.

În țară când au fost intrat
dușmani cu legiuire strâmbă,
întâii știi cine-au trădat?!

Acei ce s-au dezis de limbă.

Din ei, ades, câte-o lichea,
mai fiară decât orice fiară,
punea să tragă-n țara sa,
zicând c-o face pentru țară.

...Mai curg din zodii niște ani
și limba, ea, ne-ngână iară —
pământul cum ara țărani,
dânșii crezând că ei îl ară.

Decât alt grai, ale ei verbe
să nu îți fie mai presus;
cum nu există graiuri șerbe,
nici limbi stăpânitoare nu-s.

Laudă graiul tău; în schimb —
ca verzăturile vreo babă —
cuvintele acestei limbi
să nu le vinzi de la tarabă.

Și doina nu va conteni
de noi în lume să vorbească.
Vom fi atât cât vom vorbi
această limbă strămoșească.

Îngenuncheat ca-ntr-un altar
în ea trăi-voi mai departe,
în limba noastră, acest dar
ce-ți va rămâne după moarte.

BALADĂ

(Cântec din spectacolul „Horia”
după piesa lui ION DRUȚĂ.)

Cât trăim pe-acest pământ
Mai avem un lucru sfânt:
O câmpie, un sat natal,
O clopotniță pe deal.

Cât avem o țară sfântă
Și un nai care mai cântă,
Cât părinții vii ne sânt —
Mai există ceva sfânt.

Cât pădurile ne dor
Și avem un viitor,
Cât trecutu-l ținem minte —
Mai există lucruri sfinte.

Cât Luceafărul răsare
Și în cer e sărbătoare,
Și e pace pe pământ —
Mai există ceva sfânt.

Cât avem un sat, departe,
Și un grai ce n-are moarte,
Cât ai cui zice „părinte!” —
Mai există lucruri sfinte.

Cât durea-ne-vor izvoare
Ori un cântec ce dispăre,
Cât mai avem ceva sfânt —
Vom trăi pe-acest pământ.

EMINESCU

Când mă gândesc
cât de mult
ne iubise
izvoarele,
și codrii,
și doinele
ce au fost a-l cunoaște —
îmi vine să cred
că poeții mari
își aleg
popoarele
în mijlocul cărora
au
a se naște.

SUFLEORUL

Voievodu-și sângerează buza
și-și coboară sabia din cui.
Toți boierii tremură ca frunza:
cum depind de-o vorbă de a lui!

Domnitorul mustăcioara-și mușcă:
face-va cum i-a șopti de jos
nu vreun sfetnic, cel mai credincios,
ci sufleorul care stă în cușcă!

Iar sufleorul caută-n hârtii —
ochelarii i-a uitat acasă —
doar el știe de vor mai trăi
sau boierii vor muri la masă.

„Sângele cât s-a vărsat... ajunge!”
„Afumată-i ca un sfeșnic, luna!”
Veacul Lăpușneanului se scurge
și cu veacul douăzeci sunt una!

...Ochii i-s tociți de-atâtea roluri
și zărește frazele de-abia,
și încurcă piese, veacuri, goluri,
viața personajelor — cu-a sa.

Regizorul iar se jură, iacă,
îl pensionează, ghiuj bătrân!
Regizorii, însă, vin și pleacă,
iar sufleurii, știe-se, rămân.

Cât de greu e-n fiecare seară
să șoptești frumoșilor actori —
cum se-ndrăgostește, cum se zboară
peste sala cea cu spectatori.

De o viață i-o tot fi-nvățând
cum să râdă, cum să se-ntristeze,
cum să vadă stelele trecând
peste cerul prins în piuneze.

Ce copil năstrușnic, totuși, este —
cum se-amuză și bocește cum
de cuvintele pe care le șoptește!
Parcă el le-ar născoci acum.

La sfârșit —
 vreo floare, de-un actor
(cea mai tristă și mai solitară)
cu picioru-mpinsă-ntâmplător
cade peste munca lui de-o seară.

Ca un hoț, din teatru se strecoară —
nimeni nu-l cunoaște în oraș
chiar actorii-l știu
 doar după glas —
și își duce soarta subsuoară:

roluri vechi și noi. Și numai unul
i-a lipsit de-o viață: rolul lui.
Gându-acest ce-l schingiuie ca hunul
l-ar șopti, dar nu mai are cui.

BALADĂ CU TOMA ALIMOȘ

*„...Departe și nici prea foarte,
Sus, pe șesul Nistrului..“*

(TOMA ALIMOȘ)

Departe, frate, departe,
departe, însă nu foarte —
între viață și-ntre moarte,
departe, frate, departe,

departe, însă nu foarte,
sub un cer cu stele sparte,
treceam singur pe coline,
calul meu murea sub mine

și eu mort în șaua lui:
cobor dealul parcă-l sui;
arșița mai mult mă-ngheață
și-i noapte de dimineață.

Iar în cer era devreme,
moartea mi-a zis nu te teme.
Moartea mi-a zis nu te teme,
că în cer încă-i devreme.

Luna când ieșea din râu,
ea-mi ținea calul de frâu —
să pot trece-n ceea parte,
departe, frate, departe...

Departe, însă nu foarte.

BISERICA DIN CĂUȘENI

Schitu-ntre vii și morți

stă ca un legământ.

Pe jumătate-n cer. Pe jumătate-n pământ.

1982

RECITAL DE POEZII LA O CASĂ DE COPII

De-aș avea o mie de poeme
despre câini și mîțe pîrpirii
duce-m-aș să le citesc pe toate
la Popenchi, la casa de copii.

Și acum mai văd, în pragul școlii,
ochi naivi cum prind să scânteieze:
„Au venit poeți în școala noastră!”
„Au venit poeți să ne-nfieze?!”

Intră-aliniați în sala mare,
raportează-o voce de departe:
„Noi suntem o clasă de copii...”
Of, copiii sunt o clasă-aparte,

dar de ce încolonați în marș
i-ați adus s-asculte poezii?!

Se aude musca-n sala mare
la Popenchi, la casa de copii.

Le citim poeme despre munți,
despre marea vîlurînd albastră.
„Vă rugăm — se-aude-o copiliță —,
povești de mama Dumneavoastră!”

lată-mă, parcă sunt pus la zid
și-un pluton mă ține în cătare:
„Dar, spuneți-mi, mama mea de ce
nu-mi răspunde la nici o scrisoare?!“

„Școala noastră are un motan
care-n râu se scaldă vara-ntreagă.
Toată clasa întâia „a“ vă roagă
despre el să scrieți un roman“.

La sfârșit, copiii-ncolonați
câte doi, se-apropie încet
să le oferim autografe
pe câte-o foiță de caiet.

Și-un copil se-apropie, sfios —
pune-atâta dramă în cuvinte:
„Înfiați-mă, vă rog frumos.
Vă promit că am să fiu cuminte.

Știu să fac podelele curate,
știu să mătur, patul pot să-l strâng,
pe cuvânt c-am să v-ascult în toate,
iar — de-o să mă bateți — n-am să plâng!“

Îl mângâi pe creștet, ce să-i spun?!
„Voi mai da pe-aici, neapărat,
poate între timp că se găsește
și tăticul tău adevărat.”

„Nu am surioare și nici frați,
numai un cățel ascuns în vie...
Despre el, atunci, vă rog frumos,
să alcătuiți o poezie...”

Ne petrec, dezamăgiți de mult
și bătrâni de-atâta așteptare...
...Câteodată-mi vine să-nserez
în gazetă o

„Î n ș t i i n ț a r e:

Tați bețivi și mame fără suflet,
ce-ați lăsat copiii pe la porți,
cum puteți trăi pe undeva
și să vă prefaceți morți?!

Poate c-ați ieșit din lupanare,
poate c-ați ieșit din pușcării, —
vă așteaptă fiicele și fiii
la Popenchi, la casa de copii.”

Cum voi scrie-o carte nou-nouță,
voi mai da pe-aici neapărat —
la Popenchi, de câțiva ani de zile,
Casa de copii m-a înfiat.

s. Popenchi

SECOL MODERN

Nici vântul nu mai știe din ce parte să bată,
revine-o cochilie la doi sau trei culbeci;
același fulg e nins de zece nori odată:
te simt prezent în toate, o, secol douăzeci!

Timpu l-ascult prin lucruri cum trece, ca un gând,
și bolțile cum plouă, de sus, singurătatē.
E-așa plictisitor să nu greșești nicicând.
E-așa de obositor să ai mereu dreptate.

În gară se încarcă baloturi cu tăcere,
cu liniștea acestor grădine uriașe,
întru a fi, egal, repartizată pe cartele
acolo după zare, în marile orașe.

Din Grecii ostenite eresuri evadează
și insulele par corăbii fără cârmă;
de-atâta efemer vecia delirează
și bolta nu se vede pe-Olimp, de-atâta sârmă.

Minciuna-și trage seva, secret, din adevăr,
Sahara de proiecte blagoslovită-i foarte...
Și doar cu cât pământul se-apropie de cer,
se-ndepărtează cerul de el și mai departe...

* * *

Sărmane suflete naiv,
mereu ești trist fără motiv,
zburând, nemaștiind că zbori,
murind, nemaștiind că mori.

Sărmane suflete naiv,
la bunătate coroziv,
fiind, nemaștiind că ești,
iubind, c-atât de mult iubești.

Aceste suflete ciudate,
atât de neajutorate,
cum știu mereu să se tot piardă,
ca focul basmelor să ardă.

BĂTRĂNEȚEA POETULUI TÂNĂR

■ese adesea la șosea
în mâini cu două-trei garoafe.
Era o vreme când scria.
Acum oferă autografe.

La ciudățtenii — ne-ntrecut:
iarba o prinde cu agrafe...
Scrie pe frunze autografe,
căci cărți nici nu a prea avut.

Sau trecători oprește, mut...
„N-aveți un pix și o hârtie?!
Căci mi-a venit o poezie,
și pân-acasă pot s-o uit...”

Ei îi privesc cu înțelesuri.
Și doar copiii când îl văd
se bucură,-l descos de versuri,
și-l bat la urmă cu omăt.

Dar zice zâmbetu-i boem,
când mugurii tresar în tei:
în lumea asta, dragii mei,
mai e nevoie de poem!

Odată, copilașii când
l-au fost înconjurat, suav —
moartea s-a pus, și ea, la rând
ca să își ia un autograf.

Iar când ajunse-n dreptul lui
și dânsa i-a întins caietul:
„Rog, semnătura să ți-o pui...”,
„Să mergem!” a-ngânat poetul.

Mai multe seri s-au perindat,
nimeni de-atunci nu l-a văzut,
dar nimeni nici nu s-a întrebat:
bătrânul, unde-a dispărut?!

Doar l-al copiilor ciorchine
le pare rău că nu-l mai văd,
căci de atuncea n-au pe cine
să-l bată iarna cu omăt.

GRAI

Răsar tăceri, poate păreri
închipuie ist murmur stins?!
Poate câmpiile de ieri
sunt amintite de vreun ins?!

În turn e-nchis un nor de-atunci
sau nostalgiile cuiva,
de-n flori, otrăvile sunt dulci
și graiul prinde-a ne uita.

Pot crește pe statui cucute,
se poate prăpădi tutunul,
dar nu dea Domnul să ne uite
străvechiul grai, pe câte unul...

Mă picure cu zări exilul,
Graiule smult din veșnicie,
dar fie-ți milă de copilul
pe care-acum ți-l dăruie ție...

Pe care ți-l aduc prinos
curat ca raza cea de soare...
Eu fui rănit până la os,
dar rana mea pe el îl doare...

Ci surzi și orbi, prin univers,
orbecăi-vom, fără tine...
Orice cuvânt îmi este șters
de nu e steaua-ți să-l lumine...

Aproape sau de mai departe,
sub astă-mbătrânită stea,
Graiule sfânt și fără moarte,
o rugă-avem: nu ne uita...

EROII

Evangelii legate în piele de sfinți
când văd prin schituri — muțesc, în clipită,
de parcă dinții nu i-aș putea descleșta
dintr-un boț de rășină răcită.

Lupii le lătrau visele: hau-hau-u-ul...
Pe ei, păstrătorii de sentimente,
mai întâi călăii îi împușcau,
apoi tot ei le ridicau monumente.

Mai întâi îi așezau la perete, stupid
să îi cosească cu o rafală,
ca mai apoi —
pe locul unde glonții au mușcat din zid —
să le-așeze o placă memorială.

Ei au împins istoria înainte;
parcă le auzim, modești cum sunt, jelierea:
„Ne obosește ținerea voastră de minte,
ne plictisește nemurirea...”

Cum floarea odihnește pe parfumu-i,
eroii odihnesc pe ambrazure;
le dă târcoale veșnicia, precum unui
rug stins — o vietate-ntr-o pădure.

Revin și ei acum cu-ntâii muguri,
cu grâul și cu florile, albastrele,
cei care-au ars tacit sau sus, pe ruguri,
și de la care-mprumutau lumină astrele...

BARBARI

Tară părăsită de barbari,
nu ai uitat să plângi, să ari?!

Stau lângă-un șes ce-și zvântă flora,
care mă-ntreabă cât e ora.

Aud prin lume cum se plimbă
popoarele fără de limbă;

cu zeii tăbârciți în cară —
popoarele ce nu au țară.

Ce caută? mă-ntreb. Ce vor
aceste oști ce nu mai au popor?!

Ele pe cine apără de cine,
dacă se-opresc în lacrimi la mine?!

Iarba-i nervoasă. Frunza — trează.
E ora când și bezna luminează.

Șesu-i absent. Tăria-i plânsă.
E ora când se zice: „AȘA E! ÎNSĂ...”

Pădure-n floare, de salcâmi —
icoană plină cu păgâni.

Eu cum îngenunchez, pios,
ei îmi pun coarne, pe din dos.

Lume născută din cuvânt,
cu bolta dată la pământ.

Cu panseluțe și cicori
în care-ai vrea s-adormi, să mori.

Să te trezești, după o vreme, mut,
să afli că barbarii au trecut.

CIMITIRE ARATE

Dealul acesta plin e cu strămoși.
Fug dealurile-n jur, el — nu se duce.
Aud cum se răstoarnă câte-o cruce
când vântul trece printre pomii joși.

Părăginit e și uscați i-s prunii,
și hotărât-au șefii de pe loc:
să-nghesuie puțin-puțin străbunii,
să-ncapă și un bar pe acest loc.

Bătrânii noștri sunt modești din fire,
s-au dat mai la perete, în sicriu.
Dar eu, în locul lor, aș vrea să știu:
de ce vârați bodega-n cimitire?

Sau n-aveți loc în universu-ntreg
pentru-un pahar de vin și trei plăcinte?!
Oprți tractorul, nivelând morminte,
căci moșii voștri nu vă înțeleg.

Și desperez, și parcă-s pus pe rug
când simt, mai jos de lama ce brăzdează,
cum morții sub pământ se tupilează
să nu-i atingă fierul de la plug.

Și mă privesc, cu mutra încruntată,
șefi mici, din mașinuță coborând,
și mă ascultă, parcă au de gând —
da! — dânșii n-au să moară niciodată.

„Și ce dorești, tovarășe? răspunde!”
„Un unchi aveam, când încă nu se-arase...”
„Ia-l și-l transferă”. „Dar de unde?!”
„Alege-l din movila cea de oase”.

Strămoșii-n spate duc întreg pământul,
ei mai mult tac, colo, sub arătură,
căci când vorbesc, le intră țărna-n gură,
dar, spus odată, e de foc Cuvântul!

„Copii, nu ne-arați trupul, că ne doare,
lăsați-ne să mai dormim puțin,
c-am obosit — de un război hain
și tot arând și semănând ogoare...”

Amurgul roșu printre crengi se lasă.
Pe jos, uscat e-al frunzelor chilim.
— Om bun, ce-ai căuta în țintirim?!

— Între ai mei îmi caut loc de casă.

Și luna ca o muchie-de-cuțit
peste-acel deal cu pruni uscați răsare;
dar întâmplarea ceea mă mai doare,
chiar dacă-n timp demult s-a mistuit.

Iau amintirile ce-i ale lor, hapsâne,
și trist de tot sunt în această seară:
precum un cimitir care se ară
cu morții toți, de astăzi și de mâine.

MANUAL DE ISTORIE

Târfă, tu, manual de istorie,
te deschid și mi se face rău:
tu-ai râvnit la propria glorie,
nu la cea a poporului tău.

Copiii,-n juru-ți ce-i aduni,
nu mai pricep, cum ne tot furi,
pe oasele căror străbuni
calcă, în mai, pe arături?!

Vai de Carpații noștri-arați
cu tot cu nouri și izvoară!
Vai de sărmanii emigranți
ce-au emigrat cu tot cu țară.

Copiii care te citesc
și, atent, îți sorb orice cuvânt —
de ce istoria-și urăsc
și nu știu din ce țară sânt?!

De ce mințiți cu adevăruri,
de ce scandați, unde-i a plânge, —
filelor scrise cu cerneluri,
când ni-i trecutul scris cu sânge?!

De ce ne umilești anume,
carte tacit ce ne absorbi,
de parc-am rătăci prin lume
ca niște pui de mătă, orbi?!

Martirii noștri, rupți de coasă,
tresar adesea sub ogor —
ei se mai simt străini acasă
și venetici în țara lor.

De lacrimi, lutul țării-i ud
și-n luncă — frunza de trifoi.
Ades vreun străbunel aud:
copii, vi-e bine fără noi?!

Sau vreun unchiaș, vorbindu-mi lin:
să nu te rogi, nici de prohod,
în cel altar scropit ce-i din
scândura unui eșafod!

Adună grâul sfânt în clăi,
strobește-ți glia cu broboane.
...Răsar, peste aceste văi,
stelele prinse în piroane.

Și timpu-aleargă-nfrigerat
ca un buiestru dat în treapăt;
lacrima scoasă la mezat
lăsați s-o plângem pân'la capăt!

Trist manual, vorbind de toate
și de nimic, și nimănu —
redă-ne vechea demnitate
de-a nu mai crede în ce spui.

CLOPOTARI

Suntem din neamuri vechi de clopotari.
De pază aici, de veacuri, la hotară,
vesteam pe Ștefan domn-dintre-plugari,
când pâlcuri de spahii intrau în țară.

Străbunii, cu păgânele sângeacuri,
atâta clopotele le-au sunat,
că le-auzeau nepoții peste veacuri,
de parcă și acuma le mai bat.

leșeau să sune toaca peste șes
cu palma bătucită de frânghie
și țara o legau de Univers,
și clipa o legau de Veșnicie.

În ceas de seară ori de dimineață,
când clopotul bătea al slavei danț,
cerul — precum un lac ce se dezgheață —
crăpa, subțire, hăt, până-n Bizanț.

Se bucurau văzând — de-un zvon ce crește —
cum apele în lacuri se-nfioară,
cum ceața de pe văi se risipește
și țară se dădea mai lângă țară.

Când, prea trudiți de soarta lor, plecau
sub țară, lângă rude, să se culce —
părinții fiilor nu le lăsau
decât un clopot, treaz, lângă răscruce.

Dar de o vreme, ce s-a întâmplat
de nu se-aud zvonirile curate?
Stau clopotele sus, tot unde-au stat,
doar cântecele lor au fost furate.

Se-ntreabă clopotari, neliniștit —
cum nu le mai aud — de din mormânt:
au clopotarii toți să fi murit?!
Ori nu există viață pe pământ?!

Cum poți trimite-un clopot în surghiun
și-o muzică s-o-nchizi într-un safeu,
de-atât că unui surd i s-a părut
că ele-ar conspira cu Dumnezeu?!

Să fi uitat că sunetele sale
vesteau când se-neca o casă-n fum,
că au chemat țărani la răscoale
și-i petreceau în ultimul lor drum?!

Și fulgeru-l atrag, neîncetat,
clopotnițele care bolta spintec...
Ați separat biserica de stat.
Dar statul de ce-l separați de cântec?!

Cu limba grea în câlți înfășurată
un clopot mai așteaptă pe colină;
urc dealul cea nalt, câteodată,
ca să-i curățe făptura de rugină.

C-atunci când o fi țara la nevoie
să poată bate de alarmă iar...
Mai sunt aici, străjer de bună voie —
un clopotar fără de clopot la hotar.

1987

ARHIV

Să găsești un manuscris uitat
într-un arhiv și, -n preajma-i, să muțești,
de parcă secole te-a așteptat
pe tine anume, să îl răsfoiești.

Mâna s-o treci pe fila-ngălbenită,
precum ai mângâia o vietate;
să simți cum, sub privirea ta uimită,
parcă tresar poemele uitate.

Apoi să-l pui pe aceleași policioare,
unde mai sta-va înc-un veac, cuminte;
s-auzi tăcerea lui întrebătoare
și cariul care roade din cuvinte.

BARD

Nu mai are pe ce-și scrie poezia:
cuvintele lui incendiază hârtia.

E de-ajuns să le-adune pe foaie –
și ea e cuprinsă de vâlvătaie.

E scris pe mese de lemn și pe uși:
n-au rămas din ele decât cenuși.

Pe plăci oțelite le-a încropit –
și-a rămas din urmă metal topit.

Bardule, bardule, poate renunți?
A cercat să scrie pe munți:

și ei au curs lavă la vale.
Acum poemele-străpoemele sale

despre tine, piatră, despre tine, lujere,
și le scrie pe ceruri cu fulgere.

DOINA

Pentru Liviu Damian, în memoriam

Frunză palidă și verde
Frunză de pelin
Mor și nimeni nu mă crede.

Stelele de peste nor
Frunză de pelin
Numai ele plânge-m-or.

Numai nukul greu de rod
Frunză de pelin
C-am murit tânăr de tot.

Numai iarba, numai munții
Frunză de pelin
C-am murit în ziua nunții.

Când nuntașii și mireasa
Frunză de pelin
O cinstesc pe cea cu coasa.

Oaspe-o cred, nainte iese-i
Frunză de pelin
și-o așează-n capul mesei.

Frunzulița de smicea
Frunză de pelin
Numai ea boci-mă-va.

Numai ruja din grădine
Frunză de pelin
Că-nflori-va fără mine.

Numai tufa de pomăt
Frunză de pelin
Că mai mult n-am s-o mai văd.

Numai brazii preaînălții
Frunză de pelin
C-or foșni doar pentru alții.

...Neguri cad ca fumurile
Frunză de pelin
Coperindu-mi drumurile.

Numai unu-mi mai rămâne
Frunză de pelin
Pe-acela pleca-voi mâine.

Frunză de pelin.

ȘTEFAN CEL MARE

Cineva mi-a zis c-ai fi bătrân
și ai sta-n palatul tău de la Suceava,
obosit de sângele păgân,
numai tu în doi cu slava, sclava.

Mărite Ștefan, mai apără-ne încă
de hoardele ce curg spre biata țară:
fii — în puhoiu-acesta — iarăși stâncă,
cum ai știut să fii odinioară.

Vin dinspre Nistru tătăreții hani
și dinspre Dunăre — oștirea cea spahie
și n-avem unde ne ascunde de dușmani
decât pe câmp deschis de bătălie.

Așa îți este datul, să n-ai somn
și țara să ne-o aperi totdeauna,
să nu ai pace, sfântul nostru DOMN,
cum cu Moldova ești și fi-vei una.

Te-așteaptă calul, lângă scară, înșeuat
și toți plăieșii tăi de mai-nainte;
doar să îi chemi, sub steagu-nvâlvorat,
și ei s-or ridica și din morminte.

Pământu-i plin și greu de-atâția morți:
sicriele-s peste sicrie îngropate,
tot alte generații, dar cu aceleași sorți
și cu aceleași visuri mutilate.

Nu știm de ce se-ntâmplă-așa cu noi:
pe rând, ne pică din icoană sfinții;
trec, pe deasupra, norii fără ploi;
răcesc copiii, dar tușesc părinții.

Cerul răsare doar pe jumătate
și râurile curg mai mult în gând...
Noi, ale tale bătlui, pe toate,
până acuma le-am pierdut, pe rând.

Vino, să-ți dea iar codrul ascultare
și timpul să se teamă de penduluri;
iar calul când ți-o galopa pe zare —
să tremure sultanii-n Istanbuluri.

De soarta țării astea românești
și de bărbații ei bătuți în cuie —
pe Daniil Sihastru să-l mai ispitești,
cel care fulgeru-l purta-n cătuie.

Să te-auzim la vechile pălănci;
stejarii din dumbrăvi, cu bucurie —
cum se credeau buni numai de sicrie —
să afle că sunt buni și pentru lănci.

Încalecă, te așteptăm, mărite,
noi, călărașii și arcașii tăi,
să mângâi aste dealuri obosite
și holdele sărace de pe văi.

Vino, de-a dreptul peste largi câmpii
cu primăvara-ncărunțind cuminte —
iar ca să știm, măria ta, că vii
livezile trimite-le-nainte!

1988

CUVINTE STRĂVECHI

Pătrund în noi cuvinte străvechi
ca umezeala-n muntele de sare;
în foi de manuscrise vechi
cum au intrat — lumini de lumânare;

cules când fructu-i din grădina sa
mai înainte de-a ieși din floare,
și holda răsărită abia-abia
este trecută prin secerătoare.

Meteorii se sting pe noptieră,
se-neacă floarea-n propriul miros;
din cărțile ce cad din etajere
se scutură cuvintele pe jos.

Pe deal singurătatea este dulce cât
nemoartea peste cântece se vâă,
cât vulturul mai trece, mohorât,
și lasă în lumine câte-o dâră.

E-atâta umilință-n jur când treci
rănit de raza unei stele din țărime,
păsări mușesc și apele-s mai reci:
parcă vorbești și nu te-aude nime...

Când flamurile-și flutură prin ceață
copacii răvășiți, cu rodul strâns,
iar mările adorm spre dimineață
ca pruncii oboșiți de-atâta plâns...

Își scutură o eră somnambulă
semințele-n câmpiile arate;
să cânți, s-admiri un zbor de libelulă
ești fericit, că încă se mai poate...

Și mai visezi Cuvântul, renăscut,
când gura ta va fi ca să-l rostească:
izvornița s-adauge sub lut
și fructele lumina să-și sporească.

...Pe cine dobânditu-l-a Cuvântul:
și-l disperează, și-l blagoslovește —
ca salcia e, ce se odihnește
numai atuncea când o bate vântul.

„DESCRIEREA MOLDOVEI“

Lui Dimitrie Cantemir

Am îmbătrânit citind aceeași carte,
cartea a îmbătrânit și ea cu mine,
datu-mi-i să o citesc, văd bine,
de la naștere și pân'la moarte.

Numai moartea dacă ne-o desparte —
viața mea de filele-i puține.
Carte cu vâlcele și coline,
ce noroc să am de tine parte.

Cum o-nchei, o iau de la-nceput;
ca să o-nțeleg până-n străfunduri
o citesc cu inima mai mult.

Și aud în ea, ca-ntr-un ghioc,
Marea Neagră izvorând pe prunduri
și Carpații cum se-ntorc la loc.

RUG LA CHIȚCANI

*La Chițcani, după suspendarea activității
mănăstirii Noul Neamț, niște activiști
din localitate au încărcat din arhiva
acesteia câteva căruțe cu hârtii străvechi,
incendiindu-le.*

... ● f-of-of! că trec căruțe
prin fondul harmanelor
și se duc pline cu cărți
pe drumul Chițcanilor.

Și sunt cărți bisericești,
ne-nțelese de norod.
Da-ntre ele sunt hrisoave
de la Ștefan-voievod!

Cărți ce-s bune să mai facă
sobele în iarnă roșii.
Da-ntre dânsele sunt pagini
peste care-au plâns strămoșii!

File cu urme de lacrimi
și cu praful anilor.
Trec căruțe cu cazanii
pe valea Chițcanilor.

Pe un deal de peste sat —
cărți cu fila-ngălbenită
descărcate-s, ca nutrețul,
cu o furcă ruginită.

Iarși ard în gheenă sfinții.
Lângă trunchiul unui tei
vântul suflă-n zări cenușa
„Psaltirii” lui Dosoftei.

Fumul se-ncâlcește-n arbori,
flacăra mușcă din ram...
Fură foc, blagocestiva
barbă a lui Varlaam.

Iar în cimitirul mic,
iar mai jos, lângă câmpie,
se aud copiștii vechi
mocoșindu-se-n sicrie.

Parcă nu ard cărți; diecii
parcă sunt cuprinși de foc
și, cum multe se vor scrise,
nici nu se clintesc din loc.

Parcă nu ard cărți, ci bolta
s-a surpat peste țărâne,
de rămâne arsă iarba,
cea de azi și cea de mâine...

...Și-au ars cărți atunci o noapte,
pe cel deal de bolovani,
și bătu și-un vânt năprasnic,
dinspre rug către Chițcani.

Iar a doua zi, în zori,
satul se trezi — mirat —
în cenușa celor cărți
pân'la streșini îngropat.

1978

ȚĂRANI FĂRĂ PĂMÂNT

Când zorii ard pe orizonturi, blând,
tot mai ticsit e trenul de Ungheni
și se deșartă satele, pe rând:
ni s-au făcut țărani orașeni.

Livezi, zăresc pe geam, cu pomi orfani,
vii cu, ici-colo, câte un butaș
și lanuri părăsite de țărani;
ce au pierdut țărani la oraș?!

„Serviciu” au oricine dintre ei
ce, de la oră pân’ la oră, se plătește.
Mai cumpără și-o plasă de ardei,
pe care câmpul lor nu-i mai rodește.

Îi știe fiecare controlor
și-un loc al lor au, în vagonul plin,
de-ai crede că în tren se nasc și mor
și tot aici au viză-n buletin.

Atât la țară, cât și la oraș
mai mult sunt cu plecatul și venitul —
cum în oraș sunt numai chiriași
și-n sat țărani sunt doar cu dormitul.

Țărani, care din noapte ați plecat
și-ați încuiat cu lacăt greu pridvorul —
mormintele pe cine le-ați lăsat,
și mamele bătrâne, și ogorul?!

Ceva în Univers s-a declanșat —
c-atuncea, când se surpă spicul greu,
ei urcă-n tren și cărțile le bat
de la Ungheni și pân' la Chișinău.

Ce s-a-ntâmpat, de a ajuns țăranul
să nu iubească brazdă strămoșească,
să nu-l mai doară când bolește lanul,
nici viile, când uită să rodească?!

Ei, care s-au bătut pentru pământ
și pentru dânsul s-au suit pe cruce,
l-au părăsit, ca pe-un tătuc bătrân
căruia n-are un blid cine-i aduce.

Țăranul nostru, domnul nostru sfânt —
istoria mai stă să-l pomenească —
răscoale a făcut pentru pământ,
c-acesta azi să nu-i mai trebuiască.

Știut-a să munceacă unde-a fost,
de lucru greu nîcîcînd nu s-a ferit;
la brazdă,-o vreme,-i cam mersese prost
și-a fost, un timp, și mai puțin plătit.

Țăranul nostru,-n mituri surghiunit,
să îl aducem din legende înapoi:
pămîntul îl așteaptă neprășit
și necosită – brazda de trifoi.

L-așteaptă-o coasă, dornică de lan
și-un plug ce, de nemuncă, ruginește.
Fără de el pămîntul e orfan
și hora fără el, sălbăticește.

Sate din Codru, sate din Bugeac,
cu case mai bătrîne și mai noi,
cum aș putea și ce-aș putea să fac
să vă aduc țărani înapoi?!

Să fie iară larma veche-n sate
și împreună, cât ar fi de greu,
să corectăm această nedreptate
ca pe-o greșeală a lui Dumnezeu.

CETATEA SOROCII

Zi fără soare.
Murmur de grâu.
În zori, răsare
cetatea din râu.

Vechiul castel
picat din icoană.
Ca un drapel.
Sau ca o rană.

Își spumegă creasta
valul trudit.
De piatra aceasta
mulți s-au lovit.

Din oase zidită.
În miezul epocii
stă mândru înfiptă
cetatea Sorocii.

PĂRINȚII

Tot mai bătrâni și tot mai singuri,
părinții mei, din zori de zi,
drum faceți prin ninsoare pentru
un sol ce nu va mai veni.

Din târgul cela depărtat
n-ajunge iar nici o scrisoare,
poate, din nou, poștașul beat
a rătăcit-o-ntre ziare?!

Și ninge în ograda noastră,
ninge a pace și noroc;
și iar troienele au sosit,
și iar nu v-a rămas de foc.

Când coborâți în sat, legați
belciugele cu-o cordelușă:
de va veni cumva băiatul,
să nu înghețe lângă ușă.

Se zice că-i om mare-n târg,
dar mama dacă-o să-l îndemne,
se duce el pân' la pădure
s-aducă-o sarcină de lemne.

Și-ar bate-un par lângă portiță,
că gardu-abia de se mai ține,
și v-ar tăia un stog de lemne
însă băiatul nu mai vine.

O fi având și-el griji destule,
și-apoi și drumu-i troienit,
și-i ger afară, și-i departe,
și-o fi, de slujba-i, obosit.

Când pân'la casa de la margini
răzbesc colinde — prin ninsori —
vă îmbrăcați de sărbătoare
și așteptați colindători.

Ați pregătit mere și nuci,
colacii clit șed în ungher,
dar nimeni, nici un făt nu vine
să vă colinde „Lerui-ler!”.

Și așteptați până spre zi,
cu lampa pusă în fereastră —
poate-or găsi colindătorii,
prin spulberări, și casa noastră.

Și adormiți așa-mbrăcați,
acolo lângă masa plină,
tot așteptând colindătorul
de-acum la anul, ce-o să vină.

Și ninge peste satul nostru
cu fulgi, la geam ce vă colindă:
mulți ani! și multă sănătate!
și bolile să nu vă prindă!

...Când vă treziți, colindătorii
parcă au fost și au plecat —
ninsoarea ce-ncepuse-aseară
de mult e pusă peste sat.

RĂZBOI

În biserică la Brad:
un Iisus neterminat.

Când ieșea din nouri steaua,
tocmai s-a sfârșit vopseaua,
când ieșea luna cea nouă,
pensula s-a frânt în două.

În biserică la Brad:
un Iisus neterminat.

Of, când înflorea trifoiul —
atunci a-nceput războiul.
Mâna ce-a scris cu lumină
învăță arma să țină...

În biserică la Brad:
un Iisus neterminat.

În biserică la Brad
ședea un zugrav soldat,
fără-o mână și-un picior
ca Iisusul din pridvor,
fără ochi, fără sprânceană
ca Iisusul din icoană...

În biserică la Brad —
un Iisus înlăcrimat.

c. Văratie, 1980

BOCITOAREA

De când bărbatul i-a fost ridicat
și nu s-a mai întors de prin Sibiri,
iar un fecior în Prut i s-a-necat —
tot umblă Sanda pe la mănăstiri.

Lumea de-atuncea s-a obișnuit,
din anii cei de foamete, prea grei:
pe morții toți din satul vremuit
să îi bocească parcă-ar fi ai ei.

Cum lacrimile pleoapa i-o împung,
iară durerea nu-i mai contenește,
atunci când babei morți nu-i mai ajung,
ea și pe vii se-apucă de-i bocește.

Și jale i-i de câte-un prunc isteric,
și jale i-i de om, și de natură.
I-i jale chiar de-acei ce pe-ntuneric
puținul vin din pivniță i-l fură.

I-i jale de dușmani și de prieteni,
de gâze, și de ape, și de stele;
i-i jale de răchite și de cetini;
dar cel mai mult de dânsa-i este jale;

În primăvară când e mult aleanul
și mugurii încep să se deschidă,
că-și seamănă cu lacrimi harmanul
și nu mai crește decât pălămidă.

Pân'la Poceai¹ ades, pe jos, s-a dus,
și când vecinele o ispitesc
ce-i de văzut pe-acolo, drept răspuns
doar ochii, licărind, se umezesc.

Vre un prohod abia-și începe portul,
că babele încep să şușotească
și nu se-ntreabă nimeni unde-i mortul,
ci unde-i baba Sanda să bocească.

Tot ele cred — pe străzi văzând cum ea,
de vânt ținându-se, se duce cătinel —
că lacrimile ei dac-ar seca,
și soarele n-ar mai ieși defel.

Așa își poartă zilele ofranda;
iar când și-a da și ultima suflare
pe cruce îi vor scrie:

*„Baba Sanda.
De profesiune — bocitoare.”*

¹ Poceaeu — mănăstire din Ucraina apuseană.

ORHEIUL VECHI

Ne-adulmecă teiul
lângă cărare.
Orheiul
se cufundă în soare.

Ruinile raiului
pe pământ.
Cântecul naiului
lasă
răni
în vânt.
Cerul se surpă.
Apele cresc.

O sută de generații
îmi fac semn
să vorbesc.

18 iunie 1982

CODRI LA CODRENI

Codrul meu sfătos de la Codreni,
cum foșnești parcă-ar foșni o apă;
cu stejari, izvoare și poieni –
ochi-închid și te zăresc sub pleoapă.

Te visez când verde ești în vară,
când resfiră ramul tău zăpezi;
lasă-mă, pădurea mea fecioară,
înaintea ta să-ngenunchez.

Șed ca-ntr-un altar și-ascult, stingher:
frunza se frământă de istov...
Și atârnă luna grea pe cer,
parcă-i o pecete pe-un hrisov.

Grâul când pe șes ardea cu pară
și mureau aezi pe manuscrise,
mierea-n stup când se făcea amară —
Patria aicea nu murise.

Trăsnetul te căuta, hapsân,
chiar de sub pământ ți-ar fi dat foc.
Dar de-ardea vre un stejar bătrân,
alți vreo zece răsăreau în loc.

Cerul peste tine e mai clar
și, pe dealurile nalte, intră-n schituri.
Când răsare floarea pe podbal,
stelele pălesc în răsărituri.

Liniștea — codruțul meu umbros —
o sporești cu foșnetele tale.
Pun urechea pe stejarul gros
și aud în trupul lui țambale.

Și în timpuri care se frământă
parcă-aud cel bour hioros:
cornu-ntr-un stejar când și-l împlântă,
frunza — din tot codrul! — cade jos.

Codrul meu sfătos de la Codreni,
vânturi te mai cearcă de ești tare,
te zăresc prin fumuri și prin vremi,
ca o mare-mi pari în zbuciumare.

c. Codreni

SAHARNA

*Mănăstirii Saharna, devenită
ospiciu pentru alienați*

Mi-i dor acum, când sosește iarna,
să sui colinele de la Saharna.

Să urc pe pietre, să mângâi gorunii,
și să-mi împart pesmeții cu nebunii.

Mi-i dor să văd, lâng-un amurg lălâu,
cum asfințește mănăstirea-n râu.

Să colindăm landșaftul și câmpia
și să ne fie ghid Sfânta Maria —

o fată cu ochi blânzi, pierduți aiurea,
care confundă Nistrul cu pădurea.

Și care-ncurcă boala ei — cu visul,
spitalul de aici — cu paradisul.

Și să ne-apuce iarăși o vântoasă,
din cele ce smulg tabla de pe casă.

Să bată vânturi mari, să stăm ascunși
într-o chilie cu astenici tunși.

Iar Dumnezeu să fulgere pe lume
cu sârmele de naltă tensiune.

Să cadă tencuieli cu tot cu sfinți
în cămile bolnavilor cumiști.

Și ei, cu lingura, să pescuiască
fragmente de pictură bătrânească,

peisaje de Rubliov, — încinși în pături,
punându-le, pios, pe masă alături.

Să mai vedem pe muri, dintre sfinți, unii,
cum tot mai mult se-aseamăn' cu nebunii.

Cu ochii-mflați de chin și de calvar,
cum se retrag, o, tot mai mult sub var.

Și când furtuna va-nceta afară —
soarele-n bolți sclipind, să ni se pară,

și zidurile — jos, și codrul — sus,
și toate vorbele ce pân-aici le-am spus.

Cascada să vuiască, să vuiască
și să refuze să ne mai cunoască.

...Ninge de sus. Iată-a sosit și iarna.
Iar eu visez cascada cea de la Saharna.

1987

SCUMPIA

Toamnă târzie,
zăpadă întinsă.
Trece prin nouri
o rază ninsă.

De sus, de pe zări,
frunza cea verde
nu ne aude,
nu ne mai vede.

Numai scumpia
sângeră, mută:
ca un drapel
pe o redută!

CEA MAI ADEVĂRATĂ
E-ACEASTĂ MINUNE —
DIN CÂTE SE SPUN
ȘI SE VOR SPUNE!!!

BOCET
PENTRU
MEȘTERUL MANOLE

Ană, Ană
soarele pe cer e-o rană.

Mănăstire
de iubire
vrui să-nalț, spre pomenire.
Dar ce-nalț ziua, cu fală,
peste noapte se sprăvală.

Ană, Ană,
lacrimă zidită-n strană.

Clopotele greu asud,
bat și nu se mai aud.

Ană, Ană,
soare-ascuns într-o broboană.

Unde ești?
Sub care piatră?
Să te pot zidi-nc-o dată.

Lumea asta
nu se ține:
parcă nu-i clădită bine.
Se clatină-n vânt orfană.
Ană.

Ană
picată din icoană.

...Eu, când văd că ea nu vine,
prind să mă zidesc pe mine.
Cerul țipă-ntre cupole:
— Maanole,
Manoole!

MANUAL DE DIALECTICĂ A METAFIZICII

După ce prigonii au încetat
să mai fie prigonii
și prigonitorii s-au resemnat —
iată că prigonii devin, la rândul lor,
prigonitori
și prigonitorii —
prigonii.

Sălile de caznă,
pregătite mereu pentru alții,
acum îi purifică pe prigonitorii
de odinioară.

Manualele de tortură, alcătuite de ei,
sunt folosite
pentru instruirea călăilor lor.
„§ 1. Despre felul cum se introduc
ace sub unghii
celora care au văzut raiul
prin vizieră.

§ 2. Torturi pentru cei care susțin
că împăratul e gol...”

Ș.a.m.d.

Rolurile s-au inversat:
acum Bruno îl arde pe Bruno,
Galileu îl anchetează pe Galileu.
Acuzatul devenit peste noapte acuzator,
condamnatul devenit peste noapte judecător,
inchizitorul devenit peste noapte eretic —
fiecare în parte
trag, dintr-o dată, concluzia
că toți sunt suspecti,
inclusiv Dumnezeu din bolți,
numai păcat că-i prea departe
întru a putea fi tras la răspundere
pentru — strigătoarea la cer — necredință
în
propria
lui
existență!

VÂRSTA DE TRECERE

Am, Doamne, treizeci și trei de ani
și-s numai bun de răstignit,
și-s numai bun de pus pe crucea
poemului desăvârșit;

poemului care-ar putea
cu-o clipă iarna s-o amâne.
Sunt pedepsit azi pentru-o gafă
pe care o voi face-o mâine.

Revolta sângelui din mine
se domolește în părinți.
Dar unde-i luda să mă vândă
pentru cei treizeci de arginți?!

Se-ntinde-amurgul peste ziduri
precum un mușchi trandafiriu;
când moartea-mi face blând cu ochiul,
eu mai învăț să fiu, să fiu...

PRECUVINTELE

Există o stare de dinaintea cuvintelor,
pe care profeții și azi
o-mpart ca pe-o bucată de pâine
să nu moară de foame.

Există.

Cei crucificați pentru un basm,
cei schingiuiți pentru-o frază,
cei ruți de cai pentru un poem —
o știu.

A scrie cu precuvinte e ca și cum
ai scrie cu înseși
obiectele și întâmplările;
tu ai declanșa sorii și tu i-ai stinge.

O, cât de atent umblă
în preajma lor cei chemați,
ca niște acrobați
pe buza unei prăpăstii:
dincoace de ele-ncepe vorbăraia goală,
dincolo de ele-ncepe haosul.

DEVORATOARELE CĂRȚI

Cărți care-și devoră cititorii —
(uitând că cititorul e-un erou pozitiv!) —
precum luminile-și devoră sorii,
precum singurătatea-un captiv...

Acești bătrâni și firave copile
n-aud pasul de aer al năpăstii?!
Văd cititori adesea, peste file
stau aplecați ca peste-adânci prăpăstii.

Ca mînzul ce te caută cu botul
prin întunericul amețitor și hoț —
o, filele, cum te cuprind cu totul,
mai poți din ele să te smulgi, mai poți!

Într-un amurg pe cărți ce se prelinge,
prin vechi biblioteci, tăcut, când trec,
din câte-o carte simt miros de sânge
și-un molfăit aud, prin veacuri, sec.

* * *

Vecurile se semețesc ca păunii,
secundele sunt bătrâne, de mult.
Adevăr pus în slujba minciunii —
nimic nu mă-ntristează mai mult.

Între două bătăi de inimă se naște un mit,
între două bătăi de inimă se uscă un tei.
Pasărea cântă pe ram lăcuit,
o, cum mai minte cântecul ei!

Lumina e plină de cărunțețe
și arborii plini sunt de vânt.
Sărbătorile-n ele au și-o tristețe
pe care n-o poți cuprinde-n cuvânt.

Plopii sparg cu vârful lor cerul,
mugurul iese din creangă ursuz;
minciuna slujind adevărul —
pe ea de-aș putea — aș putea s-o mai scuz.

ÎNCĂ O DATĂ DESPRE LUPII DIN POEZII

ÎN POEZIA TA TRĂIESC LUPI!

Răsuflarea lor răzbate
printre cuvinte —
mi-a atras într-o zi luarea aminte,
parcă nici lui de crezare să-i fie,
prietenul meu, vânătorul,
mare amator de poezie,
care s-a obișnuit să citească dactilele
prin ochelarii lui bulbucăți,
confeționați
din lentilele
de la câte-o cătare
a două arme de vânătoare.
„Acum e vară!

Mai dă-le și tu drumul la aer afară” —
zice, în timp ce gândurile-mi forfotesc

ca niște stupi:

ÎN POEZIA MEA LOCUIESC LUPI!

Stă în cerdac, parcurge filele cu ochelarii
și-și asmuță, ca fără sine, ogarii,
când simte că trec amețit,
unele-n altele cuvintele
sau bat ca o inimă
de lup încolțit,
câte unele, pe dinainte-le.
Cum se simt lupii în poezii? —

mă întrebă el de-odată îngrijorat —
le ajung pentru hârjoană câmpii?
Cam câți vin, în genere, la km²?
Au hrană destulă?
Ori îi hrănești cu anafure?
Nu sunt prea înghesuți de metafore?
S-o fi simțit — nu? — ca-ntr-o
cușcă?...
Ce fac?...
— CE SĂ FACĂ?! MUȘCĂ!!!
Trec peste case păsări și stele.
LOCUIESC LUPI ÎN POEMELE MELE!
Cum au pătruns? — mă întreb —
dacă-acolo trăiesc?!
Ce aș putea face
să-i împlânzesc?
"Ești atent?
Dintre file miroase a sânge!" —
zice el, trăgând cu nările-n piept
amurgul care se stinge.
Și-n timp ce-i atrag atenția-n grădine
de sulcine,
degetele mele, în cărțulia acea,
mai pipăie umbrele cuvintelor
reflectate invérș;
poate-mi găsesc, poate-mi găsesc
inima mea,
uitată-n nu mai știu care vers.

BUGEACUL

■ ar prind să cadă ploi o mie:
și-așa și nu ne-am copt la soare
la sud, într-o bostănărie;
s-o facem vara următoare.

Muftiul din Comrat la anul
cu glas mieros, surori și frați,
ne va chema la ramadanul
tăierii de harbuji vărğați.

Sub soarele ca un dovleac
turcoaice în șalvari, prin piețe,
vor vinde praful din Bugeac
cu tot cu mere pădurețe.

Încinși și noi cu vreo cealma,
vom urmări, pe sub platani,
tramvaiele prin Beș-Al-Ma
cum trec preapline cu hlujdani.

Și D. Kara-Cioban zugravul —
din pragul casei pân'la școală —
cum desenează urme-n praful
drumeagului, cu talpa goală.

Găgăuzind tăceri, Sadâcul
în urma noastră să-l lăsăm;
și-ntr-o colibă-n pașalâcul
miresmelor — să înnoptăm.

Iar harbuzar-baş efendi
cu barba lui ca un ciulin
să ne îngâne, până-n zi,
povești cu Hogeia Nastratin;

(lui năzărindu-i-se-ntruna —
cum stă culcat peste pufoaice —
că, de pe zare, semiluna
înțencoșează harbuzoaice).

Să treacă iute săptămâna
spre-a nu uita — nici vii, nici morți —
cum freamătă aici țărâna
și stepa cum se scurge-n bolți.

Și cum — pe șesurile drepte
ce ne avură pelerini —
plopii ridică minarete
peste crăiile de spini.

...Vom da-n asinii alergând
să prindem trenul de la trei,
în jurul gâtului purtând
cununi ciudate de ardei.

Și trenul dinspre Reni, c-un „du-u-mă!”
cum o să ne legene alene —
Bugeacul să rămână-n urmă
și s-adormim cu el sub gene.

1984

A 1002-A NOAPTE

Basmul acesta-și mai caută băsnarul.
...Oare cine deschide fereastra,
să pună o floare-n paharul
de pe geamul din povestea aceasta?!
Făt-Frumos va-mbătrâni mereu,
iar spada îi va rugini în mână;
balaurul va refuza să fie rău
și Cosânzeana va muri bătrână.
Soarele va trece c-un nor bandajat,
vor goni, deșelând cai, feți-balcâzi.
Piticul va muri cu adevărat
numai ca să te facă pe tine să râzi.
Nechezatul va rămâne în armăsari și în iepe.
Făgăduitul basm se va curma
mai înainte de-a începe, —
urmat de acel tainic

(VA URMA).

UNCHIUL ILIE

Unchiul Ilie de la Bișcotari
de mult e pregătit de moarte:
el, pentru rude și pentru gropari,
și „poduri” și „pomeni” a pus de-o parte.

Și a lăsat și vorbă, așadar,
și cine la priveghi să îl bocească,
cine să-i ducă crucea de stejar
și care preot să îl prohodească.

Și de pomană-a dat cu mâna lui
aproape toate din gospodărie;
unui nepot i-a jruit grădina
și-ncă pe casă „i-a făcut hârtie”.

Nu și-a lăsat decât un țol cârpit,
cu dânsul, când se culcă, se-nvelește,
o strachină, și-o lingură de lemn,
și un blidar, ce nu-i mai trebuiește.

Și loc și-a fost ales în țințirim,
și un sicriu în podul șurii are;
și de un sfert de veac poartă cu el
în buzunar un capăt de lumânare.

Nepotul și-a zidit de mult sălaș
pe o costișă de lângă fățare,
și umblă mânios și-acum pe el,
văzând că tătucuța nu mai moare.

Și preotu-a plecat de mult din sat
și bocitoarele, pe rând, s-au pristăvit,
și doar unchiul Ilie nu mai moare —
de parcă, între timp, s-a răzgândit.

Pe prispă, zile-ntregi stă nemișcat
și-și încălzește oasele la soare...
Lui — pentru-o săptămână — îi ajunge
o pâine și o boaghie de sare.

Și când copleși îl zădără din drum —
cum nu aude-acum la bătrânețe —
el le răspunde — „Mânțămăsc!” — la toți,
crezând că puștii ceia-i bau binețe.

A dus moartea de nas, vorbesc sătenii;
dar cine știe, când îl văd, arare,
dacă — de bucurie sau durere — stă
și plânge fără lacrimi în cărare?!

SÂMBĂTA LA ȚARĂ

Mama coace pâine-n orice săptămână,
sâmbăta nici nu se-așază singură la masă:
din feciori și fiice, câți cresc bătrâna,
speră macar unul poate-a da pe-acasă.

Bine că există undeva o mamă,
bine că există undeva un sat,
unde știi că totul să rămâi te cheamă,
chiar dacă de-acolo nici n-ai fost plecat.

Când, de singuri ce-s, tremur gutuiașii,
iară cerul, larg, își desface harta —
mama-ncă din drum recunoaște-mi pașii
și în noapte sare să-mi deschidă poarta.

Iar în casa noastră toate îmi sunt sfinte;
focul ardă-n sobă, pulbere-a troian;
și spre dimineață mama, -ncet, să intre
să mă învelească încă c-un iorgan.

Vântul să bocească, parcă-ar fi orfan,
iar pe masă pâinea — albă precum luna...
Am să vin odată, mamă, pe un an.
Am să vin, odată, pentru totdeauna.

Sâmbătă e iarăși, arde focu-n vatră;
și-n pădurea noastră-un tren e-nzăpezit;
mama-și pune-n gând să înceapă-o natră
și să-și țese-ntr-înșa doru-i amăgit.

Mătură prin casă, mătură prin tindă,
musafiri așteaptă din oraș să-i pice...
Își aduce aminte și-și spune colinde,
doine părăsite de feciori și fiice.

De demult din lume n-are nici o veste
și un cânt de leagăn cearcă a-mblânzi,
și atât de singur cântecul îi este
că afară cerul prinde-a fulgui.

Mama iarăși pune pâinea în cuptor,
iar, până se coace, coase-ntr-o mănușă.
Și doar ramul bate-n geam încetișor.
Și doar vântu-ncearcă clampa de la ușă.

COLEGA DE CLASĂ

Ne-am întâlnit lângă fântână, pe-nserate,
erai cu gâța prinsă într-o spelcă;
te-ai rușinat de mâinile crăpate
și le-ai ascuns în grabă sub pestelcă.

În timp ce prunul floarea-și scutura
în ale tale plete cărunții —
te-am întrebat de sănătatea ta
și tu mi-ai spus — de-a celor opt copii.

Cu ochii-n jos, mi-ai povestit de toate,
de dealul care vi s-a ponorât,
că la tutun e greu din noapte-n noapte,
că pân'la pensie n-a mai rămas atât.

Țărancă sfântă, timpul te-a arat
și ți-a lăsat pe chip atâtea cute...
Cum viața să zâmbești te-a dezvățat
și te-a-nvățat să suferi pe tăcute!

Țărancă sfântă-a sfântului meu neam,
azi, aflu ce-aș fi vrut să aflu mâini:
eu, care încă tânăr mă credeam,
colegi de clasă am printre bătrâni.

Plăpândul trup al tău, au cum mai poate
să care saci la moară, pâinea-n plasă;
să-aducă un bărbat ce bea, în spate,
de la petrecerile satului, acasă?!

Nimeni, așa-i, de lucru n-a murit —
și încă adeseori i s-a-ntâmpat:
când oamenii din sat s-au fost trezit
țărancă încă nici nu s-a culcat.

...Era târziu, și-n cer ce însera —
tăcea sub prun, c-un aer vinovat;
în timp ce-n apa ciuturii se mai zbătea
o lună să rasară peste sat.

BĂTRÂNII

Așteaptă: în prag sau pridvor.
Zilele vin, tăcut, ca o moarte.
Iar ei privesc lacrima lor
ca pe-un peisaj de departe...)

BOCET

Demultea-demulțișor
toate oasele mă dor,
of, dar de alaltăseară,
a prins iarba să mă doară,
pietrele de lângă drum
și teii cu trup de fum.

Să mă latre, mări,
câinii
cum îmi oblojesc salcâmi
și afinii dați în flori,
parcă mi-ar fi frați
și surori.

Bate vânt și-aduce nor:
toate frunzele mă dor,
bate vânt și-aduce seară:
nu-i creangă să nu mă doară.

Îmi pun palma peste gură
și bocesc cu o răsură,
când îmi mușc — să tacă! — buza:
plâng cu iarba și cu frunza.

Sărut frunza și țărâna:
parcă sărut taicăi mâna;
sărut zarzării și plopii:
parcă sărut maicăi ochii.

— Buna ziua, pomule!
— Buna ziua, omule!
— Buna ziua, iarbă deasă!
— Intră, hai, că sunt acasă!

Frunză verde de-alior
demultea demulțisor
toate oasele mă dor,
da de mai alaltăseară
a prins iarba să mă doară.

LEGENDĂ HAGIOGRAFICĂ DIN SECOLUL XX

Prin satul nostru a trecut lisus,
era-ntr-un trençi, vorbea pe românește;
i-a ajutat unei bătrâne la-nșirat tutun,
văzând că-i una și nu reușește.

Băbuța are fii într-un oraș
plecați „să facă bani”, n-au mai venit,
nici nu-i trimit scrisori de mai mulți
ani,
poate crezând că baba a murit.

O zi a stat cu dânsa sub șopron
și-a înșirat la foi, fără-a se duce,
doar palmele-i mai sângerau, tăcut,
de parcă-acum fugise de pe cruce.

Și la chindie a prânzit cu el,
pâinea și ceapa puse pe-un ștergar,
și apă au băut cu-aceeași cană,
din vasu-nfipt, la umbră, sub un par.

Și i-a vorbit că pensia i-i mică,
dar pâine regulat din târg se-aduce,
că au rămas în sat mai mult bătrânii —
și, cui rămâne brazda, când s-or duce?!

Că e bătrână, și abia se mișcă,
dar a rugat-o „șeful”, și-i om bun —
cum veșnic nu-i ajung brațe de lucru —
să ia și ea o normă de tutun.

Și cum putea, măicuță, să-l refuze?! —
când peste sat trecu gerul cel mare —
i-a dat și ei o traistă de cărbuni
și paie i-a adus de pe fățare...

N-a zis nimica; numai s-a uitat
în ochii celei mici, precum un ghem.
Spre seară întrebă când vine trenul
din Chișinău (să plece-n Betleem).

Și-a vrut să-l cheme în căscioara ei,
să-l omenească, cu ce domnu-a dat,
dar îi era rușine, doamne-doamne,
că dimineață nu a măturat.

Și seara doar, când sântul s-a suit
în autobuzul ce-o luă spre gară,
ea mai zări — prin geamu-ntredeschis —
cum aura-i ieși, pe-un sfert, afară.

DOINĂ

„Nu credeam să-nvăț a muri vreodată...”

M. EMINESCU, *Odă în metru antic*.

Fost-am, Doamne, tânăr foarte
și nu mă gândeam la moarte,
și nu mă gândeam la moarte,
că-mi părea așa departe.

Când râdea cu gura tristă
și-mi făcea semn din batistă,
îmi ziceam că nu există,
îmi ziceam: ea nu există.

... Râu-și poartă valul lin,
și-aștept zile cu senin,
și-aștept zile cu pelin,
le aștept și nu mai vin.

Da-n acele vremi cu soare
nu știam c-atunci când moare
singur, Doamne,-i fiecare.

Ce-i de singur fiecare!

NUNTĂ ÎN POST

Și zâmbetu-acesta, și vinu-a mai fost,
și râsul soacrei-ntr-un dinte,
pe toate le știu pe de rost,
pe toate le știu dinainte —
nuntă în post!

Mireasa zâmbeste stingher —
o, ea nu se vrea-n capul mesei
ci-n cel mai tainic ungher;
și cât nu s-a strâns cu colanul
cunoaște-se burta miresei —
frumos va fi băietanul!

În capul mesei șade mirele beat:
surâde tot timpul fără de rost,
mâine când se va trezi va fi însurat
cu-această făptură bălaie,
și-i va arde un toc de bătaie...
Nuntă în post.

Mai apoi:
ca să se răzbune pe ea
și pe soartă —
îi va face o droaie de copii,
suferind gura ei,
cam spartă,
și scăpărările ochilor ei verzurii.

...Dimineața, mireasa spală vasele,
adună florile ce se sting fără rost;
șterge urmele unui coșmar care-a fost,
scutură lăicerele, mătură casele;
nuntă în post.

PRIMĂVARĂ ÎMBĂTRÂNITĂ

Pământul greu de neguri se aude
cum lunecă prin ceruri într-o doară.
Păstorii suflă-acum, pe dealurile ude,
să dea din fluier cântecele-afară.

Și norii se anină de pământ,
răstoarnă crucile, pe deal, în cimitire...
Aud din grai cum pică un cuvânt,
precum, pe șes, un prunc din coviltire...

Și păsări mute cum în maluri sapă
cu clonțul, să-și găsească adăpostul...
Și-aud cum crește lacrima sub pleoapă,
și toate-n jur — cum își amână rostul.

Iar primăvara, sus, îmbătrânește:
de-atâta ploaie, tristă și pustie,
pe văi și dealuri iarba veștezește,
sămânța intră înapoi în glie.

Mlaștina crește până lângă stea;
țărani vând prin târguri mere crude;
mustesc de apă spadă și plăsea,
și focurile care ard sunt ude...

Prin camere-azim pășind rusalce
și castori, pe sub paturi, cum scot pui,
se tem copiii pe podea să calce —
să nu strivească știucile gălbui.

Curg râurile, leneș, peste case,
poveștile încep să se întindă;
simt lipitorile, prin aer, lipicioase,
de suflete cum vor ca să se prindă.

Cerul s-a spart, și-un vânt sâcâitor
văzduhurile-n vaier le parcurge...
Se bâlbâie izvorul, subt pripor,
și parcă a și prins invers a curge...

Lupii în haite umblă biumăciți
de ploaia asta, care-i flocăiește
și-i scoate din bârloguri ponosiți,
turnând în vizuine mâl și pește.

Chiar arborii pe zare sunt lichizi
și depărtarea pare vlăguită.
În orice carte care o deschizi —
aceiași primăvară-mbătrânită.

...Dar ploaia când se-oprește-atunci,
ce vezi:
urcând, viața,-n pomi, sau disperarea —
de ies gutuele pe ramurile verzi
mai înainte de-a apare floarea?!

SCRISOAREA ÎNTÂIA

Aștern cuvinte —
și albul foii devine umil.
Scriu —
și ia foc sub peniță hârtia.
Nimic mai inutil
și mai necesar
ca poezia.

Răsfoiesc cărțile unui veac certăreț.
Susură raza. Murmură ceața.
Nimic mai fără-de-preț
și mai scump
decât viața.

Legea gravitației mărului
face să cadă-n țărână sămânță și măr.
Eu sunt supus legii gravitației cerului
care atrage totul
spre cer.

E de-ajuns să scap din mână ceva
și acesta cade în stele:
visele mele, dragostea mea
plutesc undeva printre ele.

Poeme de iubire refuzată întruna
scriu, de parcă semnez sentințe la moarte;
de cum asfinte soarele meu — răsare luna
unor iluzii deșarte.

Se-nnovează cu vorbe
și-al plopilor șir
nu se mai zăresc din cuvinte;
sar prin ele chiriecii cu zbân-n! și zbâr-r!
ca prin ierbile de pe morminte.

Cine mai are nevoie de rouă în zori
sau de dumneata, împărate —
v i s u l e, —
pasăre care zbori
și cu aripile tăiate?!

Aportul poeziei s-ar citi în vreun fel,
la prosperarea acestei ere,
dacă versul s-ar măsura
și el
măcar în litri sau în centnere.

Dar așa el se măsoară doar cu iubire,
cu bății de inimă,
zbucium de soarte.
Vă trimit această scrisoare
(telegrafiați de primire)
de undeva dintre viață și moarte.

CUTREMUR

S-a cutremurat pământul
și-a picat din vers
cuvântul.

S-a desprins din mugur mărul
și-a căzut pe sârme cerul.

Și, pe jos, au fost căzut
secundele — din minut.

Dimineață și cu seară
de-odată, se-amestecară.

Ca și toamna și cu vara,
ca și piatra —
cu vioara.

Și, greoi, s-a prăbușit
penitența, peste-un schit.

Și hoții cu paraziții
s-au amestecat
cu sfinții.

Și-mpreună-au curs de-a dura
ruga și cu-njurătura,

eşafoade — cu altare;
fumurile de lumânare

şi cu cele de ţigară
şi ele
se-amestecară.

Ca şi grâul cu pârâul,
ca şi mânzul
şi cu frâul.

Şi se încâlciră rău
ura ta —
cu dorul meu.

Şi când te strigam, din lume,
răspundeai la orice nume

din zece urbe odată,
draga mea cutremurată.

De se-nvălvora făclia
şi se domolea
pustia .

4 martie 1977 — 31 august 1986

BALADA VIȚELULUI

Măcelaru-avea pentru vițeii un fel de silă:
c-un dezgust îi urmărea cum mor;
ei picau ca proștii, sub cuțite
-n abatorul cu miros de clor.

...El urma să devină bou mai târziu,
mai apoi avea să ia staulu-n piept,
pe urmă va mugi de prostie,
acum nici nu avea nevoie să fie deștept.

Măcelaru-și cunoștea meseria,
sprijinindu-se-n coada toporului
urmărea cum vițelul cel tâmp
zburda prin ograda abatorului.

Când îl lovi cu pumnul în frunte —
cum acesta se-apropiase să-l lingă —
peste noroiul, pe care căzu,
începu dintr-odată să ningă.

Murea-ncet ziua-n ochii lui blânzi,
blânzi cum pot fi doar doi ochi de vițel,
și nimeni nu știa că cerul întreg
din răspunderi — atunci — ninge pentru el.

Și-ochii aceia îl priveau cu atâta milă —
de parcă le era de dânsul jale,
de parcă lovitura îl durea pe măcelar
și el nu va mai putea zburda prin ocoale.

SCRISOAREA A DOUA

Seismologii de la o vreme
prind primii să tremure:
seismografele lor
provoacă cutremure.

Probabil s-a defectat ceva
în univers:
unde s-a văzut poet născocit
de propriul vers?!

Ce vreme, ce vreme ciudată,
ce secol, vai:
oglinzile visează fete frumoase,
adulmecă loboda — cai...

Și unde s-a mai văzut pom
și-arătură albastră?!
Tren pe o linie moartă
e dragostea noastră.

Pe indigoul beznei
îmi dactilografiez poezia.
Să ne bucurăm: e-ncă pace!

Ave Maria!

* * *

Numai oamenii buni știu povești,
numai ei, naivi, în minuni cred mereu.
În basmele lor totul se termină cu bine:
Făt-Frumos îl învinge până la urmă pe zmeu.

Oamenii răi nu pot spune povești,
de Făt-Frumosul lor, ades, te-apucă plânsul
cum e ținut argat la câte-un spân,
iar zmeii își bat joc, pe rând, de dânsul;

încurcă basmele cu niște vești din mahală,
isprăvile voinicilor — cu porcii făptuite
de unii,
ori zic tărășenii din tinerețile lor
și-și tot coșesc șalele pe cuptorul minciunii.

...Am știut copii ce-și spun seara singuri
povești,
auzite cândva ori citite-n vreo carte.
Și-am văzut bătrâni, singuratici și ei,
care-și spuneau povești, înainte de moarte.

Ca și cum în acele basme — viața uncheșilor
ar continua și după ce nu mai este,
ca și cum acolo ei s-ar muta, cu încetul...

...Dar asta-i o altă poveste.

LUPII BĂTRÂNI

Sunt surzi de tot lupii bătrâni;
când urcă-arare, sus la stâni
se lasă flocăiți de câini;
sunt surzi de tot lupii bătrâni.

Iar armele detună, greu,
dar trag pe-alătura mereu —
și lupii au un dumnezeu.
Iar armele detună greu.

Încet o iau fugind spre văi,
nici nu-i mai simt pe-acei căței
ce rup cu hălcile din ei.
Încet o iau, fugind spre văi.

Iar câinii când se-ntorc la turmă,
lupii-ncep — abia pe urmă —
o goană, ce nu se mai curmă

pân' nu-și ajung glonții din urmă.

CALUL CU ARIPI

Învățăm în clasa a patra primară.
Fiindcă — în loc s-ascult temele —
ascultam cum pe-afară
se usucă crizantemele,
învățătorul tocmai mă pusese la ungher —
când un cal cu aripi
căzuse din cer
(se încâlcise, se spune,
în sârmele de înaltă tensiune)
drept la nea Ion-brigadieru-n ogradă.
Au fugit toți școlarii să-l vadă.
Școala întreagă a zbughit-o afară imediat.
Lecțiile s-au suspendat.
Învățătorul R.M.
ne-a aranjat în rând
și ne-a dus să-l vedem
(ca într-o excursie, cântând).
Semăna cu un salcâm înflorit
în glod prăvălit;
eram copii proști și tehui
și-am început să bocim în jurul lui.
Încât o-of! ni-i-i-
-i-ci învățătorul nu ne putea liniști
și-a spus unor fete care plângeau mai tare
că vor avea pe trimestru notă rea la purtare.

Ședea cu aripile uriașe în glod:
precum un fluture înfipt într-un bold.
Am dus palma fiecare la botul lui arămiu.
Calul era încă viu.
Respira, cu capul pe niște scaiete,
abia-abia — ca de după-un perete.
Nea Ion s-a mâniat
când ne-a văzut cățurați pe gard,
pe urmă, zărindu-l, a zâmbit: „Halal!”
și, facându-și cușma țugui,
a zis că tocmai îi trebuia un cal
pentru șareta lui.
„Copii, luați niște petice
să facem frumos haramul!” —
zicea — numai aripile să nu-l împiedice
să-i pună hamul.
A chemat veterinarul care
a mărturisit c-așa cal n-a văzut
nici chiar în cărțile pe care le are
de la institut.
(Veterinarul Lență
învățase viața la „fără frecvență”).

Acesta, cu un ferăstrău,
după ce i-a pus câteva injecții
ca să nu-i fie rău
(cum studiasse la lecții),
a tăiat atent aripile de pe cal,
apoi le-a pus într-un țuhal,
așa murdare de glod,
iar locul l-a presărat bi-i-ne cu iod.

* * *

Când s-a trezit calul din somnul lui mut —
i-au dat orz mult
și fân aromitor și bun,
dar lui îi plăcea numai pâinea cu magiun,
pe care noi i-o aduceam pe furiș,
intrând printr-o gaură de sub acoperiș —
fetele și băieții din clasă —
când nu era stăpânul acasă
(acesta agățase la intrare
un lacăt cât ușa de mare).
Ne săgetau fiori când mișca
abia observat,
cu locul de la
aripi, bandațat:
parcă s-ar fi izbit prin ceruri să zboare
cu grajdul acela în spinare.

Într-o zi s-a uitat
în ciutura din care era adăpat —
s-a văzut
și nu s-a cunoscut.
De-atunci căpătase o mutră prostească
și ne privea fără să ne cunoască.
L-au scos din grajd
în primavară:
era subțire ca o sfoară,
se uita la toate amețit și tâmp,
și l-au pus să care
gunoiul în câmp.
Dar, zănaticul de cal,
când ajunsese lângă steiuri, pe mal,
a dat să zboare —
cu tot cu carul de gunoi peste mare.
Gunoiul s-a-mprăștiat, nespus,
pe valul spumos.
Iar el — în loc să zboare în sus,
a zburat în jos.
S-a cotilit
în apele-adânci
și se spune că a pierit
sfârâmat de stânci.

Dar seara brigadierul
abia reuși să-și ia somniferul
că-l auzi, din noaptea de cenușe,
cum bate cu copita-n ușe.

MOARTEA LUI ZAMOLXE

*„...Dar destul e cât am spus, fie că a existat
un om cu numele Zamolxis, fie că va fi fost
o divinitate băștinașă a geților...”*

HERODOT.

Ei l-au văzut c-un ochi printre nuiiele
acolo, între capre adormit,
stropit de lapte, și cu plete grele
curse-n rogozul prăfuit.

Li se păru un moș nătâng,
acolo, horăind în iarbă;
avea mâini de femeie, și un crâng
de spini purta în loc de barbă.

Ei îl vedeau pentru întâia oară
atât de-mbătrânit și slut;
chiar ochii-au început să-i doară,
însăimântați de ce-au văzut.

Iar seara — când, păgâni, vorbiră
de zeu-n pantaloni pișat —
limbile li se îmboldiră
cu spin de arbor blestemat...

...Bolta, pe zări, mai sus, părea
apă stătută, peste munți,
cum zeul, gârbovit, mâna
turma spre șesul de curnuți.

Mut, nici nu înțelegese zarva, —
acolo jos, între copaci,
crezu la început că-i iarba,
apoi văzu că-s bărbi de daci.

Îngenuncheați și de departe
ei îi pândeau, ascuns, privirea...
Li se păru adus din spate,
și minciunoasă nemurirea.

Iar când întoarse caprele-napoi
și le mână cu spaimă prin scaiete,
dicii strigară, plânseră vâlvoi,
și aruncară și în cer cu pietre.

„O, tu!“ — au plâns. „Vai nouă!“ — au strigat
cu ură-mpăgânită, de departe,
dar zeul alerga, înspăimântat,
nepăsător de propria lui moarte.

Pe pietrele de ierburi dovedite
el bâjbâia poteca cea mai scurtă...
Și caprele-alergau înnebunite
cu iezii-năbușiți în burtă.

...Laptele turmelor, aproape nefiresc,
îl vede scurs acolo, pe cărare,
cum ugerele pline se lovesc
de ierburile nalte și amare.

Cad mărilor acum în soare,
luminile se-ntorc în stea, —
Cum trec prin gândul lui popoare
pe care le-a gândit cândva.

Curg sori răciți, fără lumine,
pământuri se cufundă-n mări.
Orice mișcare-a lui schimbă destine.
Orice privire declanșează zări.

Dar nici un gest, nici cel mai mic,
nu face zeu-mbătrânit,
el singur — totul și nimic,
el — miel de jertfă și cuțit.

Pe o movilă de semințe
de iarbă, scuturată jos,
el picura fără dorințe,
uitat, și-aproape bucuros...

El n-asculta arme și vraful
de voci, nici iadu-n lunecare,
ci asculta cum se depune praful
din urma oștilor zuruitoare.

Parcă-auzea — de după văi
înfiorate de tăcere —
cum peste el sosesc alți zei,
mai tineri și mai în putere.

Milă i se făcu-n clipita cea
de spinii triști, deodată, — și
făcu un gest spre a-i mângâia,
dar, moleșit, se răzgândi...

...Iar caprele păscură-n preajma sa
pe dâmbul cela, săptamâni la rând,
ci pricepură că e mort — abia
când trupul i se risipi în vânt...

POETUL DE CURTE

Când șade seară peste-mpărății,
viețile noastre când par și mai scurte,
ne-ntrecem în turnir de poezii
umilii, noi, poeții lui de curte.

El stă și ne măsoară cu dispreț;
va porunci și-azi, după recital, satrapul:
lauri să li se deie — bunilor poeți,
iar celor slabi — să li se taie capul!

De ce la urmă când vorbește, rar,
și stăm plecați cu fruntea în țărâni —
el când mă laudă pentru un vers sprintar,
îmi arde fața patru săptămâni?!

Fac, zi de zi, din viața lui banală
modele pentru vremi de mai târziu.
Deseară, pentru-o strofă genială,
mi se va da — o ploscă cu rachiu.

Toți cu ÎNĂLȚIMEA SA pe buze îs,
deși e mic de stat, mai cât andreaua;
buzele-mi mușc să nu pufnesc în răs
când văd că-i pus pe cal cu macaraua.

De-mi vine câteodată să compun
un menestrel, în care-aș zice cum,
când iese-n târg, supușii-l cred nebun
și se feresc, înspăimântați, din drum;

că-adesse ca o fiară este crud
și se usucă prunii când înjură... —
să stea încremeniți de ce aud
poetii lui cu fermoar la gură.

Să văd viersuitoarea caracudă
cum leșină de frică lângă tron,
de cele ce îi este dat să-audă
despre

arhi... stră... extra... prea...

ș.a.m.d. domn.

Dar gându-acest absurd mi se arată
când văd cum vine cocoșatu-anume
și toată curtea-i strigă încântată
că-i regele cel mai frumos din lume.

Cel ce dă greș au nu-s eu, unul, oare?!
De-ai mei confratți, mă-ntreb,
de ce-aș rămâne?!
Și lira mi-o-nstrunez întru cântare —
să-mi merit bucățița mea de pâine.

Ades visez:
un junghi pân'la plasele —
când îl slăvesc, parcă-aș comite-un furt —
trecând, prelung, prin cântecele mele
să se opreasca-n inima mea
scurt.

Și într-un lac de sânge prăbușit
să zic, crispat de-un zâmbet cât cetatea:
„Iartă-mă, sire, că n-am reușit
să-ți cânt... până la capăt... bunătatea...”

Și-nfrigurat, de jos, vreun biet școlar
s-adune cele ode, împrăștiate,
prin care geniul, mustind, răzbate:
ca sângele printr-un bandaj murdar.

...Ce fericire,-n orice dimineață,
solda primită în ajun s-o numeri
și să te bucuri, mut, ca o paiată,
că scăfârlia îți mai stă pe umeri.

Și ce dezamăgit e, doamne, fiecare
din barzii lui, în zorii zilei, când
vedem pe bolți că soarele răsare,
nu chipul împăratului preasfânt!

Mi-i milă cum se lingusește el:
să îi slăvim în rime noi caftanul...
Lui când nu-i place-un imn sau vreun rondel
ne mustră, blând de tot, cu buzduganul.

Aștept să treacă grav prin fața noastră —
mereu cu o furtună-n cățătură —
și, părintește, pentru-o rimă proastă
să-mi dea cu dosul palmei
peste gură.

Să stau în fața sa prealuminată,
de fericire și durere mut;
și-ngenuncheat, cu buza-nsângerată
mâna ce m-a lovit
să o sărut.

Aș mai putea atunci să cred
pizmașa-mi gură
că la turnir când iese, curajos,
acele suliți ce se rup de-a lui armură
făcute-s dintr-un seu farâmicios?!

Uimit sunt: ca bufonul în divan
care dansează cu cuțitu-ntr-însul,
ca dintr-un joc înfipt de suveran;
și de atâta râs m-apucă plânsul.

Cântăm la surle și la vechi țambale
și rîd și plîng
de-un gând pe care-l știu:
tot mai puține șire geniale
pe zi ce trece despre el se scriu;

și va veni și-o seară scrisă-n carte,
când după un turnir, prea sfântul duce
și-a condamna poezii toți la moarte,
el, plictisit, plecând ca să se culce.

Și-n zori, izbiți din turnul nalt, —
spre zare
ultima dată vom privi, din zbor,
ca să vedem de soarele răsare
sau chipul regelui nemuritor.

1985

O BEZNĂ FLĂMÂNDĂ MĂ CAUTĂ...

● beznă flămândă mă caută, sire,
și mărire toate-s de ceață.
și-am să mor de prea multă iubire
și-am să mor de prea multă iubire
și-am să mor de prea multă iubire
de viață.

Ca de-un vin mi-este inima beată
de-acest cer fremătând peste brazi
și-ncă eu n-am iubit niciodată
și-ncă eu n-am iubit niciodată
și-ncă eu n-am iubit niciodată
ca azi.

Simt acum — aplecat pe vreo carte —
cum (promițător, neștiut)
viitorul m-așteaptă departe
viitorul m-așteaptă departe
viitorul m-așteaptă departe
-n trecut.

Cât iubim mai suntem fiecare,
dar — zice iarba, răzbind peste tot, —
există-o iubire din care se moare
există-o iubire din care se moare
există-o iubire din care se moare
de tot.

O beznă flămândă mă caută, sire,
și mărire toate-s de ceață
și-am să mor de prea multă iubire
și-am să mor de prea multă iubire
și-am să mor de prea multă iubire
de viață.

CÂNTEC ȚIGĂNESC

(după A. Voznesenski)

Se clatină barul, ca un vas pe apă.
Iar el draga lui aici și-o îngroapă.

Și-o mărită-acuma. Cu altul. Pe vecie.
Să te-nsori din dragoste azi e o prostie.

Mirele cum doarme cu fruntea pe masă,
el cu vorbe dulci o îmbată:

„Lasă,
mâncăți-ași gurița, c-o să fie bine.
Când va fi la slujbă — vei veni la mine.

Vei intra-n ogradă pe poarta din dos
să nu te cunoască, colo, vreun puchios.

Ne-om iubi la fel. Ca și pân'-acu.
Nimeni să nu știe. Numai eu și tu.

Că eu după tine umblu ca nebun.
Și, să-mi sară ochii, dacă nu-i cum spun”.

*„Arde-mă, frigi-mă,
Pe cărbune pune-mă...” —*

țipă struna, iat-o, parcă e om viu.
„Să ne bem răchia, că e ceas târziu”.

Cherchelită-i nunta. Viscolul — la fel.
„Se închide barul. Haidem la motel!”

Sprijină ușorii, acru, conul mire:
„Hei, taxi! Hai, du-mă, către fericire”.

El iese cu două „votce” subsuoară.
Dar, când ies cu toții-n viscolul de-afară,

nimeni nu-i să-i pună un jungher în piept,
ca să mi-l întrebe,-n ochi cătându-i drept:

„Ți-i ca nimeni draga, vede Preaînaltul;
de ce, porc de câine, ți-o măriți
cu altul?!?!”

DRAGOSTEA DINTÂI

Rămâi, rămâi,
de-a pururi dragostea dintâi.
În gând, în vis, în amintire —
rămâi, întâia mea iubire.

Când pomii sângeră, pe deal,
când luna trece pe sub val,
și brazii toți se fac tămâi,
rămâi, iubirea mea, rămâi.

Când pomului, în primăvară,
preamulta floare i-i povară
și-amurgul pare un lămâi —
rămâi, rămâi...

Când se trezește-n mine-un cânt,
dar să-l rostesc mă înspăimânt
când piatra și mai mută îi —
r ă m â i!

INSULA DE LA ȘERPENI

Lui Aurel Silvestru

În locurile unde-ai fost fericit
încearcă să nu mai revii niciodată.
Mi-am spus la Șerpeni, sub un pom cărunțit,
pe insula de ape mușcată.

Aici săptămâna avuse 7(șapte!) duminici cândva,
aici învățam viața din ziare;
aici visam la cărțile ce ne vor salva
și soarele-l beam din pahare.

Caută locurile acelea în cărți,
în poemele tale stângace, cu sănii și reni,
în mototolitele hărți —
numai nu, numai nu, numai nu la Șerpeni.

Nistrul curge — ca-n jurnalul tău de adult,
doar luna iese, dintre arbori, fardată.
O fată, pe care-ai iubit-o, odată, demult —
încearcă să n-o mai revezi niciodată.

Se-ncâlcește vântu-ntr-un câng prăfuit
și frunza se surpă bogată.
În locurile unde-ai fost fericit
încearcă să nu mai revii niciodată.

Șerpeni, 1982

DRAGOSTE ÎNSINGURATĂ

Lepure, de frica celor o mie de ogari,
 care în sine însuși se-ascunde.
 O, tu, Mare Roșie cu ghețari.
 Minut cu șaizeci și una de secunde.

Muzică tăcută. Tăcere sonoră.
 Zeu ce nu crede nici dânsul în sine.
 Viață care încapă-ntr-o oră —
 Umbră
 din
 alte
 grădine.

Amintire dintr-o viață anterioară.
 Sau – din una ce se amână.
 Două ruguri cu-o singură pară.
 Două duminici într-o săptămână.

Ce dragoste stranie! Și ce
 dor
 enorm!

Numai *cel singur* le va cunoaște.
 Parcă *EA* urmează acum a se naște,
 când mie moartea mi-așterne să dorm.

MELODIE FĂRĂ SFÂRȘIT

De-acum când trecui de moarte
mi-a fost dor de tine foarte.

I-am zis morții, moarte hai
cât n-am fost ajuns în rai
sau la Belzebut zălog,
lasă-mă s-o văd, te rog,
măcar cu un ochi cumva —
că mi-i tare dor de EA.

Moartea-mi zise, surâzând:
— O să treacă, și — curând...

Trece-o zi și-o săptămână —
moartea mă poartă de mână
și, ca pe-un prunc, mă dezvață
de lumine și de viață.

— Lasă-mă doar o clipită
s-o mai văd pe cea iubită,
teamă mi-i — de-această pară —
c-am să mor a doua oară.

Starostea-mi cuvântă, blând:
— O să treacă, și curând...

Trec de iad și trec de rai:
— Lasă-mă, morțiță, hai
pe cea binecuvântată
s-o mai văd măcar o dată...

Ea-mi răspunde, îngânând:
— O să treacă, și curând!

Trece-un an și înc-o sută:
tânga mea e și mai multă.
Și-nc-un secol a trecut —
dorul meu e și mai mult.

— Ardere-ai, moarte, să arzi —
cum ard fulgerele-n brazi,
să te aibă lutul rece,
că dorul meu nu mai trece.

Hodoroaga-mi zice, -ncet:
— O să treacă...

— Nu te cred!!! —
strig, din somn morții trezind.
Domnu-n rugăciune stând
îl aud din cer oftând:
— Nu mai trece-așa curând.
Nu mai trece-așa curând.

.....
De-acum când trecui de moarte
mi-a fost dor de tine foarte.

* * *

De dragoste nu scapi nici după moarte,
o zic naivilor care-au băut cucută
sau au fugit de ea, plecând departe:
de dragoste nu scapi nici după moarte.

De dragoste nu scapi nici în mormânt.
Zadarnic cerci de ea a te ascunde,
căci a fugi de tine nu ai unde.
De dragoste nu scapi nici în mormânt.

Iubirea are gust de nemurire
și cerul ei se vălură imens.
Cum toate le cunoaștem prin iubire,
prin dânsa toate capătă un sens.

De dragoste nu scapi nici după moarte,
(doru-i etern, iar moartea — o minută),
o zic naivilor care-au băut cucută
ori au fugit de ea, plecând departe:

de dragoste nu scapi nici după moarte.

COLIND PENTRU TINE

În brazi din nou lumini se-aprind,
curanții sună-n turn, pustiu...
Și aș veni să te colind,
însă adresa nu ți-o știu...

Această tainică ninsoare
ce-ți fulguie la geam mereu —
eu ți-o trimit, din depărtare,
să te colinde-n locul meu.

Să îți ureze fericirea
și mult noroc în zodiece,
și să-ți mai spună că iubirea
este o boală ce nu trece.

Zăpezile se-aștern solemn,
tot ceru-acuma te colindă...
Aș vrea să scriu un lung poem
care surâsul să ți-l prindă...

Ninge acuma pentru tine...
Din satul, unde-am fost băiat,
colindele, până la mine,
abia-abia de mai răzbat.

Visez o preasfințită seară,
când va trosni de geruri ghinda —
noi cu o sanie ușoară
aș vrea să mergem cu colinda.

Să fulguie pe-acele văi,
să ningă blând peste coline;
eu să mă uit în ochii tăi
și să îmi fie dor de tine.

...În clipele acestea clare,
când brazii sunt, ce singurei! —
îți dăruiesc astă ninsoare
și, resemnat, colindul ei.

ELEGIA TRISTEȚII DIN PREA MULTĂ IUBIRE

Vai, zic, ce naltă și ce sfântă seară!
Vai, firul ierbii cum se roagă, drept!
Și inima-ți cum prinde să mă doară,
de parcă s-ar afla la mine-n piept.

Și vai, mai zic, atâta depărtare
se-așterne între mine, cel de azi
și cel ce căuta, mai ieri, îmi pare,
să dezlipească cerul prins de brazi.

Se sălciază apa-ntr-o fântână,
pacea atârnă de-un cuvânt pripit
și steaua tot mai grea e de țărână —
și mi-e rușine că sunt fericit.

De ce atâta te iubesc, de ce
tu, cea mai dragă, ai a-mi fi iubită,
în lumea asta când încă mai e
atâta dragoste ne-mpărtășită?

Vai, iarba se retrage în sămânță,
poemul se retrage în cuvânt.
Când fericirea mi-i ca o căință
c-a mea e lumea, că iubesc, că sânt.

De nu te-aș fi iubit așa fierbinte
din clipa sfântă-n care te văzum —
m-aș fi retras, prea poate, -ntre cuvinte
să mă îmbăt cu vechiul lor parfum.

Cum prinți se retrăgeau la mănăstire
și, tunși monahi, sub ceruri fumegate —
notau, în nopți, pe margini de psaltire
poeme de iubire, împăgânate.

Vai, surdă-i fraza și-i cuvântul mut
și-mi pare că aceasta-i poezia:
o pasăre captivă ce-a crescut
încât n-o mai încape colivia.

Izvoarele se-mpuținează-n lume,
cuvintele abia pot încheia o pace;
pe bolți ghilite vântul mână spume
și ca o bubă liniștea se coace.

Trec, vai, pe sub salcâmiu dați în floare,
de dânsii și de stele sunt iubit,
și de o fată cu gura de sare —
și mi-i rușine că sunt fericit.

TRANDAFIRUL

Domnul nostru trandafire,
ce știi tu despre iubire?!
Tot mereu altcineva
te-a iubit pe dumneata;
tu-ai iubit pe cineva?

Larg e-n jurul tău prierul,
cu un spin
înjunghii cerul.
Te-ai ivit
să fii iubit
în grădinile domnești;
nu te naști ca să iubești.

Domnul nostru trandafire,
ce știi tu despre iubire?!
Pe tine te-adoră toți:
sfinți și hoți,
cei cumiști și cei netoști.

Peste-a serii pâlpare
parcă ești o mănăstire
de miresme, trandafire!
Înflorești —
parcă sosești,
te usuci —
parcă te duci.

Dragul nostru trandafire,
ce știi tu despre iubire?

TRISTEȚEA SĂRBĂTORILOR

Câtă tristețe au în ele sărbătorile
știu numai florile.

Știe numai inima-n mine
când i-i dor, și nu știe de cine.

Ce ai, inimă?! — spune și mie:
ți-i dor de cine n-ar trebui să-ți fie.
Și ți-am spus, inimă-soră, inimă-frate:
ce iubești tu — nu se mai poate!

Ochii aceia, ca niște ceruri clătinate
de fagi —
n-u t-r-e-b-u-i-e să-ți fie dragi;
și gura cu mireasmă de fragă —
te rog, te implor: să nu-ți fie dragă!!!

De-atâtea ori ți-am zis — să nu-ți fie dor
decât de stele și nor,
iar tu iubești floarea sărutată de moarte
și-un suflet care-i mai departe decât departe.

Cântă fanfara o serenadă uitată
în parcul întretăiat de lumini.
Atât de singur nu m-am simțit niciodată
ca-n mijlocu-acestei mulțimi.

Și nici măcar nu știu ce-aș putea să mai fac,
inima mea, să te-mpac?!
Am citit undeva o frază naivă și tristă
că fără durere dragoste nici nu există.

Câtă tristețe au în ele sărbătorile
știu numai florile,
și frunzele ce cad, lăsând dâre-n lumine;
și mie mi-i dor, și nu știu de cine.

TELEGRAMĂ

*planeta pământ pnt**ei uniceî pnt*

MĂ SIMT SINGUR ÎN ASTĂ AEROGARĂ PNT CA UN REGE FĂRĂ DE ȚARĂ PNT DE DOR DE TINE ÎNCĂRUNȚESC PNT TE IUBESC PNT TE IUBESC PNT NINGE DE-O IARNĂ ȘI-O VARĂ NICI UN AVION SPRE TINE NU ZBOARĂ PNT ÎN HOTEL CA PE O RUGĂCIUNE CITESC PROGRAMELE TELEVIZIUNII AȘA CUM CITESC CORANUL ȘIIȚII PNT RĂS-CITESC ÎN AEROPORT BIOGRAFIILE HOȚILOR CĂUTAȚI DE MILIȚII PNT MĂ UIT CUM NINGE PE AMBELE PROGRAME ȘI-ȚI TRIMIT TELEGRAME PNT FĂRĂ DE VALURI ȘI FĂRĂ DE MALURI E MAREA PNT AȘTEPT PNT AȘTEPT ȘI TRASCRIU ÎN VERSURI NINSOAREA PNT FULGUIESC ACUM DE LA FACEREA LIMII NINSORILE TOATE SĂ TE FUR NU SE MAI POATE PNT SĂ TE UIT NU SE MAI POATE PNT SINOPTICIENII ACESTUI DESTIN PROGNOZEAZĂ CĂ VA NINGE UN VEAC CEL PUȚIN PNT CERUL CONTINUĂ SĂ SE DESTRAME NINGE ȘI EU ÎȚI TRIMIT TELEGRAME PNT NINGE ȘI EU ÎȚI VOSBESC DE IUBIRE TELEGRAFIAZĂ DE PRIMIRE PNT SAU VINO CU URMĂTOAREA NINSOARE PNT SCUZĂ-MĂ PENTRU LUNGA MEA AȘTEPTARE PNT IARTĂ-MĂ CĂ NINGE PNT CĂ CERURILE TOATE SE -NZĂPEZESC PNT IARTĂ-MĂ C-ATÂT DE MULT TE IUBESC PNT NINGE PNT TROIENELE CRESC PÂNĂ-LA NOR PNT NINGE PNT NINGE CU DOR PNT PNT PNT

URĂTURĂ

De-acum ora e mai scurtă ca secunda,
de-acum marea-i mai mică decât unda,
de-acum munții descresc, până devin văi,
hăi-hăi!

De-acum este mai ales ceea ce nu-i,
și-n locul soarelui răsar petele lui,
dar din snopii seceratei încolțesc alte clăi,
hăi-hăi!

De-acum peștii s-au dezvățat să locuiască
în mare,
și flacăra mistuie lumânare după lumânare,
de-acum și râii obolesc să fie mai răi,
hăi-hăi!

De-acum mă îngân până-n zori cu pomii —
cărunții,
de-acum lacrima-i mai grea decât munții,
de-acum, de când iubesc ochii tăi,
hăi-hăi!

ȘANSA

În mine stau imperii să se certe
și patimi să se-nfrunte, îndârjit...
Adesea eu, de diavol sfătuit,
l-am fost rugat pe Domnul: să mă ierte...

Adeseori, când liniștea-i pustie
și stă-n istorii timpul ca o ceață —
aud, prin vremi, cum moartea mă învață
precum un corigent o poezie.

Eu mi-am făcut drapele din speranță...
Durerile le-am încercat, pe rând,
și moartea,-n rânduri câteva, crezând
că viață e și-aici cu siguranță.

Doar dragostea mi-a mai rămas — făclie, —
așa cred azi, când blând se surpă luna, —
din cele vremi, când repetam întruna:
IUBESC, DECI EU EXIST... Dar cine știe?!

IARNĂ FĂRĂ NINSORI

A mai sosit o iarnă fără ninsori,
îmbătrâniților schiori.
În fața iubirii și a morții
suntem egali cu toții.

Orașul în bolți se prelinge.
Fără tine, iubito, nu ninge.
Ca întru a-mi îngâna scuzele —
vreau s-ating cerul cu buzele.

De când te-am iubit,
de când te-am uitat:
niște mări au secăt,
niște munți s-au tocit.

Și mai visăm la cerbii, care
i-am înhăma la o ninsoare —
cu ei, în zarea fulguioasă,
am fi putut fugi de-acasă,

Iar atunci ninge cu fulgi grei
numai la un semn tainic al ei
(duminici inventate de mica mea stăpână
la mijloc de săptămână).

De când te-am iubit,
de când te-am uitat:
niște mări au secăt,
niște munți s-au tocit.

Mâne va cădea, pe șes și pe lac,
ultima ninsoare din acest veac.
În fața iubirii, ca și-a morții,
suntem egali cu toții.

CONJUGAREA VERBELOR

Înainte conjugam bolovănoasele verbe
la timpul prezent, viitor și trecut.
De la vreme, dar de la o vreme
le conjug doar la timpul pierdut.

N-am sperat, nu mai sper, n-oi spera —
să te văd, trecutul meu viitor.
Uitarea este boala cea mai grea.
De boala asta n-aș fi vrut să mor.

Arsura gurii tale o mai port —
tu-mi erai catargul, pe-o mare de piatră,
ce-așteptam să mă ducă-ntr-un port
care există numai pe hartă.

Sub a lunii încercănată efigie —
seamănă dragostea noastră, acumă când nu-i,
c-un zeu trecut la o altă religie,
dezamăgit de credincioșii lui.

DOMNIȚA

(baladă)

Era frumoasă și-avea pletele de ceață
și o urmam — cu răsuflarea-ntretăiată —
noi, cei o mie două sute patru-ndrăgostiți,
o mie două sute patru
dezertați de la armată.

Și chezarul trimise-ne împotriva
armată grea, armată bățăioasă,
cu toții-nsă-au trecut de partea noastră,
când o văzură cât e de frumoasă.

Cu spada-n mână — cum pândeam zarafii
care treceau la târg la Movilău —
când chiuia, când se-avânta călare —
atuncea semăna cu Dumnezeu.

Printre copaci cu muguri degerați
treceam într-o lumină-mbătrânită...
Spărgeam paharu-n mâini, și tremurau hangiii,
când o vedeam că stă posomorâtă.

Urcată-n faeton se îmbrăcă-n samururi,
lăsă la scară — zdrențe și pufoaică,
ca-n cea poveste: fata de-mpărat
jos, la picioare, pielea de șerpoaică.

Noi într-un han, înmormântați în vinuri,
îi mai vedem surâsul de copil —
și prafu-l ascultam cum se depune
din urma faetonului,
umil...

...Nici nu ne-mpotrivirăm, când veni ră
husarii cu cătușe și ucaz
să fim strânși de prin cârciumi și porniți
înspre siberii de strădaniei și necaz.

...Încă visam: să își întoarne caii
și — răzgândită — s-o vedem pe-un stei,
iar zbirii noștri să-ngenunche-n praf:
însăimântați de frumusețea ei.

Și-abia când frigul ne intră în oase
și-o lună albă înflori pe zare,
noi prinserăm — deodată — a murmura,
ȘI-AM PUS, ATUNCI, ÎNTÂIA ÎNTREBARE...

CÂNTECE FĂRĂ CUVINTE

Toamnă cu frunza căzând în neștire,
într-o lumină rece, ca bruma.
Dacă e adevărat că se moare și din iubire,
atunci se moare acuma.

*

Doamne, cocorii i-ai dus
și toamna încet a apus.
Totul s-a stins, a murit.
Lasă-mi ceva de iubit.

*

Bea, inimă, la astă răscruce —
ăst potir cu iubire stelară —
băutura dintre toate cea mai dulce
și cea mai amară.

*

Ea e frumoasă ca o zăpadă
care cade pe miriști ce ard;
încât dacă ea s-ar afla în iad
tot raiul ar vrea să o vadă.

Sinucigașilor și voi, condamnați,
în această-nserare ce crește,
veniți s-o vedeți cum zâmbește
ca să muriți împăcați.

*

Nu mai știu nici eu, nici tu
cum să punem inimii bandaje;
dragostea aceasta între *da* și *nu*:
ca un lift rămas între etaje.

*

Te-am căutat și te-am găsit
atât de târziu.
Focul arde în frunzele umede c-un murmur
tăcut;
fumul urcă spre cer, cărunțiu.

*

Dragostea dumitale
și dragostea mea bocitoare:
ca două catedrale
luminate de-o singură
lumânare.

*

Copilă ca ploaia. Treci pe stradă
și mugurul deschide ochi să te vadă.

*

Toamnă — afară, în vis și în amintire.
Răsare soarele pe la amiază:
ca o dragoste care ratează
din prea multă iubire.

*

Febril, mă strădui, în câte-un catren sau o stanță,
să transcriu cât mai fidel: surâsul, privirile tale.
Parcă-aș scrie cu desperare și cu speranță —
ca poeții între cele două războaie mondiale.

*

Când draga vine parcă se duce,
orice drum miroase-a răscruce.

*

Ca vechiul caligraf azi îs:
„Aș râde, da' nu pot de plâns“.

Mi-i sufletul atât de risipit.
Iubirea asta m-a copilărit!
În preajma Ei mă simt pierdut, răzleț:
ca apa înainte de îngheț,
ca floarea care tremură, ușoară,
când vine iarna-n miez de primăvară.
De orice scai, de orice spin mă-nghimp.

Sunt trist și vesel în același timp.
Eu, cel vorbăreț, iata-mă-s peltic.
Cu Ea alături mi-ar fi dulce, zic,
infernul sufocant și smead.
Fără de Ea chiar raiul mi-ar fi iad.

Precum bătrânul caligraf azi îs:
„Aș plânge, da' nu pot de râs...“

*

Rană a mea din piept, din partea stângă,
ești ca o corabie, care
arde la mijloc de mare
și nu-i ajunge apă s-o stingă.

*

Vine dragostea către tine, inimă mocnind
în văpaie,
ca o albină printr-o bură zburând,
înconjurând
fiece picătură de ploaie.

Fii gata (-ți ziceai), căci ar fi să se poată
a sosi din clipită
-n clipită.
Sau — niciodată.

Totul, îți pare, —
pom, vale, iarbă cu rouă —
pregătit pentru-o dragoste mare
și unică. Plouă

și ninge. De-acum
focurile nu se mai văd.
Răzbate câte-o șuviță de fum
de sub omăt.

Ruginesc scuturi și săbii.
Dorul meu ne-ntâmpat —
ca un râu înghețat
cu tot cu corăbii.

*

Am adormit în zori cu lumina aprinsă.
În plină zi, lampa uitată, palpită.
Afară — frunza e ninsă.
În piept — inima mea zgribulită.

*

Te mai iubesc? Mă mai iubești?
Legendă strămutată în povești.
A fost, va fi, este —
neîntâmplata mea poveste.

*

E iarnă devreme și cerul e-n fum,
iar soarele stă pe bolți ca o pată;
cine n-a iubit pân' acum —
de-acum nu va mai iubi niciodată.

*

*„Tu stihu-mi îngâna-vei și vei
rosti uimită:
„Slăvitu-m-a, pe vremuri, Ronsard,
când eram floare“*

PIERRE DE RONSARD

Atunci când o să fii de tot bătrână
și o să iei această carte-n mână —
șopti-vei, peste filele deschise:
„Aceste versuri despre mine-s scrise!“

Poetul care te iubi atât de mult
va fi sub țară, atunci, un pumn de lut;
dar el — cu orice rând din astă carte,
cu orice vers, te va iubi
și după moarte.

Închisă-n casă, singură, uitată,
te vei mai întreba încă o dată:
unde-i iubirea de odinioară?...

Dar numai vântul va vui pe-afară...

SCRISOARE CĂTRE CITITOR

Acum închizi această carte
și pleci la culcare.
Sau, poate, la moarte.
Înțelege-te-oi oare?

Pe tine, cel care cauți
ceruri, și stele, și munți cu păduri —
în cărțile pe care le lauzi,
în cărțile pe care le-njuri.

Izbuti-voi să zic ce te doare,
c-un cuvânt pentru tine aparte?
Fiece poem este ca o scrisoare,
pe care ți-o trimit de departe.

Îmblânzi-voi cuvintele-n veci sfidătoare?!
Cu-aceleași pietre și același mortar —
poți să înalți un altar.
Sau o închisoare.

Iartă-mi, rogu-te, acest vis nebunesc,
naivitatea de-a crede că-ntr-un catren —
poate încape-un destin omenesc,
raiul întreg, și ceva din infern.

Și că mai cred că viața mea, care
într-o strofă aici se rezumă —
seamănă cu o lumânare
ce — luminând — se consumă.

ARIPĂ SUB CĂMAȘĂ II

1991

SCHIT LA CETATEA ALBĂ

(pastel din a doua jumătate a secolului XX)

Doamne Ștefan, zi, cu ce-am greșit?!
La Cetatea Albă, unde-ai sângerat odată,
schitul cel de tine ctitorit
astăzi e pentru turiști privată.

De aceea poate ni s-a întâmplat
că sfârșitul lumii se amână
și-ncă nici un varvar fulgerat
n-a căzut cu pantalonii-n mână.

Mă cuprinde, mută, disperarea
și pe țărmul mării plâng ca prostul:
„Dați mai la o parte umblătoarea...
De ce-ați pus-o chiar în capul nostru?!”

Și un ghid cu ochi-tăiș de coasă
cu dispreț mă fulgeră pe mine:
„Ordine să-ți faci la tine-acasă,
că, străinule, aicea are cine!”

lată-mă turist la mine acasa,
oaspete ogrăzii ce mă cheamă.
Bună ziua, tată, bună seara, mamă,
cât costă biletul ca să intru-n casă?

Cât costă biletul, ca să-ngenunchez
umilit pe pragul nostru părintesc;
dați-mi și-un permis: ca să lăcrimez,
să vă spun de-un secol cât vă mai iubesc.

Cerul e mai aspru, valul e mai greu
și tot sapă-sapă lutul sub cetate.
Nu mă mai minți, o, critic fariseu,
că durerea e-o necesitate!

Căci am suferit de-o veșnicie
tot râvnind la raiul cel în care
sfinții nu se văd din scârnavie,
de la găzii lor cerșind iertare.

Cărți-prospecte pline-s cu amar
și din ele aflu, întristat:
că-Alexandru, Bunul, ar fi fost tătar,
iar Ștefan cel Mare nici n-a existat.

O, turistule, cu toată-averea-n drum,
ce-ți ai țara ta unde-i mai bine,
osul cel pe care-l calci acum
cum mă doare, parcă-i rupt din mine!

...Aștept Marea Neagră să înghețe,
să asediez castelul muribund:
să-i fur schitul, palid de tristețe,
și-ntr-o lacrimă ferită să-l ascund!

Să nu-l mai găsească nici o cutră
când dori-va să se ducă-afară,
schitul cel cu sfinți ce se mai uită
cu ochi scoși de mucuri de țigară.

1988, Cetatea Albă

IARNĂ NAȚIONALISTĂ

*Iernii 1988-1989 și membrilor cenaclului
„Alexei Mateevici“*

Iarna asta merită-o bătaie:
nu mai ninge, sau măcar să ploaie,
și, din nou, se-adună — mic și mare —
la statuia lui Ștefan cel Mare;
versuri zic, semnează sub o listă —
vai ce iarnă naționalistă!

Iarna asta — cum e și mai rău —
nu ascultă nici de-un dumnezeu,
sau măcar de primul secretar —
să mai ningă colo, cât de rar.

Dac-ar fi o vreme viscoloasă,
lumea asta ar mai sta pe-acasă —
dar așa nu plouă, nici nu ninge —
se aduna-aici și rîde-plînge.

Cineva din cei „de sus“ insistă:
e o iarnă naționalistă,
care ține cu acești copii
adunați să-ngâne poezii
și să cânte ziuica toată —
iarna asta trebuie-arestată!

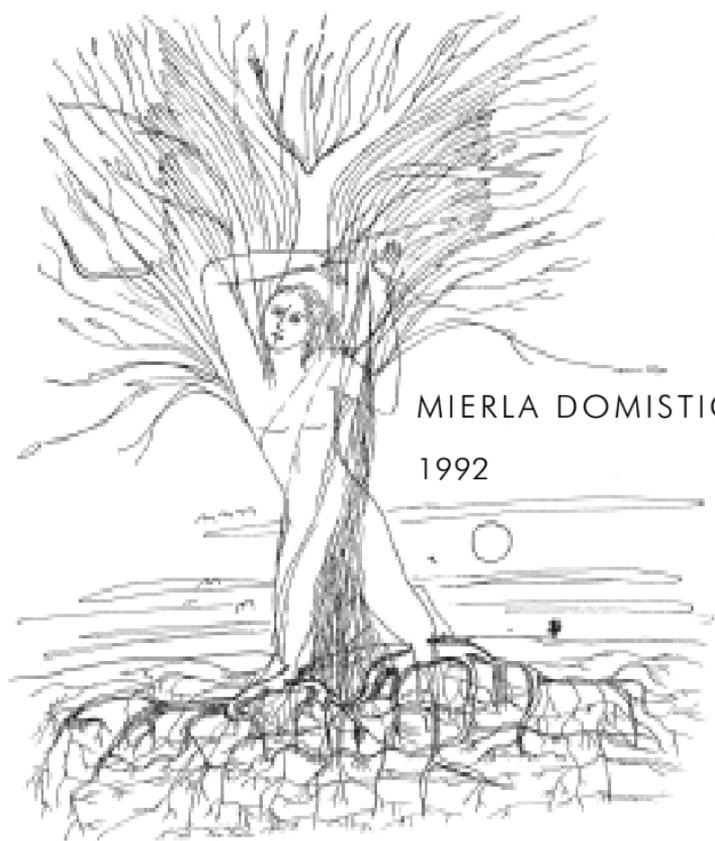
Or, la 40 de grade ger
cui i-ar mai păsa de adevăr,
cine-ar mai striga lozinci — pe piață —
când în gură limba îți îngheață?!

Ai venit din nou fără zăpadă,
cu cei mulți scandezi și tu pe stradă,
tot mai disperată și mai tristă,
iarna noastră naționalistă!

... lată că-n sfârșit — a prins să ningă.
Însă viforul, în loc să stingă
flacăra ce pâlpâie-n ninsoare,
o învâlvorează și mai tare.

Nu se vede cerul, nici pământul,
nu se-aude lacrima, nici cântul —
doar statuia lui Ștefan cel Mare
de se mai zărește din ninsoare
peste lumea care mai rezistă.
Vai, ce iarnă naționalistă!

1989

MIERLA DOMISTICITĂ

1992

PROFET FALS

Serile vin de foarte departe.
Luminile lor au foșniri de mătase.
Cântecele cele mai frumoase
s-au scris între viață și moarte.

Florile-s resemnate-n grădine.
Ești, în acest amurg spălăcit,
ca cel care strigă-n mulțime,
lăsându-se doar de copii auzit.

PLOAIE TRISTĂ

Plouă trist. Parcă plouă
peste-o țară ruptă-n două.

Plouă de ieri. Plouă-abătut,
ca după un război pierdut.

Plouă de-o zi. Poate de nouă
în Pruturile amândouă.

Plouă cu mahnă. Și-n amvoane
lisus tresare din piroane.

Salcâmi pǎlmuiți de vânt
pe dealuri cresc numa-n pământ.

Bătrâne scunde trec pe coastă
cu mănăstirile în traistă.

Iar fulgerul pornit de sus
la ele încă n-a ajuns.

INSCRIȚIE

pe o filă arsă de manuscris

În timp ce scriu de Dumnezeu —
pătrund barbarii în cetate:
răstoarnă totu-n jurul meu,
eu tac, și copii mai departe.
Stând aplecat pe file, scriu:
privindu-i fără de cuvânt
învăț, ce-aș fi putut să fiu
de n-aș fi fost ceea ce sânt.
Cu tot cu hronic mă așază
pe rug apoi: să ard de viu;
și-n timp ce flacăra dansează
eu, Doamne, tot de Tine scriu...
Tot cu cuvintele-mi sărace,
mai scriu de Tine, Doamne, până
brațul cenușă mi se face,
și ei îmi smulg cartea din (...)

MIERLA DOMESTICITĂ

Pasăre crescută cu grăunțe,
ce s-a dezvoltat de mult să zboare,
vezi cum vântul, umilit, tresare
atingându-se de penele ei unse,
și în ochii ei — cum cerul moare.

Mută umblă printre orătănii
și adoarme grasă pe stinghii;
pasărea amiezilor pustii
timpu-și pierde-n căutarea hrăniei
sau batjocorită de copii.

Lângă vraful cela de grăunțe
câteodată stă — parcă-a murit —
și sub ceru-n treuce prăvălit —
tot mai mult aduce-a rîgâit
cîntecul, ce dat i-i s-o anunțe.

Numai ochii știu să o denunțe,
când o boare de vîntuț tresare,
pe această mută zburătoare
ce-a schimbat un cer fără hotare
pe o troacă plină cu grăunțe.

* * *

Raiaua mea de la Hotin
cu miros aspru de pelin,
pe care vântul îl aduce
din veacul semilunii turce,
mai lasă-mă aici să vin,
miresmei astea să mă-nchin,
raiaua mea de la Hotin.

S-ascult și râul, lâng-un foc,
cum trece parc-ar sta pe loc,
lângă-o sprânceană de zăvoi —
parcă ar curge înapoi,
către-un alt veac și-un alt destin:
focul să fumege pelin,
raiaua mea de la Hotin.

Raiua mea de la Hotin,
care încapi într-un suspin
și în doi ochi, ca toamna triști,
nici nu mai știu de mai exiști,
acum când bolta ninge lin,
iar eu tot plec, de parcă vin...

Raiua mea de la Hotin.

CE SFÂNTĂ, TOTUȘI, ESTE DRAGA MEA...

Ce sfântă, totuși, este draga mea,
în timp ce eu îi povestesc că mor
ea, obosită, adoarme încetișor
cu fruntea sprijinită de a mea;
în timp ce eu îi povestesc că mor.

Ce sfântă, totuși, și ce dulce este,
în timp ce moartea mă așteaptă-n drum
ea cu un gest din somn mă probozește
că e banal de tot ceea ce-i spun:
să mor, dar nu acum, dar nu acum.

Ce sfântă, totuși, este draga mea,
în timp ce eu am fost murit de mult —
aude cum, pe văi, se-așterne nea
din somnul ei vorbindu-mi să ascult;
în timp ce eu am fost murit demult.

Ce sfântă, totuși, este draga mea.

UN PUMN DE LUT

„...ci nu voi fi un lut obișnuit“

...**A**rheologi din viitor —
săpând pământul chinuit,
mirați, găsi-vor sub ogor
un pumn de lut îndrăgostit;
și căruia, și-atuncea încă,
după-un mileniu și mai bine
ce-or măcina izvor și stâncă,
o să-i mai fie dor de tine;
o, ei vedea-vor prima oară —
amestecându-l cu cazmale —
un pumn de lut cum se-nfioară
l-atingerea țărâni tale...

* * *

Sunt rău. Sunt bun. Sunt nemilos. Sunt blând.
Dar tu iubește-mă așa cum sânt.
De-aș fi doar blând și bun, cum mă dorești,
ar fi ușor de tot să mă iubești.

Atuncea lumea toată, câtă e, m-ar adora —
și-ar mai avea oare același preț iubirea ta?!

NAUSICAA

Cum călătorim pe o mare tot mai tristă
Și sub un cer pe care de la o vreme
numa-l ghicești,
câteodată mă gândesc
că pământul nici nu există,
că pe lume există numai pești și mare,
numai mare și pești.

Tot mai tăcuți, tot mai disperați, tot
mai triști,
legănați de ape, de moarte și vânt.
Dar e de-ajuns, Nausicaa, să-mi amintesc,
că există
și-atunci adevăresc fraților mei: există!
Există pământ!

DREPTUL LA EROARE

1993

SĂRACĂ ȚARĂ BOGATĂ

Frunză verde foaie lată
săraca țară bogată!
Neam pribeag, nu undeva —
emigrant în țara ta!

Tot ai zis c-așa ți-i scris:
să fii liber doar închis!
Necăjitul meu popor,
că-ți mai arde de umor!

Of, sătulule flămând
lângă ape însetând!
Cum cerșim cu gura mută
pâinea tot de noi crescută.

Țara mea de oameni triști,
mult mă mir că mai ești,
ciopârțită în bucăți
că te mai găsesc pe hărți.

Tot mai tristă te apuc
de când orbii te conduc
și te duc — șontâc! — de zor
spre Mărețul Viitor.

Săracă țară bogată,
vine vântul să te bată,
vine cerul să te ningă
și toți morții să te plângă.

N-o să mori de două ori:
larg ți-a fost în închisori
și cald ți-a fost în siberii,
țară prinsă-ntre imperii.

Fii cu Dumnezeu atentă:
te prefaci in-de-pen-den-tă,
te prefaci c-ai fi stăpână —
cu cătușele pe mână!

Și iar verde foaie lată,
săracă țară bogată,
săracă țară furată,
mai și cânti, trasă pe roată...

ÎNTOARCEREA LUI EMINESCU

*Un prieten mi-a spus că l-a văzut
într-o seară pe Eminescu rătăcind
pe străzile Cernăuților.*

Chiar acum când ninge pe Moldova
veste ne-a sosit din Cernăuți
că de-acolo Eminescu-tânăr
a pornit spre Chișinău, desculț.

Cu desaga plină de poeme
să se-adeverească a pornit —
dacă mai suntem la locul nostru
și să vadă dacă n-am murit.

Să-i ieșim, pe viscol, înainte
care cu o carte sau o floare:
pașii din omăt să i-i culegem
și să-i cerem în genunchi iertare.

Pentru că nu-l mai lăsăm să doarmă
și-l purtăm pe drumuri de un veac:
ba copiii mor în Bucovina,
ba se-aprinde grâul în Bugeac.

Iartă-ne, bădiță, să îi spunem,
că ades — cum veacul e-n delir —
ai fost oaspete în casa Ta
și în țara Ta un musafir.

Nu te-nghesuiai să-ncapi la masă
vinul când curgea gărlă la vale —
la dureri veneai să fii cu noi
și-ți simțeam prezența Dumitale.

Ne-au bătut și cerul și pământul,
vremuri grele au trecut pe-aci,
ne ziceam: s-avem pâinică-n casă,
fără poezie-om mai trăi.

Multe am pățit în acest secol
care neschimbându-se ne schimbă,
deseori ne-am rușinat să spunem
că vorbim cu Tine-aceeași limbă.

Cine ne-ar ierta pentru copiii
care deschideau volumul Tău
și-ți găseau poemele ciuntite
și cârpită soarta Ta, mereu?!

Și-aș boci acum, dar n-am cuvinte:
cei care în cuie te-au bătut
nu străini au fost, sosiți din lume,
tot dintre ai noștri te-au vândut.

Asta e durerea noastră mută
că visând să-și numere arginții —
câte-un luda, la un colț de stradă,
vinde-și și poezii și părinții.

Unii s-au deprins stăpân să-și aibă —
ăsta fiind al vieții unic rost —
chiar ar face revoluții, numai
să rămână șerbi precum au fost.

Unde străjuiau clopotniți sfinte,
unde cetățui dădeau în spic,
azi, oricât ți-ai încorda privirea,
nu mai dai cu ochiul de nimic.

Am rămas aproape fără codri,
și ne răspundeau hulpavii hoți:
de ce taie plopii?! — ca să fie
ca la Eminescu — fără soț.

Și atâția plaiul ne-au prădat,
iar acum căințele le vin;
nu le e rușine c-au furat,
ci rușine — c-au furat puțin.

Pe atâția tipi i-am dus în cârcă,
de bocesc când prind să-mi amintescu;
și jurau, cât vin aveau în cană,
că-l iubesc și ei pe ЭМИНЕСКУ.

Despre noi ce ți-am putea vorbi,
suferim, în parte, fiecare,
pedepsiți, cum veșnic ni se spune,
doar pentru păcate viitoare.

Căci la noi așa-i de la un timp —
dacă-ngheață via sau puieții —
pentru tot ce se întâmplă-n țară —
nu răspund minștrii, ci poeții.

Iartă-ne c-atât ne-am fost străini,
dar de astăzi, împlinind un rost,
să sperăm că-n fiecare casă
va găsi Cuvântu-ți adăpost.

... Chiar acum când ninge pe Moldova,
când nămeți prin cerul ei se-alungă,
Eminescu a pornit spre noi,
și — să deie Domnul să ajungă!

15 ianuarie 1989

COȘMAR

*„În Republica Moldova circa 260.000
de moldoveni nu recunosc limba română,
numită de ei impropriu „moldovenească”,
drept limba lor maternă“.*

(Din datele Departamentului de statistică)

În Taimâr, cu-o sanie cu reni —
colo pân' și vara viscolește —
dat-am de un sat de moldoveni
ce uitaseră — săracii! — românește.

I-a adus colo tătuca țarul
și le-a dat pământ, cât vezi în jur,
numai că nu-ntra în el brăzdarul —
căci e bocnă anul împrejur.

M-au cinstit cu țuică din licheni,
m-au servit cu colțunași din pește,
și mi se jurau că-s moldoveni,
doar că — nu pot să vorbească românește.

Și-amintiră, după lungi torturi, —
of, și eu mă bucuram ca prostul! —
numai colo niște-njurături
și-ncă un fragment din „Tatăl nostru”.

Și-am bocit cu ei la despărțire,
și mi-au dat și-un colte de mamut,
și le-am dat volumul meu subțire
pe care-l tot răsfoiau, pierdut...

Dar, de atunci, nu-n tundră, ci la noi
câte unu-aud cum se fălește:
— Sunt și eu tot moldovan, ca voi,
numai... c-am uitat „maldavenește”.

Se dezice, fiu al nimănu-i,
în discuții și — afișat — în presă,
de strămoșii și de limba lui,
Iar Moldova i-i — doar o adresă.

Că nu-s patriot mă dojenește
și-mi tot spune, cuvântând mereu,
el mai mult „țărîca” că-și iubește,
și mă-nvață cum s-o fac și eu.

...Lasă-mă, în graiu-mi, să bocesc
spicul sec, și de sub luturi ruda —
„moldoveanule”, cum zici să te numesc,
care limba ți-ai trădat, ca Iuda.

Nu te cred — cât fi-vei să cârtești,
că-astă țară cu-al ei sfânt temei
mult mai mult ca mine o iubești —
dacă silă ți-i de limba ei.

Dacă limba mamei ți-ai urât,
dar alt adevăr pe lume nu-i:
căci există un popor atât
cât mai e vorbită limba lui.

...În Taimâr, cu-o sanie cu reni —
colo pân'și vara viscolește —
dat-am de un sat de moldoveni
ce uitaseră — sărmanii! — românește.

Și-un coșmar visez — de-atunci — prin vremi,
mă trezesc și-mi zic: doamne ferește
de-o Moldovă doar din moldoveni
ce-au uitat, cu toții, românește.

1988

ZIDUL

Desenez o fereastră în zid,
în zidul surd, ca o moarte,
și mă prefac c-o deschid
și privesc pân' departe.

Doamne, ce sfinte peisaje
dat mi-i să văd uneori:
ce arbori cresc pe blindaje,
sau pe tranșee — ce flori!

După ce de aceasta mă-mbăt,
cum de ore nu mai țin cont,
închid ochii atuncea: să văd
ce e dincolo de orizont.

Soarele șade în ierbi încâlcit,
pământu-i de spice mai greu;
și aproape că sunt fericit
în fața peretelui meu.

...Desenez o fereastră-n zid, și
se cască-o spărtură: în ea
m-aș teme să cad — de n-aș fi
legat cu un lanț de podea.

1980

TINERI

Nici nu mai știm cum vreți să fim.
Vreți să vă convenim în toate.
Ne credeți numai când murim.
Abia atunci ne dați dreptate.

În veacul nostru, efemer —
nu-n cel chinuit de Dumneavoastră —
avem nevoie de-adevăr,
și asta-i toată vina noastră.

IAR NOI NE URÂM

■ ese-n loc de soare — o bucată de soare
pe orizontul tot mai ocult,
și umbra ni se face mai grea
și mai mare,
iar noi ne urâm și mai mult.

În timp ce suntem lătrați de câinii
năpăstii
și Dumnezeu e ofensat de-a dreptu-n
altare,
în timp ce dușmanii ne-mping în prăpăstii,
noi ne urâm și mai tare.

Fântânile seacă și spicele seacă,
cresc blocuri pe unde a fost țintirim,
mielul moare în oaie,
mânzul în iapă...
Iar noi ne urâm, ne urâm...

Ne-ncearcă cutremure, pământul alunecă,
se usucă pe dealuri gorunii,
tot mai devreme,
tot mai devreme se-ntunecă,
iar noi ne urâm ca nebunii.

Popoare nomade ne calcă-n picioare,
pământul de sub tălpi ne e smult,
nici iarba, de la o vreme, nu mai răsare,
iar noi ne urâm și mai mult.

Și-am protesta, măcar cu jumătate
de gură,
ori ne-am și înduioșa câte-un pic,
dar toată energia noastră
se consumă în ură —
pentru iubire nu mai rămâne nimic.

Urâți-vă! Dar — rățuiți copiii
cei ce se nasc în URĂ ca-ntr-o țară
în care morții-s în război cu viii,
iar viii-i ară, -i seamănă și ară.

Cad cerurile! Dumnezeu e în băjenii!
Vulcanii-n zori, cu tot cu case, răbufnesc.
Pompeiul e sub lavă! Iară pompienii
în loc să se salveze, se urăsc!

CIMITIRUL

În anul 1940 frontiera dintre URSS și România a fost adusă în conformitate cu o hartă a lui V. Molotov, în care acesta indicase din cabinetul lui de la Kremlin cu un creion viitoarele hotare. Astfel în primele luni de după 28 iunie 1940 până și Putna cu mormântul lui Ștefan cel Mare se pomenise în URSS. Un cimitir dintr-un sat din Bucovina a fost și el tăiat în două de creionul asasin. Nu numai viii, dar și morții, cei mai mulți rude între ei, s-au pomenit, dintr-o dată, în țări diferite...

...În '40, atunci când s-au urzit
hărțile după croială nouă —
un creion de ștersături tocit
a tăiat și-un cimitir în două.

S-a zbătut atuncea, sub pământ,
un uncheș de-al nostru dus din viață:
ca în anii foametei, pe când
i-au trecut cu briciul peste față.

Și s-a pomenit cel moș sărac
că în două țări mormântu-și are;
cu o cruce străjuind la cap
și cu altă cruce la picioare.

El avu de toate-n viață parte:
deportare, foamete, zăbrea —
dar calvarul lui de după moarte
fu mai greu ca toată viața sa.

De un veac nu poate ațipi —
sârma cum în vânt se înfioară,
și cum stă cu capu-aicea, și
cu picioarele în altă țară.

Și parcă-l aud, sub crucea grea,
cum se roagă fără de cuvânt:
„De ce, Doamne, m-ai urât așa
tihnă să nu am nici în mormânt?!“

Nu mai are somn, mai jos, sub piatră
unchiul meu din țara nimănu
cum de-o veșnicie se tot ceartă
două țări de la mormântul lui.

Dar există dimineți și seri,
zile, când și morții își bocesc
rudele din cele două țări,
două țări ce, surd, se dușmănesc.

La Blajini, când ne îngrămădim
rudele de-o parte și de alta
și-n aceeași limbă îl bocim,
țara cea, cu-a noastră, astălalta;

se înfoaie, mut, pământul plânsul —
parcă unchiul nostru, și din moarte,
ar dori să deie la o parte
sârma care trece peste dânsul.

ZONĂ DE FRONTIERĂ

■ ată-ne c-o ducem tot mai prost,
ce să facem oare, că nu-i bine:
grănicerii cântă, stând la post
cântecele țărilor vecine.

Lângă trenul ce-și somează halta,
între soț și soață, fiu și tată,
între-o strofă-a cântului și alta
să-nșirăm, prudent, sârmă ghimpată.

Îndreptați spre orizont radarul,
dați de știre-acuma tuturor:
un spion a traversat hotarul,
nu știm de e cântec sau e-un dor...

Scotociți secara pentru treier
și în cusătura de valiză:
caporal, un cântecel de greier
trece frontiera fără viză!

Hei, acar, când prinzi să ațipești,
vreun contrabandist slăbit și nalt
trece peste râu, călcând pe pești,
dintr-un mal și până-n celălalt.

Într-o noapte gri ca o pisică,
am umplut vreo câteva dosare
cu miros suspect de levănțică
și cu cântec de privighetoare.

Grănicer, fii gata să ochești,
cum sergentul ți-a citit din carte,
chiar în cântul cela ce-l doinești,
căci îți e (păzea!) dușman de moarte.

Să-nvățăm tot mai discreți să fim,
cum salcâmi scunzi ne urmăresc
și scrisorile, pe care le primim,
ele-s cele care ne citesc.

Vântul trece, subversiv, prin grâu:
umbra unui uliu care zboară,
către seară, dincolo de râu
cade, neatent, la mine-n țară.

Și nu știu ce aș putea să fac,
sub o lună ce se-ngroapă-n ceară,
doina mea cu doina cea s-o-mpac
ce mă caută din altă țară.

IEȘIRE LA MARE

Ce să fac, Doamne, c-un cer
care prinde singur să zboare
și n-am, ca să-l populez, măcar câteva vrăbii?
Ce să fac, Doamne, cu atâtea corăbii
când nu mai am ieșire la mare?

Că n-or urca mai mult pe râu, decât cu visul,
cel care-a fost odată să-i încapă,
înstrăinații pești, îi simt plângând sub apă,
cu lacrimile lor sporind abisul.

HOȚII

„Era iunie, în 28 de zile, miercuri, au făcut masă mare Petru împărat de au cinstit pe Dumitrașcu Vodă și pe toți boierii țării și acolo s-au iscălit boierii de au primit domn vecinic pe Dumitrașcu Vodă și pe semințiile lui. Și mare banchet au făcut toată ziua aceea și acolo au mers, iar peste noaptea aceea n-au scăpat fără pagubă nici un boier nefurat de muscali: cui pistoale, cui rafturi, cui epingle, nici boier, nici slugă...”

NICOLAE COSTIN, Letopisețul Țării Moldovei

V-am așteptat mai mult de-o veșnicie
 Când v-am ieșit cu țara înainte,
 Simțeam cum de a noastră bucurie —
 Se bucură și morții din morminte.

Și s-a zbătut țărâna sub caleașcă,
 Iar cerul de urale-a tresăltat
 Când Petru l-a cuprins pe Dumitrașcu
 Și ca pe-un fiu pe ochi l-a sărutat,

Pe Cantemir cel juruit de turci
 Pierzării și masacrului păgân;
 Noi n-aveam timp să îl citim, atunci,
 Noi îl iubeam că ne era stăpân.

Și-n iunie, la douăzeci și opt,
Boieri și slugi, călugări și oșteni
Ne-am iscălit pentru Măria Sa
Că-l vrem domn vecinic peste moldoveni.

Și la ospăț am plâns frunte la frunte
Și-am zis în vlahă și pe muscălește
Cum că Ion și cu Ivan e-același lucru,
Și-același Dumnezeu ne ocrotește.

Și vă iubeam, cum ne vorbeați avan,
Jurând pe tot ce mișcă și respiră,
Că și Iisus fusese moldovean,
Iar turcii cei păgâni îl răstigniră.

Și-un vis aveți doar: să ne răzbunați,
Căci rana cea de secole s-a copt,
Și c-ați venit aici chemați de frați,
În zi de iunie, la douăzeci și opt...

Ne-nțelegeam și fără de cuvânt
Cum lacrima ne picura-n pahare
Și-am mai jurat pe tot ce-aveam mai sfânt
Că fi-vom astfel cât vom fi sub soare.

Și-am adormit cu frunțile pe masă
De o nădejde sfântă luminați
Și de o lună ca un prunc, buboasă,
În noaptea cea de miercuri către marți.

Și-a doua zi... când turcii-au dat năvală
Și ne-am trezit din dulcea-mbrățișare:
Caii n-aveau nici șa, și nici zăbală,
Nici noi în tolbe nu aveam pistoale...

Petru pe cal în frunte galopa
Parcă vâna vântoasa de pe zări,
Mirat că nu vânat i s-arăta,
Ci beglerbei și ieniceri călări.

Și, brusc, ni se făcu milă de noi
Cum ne-aruncam cu pumni-n bătălie
Și ne-mpingeau spahiii înapoi
Să ne răpună-n propria câmpie.

Dar cel mai mult de Vodă ni-era milă
Cum se-avânta să lupte cu străinul
Fără pistol și fără de coroană,
Doar cu Cetatea Albă și Hotinul.

VORONEȚ

Noaapte în noapte. Cer în cer.
Adeveresc: visul e o bucată de adevăr!
Plouă pe mări și mările nu cresc.
Ninge pe oase, dar ele nu se mai albesc.

Ca un râu pe care-l auzi de departe —
curge viața, amestecată cu moarte:
sosește prin ploaie omățul.

Aici

Dumnezeu

și-a făcut

autoportretul.

BUCOVINA

Mă doare Bucovina ca o rană
ce nu se mai tămăduie de-un veac,
și munții ei mă dor ca o dojană:
munți cine are nu mai e sărac.

Și Prutul, râul cel mai trist din lume,
atuncea când ajunge-n Cernăuți,
e-atât de mut, că nici n-ar face spume
și-ar vrea s-o ia parcă-napoi, spre munți.

De când există bezna și lumina,
de când pe lume e Bine și Rău,
de cer este legată Bucovina
și acolo-i mai aproape Dumnezeu.

Ne amintim mai des de sora noastră
răpită-n zi de pace, nu de luptă,
când sângeră toți pomii sub fereastră,
când țara ni-i precum o hartă ruptă.

Și-s tot mai trist, de câte ori mă-ntorc
din Bucovina, unde mușchiul crește
în schituri, văduvite de noroc,
și Dumnezeu vorbește rutenește.

Dar nu-i pierdut nimica, mai socot,
cât cerul peste fagi s-a mai păstrat;
ni s-a luat, e drept, aproape tot:
dreptul la plânset nu ni s-a luat.

Visez de pe acum să plec la anul
în Bucovina zărilor cărunte:
să stăm cu Zegrea și cu Tărățeanu
în jurul unui foc pe-un vârful de munte.

Și să bocim de stirpea românească
a locurilor astea ca o rană —
eu, mut, în limba mea moldovenească,
ei, muți, în limba lor bucovineană.

Ne întâlnim ades. Dar când e-n toi
o nuntă sau vreo sfântă sărbătoare —
simțim cum curge Prutul între noi
și sârma cea ghimpată cum tresare.

Nu va fi unic Domnul, cel din slove
și Domnul, cel ce umblă pre pământ,
în lume cât mai sunt două Moldove
și două Bucovine cât mai sânt.

Bogat e cine are o poiană.
Munți cine are nu mai e sărac.
... Mă doare Bucovina ca o rană,
și nu se mai tămăduie de-un veac.

Doamne, când ceasul cel din urmă-mi vei suna,
fă-mă, pe plai, un f a g de rouri ud,
ca vânturile când mă vor zvânta
de pe un deal, pe toată, s-o aud.

SCRISOARE CĂTRE ALBA-IULIA

Trecui sârma cea ghimpată
să te văd, plai înnoit.
Basarabia furată,
Basarabia trădată,
sora ta înstrăinată
te salută: Bun găsit!

Urbe cu văzduh sfințit,
te știam mai mult din carte,
că de când ne-au răzlețit
și de când suntem de-o parte,
și-un hotar strâmb ne desparte,
te gândeai c-am și murit.

Te gândeai că nu mai sânt,
mă temeam că nu mai ești;
doar arar, ca din mormânt,
îți părea că deslușești
vreun suspin adus de vânt
dinspre Leova sau Hâncești...

Iar de câte-am suferit
mult mă mir că mai sunt viu;
căci de când ne-am despărțit
deseori m-au răstignit,
prin Siberii m-au târât —
ca să mor, să nu mai fiu...

Și aveam numai o vină:
că eram frate cu tine,
că erai frate cu mine,
că vorbeam limba română,
că ne căutam pe hartă —
iar acestea nu se iartă...

Cerul mi-a tot fost pustiu,
stinse — florile-n grădine
și, de-un veac ce se mai ține,
i-am tot zis răului bine,
și trăiam fără să știu
că îmi este dor de tine!

Aflu-acum că ești, că sânt:
— Bună ziua, soră, frate!
Noi avem un crezământ:
Basarabiile toate
câte sunt pe-acest pământ,
dornice-s de libertate!

Chinuitul meu norod
azi se scoală în picioare;
țara-i vie peste tot;
iar pe câmpuri și ogoare
ro-mâ-ne-ști-le izvoare
încă n-au secat de tot!

Din Hotin pân'la Chilia,
din Soroca și Orhei —
grâului ce-mbracă glia,
și pădurilor de tei,
și luceferilor grei —
dor le e de România.

Iar bătrânii-atunci când mor,
când se mută sub țărână,
parc-ar porunci, îngână:
„Nu lăsați, copii, din mână
sfântul nostru tricolor
și vorbiți — limba română!”

Țară binecuvântată —
azi aci te-ai întregit;
Basarabia furată,
Basarabia-nviată,
sora ta adevărată,
te salută: Bun găsit!

1 decembrie 1990

DUMNEZEU

Ades, pe bunul Dumnezeu
îl simt murind în locul meu.

Când gata sunt să cad, în drum
pornit spre-un iluzoriu țel,
sint de pe umeri crucea cum
mi-o ia, să o mai ducă el.

Și parcă îl aud, din greu
oftând, din cerul lui enorm:
ce greu e să fii Dumnezeu,
dar și mai greu e să fii om.

Când pentr-un pom ce moare, sufăr,
sau pentru roiul de albine,
sau pentru floarea cea de nufăr —
și Domnul suferă cu mine.

Și, de-un țăruș legat, când zbor,
ori sunt rănit de-un brebenel...
Cu fiecare muritor
eu simt cum sângeră și El.

... Ades, pe bunul Dumnezeu
îl simt murind în locul meu.

PICTORI DE BISERICI

Pictăm biserici.

O echipă de zugravi flămânzi de glorie.

Muncim în diviziune, cum s-ar spune

fiecare cu arhanghelul

și dracul lui.

Mai marele nostru de-o viață desenează
numai aure.

Alții — ochi, unii — bărbi.

Eu de când mă știu pictez cozi de draci.

Le fac cel mai bine,

m-am perfecționat atât de mult,

încât babele care se-nchină

adeveresc că-acestea bâțâie.

Ceialți pictori spun

că dracii fără cozile mele

ar face iadul

neveridic.

Visez să iasă la pensie zugravul principal,

să trec eu la aure,

pe care aș ști să le pictez astfel

încât

să

bățâie.

ICOANĂ

N-am să uit — pe-un șes podit cu pai —
câte zile-or fi să-mi mai rămână:
o căruță trasă de doi cai
și în ea — o femeie bătrână.

Carul scârțâia din osii, sfânt,
și-nlemnii, văzând, lângă-o răscruce,
că bătrâna duce — sau aduce?! —
o căruță plină cu pământ.

Ea stătea de-asupra, -ngenuncheată,
parcă se ruga, cu ochii duși;
prinse-atunci, blând, lanul să se zbată
și lumina prinsă în țărugi.

Ea stătea ca-n strană, cuvioasă,
și privea tot timpul înainte:
poate-și aducea strămoșii-acasă,
poate-și avea carul cu morminte?!

Numai drumul dacă-l mai vedea,
ochii ei alunecau departe:
parcă țara o ducea cu ea,
parcă o muta în altă parte...

Și am vrut să-i strig o întrebare:
spune, unde duci acel pământ?
E țărână scoasă de vânzare?!
Sau e de la propriu-ți mormânt?!

Pentru pomi îl duci sau pentru oale?!
Ori, poate, -i pământ răscumpărat
de la străbuneii dumitale
care îl vândură altui sat?!

Dar bătrâna n-auzea, se pare,
parcă semăna cu o statuie,
parcă semăna cu-o lumânare
mai mocnind un fir de flăcăruie...

Doar pe chip i le citeai pe toate:
parcă nu avea dreptul să moară
până nu va face o dreptate
poate sie,
nouă, bunăoară.

Și o urmării, fără de grai,
până zarea o-nghiți, -ntr-un fel,
ori — pân' se topi cu tot cu cai
în țărâna șesului acel...

...Cea icoană o mai văd și-acum
fără-asemănare-n univers:
o femeie și doi cai, pe drum,
și-o căruță, îmbătrânind din mers...

RĂNIT DIN IUBIRE

Nu mă călca pe umbră că mă doare.
De mă atingi cu ochiul, prind să țip.
Sunt tot o rană. Sunt pustia, care
plânge spre cer cu lacrimi de nisip.

Mă doare ceața, steaua ce-o străbate
mă doare iarba cea pe care-o calc.
Și inima în pieptul meu se zbate
ca o pisică oarbă într-un sac.

Sunt raza încâlcită-ntr-o perdea,
sudoarea pietrei, umbra din cărare.
Mă dor tăcerea ta, și vorba ta,
atât de dragi și de înșelătoare.

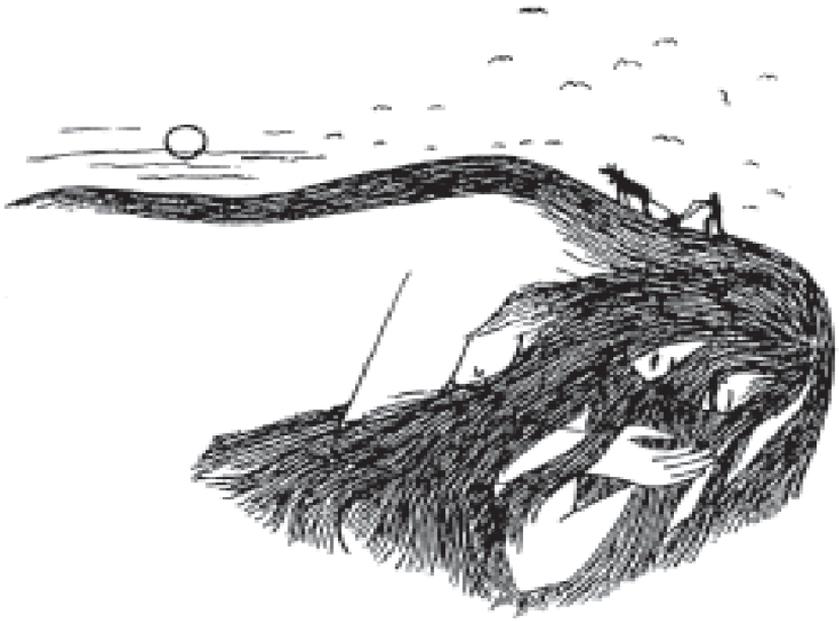
Sunt rana peste care s-a pus sare,
sunt lacrima, ce-mi lunecă pe chip.
Nu mă călca pe umbră că mă doare
de mă atingi cu ochiul, prind să țip.

* * *

Dă-mi Doamne o şansă
Dă-mi Doamne o şansă
Dă-mi Doamne și șansa de a greși

Cum iarna pe câmpuri se lasă
și-n suflete neaua e groasă
iar eu —
visez doar ce-a fost!
(și nu — ce va fi)

Și Doamne n-am nici o şansă
Și Doamne n-am nici o şansă
Și Doamne nu mai am nici o şansă de
a greși.

LACRIMA CARE VEDE

1994

SOLSTIȚIU

Se face ziua tot mai mică,
se face noaptea tot mai mare
și mor copacii în picioare,
și rima țî-i tot mai peltică.

Și ai țîpa de desperare
și încă-ai tremura de frică:
se face ziua tot mai mică,
se face noaptea tot mai mare.

Un soare înghețat pe zare
răsare apunând în pripă,
de-acum nimic nu te mai doare
și nici un dor nu mai înspică:

se face ziua tot mai mică,
se face noaptea tot mai mare.

* * *

Zic, vai de cel ce din iubire a trădat
și-a coborât în hău — din dor de cer,
el sieși lui: judecător și condamnat,
el însuși: deținut și temnicer.

Zic, vai de cel care iubește și-n trădare
și care, din iubire, ură poartă:
e ca un arestat scos la plimbare
stând lângă zidul surd
ca lângă-o poartă...

FRIG

Răsare luna prin perete
și vântu-ți umblă prin caiete
poate: nu-i vântul ostenit,
poate e Cea care-a murit?!

Parcă te-ai teme să respiri:
petalele de trandafiri
le-auzi cum cad pe masă,
blând...
Și ți-i dușman fi-e-ce gând!

Cu umbra-nchisă în dulap,
cu cerga trasă peste cap,
strângând în brațe perna, plânsa,
ți-i dor de moarte, ca de Dânsa.

LIBERTATEA ARE CHIPUL
LUI DUMNEZEU

1997

ȚARA MEA DE DINCOLO DE PRUT

Țara mea de dincolo de Prut,
Mi s-a dat poruncă să te uit,
Să te șterg din minte c-un burete,
Patria mea pusă la perete.

Și, ca-n anii noștri cei mai triști,
Iar să mă prefac că nu ești,
Iar să mă prefac că nu pot plânge
și că alta-i ruda mea de sânge.

Țara mea de dincolo de Prut,
Numai lacrima dacă-ți mai este scut,
Numai dorul te mai apără de rele,
țară tristă-a Pruturilor mele.

Mi se-ngăduie și-acum, ca mai-nainte,
Să bocesc cu câteva cuvinte.
Trec pe stradă, necăjit, și-mi zic:
Of, mai bine mut — decât peltic!

Iar, scripturile gândite de străbuni
Mi se zice c-ar fi pline de minciuni
și că viitorul meu a fost trecut,
țara mea de dincolo de Prut.

Țara mea de dincolo de Prut,
Am să-ncerc, dacă-am să pot să uit;
și, cum scriu la carte-naintășii,
Am să încerc ca să-mi iubesc vrăjmașii.

Dară dincolo de moarte, țară-a mea,
Nu mă părăsi, nu mă lăsa —
Când chema-mă-va la Dânsul, Dumnezeu,
Te implor să spui că sunt al tău.

Țara mea de dincolo de Prut,
Mi s-a dat poruncă să te uit.
...Dar de-o fi să mi te uit, suflet al meu,
Uite-mă pre mine Dumnezeu!

!

În timp ce poeți tineri
trecuți de 60 de ani
discută într-o sală a uniunii
scriitorilor de patru zile
dacă poezia adevărată se
scrie pentru proști
sau deștepți
la Tiraspol
fratele nostru Ilașcu
și încă patru kamikaze
ai speranței
sunt aduși la proces
în cuști pentru fiare

și-n timp ce
fratele nostru Ilașcu
e condamnat de ai lui la
moarte prin nepăsare
poeți tineri de vârstă înaintată
discută discută discută
dacă viața în genere
merită să fie trăită
iar dincolo de geamuri
copacii înfloresc
cu poftă sălbatică:
parcă nu se întâmplă nimic
sau ca și cum
nu se mai poate
întâmpla de astăzi încolo
nimic
decât moartea

29 aprilie 1993

CERCUL DE CRETĂ

1998

SCRIPTURĂ

Pe filă zăbovește
ochiu-mi trist:
CARTEA MĂ CITEȘTE —
e-x-i-s-t!

TOAMNĂ DEVREME

Lumina zilei către apus
ca o frunză tremură-n vânt.
Am prea multe de spus
și — nici un cuvânt.

* * *

N-aveam nici timp, n-aveam nici vreme
să ne croim altfel de sorți,
retrași în imnuri și poeme
eram, ca dincolo de morți...

Și doar poemele acele
de dragoste și dor cumplit —
opreau oștirile să intre
în țara-n care ne-am iubit.

CLEPSIDRĂ

Precum pădurarul copacii buni de tăiat —
moartea ne-nseamnă.
Nici n-a început vara
și de-acum e toamnă.

Linște asurzitoare,
pe care — ca pe-un poem — o înveți.
Nisipul din clepsidră
e plin cu pași de profeți.

* * *

Spun cuvinte
și cuvintele
mă modelează
până devin
și eu
ceva bun de rostit...

HOȚII

Doamne, totu-i mahala
Doamne, totu-i mahala
Doamne, totu-i mahala
Doamne, totu-i mahala

Hoții-s în grădina Ta
Hoții-s în grădina Ta
Hoții-s în grădina Ta
Hoții-s în grădina Ta

Cum nu știu ce-ar mai fura —
fură scăpărări de stea.
Doamne, totu-i mahala:
hoții-s în grădina Ta.

* * *

Dimineța pe la șapte:
parcă m-am trezit din moarte,
fruntea-mi grea ședea pe-o carte,
împrejur — doar cupe sparte.

Dimineța pe la șapte:
am dat ceața la o parte
de pe ochi; sau de pe soarte?!
Doamne, cât ești de departe!

Bolțile erau deșarte;
dar — când vântu-a prins să latre —
Domnul-Cel-Fără-de-Moarte
mi-a făcut semn dintr-o carte...

Dimineța pe la șapte.

SCLAVA

Când i-am strivit, cu tot cu tron,
pe regii-zei din Babilon —
toți s-au întors cu-averi, cu slavă,
eu n-am venit decât cu-o sclavă.

Era frumoasă: când zâmbea
pomii-nfloreau după perdea
și iedere urcau pe ziduri —
privirea ei îmi lăsa riduri.

Eu îi eram stăpân și domn:
mă mângâia, tăcut, prin somn;
din vis, când îi ceream hangerul —
cu pleata-i și ștergea mânerul...

Îi sărutam glezna cerească,
și-i porunceam să mă iubească
mai mult decât pe Dumnezeu,
căci: „...EU ÎȚI SUNT STĂPÂNUL TĂU!“

Iar ea zâmbea prin lacrimi mută,
cu toate bolțile-n derută,
cu frunza delirând în tei,
ea, sclava mea; eu, sclavul ei...

* * *

CEA NESFÂRȘIT DE DRAGĂ, EA,
mai speră c-am s-o pot uita
sau că — în seculii ce vin —
iubi-o-voi, dar mai puțin.

...Pe CEA NESPUS DE DRAGĂ, EA —
dac-aș uita-o, m-aș uita...

Fără de EA: parcă mă văd
cum — prin Siberiile de-omăt
ce s-or așterne între noi,
sau prin perdelele de ploi —
o caută privirea-mi, plânsa...

CEA NESFÂRȘIT DE DRAGĂ, DÂNSA...

BINELE

Trist călător prin văi străine,
tu, frate cu neîmpăcații:
nu căuta binele-n alții,
dacă nu-l ai în tine.

Da, ne-om mai naște încă-odat' —
spune și stâncă, și pârăul —
dar nu pentru a face răul,
ci — binele neterminat.

FOTOGRAFUL DE FULGERE

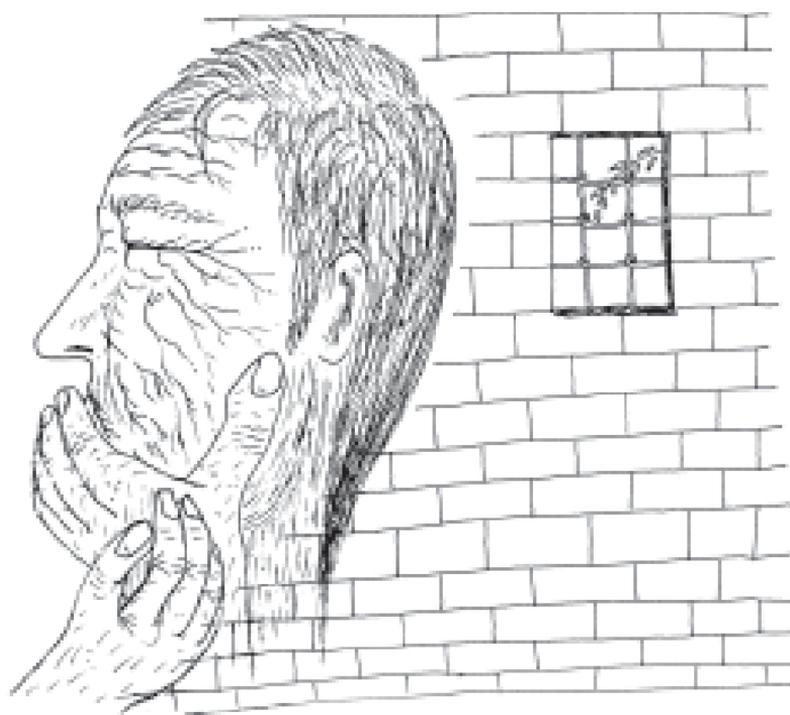
Eu fotografiez fulgere
despicând bezne,
ceruri,
sau brazi;
pe dealurile cele mai înalte,
pe blocurile cele mai suple,
lângă arborii bătrâni și însingurați
le momesc;
periculoasă profesie,
aproape la fel de periculoasă
ca viața însăși —
să fotografiezi fulgere.
Și-n timp ce unele lovesc în mine —
mai reușesc
să le scapăr.

Vă las ca amintire
acest fulger
care am
fost.

LAPSUS

N-am uitat să scriu câteva cărți
de poeme,
n-am uitat să iubesc o femeie
și câteva poene
în viața asta scurtă,
cât un scăpărat de chibrit...

...Am uitat doar să fiu fericit.

CERUL LĂUNTRIC

1998

URMELE LUI DUMNEZEU

Pădurea din jurul satului meu —
prin ea s-a plimbat Dumnezeu.
Ce vezi nu-s: izme albe, cicori albăstrui —
sunt urmele încălțărilor lui.

Undeva pe-aici, pe-o costișă de plai,
s-a oprit. Și-a privit către rai.
Frunza pioasă,
 floarea plăpândă —
parcă îi mai păstrează respirația blândă.

Îngăduie-un pic. Privește înainte.
Frunza aici nu conspiră. Nici izvorul
 nu minte.

Vântul din iarbă,
 și stânca,
 și ulmii —
totul este la fel de la facerea lumii.

Cărările le măsoari cu bătaia inimii,
nu cu pasul.

Nici timpul aici nu se măsoară cu
ceasul.

Te oprești lângă-un izvor bâlbâit și tehui
să-ți speli sufletul. Ori — rănile lui.

E plină de metafizică aici fiecare
floare.

Citești fraze din Ecleeziast
pe nori
și
izvoare.

Și te vezi, te crezi, te simți
într-un colț de zăvoi
ca un soldat uitat de război.

Te bucuri: de-o floare,
de-un murmur,
de-un cireș amăruș —
parcă ai fi dat de urmele Lui...

...Pădurea din jurul satului meu —
prin ea s-a plimbat Dumnezeu.

RUGĂCIUNEA

Călugării tăiați în rugăciune
tresar acum în stratul de cărbune,
se răsucesc în vorbele străbune,
parcă ar vrea, prin noi, să se răzbune
călugării tăiați în rugăciune.

Și-acea neterminată rugăciune
parcă nu noi, ci ea pe noi ne spune;
o îngânăm: și prinde-n cer să tune
și miezul să se adauge-n alune.
...Acea neterminată rugăciune.

Și iată că se-ntâmplă o minune:
niște cuvinte pot sa ne adune —
pe-acei de-aici, pe-acei plecați în lume —
ca să ne dea la toți un singur nume:

o țară spune-aceeași rugăciune...

CETATE ASEDIATĂ

...**C**e caută poezii în biblioteci,
când ei sunt aşteptați pe baricade?! —
poemul ar putea pe murii reci
să ieie locu-oşteanului ce cade.

Poezii din cetatea-asediată,
e locu-acestora pe metereze — sus —
cu opera lor scrisă-n viața toată
și cu poemele ce încă nu le-au spus.

Acum se făurește viitorul,
acel de generații presupus:
nu da, mărite,-ntr-însul cu piciorul
precum păgânii-n chipul lui Iisus.

Când bat barbarii-n poartă cu berbeci
și de săgeți e Dumnezeu străpuns —
o, ei izbesc și în biblioteci,
unde îți pare că stai bine-ascuns.

Găsi-vor argumente vagi și lașe
bărbații cărturari, utile-n veci...
...Când cititorii li-s uciși din fașe,
ce caută poezii în biblioteci?!

TĂCERI ASURZITOARE

Tăcerile sunt pline de cuvinte:
ele au colți,
sunt colorate,
și prezic;
dânsele pot preamultul a-l cuprinde
cum vorbele, ades, nu spun nimic.

Tăcerile sunt pline de cuvinte,
cu fulgerări și prăvăliri de stâncă.
Au mai rămas pe lume lucruri sfinte
neprofanate de cuvinte încă.

Tăcerile sunt pline de cuvinte...
Învață să le-ascuți. Și să le-auzi.
Să poți vorbi cu morții din morminte,
cu cariul ce lucrează în aguzi...

Tăcerile sunt pline de cuvinte.
Iară în urma ultimei plecări —
numai tăcerea te va ține minte...
Și poate-o carte, plină de t ă c e r i.

REMEMBER

Eu nu pot spune:
mi se pare c-am trăit.
Eu am trăit cu adevărat.
și-am suferit
și am sperat...
Eu nu pot spune:
mi se pare c-am trăit.

Sunt fericit
că n-am cedat
în fața celui mangosit
ce pentru Hades a lucrat,
că am trăit cu-adevărat.
Eu nu pot spune:
mi se pare c-am trăit.

Dușmanii toți m-au pizmuit
și câinii urbei
m-au lătrat
că-n fața celor tari

n-am ezitat
și nu m-am poclonit,
că nu pot spune:
mi se pare c-am trăit.

Mereu cu-același crezământ,
mereu rănit
când de cuvânt,
când de cuțit,
născut să-nving,
nu să mă plâng:
în zbucium doar m-am odihnit...

Eu nu pot spune:
mi se pare c-am trăit.

GRĂDINI ÎN TOAMNĂ

Vânt ce vîi din moartele grădine
să mă strîngi ca un bandit de gât:
m-am obișnuit cu răul tău atît
că îmi face și un pic de bine.

De o viață, -n așteptarea r i m e i
care-ar transforma o cloacă-n mit,
parcă-am străpezit și eu, ca un cuțit
ce-și mai caută prin lume locul crimei.

Viața mea-i cu moarte-n jumătate,
ca și cum ucisele lumine
și-au trecut spitalele prin mine
și-au ieșit pe șesuri, vindecate.

MOSCHEIE

(Taj Mahal)

Se gudură-n preajma-i
nemărginirea,
cărămida se face praf
de cum o adngi cu privirea
Alah il ilalah

Unde-și scot ochii unul altuia corbii,
tac îngenuncheat în praf
cu gura plină de vorbe
Alah il ilalah

Adorm cu fruntea pe carte
la un însemnat paragraf:
nu există nici viață, nici moarte...
Alah il ilalah.

Cuvintele pe care le spun ei
le explodează
în gură,
plimbările lor devin, dintr-o dată,
învățăture
despre
veșnicia cetății,
agramațiile pe care le comit
devin, brusc, gramatici,
greșelile lor regretabile
devin, iată,
evanghelii.

În timp ce falșii prooroci
vestesc
prin gări
sosirea lor
într-o porțiune de timp
ce demult a trecut,
ei, întemeietorii de religii
false
care devin realități,
cu fiecare greșeală a lor
devin
tot mai ei înșiși,
și cu fiecare moarte
a lor —
se dezvăță
să moară.

ALB PE ALB

Pictorului Andrei Mudrea

În loc de geam avea —
pus anume —
pe perete, un tablou cu codru și mare,
prin care se uita la lume,
și lumea-i părea foșnitoare.

Marea fremăta,
codrii — înmugureau
și-nfrunzeau,
fără veste,
ori — se-acopereau cu omăt...
Fericiți cei care se uită la lume
prin tablouri ca prin niște ferestre.

Și-o văd.

BIBLIOTECA

Întru ca într-un depozit cu dinamită
în camera de cărți cu licăr stins;
mai trist — după orișice carte citită,
după orice gând deslușit — mai învins.

Dau la o parte pânza de păianjen
de pe imperii, întâmplări, idei...
Și timpul îl aud cum, surd, se sparge-n
istorii, piese, povestiri, trohei...

Acolo vezi, ca la *inimograf*,
în umbra spălăcită-a unei raze:
cum fraze-eterne se preschimbă-n praf
ce se depune peste alte fraze...

Cărți vechi cu pagina arsă de stele,
cărți noi, ce se-agită ușor —
și nici un licăr de prezent în ele:
numai trecut și numai viitor.

Dar văd ades, și inima-mi tresare:
în camera de cărți, ascunsă-n ceață,
din cărți mucegăite cum răsare
o floare vie, doldora de viață...

NU TE GRĂBI, COPILO...

Doinei, la împlinirea vârstei de 16 ani

Nu te grăbi, copilo, să iubești:
 e ca și cum te-ai grăbi să-mbătrânești
 sau ai dori să scapi de frumusețe —
 acest dar.

Dragostea adevărată o întâlnești
 o dată-n viață, sau — și mai rar.

Vai de cei care și-au dat viața
 pentru un sărut,
 pentru un sărut prefăcut,
 sau au crezut că și „Nu!”
 — înseamnă „Da!”

Fericiți cei ce-au văzut (iubirea)
 și nu li s-a părut
 sau au putut muri pentru ea.

Precum străvechii corăbieri mai învață
 a deosebi ce-i „Pământ!!!” —
 de miraje și ceață,
 iubirea ta Mare — de văpaia de-o zi,
 în care, ca pe-un arhipelag apt pentru viață,
 te-ai putea naște
 și-ai putea trăi, și muri.

LIED

Erai păgână și frumoasă
cum păru-l-așterneai pe masă,
lumina zilei, sperioasă,
se sfâșia ca o mătasă.

Erai păgână și frumoasă.

Și-atunci, molatic, când zâmbeai
se veștezeau copacii-n rai,
ceru-ntre noi îl coborai
și noi eram, că tu erai.

Atunci, molatic, când zâmbeai.

Erai frumoasă și păgână —
simțeam, cât ne erai stăpână,
sfârșitul lumii cum se-amână
c-un veac, c-un an, cu-o săptămână...

Erai frumoasă și păgână.

REFREN

Sunt beat, dar nu de vin.
Și zac, dar nu de boală.
Fără de tine, eu — mi-aș fi străin
și parcă aș trăi de mântuială.

Încapе viața mea într-un suspin
și trec, prin suferinți, ca printr-o școală.
Sunt beat, dar nu de vin.
Și zac, dar nu de boală.

Sunt beat, dar nu de vin.
Și zac, dar nu de boală.
Orice cuvânt, în astă vălmășeală,
e atâta de sărac și de puțin.

Și numai dorul meu, în astă seară,
amar e, ca și frunza de pelin.
Sunt beat. Dar nu de vin.
Și zac. Dar nu de boală.

STEAUA

Sub arborele acelui cer vechi-răs-străvechi
eu eram fericit din întâmplare.
Tocmai cântam, când steaua a pocnit ca un bec,
umplând universul de însingurare.
Și lumina pe dată i s-a scurs în pământ
lăsând în urma ei pe ceruri o pată;

vroiam să mai știu
de mai sânt
și cântam
să m-aud
și nu
m-au-
zea-
m
,

semn că murisem ultima dată.

3.IX.1987

ZEII SCLAVI

Zeița la care ședeau noroadele să i se închine
și s-o slăvească aproape păgân,
m-a ales dintre toți muritorii pe mine
și mi-a îngăduit să-i fiu stăpân.

Mă gândesc că mai mult a fost o-ntâmplare,
se vede că ispășea vreun păcat
dacă se hotărâse să fie mică
din mare
și supusa credincioasă a unui bărbat.

Ce umilit mă tot simțeam de umilița ei!
Ea, care muta pe ceruri stele
când mă aștepta serile, ca de-obicei,
ca să-mi scot cămașa, să mi-o spele.

Și-un fel de rugăciune mi-era zelul
când o urmăream speriat din pridvor
cum în bucătărie, c-un cosor
pentru mine taie pătrunjelul.

Ades, când rămâneam cu dânsa după ușe
gândeam, în timp ce sărutam călcâiul său,
să-i pun dumnezeirea în cătușe
și să-i mă rog în taină numai eu.

Dar nu-ndrăzneau, și-n piețe,-n târg — mereu
ca pâine să câștig și pentru sațul ei —
vindeam fotografiile lui Dumnezeu
pe care le purtam în ochii mei.

AL CINCILEA ANOTIMP

Lui George Bacovia

Steaua cea nouă
În vânturi se stinge.
Și ninge, și plouă.
Și plouă, și ninge.

Un cer se prelinge
În altele două.
Aș râde... și-aș plânge...
Și ninge, și plouă.

Veche-i lumea... și nouă...
De-un fulger se frânge
Bolta — în două...
Și plouă, și ninge.

Focul se stinge...
Mi-s ochii în rouă.
Și plouă, și ninge.
Și ninge, și plouă.

ÎNTRE DRAGOSTE ȘI MOARTE

Deasupra mea toate stelele-s sparte
și pădurile, prin care trec, par mâhnite,
mereu, între dragoste și moarte,
mereu, între dragoste și moarte
zilele mele — înghesuite.

Cine m-ar putea de măriile-voastre desparte,
iarbă și frunză, stea și izvor,
mereu, între dragoste și moarte,
mereu, între dragoste și moarte —
condamnat să mă nasc și să mor...

Zăbovind pe vreo filă de carte,
încercat de-un noroc sau — de-o pacoste,
învăț să mor și să fiu mai departe
mereu, între dragoste și moarte,
mereu, între moarte și dragoste...

SĂ...

Să inventăm poezia,
și umbrele
amiezii din curți,
să învățăm animalele să se roage
lui Dumnezeu,
să mângâiem pietrele gravide pe burți,
să stabilim cu șchioapa
distanța
dintre bine și rău.

Să-mblânzim veșnicia
scheunând, ca un țânc, sub fereastră,
să auzim timpul cum trece
și-atuncea
când
stă,
iar pe lume —
și când n-om mai fi
ca și pân'la nașterea noastră —
să ningă, să plouă, să fulgere, să...

CONTINUITATE

Lată c-ai ajuns să râzi
cu gura mea, să te uiți cu ochii mei
la câte ți se întâmplă,
să măsoari cu respirația mea
Universul,
să iubești cu cuvintele mele,
să mori cu moartea mea,
iubito,

FOTOGRAFUL DE FULGERE

1998

CÂNTECUL

Atât de trist cânta o goarnă
că începu să ningă-afară.
Mi se părea că-n lume-i iarnă.
Mi se părea că-n lume-i vară.

Scriam cuvintele pe ceață.
Mi se părea că-n orice frază
se face, tainic, dimineață.
Mi se părea că se-nserează.

Și cântecul — ca o ninsoare
cădea solemn peste pământ,
iar șesul învăța să zboare.
Mi se părea că nu mai sunt.

Mi se părea că e devreme.
Mi se părea că e târziu.
Mi se părea c-am fost în vreme.
Mi se părea c-am să mai fiu.

NEPOEZII

Sărăcie

Un sfânt
îți vinde nimbul
în fața gării

Arta

ripostă
dată
zeilor

Îndrăgostiți

Doi sfinți
cu o singură
aură

Brâncuși

buzele de lemn
ale sfintei șoptesc
rugăciuni

Toamnă

în apa lacului
o frunză ce cade
clatină copacul întreg

Vârstă

o, am ajuns ce bătrân:
am atâtea răspunsuri
și nici o-ntrebare

Bătrân

...și haina
toată-i numai
riduri.

Secetă

patru sori pe cer
luminează:
copacii nu mai au umbră

STRĂINI

Tot mai dragoste mi-i ura
ce din mine se revarsă,
tot mai mută-mi este gura,
cea de rugăciune arsă.

Cerul ninge împăcare —
și eu mari ninsori presimt —
numai rana ta mă doare,
doar pe dânsa de-o mai simt.

Sub luna ca o lămâie
eu tăcerea ți-o ascult;
dar, în timp ce mă mângâie,
mâna-ți m-a uitat de mult.

PLÂNGÂND, UN ÎNGER...

Când seara se lăsa pe pajiști, mută,
și-n suflete când, brusc, ni se-nsera'
El cobora pe-o scară, nevăzută:
parcă pe propriile lacrimi călca.

Plângând, un înger pogora din slavă
și penele-i curgeau prelung dintr-însul
că îți venea să râzi de mutra-i gravă,
și în același timp te umfla plânsul.

Se bâlbâia acolo-n văgăună:
„O, voi...o, tu...o, el...o, ei...”
Și nu înțelegeam ce vrea să spună
și numai frunza-nnebunea în tei...

Și soarele rupea bucăți din lună...

BÂLBĂIȚII PROFEȚI

Sub un cer cu foșniri de răsură,
sub un cer de cândva
cu multă iubireșiuță
o aștept iar pe EA.

Dintr-un vis te-nfiripi,
dintr-un joc de ispite:
demon cu-aripi,
sfânt cu copite.

Mai mult hău decât timp,
mai mult duh decât carne:
diavol cu nimb,
înger cu coarne.

Plângsirâd când te văd
precum luneci, ușoară:
dulce prăpăd,
mântuire amară.

Suflet veselșitrist
care-ți zici, iar și iară
cu-o bucurie amară:
cât iubesc mai exist!;
.....
și-abia astăzi înveți
ce simțeau în pustie
bâlbâiții profeți
când vorbeau de vecie!

DIALOG FĂRĂ MOARTE

Tu-mi surâdeai cu orizontul
de peste valea cu cireși.
Eu te iubeam cu Pontul
și crângurile de măceși.

Tu-ți binecuvântai epoca
ce zeii și-i trăgea de barbă.
Eu, în cetate la Soroca,
eram de dor: muguri și iarbă.

Cu zări din Scythia barbară,
și Tyr, ređuta cea arată —
noi ne vorbeam, iară și iară,
făr' să ne săturăm vreodată.

Cu vântul stins, cu valul mult,
cu iarba lumea ce-și împarte —
o, noi cei adormiți demult,
ne mai iubeam și după moarte.

DANIELA ÎN GROAPA CU LEI

Fiindcă înnebunise cu frumusețea-i
bărbați și femei,
fiindcă stăteau zile și nopți
în zăpadă,
copii și bătrâni, să o vadă,
o aruncară în groapa cu lei.

Leii flămânzi uitară pe-o clipă
că-s lei,
când o văzură, mârâiră vâlvoi,
și se dădură, pierdut, înapoi,
însăpământați de frumusețea ei.

Însăpământați de puritatea ei
și de privirea ei de stâncă,
că era doar SUFLET... iară bieții lei
nu știau — SUFLETUL — cum se mănâncă?!

Și se uitau cu ochii-nchiși la ea,
simțind cum mor,
pierduți și umiliți,
haita acea de lei îndrăgostiți,
ce, blând, spre Domnul cel din ceruri mârâia.

Și erau una — întemnițat și temnicer;
în timp ce ziua-n luturi se scurgea,
ea soarele în brațe-l cuprindea
și groapa cea cu lei cădea în cer.

ÎN TRE DRAGOSTE
ȘI MOARTE

1998

LEGENDĂ

În 1988 (d. Hr.) Ea, sub al bolții frunziș,
zâmbea atât de temerar și timid,
încât o pată de ploaie de pe zid
părea un afiș.

DE-A MIJATCA VIEȚII

Te-ai ascuns
în munți
și te-am găsit.

Te-ai ascuns
în codri,
și te-am găsit.

Te-ai ascuns
în mulțime,
și tot te-am găsit.

Te-ai ascuns
în mine.
Și nu te-am mai găsit.

SINGUR...

Singur. Singur la porți.
Numai eu mai sunt viu.
Toți zeii sunt morți.
Și-i târziu.

Plopul murmură trist
sub un cer fumuriu.
Am murit? Mai există?
Nu mai știu.

Nu-i nici noapte, nici zi.
Nu mi-i rău, și nici bine.
Nu pot trăi, nici muri.
Fără tine.

TOȚI COPACII...

Singur. Toți copacii
au frunzișul smult.
Eu îmi spun cuvinte,
Și eu le ascult.

Mă scol mai din noapte
s-ajung nicăieri.
Ziua cea de mâine
parcă-i cea de ieri.

Nu mă mai cunosc
cărțile bătrâne.
Eu sunt cel ce pleacă,
Eu — cel ce rămâne.

Mă cunosc toți pomii.
Mă cunoaște luna.
Frigul mi-e prieten.
Doar mă tem de una:

că-mi voi spune vorbe
într-o zi sub dud
și-oi fi prea departe
să le mai aud.

POEZIA,
BUCUROASĂ TRISTEȚE

1998

BĂTRÂN

Nu mai zâmbește cu gura, ci cu ridurile.
Nu mai vorbește cu cuvinte, ci cu tăceri.
Când stă pe loc, dau peste el toate zidurile.
Când e-ntrebat ce zi este azi, zice: „Ieri”.

N.K.V.D.-ISTUL

Lui M. Șumakov

Umbla mereu cu scăfârlia rasă,
beat, petrecea și întâlnea fiecă tren;
și cu privirea lui, răutăcioasă,
pe toți îi străpungea, ca un Roentghen.

Și cunoștea doar dânsul cel mai bine —
iar brațul lui nicidecum n-a tremurat! —
cine-i amic poporului și cine
chiar pân'deseară trebuie-mpușcat.

Purta un treni din piele, zi și noapte,
și-i flutura la șold naganul greu.
Cum a închis bisericile toate,
el era-n urbea noastră dumnezeu.

Și se uita suspect la fiecare —
așa popor ticăloșit, mai rar!
De pază dictaturii proletare
și-acuma e, chiar de-i pensionar.

Se mai feresc din drum, când i-aud pașii,
și astăzi oamenii, c-un fel de frică.
Se tem de dânsul pân'și copilașii
când le strecoară-n palmă-o „*caramică*”.

Când șade-n rând, după te miri ce marfă,
Și tineri pe tov. Stalin îl înjură
el, mașinal, parc-ar mai fi în leafă,
duce și astăzi mâna la *cobură*.

Când vede-n jur atâta „contra”, care
vorbește de „conducător” necugetat,
de ce, câte odată, rău îi pare
că pe puțini atunci i-a împușcat.

I-i milă de stricatul lui popor,
tânjește după vremi de altădat'
când cu milițianul de sector
beau *somogon*, din urbe confiscat.

Da, „lupta cea de clasă” i-a călit —
și asta e mândria lor supremă —
de parcă ei în doi au făurit
ciocanul și cu secera din stemă!

1984

POET ÎN AMURG

Vin către voi de peste tot...
De la un timp tăcerea mea
 vă vorbește.
Vreau să mint și nu pot:
tot ce spun se-plinește.

Parcă nici eu nu mai sunt
și-n locul meu altul
 trăiește.
Devin, cu încetul, c u v â n t
pe care Domnul-l tace?! -l rostește?!

AȘCHII DE STELE

2002

SCHIT

Arborii-și unesc coroanele
deasupra cupolelor,
parcă ocrotindu-le de ploaie și ger.
Sângeră printre acele brazilor
rugile trecând către cer.

10 august 2000, Mănăstirea Zloți

CASĂ PĂRĂSITĂ. COCIERI

Pe sub gheață râurile curg înapoi.
Nici un cuvânt mântuitor nu mai poate
da-n muguri.
Geam spart. Icoană crăpată de frig,
învinețită de ploi,
în care sfinții se-ncălzesc
urcând pe ruguri.

3 martie 2000, Transnistria, Cocieri

STÂNCILE DE LA BUTEȘTI

Stâncă
lângă
stâncă,
peste
beznă
și hău.
de sub nori —
descinzând —
pân'la râul
cel blând:
scara pe care-a pus-o Dumnezeu
pentru a coborî
pe pământ.

8 septembrie 2001, Butești

* * *

Și pomii iubesc.
Sunt martor
și-adeveresc:
un ulm
s-a-ndrăgostit
de-o fată cu ochi de cicoare
și-a înflorit
o dată cu prima ninsoare.

ÎNDRĂGOSTIT

Cum înfrunzeau pe dealuri, brusc, arinii-mi
și înfloreau, sub ochii ei, păduri de tei!
Eu pe atunci aveam două inimi
și una era-n pieptul ei.

MĂRTURISIRE DE DRAGOSTE

Foșnetul

grâului copt

îți vorbește

în locul meu.

Și spune

ceea

ce

aș fi vrut

să-ți spun

eu.

NU CREDEAM...

▀ arba foșnea ca părul unei femei.
Ecoul se rătăcise în munți.
Pomii erau de rouă grei.
Începeam să te uit. Începeai să mă uiți.

Peștii se zbăteau să învingă curentul.
Iedera-și făcea vânt să se agațe de nori.
Începeam să te uit. Cu sentimentul
că așa se învață să mori.

SFÂRȘIT DE POEM

...**C**ând n-o găsesc la capătul celălalt al
pernei,
mă simt cu sufletul parcă-n afara
trupului,
ca o albină rămasă în afara
stupului
la venirea iernii...

SĂ NU SE UITE!

De când imperiile lumii
ne tot pasc,
bucăți din Țara mea râvnind,
în valmă,
de pe atunci,
romano-moldo-vlahii toți
se nasc
cu harta Daciei în palmă.

DEFINIȚIA METAFIZICII

Idee născând din idee, gând — din gând,
în care doar bucuriile nevăzute au
să se vadă:
șopârlă flămândă mereu alergând
ca să își prindă propria coadă.

MĂREȚIE

La Nistru, sus, pe stânca apocrifă
de strajă – în vântoase-un pădureț
stă singuratic:

ca o hieroglifă
la începuturi de letopiset.

ARȘIȚĂ

● ameni fără de umbră trec pe uliți.
Apa în fântâni fierbe.
Substantivele se topesc la 40° C
și devin verbe.

ERATĂ LA „ERATĂ”

Destinul, nu-l tenta prea dese ori,
chiar de-i justificat pretextul —
când și ERATA, vai! are erori,
mai grave și mai multe decât textul.

6 decembrie 1989

* * *

Fără vise,
fără fiori,
fără dor
a mai trecut încă o primăvară.

Numai umerii mă dor
în locul unde aripile
urmasu să răsară.

FULGER ÎNROURAT
(inedite)

SIPICA

De-atâta bine mi se face rău.
Și de atât curaj m-apucă frica.
Acum când înflorește, blând, sipica
de aicea pân'la bunul Dumnezeu.

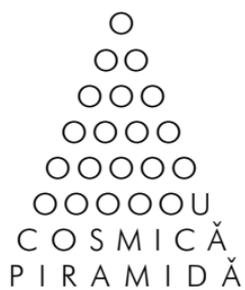
Și mi se face cald de-atâta frig.
Și trist devin — de atâta bucurie.
Mi-aud tăcerea doar atunci când strig.
Sau când poema singură se scrie.

Și trist sunt după orice biruință!
Și vesel — după fiecă durere.
Învins fiind, mă umplu de putere,
Și înjurând mă umplu de credință.

Și cânt, să nu se-audă că bocesc,
cum floarea umple lumea de prăpăd;
de-atâta dragoste încep să te urăsc,
de-atâta dor nu vreau să te mai văd.

În căutarea Sensului, cel greu,
Poemu-l șlefuiesc, până se strică...
...De-atâta bine mi se face rău,
și de atât curaj, Doamne, mi-i frică...

OMAGIU LUI BRÂNCUȘI

DESPRE OMAGIILE ÎNTÂRZIATE,
ADUSE, CA O SCUZĂ,
DISTRINȘILOR NOȘTRI RAPSOZI
ION ȘI DOINA
ALDEA-TEODOROVICI

●, biet popor, o, neam nepriceput,
În care nu-i nimic de două ori;
unde ades — pentru a fi văzut —
urmează mai întâi să mori.

TOAMNĂ DEVREME

Aleargă ca un copil
roua prin iară.
Trece prin mine amurgul
ca o pasăre oarbă.

Un pom plin de umbre
muștește, stingher.
Un înger cărunt, în cărare,
întreabă de cer.

SUNT SINGUR

Sunt singur,
ca o ploaie
pe care o aşteaptă caişii,
purtată de vânt
unde pe la mijloc de ocean
şi-acum îşi face iluzia
că poate spori nivelul mărilor
măcar cu-o sutime de milimetru;
singur,
singur,
singur
ca un aed uitat de cuvinte
la marginea unui poem,
unde timpul e epic,
iar răspunsul venit atât de
târziu
şi-a uitat demult întrebarea.

LIMBA NOASTRĂ CEA ROMÂNĂ...

...**F**ace iarba să răsară.
Noi prin ea suntem o Țară.
Ea ne-adună și ne-ngână,
Limba noastră cea română.

Ea îi e păsării zborul,
Tânăra precum izvorul
Ca veciile — bătrână...
Limba noastră cea română.

Unii au zis că e săracă
Valaha-româno-dacă,
Și miroase a zer și-a stână
Limba noastră cea română.

Și-au ținut-o după ușe,
Și au pus-o și-n cătușe,
Dar s-a înălțat, stăpână —
Limba noastră cea română.

Iar când dânsa-n bolți răsună:
Parcă fulgeră și tună,
Parcă plouă pe țărână...
Limba noastră cea română.

Ca o mamă ne adună,
Ea ne ține împreună,
Ea aici e-n veci stăpână,
Limba noastră cea română.

31 august 2001

AICI...

Lui Eugen Coșeriu, in memoriam

...**A**ici toate ne sunt sfinte:
și izvorul, și țărâna;
iar copiii spun cuvinte:
parcă ar săruta lumina.

...Aici veșnicia crește,
mugurii când prind să fiarbă.
Și-nțelege românește
fiecare fir de iarbă.

PELERIN

Vin de Nicăieri,
plec spre Niciunde,
Codrul meu e fără arbori,
marea mea e fără unde,
Cerul meu e fără stele,
ora mea-i fără secunde...
Vin de Nicăieri,
plec spre Niciunde...

Din Aproape în Aproape,
din Departe în Departe.
Dinspre moarte către viață,
dinspre viață către moarte,
Mă topesc în câte-o zare,
mă ascund în câte-o carte...
Din Aproape în Aproape,
din Departe în Departe.

De la Sud până la Nord,
de la Nord până la Sud
Cum cu iarba-n șes răsare
viitorul îl aud
Și de ploile de mâine —
cum nisipul este ud...
De la Sud până la Nord,
de la Nord până la Sud.

Cum vorbesc de unul singur
și mă duc, fără' să știu unde,
Oamenii se-ascund de mine
(numai vântul nu se-ascunde),
Câte-odată strig spre dâșii,
dar doar Domnul îmi răspunde...

Vin de Nicăieri,
plec spre Niciunde...

ARHEOPTERIX

E-o zburătoare ca un munte.
Se prăbușește ca un val.
Nici stârv nu cată, nici grăunte...
Nici pasăre, nici animal.

Și pasăre, și animal.
Cu lava zorilor pe frunte
se urcă-n cer precum un mal
și zboară, greu, din munte-n munte.

E pasăre? Sau animal?
De colți flămânzi și pliscuri crunte
rănită — zboară ca un deal —
din cer în cer, din munte-n munte...

Nici pasăre, nici animal...

DREPTUL LA ILUZIE

Poetul este ca preotul care aduce ploaia
pe arșiță,
cântând-o.

El spune cuvinte ce declanșează fulgere
și ploaia la vremuri
de secetă.

Pentru visele lui
i-ar trebui altfel de somn —
încăpător ca o moarte.

Știe vorbele, ce fac cerul să bubuie
și mugurii să explodeze-n
copaci,
el care plătește cu propria viață
dreptul la iluzie.

15 iulie 2000

MOARTEA ÎN SCENĂ

Actorii în scenă se prefăceau că mor
(Era o înscenare după un mit,
cu zei, mășcărici, decor),
când unul dintre actori chiar a și murit.

Atunci când au ieșit din scenă, pe-o poartă,
(ori s-au retras din mit
cum avea să scrie un critic de artă)
unul dintr-înșii n-a mai ieșit.

„Ce e cu el? E beat? Sau — tâmpit?”
(regizorul —nu zadarnic e artist emerit —
știe mai bine când și cine să moară!)
„Scoateți-l dracului din scenă afară!”

Spectatorii au râs zgomotos
(cum alți actori îl trăgeau de picioare,
culegând câte-o floare căzută pe jos):
domnilor, ăștia habar nu au cum se moare!

Era ca un înger bătrân, cu o față frumoasă —
(a jucat numai în roluri secundare
sau figurant —în scene de masă) —
prima dată interpretase un om care moare.

Spectatorii n-auziseră de dânsul, prea poate,
(răsplătind cu aplauze înflăcărate
moartea actorului, fără s-o știe)
actori ca aceștia sunt, desigur, o mie...

Mai apoi tot orașul de incident a vorbit
(că: „Pe scena Teatrului Cutare
un actor s-a ținut de cuvânt, și-a murit!”)
Și-a fost un scandal, ehe!, din cel foarte mare.

Regizorul-prim, desigur, a protestat
(„La noi e teatru adevărat,
la noi pe scenă, domnii mei, nu se moare!”)
la conferințele de presă ulterioare.

Deși fusese o banală-ntâmplare cu un actor
(Era o înscenare ordinară, după un mit,
cu zei, mășcărici, decor)
când unul dintre actori chiar a și murit.

În timp ce marii actori se prefăceau doar
că mor.

11 octombrie 2002

ANTOLOGIE DE POEZIE (ÎNC. SEC. XXI)

Unul face parodie,
altul face o parodie a parodiei,
celălalt — o apoteoză
a sacralului conținut în profan.

Și astfel toți suntem mântuiți.

Poemul aici are aspectul unui muzeu,
în care se păstrează
imaginea desăvârșită a unui sentiment:
ca amprenta unei ferigi
preistorice
într-o piatră de râu.

18 octombrie 2002

ACEL CARE MOARE...

Să scrii un poem în care cuvintele
să se nască unele din altele,
așa cum se naște-un ecou
din ecoul
altui ecou,
încât acel care moare —
ascultându-l —
să aibă impresia
că se naște din nou.

10 septembrie 2002

PEISAJ

Închide ochii, și-ai să vezi
Cetatea de la Ismail, arată,
și lavra-n peritare verzi
cu turla-n iarbă dărâmată.

Și Dunărea curgând prin cer.
Și nori amestecați cu ape.
Și-un arbore — pe zid străjer...
Mai ai peisaju-acest sub pleoape...

Cu muri pe care urcă spinii
asediind un vis de ieri,
plutind în lacrima luminii
spre infinit, spre nicăieri...

5 august 2001

ALBIE PĂRĂSITĂ

Albie arată de râu —
visează ape care curg precum un hău,
pe care nu le putea ține-n frâu
nici Dumnezeu.

Și doar atunci când înfloresc
perii, cu albul lor preasfânt:
parcă-s corăbii ce sosesc
cu pânzele umflate-n vânt.

comuna Copanca, albia părăsită
a *Nistrului Vechi*, mai 2001

ORA DE METAFIZICĂ

Dumnezeu se întreabă,
câteodată,
de acolo, din norii Lui:
„Dar oare omul
există?”
Privește
către planeta înconjurată
de smoog, de fumul unor războaie
fraterne, de ceața unor diversiuni contra vieții,
înfășată ca-ntr-un bandaj, lăptos,
prin care nici ochiul divin
nu mai poate pătrunde.
Dar asta — numai pentru-o clipă,
căutându-și după aceea
de treburile Sale.

24 septembrie 2002

INCUNABULE

De-atâtea nopți, de-atâtea zile,
cetind tot carte după carte,
mai caut v i a ț a printre file
și vai! nu dau decât de m o a r t e.

Știu-nu-mai-știu, sunt-nu-mai-sunt —
una cu h e x a m e t r i i c e i —
retras și eu într-un c u v â n t,
mă uit la cetitorii mei.

Să mă conving încă o dată,
cu clipa dusă,-n vorba spusă,
că-n lumea cea adevărată
intră și lumea p r e s u p u s ă.

...De-atâtea nopți, de-atâtea zile,
cu unghiile răzăluiesc
sufletul meu rămas pe file,
să-ncerc cu el să și trăiesc...

25 aprilie 2000

FIARA

Fiară născută în cușcă.
Ce-și ia penitența drept patrie.
În nopți fără lună, când mușcă din gratie,
visează un codru și-o pușcă.

Se vede atuncea cum sare în gol
cu haite de ogari și vânători.
Cum codrii se dau după ea rostogol
cu tot cu ceruri și nori.

Iar ziua: se gudură și fericită-i când linge
mâna pe care în visuri o mușcă,
ce-n troacă bucata de carne i-o-mpinge:
„Stai aicea cuminte în cușcă”.

Dar stelele când strălucesc ca niște scoabe
și vânturile printre pomi asudă,
se-așază-n cușca ei în patru labe
și mârâie la Dumnezeu cu ciudă.

SPITAL

Răsar și-apun, — de-o zi?! de-un an?! —
 planeții, lin, de pe tavan,
 pe care, singur, îi contemplu
 din patul meu,
 ca dintr-un templu.

Și aud și lanurile mele
 care încep după perdele,
 să le mângâi cum mă așteaptă:
 cu mâna stângă, cu cea dreaptă...

Mă simt precum un drum de țară
 pe care plugurile-l ară
 sau — ca un vînt ce-i condamnat
 să stea (bolnav de zări) la pat.

Dar vin și alt fel de c l i p e,
 când
 Cuvântul naște din Cuvânt:
 tavanu-atunci se înalță,
 blând,
 crescând până în bolta bolții,
 că norii curg sub el,
 cu toții...

POEMA

Poema se scrie pe sine,
sub ochii înmărmuriți ai poetului
care mai crede-n istorisirile măslinului
când vântul își încâlcește
poveștile-n ramurii lui.

Și doar cerneala de pe mâini,
precum sângele care pătează palmele
asasinului
adeveri-va cu mult mai târziu
de evenimentul pe care a doua zi-l
vor consemna toate ziarele.

„BIBLICE”

1. IERUȘALEM

Acolo, șezum și plânsem.
La Zidul Plângerii.
Martori mi-s sticleții și îngerii.
Din Ieruşalem¹

Acolo. Cu fruntea pe pietre.
Pe Domnu-l rugam, pe tăcute:
păcatele cele nefăcute
să mi le ierte.

Doamne!, ziceam. Doamne.
Mi-am trăit anii, ca pe niște păreri,
fără primăveri,
fără veri,
numai toamne.

Doamne.

Sub acest pom de omăt
cu ramuri de fum,
închid ochii acum
să Te văd.

9 octombrie 1990, Ierusalim

¹ *Ieruşalem* – cetatea păcii. Denumire veche pentru Ierusalim.

2. FEMEIA LUI LOT

Mi-a spus Dumnezeu să nu mă uit îndărăt,
către orașul în care a căzut luna arzând
și-o bucată de soare,
către orașul în care au rămas urmele mele
de pruncă, urmele tale de făt,
prima mea dragoste, ultima ta disperare.
Acolo, sub bolțile lui, am fost roaba ta
împărată
când m-ai sărutat la Marea Moartă, lângă apă;
acum va trebui de toate să mă despart
de parcă n-au fost vreodată,
de parcă viața mea abia ar trebui
să înceapă.
Acolo în Sodoma, cea pedepsită cu foc
de profet,
au rămas toate amintirile mele, dulci și amare,
în care, Dumnezeul meu, precum în Tine, eu cred
chiar cu riscul de-a fi prefăcută-ntr-o
stană de sare.

Mi-a spus Dumnezeu să nu mă uit
îndărăt.

Marea Moartă, octombrie 1990

3. SULAMITA

Aceleași capre
 aceeași iarbă pasc
pe dealurile din Damasc
și picură de sânge luna
de două mii de ani întruna.
Și Solomon, cu voce slabă
de împărat robit de-o sclavă,
încearcă, înconjurat de harpe,
ca să-mblânzească un pui de șarpe.
Când Sulamita trece prin cetate
femeile se-ascund înspăimântate,
soarele-asfinte
 să răsară ea.
Cine cu dânsa s-ar asemăna?!
Când ea schițează un surâs pe buze
cad vrăbiile-n praf
 ca niște frunze
și leii cei din piatră, de pe zid,
încep să mârâie,
 timid...

Nu rana cea de la războaie-l doare,
o sută de regine are,
s-ar compara cu Sulamita una?!
Stelele-s pale când

apare luna.

Iubirea când de inimă îl mușcă
se zbate ca un leu în cușcă;

cum ar schimba — și sceptoru și

coroană —

cu mâna ei trecându-i peste rană!

Iar Sulamita trece mai departe —

ea-i dincolo de viață și de moarte —

spre cărțile ce le scriau pe-atuncea moșii
ca să roage la surâsu-i

păcătoșii...

Ierusalim, 1990

4. DANS

Atâta de frumos dansai
că iadul meu mi-a părut rai,
și-aproape că nu m-au durut
cuiile-n care-am fost bătut.

Și cei ce-n suliți mă purtau
și-mi dau cucuta să mi-o beau
vedeau
 că nu vedeam
 decât
cât de frumos dansai: atât!

Și capul când pe trunchi mi-au pus,
rostogolindu-se
 de sus
mai urmărea,
 cum — precum vântul —
dansai
 și
 n-atingeai
 pă-
 mân-
 tul...

5. GRĂDINA GHETSIMANI

În grădina Ghetsimani
roure sunau
ca banii...

*Eli, Eli!*¹ —
mușcau cuvintele din buzele mele.

Se făcea ziuă și se însera
cu da și nu, cu nu și da.

Eli, Eli! mă rugam printre suspine.
Doamne! Doamne, scrie cu mine!

Cum eram om, cu datul sorții,
mă bâlbâiam în fața morții.

Eli, Eli!
Lacrimile-mi umpleau ulcele.

Pe-atunci — profețiile nu aveau profeți,
nici casele n-aveau pereți...

Trist, se scurgea țărâna-n stele.
Eli, Eli!

Eli, Eli!

27 august 2002

¹ *Eli, Eli!* (ebr.) „Dumnezeul meu, Dumnezeul meu...”
Pe cruce Mântuitorul a rostit: „*Eli, Eli, Lama Sabactani!*...”
(„Dumnezeul Meu, Dumnezeul Meu, pentru ce M-ai
părăsit?”). (Matei 27, 46).

6. CÂND STEAUA...

Când Steaua către zări se duce,
parcă ar merge înapoi —
Iisus coboară de pe cruce
și se ascunde printre noi.

Se mută pomii în văzduh.
Devine lacrima privire.
Se umplu pietrele de duh
și, iată-le, prind să respire.

Cel înviat e printre noi,
dacă aud cum, blând, tresare
sub pași, sămânța de trifoi
și încolțește în cărare.

Cum raza Stelei din înalt
vestind se-aude mai departe:
— Iisus cel Sfânt a înviat!
Iar cine-nvie n-are moarte!

Ierusalim, 1990

7. CIREȘI

Când începe al florii prăpăd
și albinele trec ferești —
închid ochii atunci să Te văd:
E Ș T I!

SE VEDE CĂ...

Se vede că îmbătrânesc
dacă mă salută frunza, pe ramuri uitată;
dacă de la o vreme îmi amintesc
de lucruri pe care nu le-am știut
niciodată.

Dacă iarba, cea arsă de stele,
îmi dă binețe pe fiecare drum;
dacă vreau să dau tuturor poemelor mele
alte sensuri decât le-au avut până-acum.

PREMONIȚII

E toamnă. Ning frunzele,
rânduri.
Și cad toți copacii pe gânduri.

Ceață amestecată cu ramuri —
ca o perdea stă
la geamuri.

În cărțile
ce le citești,
pe sărite,
cuvintele șed
zgribulite.

Degrabă va ninge,
degrabă!
Și cărți
încăpea-vor
într-o silabă!

Pe dealul
ce-n nouri se curmă —
păstorul
pășcut e
de turmă.

E toamnă. Ning frunzele,
rânduri.
Și inima cade pe gânduri.

PARACLISER ÎN MUNȚI

Sunt paracliser într-o biserică veche
zidită de-un sulger
care aprind lumânările
de la fulger,
mă agăț, ades, de nori
ca să trec peste hău
și strig: Iată-mă, Doamne!,
Uită-te, Doamne! —
acesta sunt eu!

Când pârâie cerul de trăsnete grele
îngenunchez pe pragul
chinoviei mele
și mă rog (eu, o biată furnică):
Iată-mă, Doamne!,
Iartă-mă, Doamne,
că nu mi-i frică.

În biserica mea zidită pe-o buză
de hău
nu mă rog decât eu,
aprind câte-o mie de lumânări
la icoana lui Christ
și zic: Iată-mă, Doamnel,
Vezi-mă, Doamnel,
cât sunt de trist.

Mă simt aici în biserica zidită
de sulger
ca un arbore-n care
locuiește un fulger;
și-ntr-o stâncă —
din câlți de ceață — fac punți
când ning singurătăți de sus,
peste munți.

Visez, în sihăstria mea,
de multe ori
cum păcatele mele mă trag către nori
iar eu strig, prin viscol și ger:
Iată-mă, Doamne!
Iată-mă, Doamne! —
eu sunt ninsoarea
ce cade în cer...

28 iunie 2002

BĂTRÂNUL OSTAȘ

— **C**e faci, frate, la râu?
I-am întrebat
pe bătrânul ostaș.
— Îmi spăl păcatele.

— Ce faci pe câmpul
de luptă
după ce ai învins?
— Mă înving
pe mine
însumi.

— Ce faci
între leproși?
— Mă înalț
prin umilință.

— De ce te temi
cel mai mult?
— Să mor
ca și cum încă
nu m-am născut.

I ianuarie 2002

A DOUA VENIRE

■ isus a venit.
Dar fără interviuri,
fără microfoane,
fără reflectoare,
a mai urcat o dată pe cruce.
Așteptam să-l vedem
la „Buletinul de știri”
murind
și înviind,
fără cascadorii credinței
în preajmă...
Și mai așteptam să vină somnul
ca să ne trezim.

AMIAZĂ

Vrăbii dormitează în praf.
Apa-n fântâne e moartă.
Pe masă — un vechi fonograf
și-un foarfec uitat pe o hartă.

Trec oameni, pe străzi, și n-au umbre.
Curg râuri, pe șes, și n-au glas.
Amiază a tăcerilor sumbre
în care iubire-ai rămas?!

...De-acest miez, inflamabil, de zi —
îmi voi aduce, sunt sigur, aminte
și-atunci când eu nu voi mai fi
decât un pumn de cuvinte.

PASTEL

Toamnă. Curge ceața. Ca un râu. Pe văi.
Și-a ascuns azurul ceru-n ochii tăi.

Tei golași. Și frasini. Și vreo trei scoruși.
Arborii pe zare par niște lisuși.

Trecem pe cărări, ce-au fost mai nainte.
Vorbele rostite nu ne mai țin minte.

Undeva în ceruri — și ele-n paragini —
Dumnezeu se-aude cum întoarce pagini.

Dragostea ce-a fost, să revină iară?
Mâine-n zori va ninge. Poate, chiar deseară...

MATEEVICI

S-a aburcat pe umerii strămoșilor săi,
cât i-ar trebui unui copil
să pună un bec.

EXIL

Copacul fără rădăcini
smuls de vântoase
mai înflorește în cer.

21 septembrie 2002, Neptun

Și-atunci fiii veacurilor numite „*De ce nu-mi
răspunzi?!*”
există pe-atâta pe cât mai speră,
mai speră,
mai speră
în PROFETUL CE RECONSTITUIE
TRECUTUL, când viitorul
seamănă tot mai mult
cu ziarul
abandonat
pe noptieră.

14 august 2000

ȚARA NIMĂNUI

Bine-ați venit în Țara Nimănui,
aicea sunt uscați de dor aguzii
și sori de frunze ies dintre gutui:
să lumineze continente de iluzii.

În țara asta Dumnezeu e-absent
și cerul parcă-ar fi de cositor,
ea nici trecut nu are, nici prezent,
doar viitor, doar viitor, doar viitor.

Mocnit, ard focurile sub zăpadă,
în țara asta, Țara Nimănui,
vin în aprilie turiști – să vadă
cum înflorește floarea de la cui.

O, când intrați în ea, întâi de toate
stând pe peron, în gara cea bătrână, —
bagajele cu frică încărcate
păstrați-le cu voi, mai la-ndemână.

Aici în ceasuri timpu-i ruginit
văzduhu-nchis e între două râuri,
prosperă numai fără de sfârșit
producția de juguri și de frâuri.

Un cimitir din zori te urmărește
când mergi pe jos, îl simți din urma ta,
printre mașini alunecă, hoțește
de tine mai aproape să se dea.

Busolele aici n-arată nordul
minciuna, cea țipând ca cucuvaia,
în piețe mari își instalează cortul:
să n-o răzmoaie viscolul și ploaia.

Te bucuri însă, și țăriilor te-nchini
că roura mai cade-ncă pe șesuri,
coroanele miros a rădăcini
și — prin văzduhul ei — mai plutesc
versuri.

Că-n ore, arar, câte-un poem mai scrii,
chiar dacă nu prea ai cui să-l
mai spui,
că, pe întinsu-i se mai nasc copii
și cerul se mai ține pe statui...

În țara asta, Țara Nimănu...

TĂCERI TĂLMĂCITE-N CUVINTE...

Când ora cu (aceeași) oră se schimbă
iar cariul muștește în tei:
tăcerea e-o altfel de limbă
și altele sunt cuvintele ei.

Vorbele îmbătrânesc și fac riduri
iar, unele,-ți dau colți – în urechi.
Văd umbre sprijinite de ziduri,
care (ele!) sprijină zidirile vechi.

Din cele ce n-am — fac risipă.
Iar focul din vatră mă-ngheață.
Of, anul cheltuit într-o clipă,
eternitatea cheltuită într-o viață!

Zorii de zi pun pete de sânge
pe tot mai moleșitele flamuri.
Cum timpul, tăcut, se prelinge:
ca urmele ploii pe geamuri.

11 august 2002

CUNOSC DOI BĂTRÂNI...

Cunosc doi bătrâni taciturni
care nu rostesc mai mult de o sută de
cuvinte pe an,
dânșii înțeleg ce spune iarba,
ce spun copacii,
de spun pietrele,
când le vorbesc oamenii ei se feresc de cuvinte,
ca de niște zburătoare
care-ar putea să te lovească cu aripa,
cu clonțul sau ghearele.
Se-așează pe prag câteodată și tac
ascultând cum cerul se sfâșie de pomi
ca rochia unei femei
prinsă-ntr-un ciot din greșeală,
nu mai au importanță nici măcar
amintirile atunci,
când eu poate fi tu sau ea sau el
sau noi sau ei luați
împreună.

22 februarie 2000

VÂRSTĂ PERICULOASĂ

În așteptarea primei iubiri,
a primei ei mari iubiri,
pe care-o poartă în sine,
mistuitoare,
nemărginită,
cerească —
o fată la 18 ani
se poate îndrăgosti
și de-un stâlp,
făcându-l după aceea să-nfrunzească...

De multe ori,
de cele mai multe ori
iubește pe cine n-ar trebui să iubească.
Trecutul și Viitorul întreg
îi încap în Ziua de Azi.
Un munte pe care-l mângâie
(mai mult cu privirea)
poate porni pe urmele ei,
cu tot cu nouri și brazi.

Inventează-un bărbat
pentru care să sufere cu adevărat,
de multe ori face
dintr-un laș un erou
sau dintr-un faun – un Făt-Frumos.
O simt, o aud, o zăresc
pe cea înarmată
c-un zâmbet malițios
cum lunecă — pe lângă decepții,
pe lângă regrete —
spre alte vârste, în jos.

Cu un singur surâs
eclipsează generații de doamne,
fără să-i pese de pacea cuvintelor
sau de-al legendelor vaier,
în timp ce viața trece pe-alături,
absent și nătâng,
ca malurile pe lângă un aisberg
topindu-se-n aer.

* * *

Dor-nedor, dor-ne-dorit
tu pasăre fără aripe
în care zborul s-a trezit:
ca veșnicia-n clipe.

Tu, amintire dintr-un vis
ce prinde, blând, să se-nfiripe,
ca un poem pe șesuri, scris
de ale ierbii heroglife.

Te simt, în tot, lucrând discret;
în ceasul tainic, de spovadă,
o, cum te furișezi, încet,
ca fiara, fremătând, de pradă.

Parcă te-ai bucura, și-ai plânge
și-ți lauzi, brusc, singurătatea.
Și ești ca pasărea ce-atinge
cu aripa ei eternitatea.

I iunie 1999

REGINA

Ea e *regina fără țară,*
poporul căreia sunt eu.
Aștept, umil, un gest de-al său
ca să se facă-n lume vară.

Cireșii, brusc, să se înfioare
dintre omături, înflorind.
Să-i cad, slugarnic, la picioare
reginei fără de pământ.

Să simt — iubind-o *ca pe-o țară* —
pe meterezu-n cer răsfrânt,
cum sufletu-mi se desfășoară
precum
 un steag
 bătut
 de vânt.

Pentru surâsu-i dresesz fluturi,
și-s răzvrătit, și sunt cuminte,
cerul topit îl leg de luturi
și sensurile – de cuvinte.

...Adoarme-n câmp, lângă-un izvor,
cu pumnul pus sub cap drept pernă,
de *strajă* având un *muritor*
cercat de-o dragoste *eternă*.

10 aprilie 2002

INVERS

Plouă invers, dinspre pământ spre cer.
Curg arborii spre nouri, înfrăgezind departe.
Ce-aș mai putea, o, Doamne, de-acuma să-ți mai cer,
când mi-ai trimis iubirea aceasta
ca pe-o moarte?!

Și uruitul ierbii răzbate în odăi,
tot mai matern,
mai blând,
mai auster;
cu gura mea când caut, setos, buzele ei:
ca un spion fiola cusută la rever.

LUPOAICA

„**B**ade loane, se întrebă cu jale
mai înainte ca licoarea să-și beie,
tu care-ai domesticit animale
de ce nu poți domestici o femeie?!”

Lacrima-i cade — pic! — în paharul cu bere:
„Așa e mai bună...”, râde cu fața-n pufoaică:
„La viața mea, am crezut că iubesc o muiere,
dar, domnii mei, am iubit o lupoaică...”

„Împărțisem cu ea patul, fereastra, cutia poștală...”,
povestea, sorbind din pahar licăr de lună,
ca să-și trezească mesenii din piroteală:
„E greu să iubești femeie și lup împreună...”

Și-apoi, când toată lumea uita de dânsul, zicea
târziu de tot, cu vocea lui suferindă:
„Chiar și-acum ea mușcă din inima mea,
când cine știe prin care coclauri colindă...”

7 iulie 2002

POEM PĂGÂN

Turmele umplu donițele,-n stâne,
cu zer.

Fumul se culcă, pătulit, peste văi
neavând putere să urce spre cer:
ca fumul jertfelor refuzate de zei.

Totul este destin, totul e soarte,
cu fiecă bătaie de inimă, cu fiecă gând
mă apropii tot mai mult și mai mult
de moarte,
parcă-aș viețui într-un lift căzând.

Nici înapoi, nici înainte,
și nici jos, nici sus,
parcă-aș trăi murind,
acum întâia dată,
simțind cum, deasupra,
capacul sicriulu-i pus
în timp ce inima-mi continuă
să bată.

18 august 2002

ALTĂ BALADĂ

● fată nebun de frumoasă,
în ora când ploaia se lasă
pe urbea de patime roasă —
un cântec o scoate din casă
și-aleargă pe dealuri, voioasă,
o, parcă de fulgere-atrasă...

O fată nebun de frumoasă,
cum trece pe șes de mătasă —
țărâna a cer amiroasă
și iarba atinsă de coasă
se face, deodată, mai deasă,
iar pasărea-n cer — e acasă.

Dar ei de acestea ce-i pasă?!
Ploița ce cade, spumoasă,
Și ea e,-ntr-un fel, bucuroasă;
Iar ora devine aleasă —
Cum rupe a ploilor plasă
Această ascetă, această mireasă...

O fată nebun de frumoasă...

* * *

Cuvintele mușesc sub peniță.
Pomii-nfloresc la capătul unei priviri.
Cine iubește-o zeiță
uită toate celelalte iubiri.

Vei slăvi mirat, cu stupoare,
un cer imens luminat de o stea,
și pietrele cele, de care
și-a sfâșiat umbra sa.

Mâine alt vânt se va rupe de brazi,
altă iarbă va izbucni în câmpii...
...Unele iubiri de azi
le vom găsi prin enciclopedii.

NOAPTEA IMPERIALĂ

Asta e noaptea în care
n-am încăput de-atâtea vise.
O noapte imperială, cu lисуși
sprijiniți în piroane.
Cu scripturi neînceptute,
cu biblii nescrise,
cu miresme de crin
plimbate în faetoane.

Când o sărut direct pe suflet
pe Acea, pe care
o iubesc mai mult cu tăcerea dintre
cuvinte,
simțind cum —
în noaptea aceasta,
strălucitoare —
prin nări,
prin pori pătrunde în mine,
fierbinte...

18 iunie 2002

HAIKU

Cu tine:
un an
de duminici.

ABIA ATUNCI...

Când toate, dintr-odată, vor deveni atât de clare:
cine te-a iubit sau — doar s-a prefăcut,
ce-a existat cu adevărat sau — numai
în imaginația ta,
și cât i-a costat pe unii pomi
să-nflorească-n septembrie
doar ca să te bucure
pe tine;

abia atunci mă vei înțelege cu adevărat:
ce mult te-am iubit pe tine
cea greu de iubit,
și de ce acum stau izolat într-o
cârciumă
și-mi torn singur, urându-mi:
„Să fii sănătoasă, iubito!”

18 august 2002

DESPĂRȚIRI NEANUNȚATE

Mergeam prin ploaie,
îți beam lacrima ta,
erai neîngăduit de frumoasă
sub pomii de lacrimi.

Atunci totul avea sens,
toate aveau importanță.

Vorbeam cu cuvinte
despre cele nespuse.

Vorbeam despre despărțire
ca despre moarte,
care se poate întâmpla doar cu alții.

De ce nu mi-ai spus
că venise iarna,
iar eu așteptam
să înflorească copacii?!

14 septembrie 2002

ADOLESCENT

Floarea liliacului e demult scuturată
și litnița e din nou înflorită pe bălți.
Undeva mă așteaptă o fată nesărutată,
iar eu mai am de citit o mie de cărți.

Într-o lumină palidă, ca de lămâi
îi bănuiesc visele, tot mai dezamăgite,
iar eu mă gândesc mai întîi, mai întîi
la cele o mie de cărți necitite.

Pe undeva, știu, mă așteaptă-o iubită
și eu — vai! în loc să strig — cîte-odată:
Scuză-mă, biblioteca mea necitită,
zic: Iartă-mă, iubita mea neaflată!

Mă grăbesc, mă grăbesc, mă grăbesc
să citesc peretele-acela de cărți,
zicîndu-i celei pe care, fără s-o știu, o iubesc:
„Te rog, te implor, dacă poți, să mă ierți!”

Viața asta cum mă-mbătrînește din treacăt;
și-i atîta ură, și — atîta iubire
între mine și cărțile ce stau — ca un lacăt —
cătore ușa ce duce spre fericire.

...Dar simt — din cărțile cu foșnetul viu
cum drum își face către soartea mea
f e r i c i r e a — care vine atît de tîrziu
încît cine știe dacă mai am nevoie de ea...

BOLI DIVINE

Va trece și-această boală...
Voi spune-atunci, c-un ton firesc:
Iubire, tu mi-ai fost o școală:
m-ai învățat cum să urăsc.

Am fost școlarul tău cel bun
și am deprins subtilă carte:
de cum să-mi fie dor nebun
de cea, ce o urăsc de moarte.

Începe-o nouă dimineață
și-mi zic, după o noapte goală:
va trece și această boală,
va trece și această viață...

18 aprilie 2003

DORURI INTERZISE

A venit din nou primăvara. Și iarăși
tristețea e multă.
Și inima-n piept, iată, nu te mai ascultă.
Și ți-e dor. Și ți-e silă. Și ți-i a
trăi. Și a muri.
Și iarăși confunzi: bucurii cu tristeți,
și noapte — cu zi.

Mergi pe-aceleași alei bătătorite azi
de alți pași.
Alți oameni sunt fericiți în această
primăvară, ca niște lași.
Cad sori printre frunze, că-ntr-un divin
autodafé.
Și-ai boci. Și ai râde. De-ai avea
pentru ce.

ÎN ACEASTĂ PRIMĂVARĂ TIMPURIE...

În această primăvară timpurie,
în această dragoste târzie
sunt precum un pom lovit de ger
cu fructul zemuind de cer.

Și care-așteaptă, desfrunzit cu totul
pe zariștea de vânturi cercetată,
să vină cineva să-i strângă rodul
ca-n toamnă să-nflorească-nc-o dată.

26 aprilie 2003

CER DĂRUIT

Cu tine-n vorbe și cu tine-n gând,
purificat de vini și de păcate,
iubeam cum nimeni n-a iubit nicicând
și parcă tot iubeam pe jumătate.

Și m-am temut să te iubesc mai mult,
când nu știam „mai multul” de există...
Tăcerea învățasem să-ți ascult:
știam când ea e veselă sau tristă.

Treceam prin acel secol mohorât,
și nu simțeam nici arșița, nici gerul —
mirat că am putut iubi atât, încât
deasupra ta să înflorească cerul.

2 mai 2003

ULTIMA FILĂ

Ai ajuns la ultima filă de carte.

Lumina-te-vor stelele toate abia după ce se vor
stinge.

E parcă aproape, parcă departe.
Parcă e arșiță, și
parcă ninge.

Cu așchii mărunte de stele-n priviri
închizi tomul cel greu de
iluzii.

Auzi iedera urcând pe zidiri
și vântul cum pleacă aguzii.

9 august 2001

REFERINȚE ISTORICO-LITERARE

ALEXANDRU: Școala de poezie de la Chișinău, una de valoare europeană, ținând seama de marea ei lucrare și audiență, îl numără, printre stelele ei alături de Grigore Vieru, Dumitru Matcovschi, Leonida Lari, Ion Hadârcă, Gheorghe Vodă, Ion Vatamanu, Andrei Țurcanu sau mai tânărul Valeriu Matei, ca să-i numesc doar pe câțiva, și pe Nicolae Dabija, cel scufundat în adâncurile spirituale ale limbii de unde a scos la iveală, nu demult, o carte rară, perlă de frumusețe și înțelepciune, *Antologia poeziei vechi moldovenești*, ce leagă între copertele ei în peste două sute de pagini, dense valori eterne ale sufletului limbii din vechime până în pragul veacului trecut, exprimat în poezie, avându-l stea între stele pe Dosoftei, autorul *Psaltirii* în versuri.

Râvna Dumisale de-a pipăi, a mirosi, mângâia, pretălu în palma sa, precum secerătorul, caratele de aur ale grâului, aura cuvântului străbătător de veacuri, datorită încărcăturii sale spirituale nepieritoare, nu a fost și nu a rămas una doar a cărturarului ce adună vechi și nou laolaltă, ci a poetului renăscător de grai, ce-și strunește coardele înainte și pe parcursul propriului său cântec.

Opera sa poetică plăsmuită până acum izvorăște de foarte departe, din adâncurile limbii ce ni l-a dăruit pe marele Eminescu, căreia îi ascultă în acest veac, pe sfârșite, și celui de-al doilea mileniu al Logosului întrupat în istorie, imperativele etice, splendoarea, și-i răspunde cu dureroasă bucurie angajându-se în ascensiunea sa ce implică dăruirea așa cum au cunoscut-o, acceptat-o, nemuritorii înaintași, de dincolo de Varlaam până la Mateevici sau Matcovschi, contemporanii săi, ca să vorbim doar de câțiva din matca ce-o reprezintă. L-am citit de-a lungul anilor, l-am ascultat rostindu-și versurile în fața unei săli arhipline ce-l copleșea cu aplauze, i-am recitat acumă într-o zi și o noapte de vară toată opera sa poetică, și nu-mi voi tăinui bucuria și entuziasmul ce m-au cuprins de atâtea ori până la lacrimă, așa cum ți se întâmplă ori de câte ori irupe adevărul frumuseții în opera de artă, când pecețile cedează și se stabilește comuniunea cea tainică între inima ce vorbește și una ce ascultă, asupra vieții de necuprins, asupra suferințelor ce-și află transfigurarea din care se bănuie ieșirea biruitoare resurecțională.

O limbă densă, strunită, încărcată de nuanțe ca aurul petrecut prin râu, una subțire și ageră, vie și penetrantă, mereu întrețesută în noimă, sapă malul până la stânca de sub albia șuvoiului albastru, curgător, șerpuitor, către marea cea dinăuntru, o limbă ca a poezilor transilvani, într-un anume ceas al lor, ce-și întetește ardoarea, stăruind, vatră chiar în inima evenimentului social de ultimă oră, pe care-l învăluie însă ca vârtejul vântoasei întru transfigurare, căci unui astfel, șansa-i sporită de-a macera umbra întunecată, ivită în calea vieții cursului său irezistibil, întru înseninare.

Un poet angajat așadar, un mare poet social, este acest tânăr plăpând, cu frunte înaltă, numai ochii, scânteietori, ce știu plecarea-n jos, întru smerită cugetare, nu întru umilință stearpă cum ar spune cei vechi, fixat ca-n rama dureroasă necuprinsul viu al câmpului unui tablou, pândă la eveniment, pază la pasiuni dezghiocându-le miezul înainte de-a le da frâu liber, aproape nicicând, ca și Grigore Vieru, lacrimă uriașă umbrită de enigmaticul surâs din colțul evlavioasei guri arsă, buză de lut, de văpaia cuvântului, ca să învețe neplânsul, ca să deprindă răbdarea îndelungă, pândă cea sfântă întru lucrare și priveghere pentru edificarea semenilor.

Căci poezia ține de iubire, este foc mistuitor întrupat în cuvânt, este acest dor de comuniune, irezistibil exprimat, lapidar, într-un poem memorabil de către Nicolae Dabija:

*Doru-mi-i de Dumneavoastră
Ca unui zid — de o fereastră.*

Ioan ALEXANDRU, „Luceafărul“, 29 iulie 1989.

CIOPRAGA: Legat prin mii de fire de fenomenul basarabean în complexitatea lui, tribun, rapsod și evocator, Nicolae Dabija continuă, alături de alții, cântul atât de repede întrerupt al lui Alexei Mateevici. Continuare la nivelul altui timp și cu alte mijloace, dar o continuitate sui generis, ca început perpetuu...

Toate ideile de aici, cu rădăcini în abisal, orientează spre timpul sacru al națiunii, reactivat, reinvestit cu rezonanțe noi, iradiind speranță. Alteori, aripile poetului se lasă peste ființe, simbolizând lepădarea de sine, lângă întristări și umilințe.

Nostalgie difuză, un anumit gen de smerenie, o discretă seninătate pe un fond reflexiv-liric iradiază din confesiunile de iubire ale romanticului însingurat, de o constantă gingășie a sentimentelor. Poezie de șoapte și rememorări care s-ar vrea citită sau rostită în acompaniament de harpe și flaute, în lumini catifelate, scăzute.

Între viață și moarte, între pământesc și astral — neconținut în căutarea unui echilibru —, poetul de la Chișinău e un centru de balans, o voce caldă care-și reprimă accentele înalte. Efuziunile sale cheamă, în contrapunct, propoziții în surdină, tăceri, elocvențe, pauze.

Proiectată în orizont metafizic, trecerea în neființă are în frumoasa Baladă cu *Toma Alimoș* gravitatea poemelor unui Blaga: a unui Blaga asediat.

Constantin CIOPRAGA, *Nicolae Dabija — o conștiință vizionar-patetică*, prefață la volumul *Aripă sub cămașă*, Iași, Ed. Junimea, 1991.

LĂDARIU: Aceia care, din ignoranță numai, se mai îndoiesc de valoarea unei mari poezii, să se aplece mai atent asupra versurilor confratelui Nicolae Dabija, pentru a se convinge că „zburătorii, printre noi, mai trec / cu aripile-ascunse sub cămașă“.

Lazăr LĂDARIU, „Cuvântul liber“, 23 august 1991.

SÂNGEORZAN: Verbul din poezia lui Nicolae Dabija se naște îndurerat, răstignit sub teroarea depersonalizării ființei, dispariției identității. E verb și cruce, profet și martir — sintagme ce definesc pe de-a întregul poemele lui Nicolae Dabija. E o răscumpărare care întemeiază rostirea, dialogul cu istoria. Cum o realizează Nicolae Dabija? Ca un profet care astăzi își recunoaște ideile din metafore, din poeme, din galaxia verbelor cu dublu sens.

Zaharia SÂNGEORZAN, „Literatura și arta“, 16 aprilie 1992.

CODREANU: În glasul acestui poet răzbate amintirea cântecului orfic. O blândețe sfâșiată prelung străbate vocea lui Dabija ori de câte ori vorbește în public sau își rostește versurile. Sunt convins că această voce a contribuit la reînvierea sufletească a românilor basarabeni. Ea este un ecou orfic, sacru, ca în frumoasa *Baladă* înaripată de o melodie pe măsură în spectacolul *Horia* după piesa lui Ion Druță. Versurile, de o simplitate izbitoare, au fascinația inexplicabilă a *Doinei* eminesciene. O blândețe molcomă și tragică ne atrage:

„Cât pădurile ne dor / Și avem un viitor, / Cât trecutu-l ținem minte — / Mai există lucruri sfinte. // Cât Luceafărul răsare / și în cer e sărbătoare / și e pace pe pământ — / Mai există ceva sfânt. // Cât avem un sat, departe, / Și un grai ce n-are moarte, // Cât ai cui zice: „părinte!“ / Mai există lucruri sfinte“.

Lirica lui Nicolae Dabija este o poezie a legendelor și Memoriei. Chiar și iubita este chemată în legendă: „Haidem, iubita mea, la Căpriana — / acuma când salcâmi înfloresc, / iar cerurile par și mai albastre — / și-acolo să îți spun cât te iubesc. // Clopotnița pe deal miroase-a fulger; / puietii cresc în mai, cu desperare, / iar ciocârlia, ca un fir de cântec, / tăriile le leagă de ogoare“ (*Căpriana*). Poetul este convins că fără legende popoarele dispar: „Acele țări ce nu mai au legende / vor fi condamnate să moară de frig. / Ce fără apărare sunt în vântul / Ce bântuie-acest veac peltic!“ (*Legendele*). Împotriva veacului peltic, mutilator al popoarelor se ridică melodia verbului dabijian. Menade încrâncenate ar dori să-l sfâșie pe acest modest și cuminte Orfeu al Basarabiei. Poate de aceea am și scris aste rânduri, în speranța că invidia ucigătoare va dispărea dintre frați.

Theodor CODREANU, *Basarabia sau drama sfâșierii*, Chișinău, Ed. Flux, 2003, pag. 217–233.

FLYNN: Sunt un scriitor american care a locuit în Moldova. Am lucrat timp de doi ani la Bălți, la Universitatea de Stat „Alec Russo“, în cadrul căreia am predat engleza.

Pe când activam în Moldova, am tradus cu succes minunata carte de poeme a domnului Dabija *Mierla domesticită*. Am speranța să public această traducere aici în America, în limba engleză.

Domnul Dabija este un poet excelent care merită o cunoaștere internațională mai largă. Am speranța că, o dată cu editarea bilingvă a cărții *Mierla domesticită*, aprecierea valorii creației domniei sale ar deveni universală.

John FLYNN(SUA), „Literatura și arta“, 14 decembrie 1995.

MICU: Virtuoz al unui grai de tonalitate moldavă domoală, cu iz de „limbă sfântă“, de limbă a „vechilor cazanii“, grai în care nu ostenește să cânte peisajul autohton, cu „dealuri în zeghe de lumină-nveșmântate“, cu nori ce par „bărbi de cronicari, tăiate de spadele ienicerilor“, să celebreze eroii neamului, „de la care-mprumutau lumină astrele“, să evoce mari creatori, de la poetul național la meșterul Manole și zugravul anonim, care, „prin cele schituri“, „înmoldovenește veșniciei“, Nicolae Dabija știe să-l mlădieze în funcție de stări sufletești diverse, de la cele proprii intimității și reveriei la modurile revoltei și ale dezgustului. Chemarea iubitei la Căpriana e formulată, firește, suav („Haidem, iubito, iar la Căpriana, / Acuma, când salcâmi înfloresc“), sentimentul sublimului, trezit de clopotnița intrată în

legendă, se exprimă cu o adecvată solemnitate („Clopotnița pe deal miroase-a fulger; / puietii cresc în mai cu desperare, / iar ciocârlia, cu un fir de cântec, / țăriile le leagă de ogoare“), dar poetul dispune de mijloace și pentru a denunța și a deplânge situații revoltătoare, oripilante. Indignarea, în versurile sale, e grefată pe un fond de sfâșietoare tristețe, demersul liric „întoarce“, cum ar zice Arghezi, în cuvinte biciuitoare hohote de plâns. În virulența satirei lăcrimează elegia. Un laitmotiv al lamentațiilor sarcastice e desperarea de-a asista la pângărirea sacrului, sacru fiind pentru poet ființa națională.

Dumitru MICU, *Scurtă istorie a literaturii române*, vol.II, București, Ed. Iriana, 1995, p. 393-394.

DINESCU: Nicolae Dabija nu cucerește sufragiile cititorilor săi numai pentru că împărtășește idealurile politice și naționale ale acestora, ci și fiindcă face dovada unei puternice vocații artistice și a unei autentice măiestrii profesionale. El este o voce, o prezență, o personalitate reprezentativă nu numai a literaturii basarabene, ci pentru întreaga cultură română și, în condiții egale de difuzare și comentare, se poate impune și pe plan european.

Poetul știe ce vrea, știe ce urmărește, are mentori buni și bătrâni, în primul rând poporul și durerile lui și totul, toată această sarabandă de impulsuri se decantează armonic prin filtrele unei indubitabile culturi asimilate. Privit în convergența tuturor preocupărilor sale literare și de altă natură, nu este unul din nenumărații coriști: el este un corifeu, uneori dă tonul, alteori sugerează o anumită mișcare. Opera sa nu e un produs al orgoliului, ci un proiect de valorificare a originalității spirituale românești cu mijloace specifice Marii Opere.

Cu poezia sa, Nicolae Dabija se dovedește a fi un paznic pe înălțimi ale culturii române contemporane.

Viorel DINESCU, „Literatura și arta“, 26 septembrie 1996.

NECULA: Generația lui Nicolae Dabija traversează o perioadă când totul în Basarabia trebuia reconstruit: și limba, și neamul, și cultura, și biserica, și istoria, și democrația. Poetul și-a înțeles misiunea și este prezent peste tot — cu ardere, cu patos, cu luciditate, cu neodihnă și cu dor de faptă vrednică. Mereu în priză, mereu în vâltoare, găsește timp și pentru masa de scris. Dar și atunci cu urechea fixată la bătăile inimii neamului.

Se spune că istoria își devorează fără remușcare eroii și-i abandonează insolent pe cei din linia-ntâi. Așa o fi, dar tot ea îi plăsmuiește

când are nevoie de ei. Nicolae Dabija este vârful de lance al epocii sale și înnobilează generația de care se leagă speranțele confrăților săi basarabeni. Într-o vreme a nesăbuițelor de tot felul, poetul Dabija, asemeni cronicarului, poate rosti liniștit „eu voi da seama de ale mele, câte am scris“.

Ion NECULA, „Observator“, 21–27 august 1997.

CIMPOI: Lider de generație, animator al renașterii basarabene, redactor-șef al săptămânalului „Literatura și arta“, care a impus o conștiință națională, Nicolae Dabija scrie o poezie în cheie imnică, elegiacă sau monodică, programatic mesianică în ultimele volume. Poet al unui univers al candorilor în care dispar materialitatea și obiectivitatea, fiindcă totul se înfrăgezește, înflorește și înmugurește, el îmbrățișează mai apoi registrul inspirației naționale și sociale care implică, firește, hieratism, oracularitate, înverșunare polemică. Panteistă, cenzurat-umoristică, acum senzorială, cu o propensiune spre starea romantică totală („și-am să mor de prea multă iubire“), pătrunsă de un suflet ardent, poezia începuturilor practică „tehnica inocenței dintâi“ (expresia aparține lui Juan Ramon Jimenez). Adolescentul cu o față plină de bunătate și curată, cu reflexe de apă neîncepută, devine în scurt timp grav și impersonalizat, având cultul sacralului și al valorilor, solidarizându-se cu toți poeții într-o promovare acestora („Poeți din toate țările, uniți-vă!“ — iată cum convertește el cunoscutul slogan marxist). Ca și Mallarmé, Dabija visează la o carte în care ar găsi toate versurile pe care a vrut să le scrie. Această carte poate fi scrisă prin transcrierea poeziei vieții însăși sau a cântecului fundamental al neamului.

Mihai CIMPOI, *O istorie deschisă a literaturii române din Basarabia*, Chișinău, Ed. ARC, 1997, p. 224–225.

VIERU: Un filozof antic clasifica profesiunile, în funcție de importanța lor socială, în felul următor: pe locul întâi situa preotul, pe locul doi — oșteanul, pe locul trei — învățătorul, pe locul patru — filozoful. Și abia pe ultimul loc — poetul. Dar, zicea filozoful, sunt vremuri când lipsește și preotul, și oșteanul, și învățătorul, și filozoful. Și atunci poetul trebuie să-i suplinească pe toți.

Un astfel de poet este Nicolae Dabija, poate cea mai complexă personalitate culturală din Basarabia. Unul dintre cei mai de seamă poeți contemporani, cercetător profund și original al literaturii vechi românești, autor de manuale școlare, unele dintre ele arse în Transis-

tria bolșevică, altele scoase azi din învățământul Basarabiei încă bolșevizate, animator al vieții politice și, credem că nu exagerăm, un eminent publicist, inima celei mai vibrante publicații basarabene „Literatura și arta“, în care curajosul bărbat răstoarnă aproape săptămânal câte o brazdă de aur la rubrica „Vai de capul nostru!“ — Nicolae Dabija este o vie dovadă că Basarabia n-a murit și n-are când să moară.

Grigore VIERU, în volumul: Nicolae Dabija, *Libertatea are chipul lui Dumnezeu*, Craiova, Ed. Scrisul românesc, 1997.

SIMION: Citindu-i poemele strânse într-o antologie reprezentativă *Dreptul la eroare*, îmi dau seama că *bucuroasa tristețe* — după o sugestie, probabil, din Noica — îi exprimă firea și natura talentului. Este un elegiac împătimit, un melancolic luminos, deloc resemnat, cu o mare disponibilitate retorică. Declară că scrie poemele cu o pană de înger și că în poeme — care nu sunt decât peisaje ale sufletului — lucrurile sunt văzute cu al treilea ochi [...] care vede nevăzutul. Cert este că basarabeanul Nicolae Dabija, redactorul-șef al curajoasei reviste „Literatura și arta“, scrie bine și, la nevoie, schimbă elegia în pamflet politic. Nu-i cunosc biografia și nici, în amănunt, evoluția literară, dar antologia pe care o comentez acum indică un poet autentic din familia acelor remarcabili caligrafi care se adaptează cu ușurință mai multor stiluri și, la nevoie, își modifică fără dramatism temele. [...]

Nicolae Dabija se supune acestei necesități și poemele sale muzicale, impecabil trăite, oscilează între poezia politică propriu-zisă și poezia ca stare de suflet. Un al treilea strat liric cuprinde portretele-mituri [...] În marginea lor se află un poet care este nevoit să-și învingă duioșia structurală și să-și asume un rol mesianic. Îl îndeplinește (sau împlinește) și pe acesta în mod exemplar. Nicolae Dabija dă impresia, în tot ceea ce scrie, de onestitate și forță morală. Îl „crezi“ pe cuvânt și participi sufletește la tragedia mornită pe care o sugerează poezia lui fluentă, rapsodică, penetrantă [...]

Nicolae Dabija își construiește un tip de discurs liric și, cu mici variații, discursul are efect. Doinele, voievozii, locurile sfinte ale istoriei sunt evocate în poeme bine articulate. Mânia alternează cu profetia, bocetul se însoțește cu marile viziuni, mecanica universului este chemată să pedepsească mecanica imperfectă a lumii... Ca poeme sociale, patriotice, în stilul cunoscut de poezia română din epoca Goga, poemele lui Nicolae Dabija sunt reușite și, nu mă îndoiesc, efectul lor este și azi considerabil [...]

[...] Autorul care pune talentul în slujba națiunii române are imaginație și, prin chiar propria lui existență, are credibilitate morală. Lirismul pur este sacrificat cu bună știință. Din loc în loc luptătorul este învins însă de spiritul elegiac din el și atunci poezia capătă accente mai intime: „Am, Doamne, treizeci și trei de ani / și-s numai bun de răstignit, / și-s numai bun de pus pe crucea / poemului desăvârșit“ [...]

Aș cita, dintre ultimele poeme cuprinse în antologia *Dreptul la eroare*, și această frumoasă parafrază simbolistă: „Plouă trist. Parcă plouă / peste-o țară ruptă-n două. // Plouă de ieri. Plouă-abătut. / Ca după un război pierdut. // Plouă de-o zi. Poate, de nouă — / în Pruturile amândouă. // Plouă cu mahnă. Și-n amvoane / Iisus tresare din piroane. // Salcâmi palmuiți de vânt, / pe dealuri, cresc numa-n pământ. // Bătrâne scunde trec pe coastă / cu mănăstirile în traistă. // Iar fulgerul pornit de sus / la ele încă n-a ajuns“ — surprinzătoare prin acuitatea ei. Un moment de grație lirică în viața hărășită a unui poet adevărat.

Eugen SIMION, *Scriitori români de azi*, vol. IV, Chișinău Ed. Litera, 1998, p. 298–303.

ȘTEFĂNESCU: Nicolae Dabija în grădina casei părintești dintr-un sat din Basarabia, scriind versuri. Nicolae Dabija față în față cu Mihail Gorbaciov, căruia îi demonstrează că nu există nici o deosebire între limba română și limba moldovenească. Nicolae Dabija vorbind în parlamentul din Chișinău.

Nicolae Dabija în biroul său de redactor-șef al revistei „Literatura și arta“. Nicolae Dabija colaborând cu un profesor pentru alcătuirea unui manual de istorie. Nicolae Dabija, cu un carnet de însemnări în mână, într-o veche biserică românească de dincolo de Nistru... Aceste secvențe din filmul vieții unui scriitor basarabean sunt greu de înțeles în România. Ele ne determină să ne gândim în mod mecanic la un Ion Heliade Rădulescu al timpului nostru, care, ignorând gradul înalt de specializare atins de literatură, continuă acum, la sfârșitul secolului douăzeci, să facă muncă de pionierat în domeniul culturii. Analogia cu pașoptiștii devine completă dacă avem în vedere și faptul că, dintre preocupările scriitorului, n-a lipsit nici înlocuirea alfabetului chirilic cu alfabetul latin!

Spiritul militant și enciclopedismul nu reprezintă însă, în cazul lui Nicolae Dabija, atributele unui om de modă veche, refractar la înnoire. Ca și alți scriitori din Basarabia (ca și alții dar nu ca toți), Nicolae Dabija este un scriitor de azi, cu o conștiință estetică modernă, care în mod deliberat, cu o luciditate dureroasă, își reprimă ambiția de

artist pentru a servi mai eficient cauza națională. Eficiența – iată un cuvânt care îi definește multiplele manifestări. Din acțiunile sale lipsește cea instigare la sentimentalism care — indiferent de intenții — echivalează întotdeauna cu o diversiune. Pentru Nicolae Dabija sentimentalismul nu este un scop, ci un mijloc, cu care activează energiile contemporanilor. El însuși este un exemplu de om energetic: în loc să se lamenteze, creează, intervine, rezolvă. Aceasta este logica fișei sale biobibliografice, care pare să fi rezultat din comprimarea fișelor mai multor autori.

Scriitorul (născut la 15 iulie 1948 în satul Codreni, raionul Căinari, absolvent al Facultății de Filologie Română a Universității de Stat din Chișinău) debutează cu un volum de versuri, *Ochiul al treilea*, în 1975. Ulterior, la intervalul de patru-cinci ani, îi apare câte o nouă carte de poezie: *Apă neîncepută*, 1980, *Zugravul anonim*, 1985, *Aripă sub cămașă*, 1989. Este și autorul a două cărți pentru copii: *Povești de când Păsărel era mic și Alte povești de când Păsărel era mic*. În 1988, tipărește o *Antologie a poeziei vechi moldovenești*, prin intermediul căreia scoate din uitare autori români din secolele XV-XVIII, necunoscuți sau aproape necunoscuți în România. Este vorba de autori — descoperiți de autorul antologiei în arhive din URSS — care și-au scris textele în slavonă, greacă, rusa veche, ucraineană, latină (Chiprian, Eustratie Protopsaltul, poeții Școlii de la Putna, Teodosie de la Neamțu ș.a.). Pentru a dovedi drepturile inalienabile ale românilor de dincolo de Prut și chiar ale celor de dincolo de Nistru, pentru a-i face conștienți de aceste drepturi pe compatrioții săi, Nicolae Dabija scrie cu pasiune (ceea ce poate să pară firesc) și cu desăvârșită competență (ceea ce este surprinzător) studii de istorie. Cea mai recentă lucrare de acest fel datează de acum câteva săptămâni — *Moldova de peste Nistru — vechi pământ strămoșesc* — și este redactată, nu întâmplător, în română și rusă. Manualul de istorie pentru clasa întâi („Cred – explica nu demult autorul într-un interviu – că suntem unicul stat din lume în care istoria se învață în această clasă”) și rubrica de istorie *Din tată în fiu* din revista pentru copii *Noi* poartă, de asemenea, semnătura lui Nicolae Dabija. Laureat a numeroase premii moldovenești și „străine“ (adică românești!), Nicolae Dabija este în prezent redactor-șef al excepționalului săptămânal „Literatura și arta“, care are mari merite în trezirea conștiinței naționale a basarabenilor în lupta riscantă și, până în prezent, parțial câștigată pentru limba română, alfabet latin, tricolor, suveranitate. Dincolo de Prut, nimeni nu-i acuză pe scriitorii de la „Literatura și arta“ că fac prea multă politică. Dimpotrivă, de apariția fiecărui nou număr al revistei se leagă

speranțele a mii de oameni, care consideră că scriitorii știu cel mai bine să-i reprezinte. Nicolae Dabija este de altfel un foarte bun (nu numai înflăcărat, ci și rațional, elocvent) avocat al cauzei naționale. Articolele sale, intervențiile sale ca deputat în parlamentul fostei Uniuni Sovietice sau al Moldovei, interviurile acordate ziariștilor se remarcă prin forță de persuasiune și prin capacitatea de a găsi formulări memorabile.

Alex ȘTEFĂNESCU, *Nicolae Dabija, sau lupta cu amnezia*, „România Literară“, 14 martie 1991.

GORBACIOV: De aceea, discuția referitor la persoana mea, destinul ulterior al țării era în cauză. Anumite spuse de atunci, capătă astăzi dimensiuni profetice, cum ar fi, de exemplu, spusele scriitorului moldovean N.Dabija: „Mulți dintre noi se află în această sală datorită lui Gorbaciov. Iar acum a sosit și rândul nostru de a-l ajuta și de a-l apăra pe Gorbaciov de... Gorbaciov. Pentru că concentrarea unei puteri absolute în mâinile unui singur om prezintă un pericol pentru însuși procesul democratizării societății, democratizare legată de numele lui Gorbaciov. Dar cine poate fi sigur că peste patru sau nouă ani nu va veni din nou la putere persoana care a instituit în URSS acest socialism de croială țaristă?! Iată întrebarea care ar trebui să ne frământa pe toți. Da, societatea traversează vremuri grele. Există pericolul instituirii unei dictaturi militare, ordinea e tot mai amenințată, starea de alertă s-a permanentizat, nimeni nu mai vrea să asculte de nimeni. Cu alte cuvinte, ni se sugerează: ca să se revină la normalitate, țara are nevoie de un „țar“. Chiar dacă acesta s-ar numi un pic altfel: secretar general, președinte de partid, nu prea are importanță, concluzionându-se de aici a fi necesar un „Tătuc“, căruia lumea ar putea să i se plângă de funcționarii sau guvernatorii regimului, care ar putea, la rândul său, dizolva Duma etc.“

Cine ar putea nega actualitatea acestor cuvinte? În continuarea discursului său scriitorul moldovean ilustra temerea republicilor unionale de a fi asimilate de centru, în urma instituirii postului prezidențial, teama de a-și pierde suveranitatea pe care acestea o obținuseră datorită „perestroicii“. Dabija își aducea în același timp argumentul că instituirea acestei funcții, față de care avea rezerve, necesita obligatoriu existența unui consiliu prezidențial alcătuit din 15 vicepreședinți, fiecare reprezentând o republică unională, care ar prezida pe rând ședințele acestuia. Acesta a fost unul dintre primele modele ale Comunității de State Independente care urma să se impună mult mai târziu.

Mihail GORBACIOV, primul președinte al URSS, în volumul *Memoires*, Paris. Editions du Rocher, 1997, pag. 410–411.

GHEORGHE: Curajul Dvs. l-aș compara cu cel al lui Ilașcu, aș zice că sunteți un Ilașcu al scrisului, un adevărat bărbat al neamului românesc.

Am trimis copii după ziare cu articolele Dumneavoastră și ale altor basarabeni românilor din aproape toată lumea: Austria, SUA, Canada, Spania etc., să știe și ei că Basarabia există, că ea luptă, că ea nu poate fi îngenuncheată atât de lesne cum ar fi vrut unii.

Neagoe GHEORGHE, Austria, în „Literatura și arta“, 20 noiembrie 1997.

HINOVEANU: Nicolae Dabija reușește să dea scrierilor sale valențe literare remarcabile, situându-le, adesea, în linia celor mai izbutite împliniri ale genului ilustrat la noi, spre exemplu, de Eminescu, Goga, Arghezi și Bлага. Prin talent și meșteșug, printr-o impecabilă limbă literară, prin abile ruperi de ritm și antrenante digresiuni, scriitorul reușește să ne trezească interesul, cu atât mai mult cu cât înaintăm în lectură. Dar, desigur, capacitatea cuceritoare a scrierilor nu constă numai în măiestria literară, ci, nu în ultimă instanță, și-n problematica abordată, a cărui dramatism decurge, firesc, din destinul zbuciumat, hărăzit de vitregia vremurilor, pământului și românului basarabean.

Ilarie HINOVEANU, în *Almanah '98*, Fundația Scrisul Românesc, Craiova, 1998, pag. 41–42.

DUMITRESCU: Ca intelectual „cu vederi“, ca scriitor cu vocația neamului în sânge, nu e ușor de trăit în Basarabia.

În susținerea recursului său, de o rară virulență față de cizma străină și de o caldă privire către „izvoadele bătrâne“, Nicolae Dabija aprinde cu logosul său istoria, limba, tradițiile. Operează ca pe un cord deschis... Meditând. Decodând. Răsturnând imposibilul.

Din noianul de editoriale și însemnări, apărute în „Literatura și arta“, nu puține se impun ca modele gazetărești și scriitoricești...

Virgil DUMITRESCU, „Cuvântul libertății“, Craiova, 9–10 ianuarie 1999.

DIACONESCU: „Țara noastră nu se împarte“, declara Nicolae Dabija în cartea *Moldova de peste Nistru — vechi pământ strămoșesc*, care i-a fost arsă demonstrativ de rusofonii separatiști din Transnistria...

Mihail DIACONESCU, în volumul *Istorie și valori*, Ed. Ministerului de Interne, B., 1994, pag. 379–384.

CODRU: Nimeni din generația lui nu-mi inspiră atâta respect și atâta îngrijorare.

Am impresia că l-am cunoscut prima oară din cărțile și manuscrisele vechi, din mărturiile biblice ale apostolilor beduini, din de-demultul și depărtatul trecut al istoriei cu psalmiști și zugravii anahoreți de la mănăstirile voievodale ale Moldovei, din laturile și răscrucile tuturor îndurărilor cu semnul apodictic și de creștinească smerenie al Troițelor noastre, pe chipul cărora se prelinge în nesfârșit lacrima de sânge a Basarabiei.

Un alt fel de a-l vedea acum și un alt fel de a mi-l aminti pentru tot restul vieții mele, mintea mea nu-și poate închipui.

Nicolae Dabija trebuie numaidecât repovestit și numaidecât pus în atenția unui studiu serios de interpătrundere și regăsire a identității sale umane, echivalente muncii de restaurare și reconsiderare a istoriei cu cei mai străluciți continuatori și făptuitori ai Ei.

Scoaterea lui din anonim și amintiri, din aproximație și asceză ar însemna să recâștigăm măsura de acoperire și întregire a Omului deplin care este a cărturarului, și a scriitorului de întâmplări și adversități, de simțire și demnitate omenească, a istoricului și publicistului apologet, a biografului și a întocmitorului de vederi și idei politice, a parlamentarului înflăcărat și a camaradului de bună înțelegere cu lumea și faptele ei folositoare. Admirat, dar și contestat, dar și privit cu ochi de lup, Nicolae Dabija însumează, în epocă, și întotdeauna timpului cât va dura, una din dimensiunile spirituale cele mai dramatice ale neamului luptător pentru dreptate și adevăr.

Înverșunarea lui de a trăi din plin soarta luptătorului și a artistului angajat e sublimată de jertfă și sacrificiu, de ingeniozitate și intransigență, de risc și îndurarea propriilor sale izbânzi.

El renaște mereu.

Mi-l reamintesc: e peste tot. Acum și dincolo de angoasa și avatarurile timpului trecător.

Anatol CODRU, în „Literatura și arta“, 9 iulie 1998.

ȚEPORDEI: Dabija a continuat să perfecționeze portdrapelul conștiinței românești până la superlativ.

Vasile ȚEPORDEI, în „Literatura și arta“, 29 octombrie 1998.

CODREANU: Sunt convins că nouă, celor din Țară, sufletul Basarabiei continuă să ne rămână inaccesibil. Poeți precum Nicolae Dabija sunt adevărații noștri dascăli întru cunoașterea întregii noastre ființe.

Theodor CODREANU, în „Porto-Franco“, nr. 9, septembrie 1996.

BRANDES: Clubul *In Their Own Words* de la Colegiul Lenoir-Rhyne a invitat la întâlniri cu studenții și profesorii mari personalități ale lumii culturale contemporane.

Pentru prima dată am invitat un scriitor din Europa de Est: pe poetul Nicolae Dabija din Republica Moldova.

Cu această ocazie lansăm în traducere engleză volumul domniei sale *Fotograful de fulgere*.

Veți descoperi în această carte pe unul dintre cei mai originali poeți care scriu poezia de azi.

Republica Moldova este un stat tânăr, care s-a desprins de Uniunea Sovietică, anunțându-și opțiunea pentru libertate.

Fără cunoașterea unor realități prin care a trecut această țară nu veți înțelege pe deplin poezia acestui poet. Mi-a făcut o onoare deosebită să lucrez asupra traducerilor lucrărilor dlui Dabija.

Rand BRANDES, Hickory, Carolina de Nord, SUA, „Literatura și arta“, 1 noiembrie 2001.

SIMONCA: În Republica Moldova un scriitor adevărat este și un luptător. Unul dintre ei este Nicolae Dabija. Are o experiență bogată pe plan politic și cultural. A dovedit o mare voință în a lupta pentru libertatea patriei sale.

Maria SIMONCA, Hickory, SUA, în „Literatura și Arta“, 1 noiembrie 2001.

LAHUD: Poezia poetului Nicolae Dabija e o poezie care vorbește de trăiri superioare. El nu se joacă cu cuvintele, ci scrie cu sentimentul că face istoria.

Rayan LAHUD, rector al Colegiului Lenoir-Rhyne din Hickory, Carolina de Nord, SUA, în „Literatura și arta“, 1 noiembrie 2001.

CIOCANU: Cartea lui Dabija este o chemare la curaj. Cartea lui Dabija este un catalizator sau acid care poate dizolva frica din noi. Teama de frică. Scrisul lui Dabija ne ridică pieptul și ne face să ne ținem capul sus, cu demnitate. Demnitatea noastră cea de toate zilele.

Anatol CIOCANU, în „Glasul Națiunii“ din 10 decembrie 1997.

COCORA: Poet remarcabil, cu un discurs liric de o puternică vibrație intelectuală și morală, implicat în problemele de fond cu care

se confruntă românii de dincolo de Prut, Nicolae Dabija este în înțeleșul cel mai profund al cuvântului o mare conștiință.

Alături de contemporani precum poetul și patriotul din Chișinău în lume va fi totdeauna loc pentru încredere și speranță.

Ion COCORĂ, în „Literaturul“, nr. 3–4, 1998.

SCUTARU: Am încercat să-mi imaginez cum arată. Sub influența poeziei și a onomasticii voievodale a semnatarului ei, am închipuit un tânăr cu o față frumoasă și curată de etern adolescent, cu plete ușor ondulate, apropiat de imaginea eminesciană din celebra fotografie de la 20 de ani ai Poetului (peste care nu voi putea suprapune niciodată o alta: „Pururi tânăr, înfășurat în manta-mi...“). În 1987, când l-am cunoscut personal pe Nicolae Dabija, mare mi-a fost surpriza (și satisfacția, recunosc!) văzând că imaginea din mintea mea era apropiată de înfățișarea tânărului dinaintea mea!

Exploziv, dar și rezistând probei timpului, Nicolae Dabija s-a impus ca șef de generație. Și ce generație!

Iulia SCUTARU, în „Pro Basarabia și Bucovina“, nr. 23, august–octombrie 1998.

BĂJENARU: Nicolae Dabija este poetul cu cea mai mare popularitate în Basarabia și unul dintre cei mai citiți publiciști din Europa. Opera acestui poet circulă în peste douăzeci de limbi. Revista „Literatura și arta“, a Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova, al cărei „arhitect“ este încă din anul 1986, i-a adus poetului Dabija o binemeritată reputație. Tirajul ei a atins cifra de 260.000 de exemplare. Este o performanță ce îmi amintește de tirajul revistelor „Post Dispatch“, „Herald“ și „New York World“, editate cândva de celebrul gazetar american Joseph Pulitzer. Ziarul francez „Le Figaro“, prin articolul semnat de Victor Lupan, a menționat acest tiraj, cu adăugirea că „Literatura și arta“ a jucat în Revoluția de renaștere națională a Basarabiei același rol pe care l-a avut Televiziunea Română, în cadrul revoluției din 1989. Cât privește aprecierea cititorilor față de această revistă, o scrisoare din partea unei cititoare din Chișinău, Paulina C. Pogor, spune destul: „Nu știu dacă o să mai ajung până la primăvară, dar aș dori să mor cu „Literatura și arta“ pe piept... Aștept ziua de joi, ca pe o sărbătoare“. (L.A., joi octombrie 1998, p. 1).

Născut într-o cetate asediată, cum este Basarabia, acest poet cu nume de voievod pare să fi fost predestinat de a intui și exprima în poezie și publicistică – într-un fel nemaipomenit în cultura românească

de după Eminescu – starea de spirit și aspirațiile românilor pe care îi reprezintă în scrisul său, într-un stil sofianic, încărcat de revelații, specific culturii ortodoxe.

Trăind între etic și poetic, printre oameni și pentru oameni, în istorie și pentru istorie, conștiința poetului Dabija se dăruie lumii cu urgența impusă sieși de propria-i misiune istorică, ale cărei riscuri pare să le ignore. În calitate de cetățean, Nicolae Dabija a fost ales și este deputat activ în Parlamentul Moldovei. Ca dascăl de frunte în țara lui, poetul este și autor de manuale școlare, iar revista pe care o editează a devenit simbolul luptei naționale pentru unirea românilor de pe cele două maluri ale Prutului și pentru supraviețuirea limbii române, cea mai îndrăgită și surghiunită limbă, dintre toate limbile romanice, semănate de Domnul pe Pământ.

Iată de ce cred, cu toată convingerea, că misiunea conștiinței poetului Dabija este una sfântă. Inspirata metaforă de esență metafizică „ochiul al treilea“ de pe coperta primului său volum de poezii, apărut în 1975, a fost acceptată unanim de critica literară, ca nume de botez pentru generația de poeți a anilor 1970, generație ce avea să scruteze cu un alt ochi, proaspăt și penetrant „cerul lăuntric“ al Basarabiei.

Cartea de poeme *Cerul lăuntric* atestă o îndelungată experiență literar-artistică, fondată pe o conștiință vizionară, de poet modern și hipersensibil la tot ce e valoare umană, un poet a cărui vocație a fost sorbită de Dumnezeuul geniului din popor, cum ar fi spus Eminescu.

Aflat sus, pe baricadele cetății lui asediate, poetul Dabija e un strașnic apărător al celor mai frumoase idealuri universal-umane, de cultură și libertate. În numele acestor idealuri el ascultă și observă, afirmă și neagă. Imaginile cutremurătoare din cetatea asediată nu pot fi trecute sub tăcere. Este cartea unei conștiințe artistice de excepție, în care antitezele dramatice dintre firesc și absurd trădează un spirit creator, bântuit de neliniște și obsedat de adevăr.

George BĂJENARU, SUA, în „Cuvântul românesc“, Hamilton, Canada, noiembrie 1998.

PĂUNESCU: Nicolae, toate astea le-ai cuprins în cele mai frumoase două versuri românești ale ultimilor 50 de ani:

„Doru-mi-i de Dumneavoastră:
Ca unui zid de o fereastră“.

Ești autorul acestor două versuri geniale.

Adrian PĂUNESCU, în „Flacăra lui Adrian Păunescu“, 31 octombrie 2002.

BARBU: Într-o posibilă ierarhie a gazetarilor români contemporani — colegi de generație cu Nicolae Dabija — acesta s-ar situa lângă puținii confrăți, locuitori ai Timișoarei și ai Bucureștiului.

Marian BARBU, în „Lamura“, nr. 3–4, ianuarie-februarie 2002

PAVELESCU: La numai 18 ani debutează cu un ciclu de versuri publicat de revista „Tinerimea Moldovei“ și apreciat elogios de către Mihai Cimpoi. De aici încolo, prezența poetului viguros, dublat de un publicist sagace, în presa de peste Prut va deveni frecventă, iar aparițiile editoriale, dese și ele, se vor transforma în evenimente. Nu e prea mult a spune că, așa cum la vremea sa, Grigore Vieru și-a pus amprenta pe destinul unei generații, Dabija a înrâurit decisiv formarea și afirmarea a numeroși scriitori basarabeni dornici să-și slujească neamul.

Eruditul, bun cititor al cronicilor bătrâne, și-a dat mâna cu combatantul de presă, amândoi prelucrând informația istorică și transformând-o într-un flux apt să influențeze sensibilitatea, s-o modeleze ca pe o armă de luptă.

Ion PAVELESCU, în „Națiunea“, nr. 174, 13–19 noiembrie 2002

POPA: Opera lui Nicolae Dabija seamănă cu mesajul întârziat al generațiilor ce s-au călătorit din perioada Moldovei medievale până în epoca modernă. El a trecut pe la fiecare și a fixat în scrierile sale tot ce acelea au uitat sau n-au avut timp să spună. De aceea cărțile lui de pe acum pot fi incluse în genericul frumoasei povești populare: „Tinerete fără bătrânețe“.

Iulius POPA, „Literatura și Arta“ de la 9 iulie 1998.

GHIBU: Iubite domnule Dabija,

Un prieten mi-a adus ultimele D-voastră cărți: *Pe urmele lui Orfeu* și *Dulce grai...* Vă felicit din toată inima pentru amândouă – lucrări care în momentul actual sunt de o mare valoare pentru ridicarea nivelului de cultură și de conștiință națională a fraților din stânga Prutului. Nu pot să nu-mi exprim și admirația pentru faptul că ați găsit timpul necesar pentru alcătuirea acestor lucrări, în vălmășagul preocupărilor presante de zi cu zi prin care treceți.

Octavian O. GHIBU, *Octavian O. Ghibu. In memoriam*, București, ed. Semne, 2003, pag. 108–119.

ROTARU: Un poet modern, în toată puterea cuvântului, un poet dintre cei mai proeminenți de azi, este Nicolae Dabija.

Ochiul al treilea ne propune un tărâm al poetului purificat de scoriile istoriei, oferă poetului o tribună sau un soclu care să domine prin vis și viziunea suprafirească a artei lumea, să o transforme (sau măcar să încerce efortul acesta înfricoșat) în FRUMOSUL absolut, totuna cu BINELE și cu ADEVĂRUL.

Unui mare poet — poet în cel mai adânc înțeles, chiar modern al cuvântului, îi este permis orice. Nici un critic, oricât de mare i-ar fi autoritatea, „elitist“ sau nu, postmodernist sau numai modernist (cu excepția deja învechitelor structuraliști și semioticieni, care se mărginesc numai să... constate) nu va putea nega vreodată forța acestui fel de a scrie poezia.

Ion ROTARU, *O istorie a literaturii române*. Vol. V, București, ed. Niculescu, 2000, pag. 612–619.

COPCEA: Pentru Nicolae Dabija poezia este o automistificare a *absenței*. Aceasta, relevând sensuri acut senzoriale, înfăptuiește osmoza poetului cu infinitul. Pentru poet *cuvântul* este Dumnezeu, *începutul*, contopirea cu miracolul. Mai mult decât despre *iubire*, se poate vorbi, justificat, la Nicolae Dabija, de *asumarea unui mesianism programatic*.

Urmărindu-i cu atenție poetica, Ion Cocora remarcă: *nu poetul, adică, e creatorul poemului, ci poemul își creează poetul*. La drept vorbind, poetul, având credința că ceva din *logosul divin* s-a perpetuat și în ființa sa, se identifică la contopire cu *idealitatea scriiturii*.

În întregime, OUL DE PIATRĂ este un *manual al cuvintelor care ferecă și desferecă* tâlcurile înalte și înrobitoare ale unei *arte poetice* ieșită din comunul cotidianului liric basarabean. În același timp, OUL DE PIATRĂ inițiază *în infinit și în nemurire* pe toți cei care întârzie *înăuntru sau în afara poeziei*.

Florian COPCEA, *Însingurarea zeilor*. Drobeta Turnu Severin, ed. Decebal, 2003, pag. 75–79.

MUDREA: La Orhei venea des...

Venea „să mai lucreze“ — așa zicea el, de parcă la Chișinău stătea cu mâinile în sân. La Orhei lucra bine, se simțea în apele lui. Acolo era înconjurat de multă Istorie, de multă frumusețe și de prieteni. Cu această ocazie i-am meșterit și un cabinet de lucru: un pat de scânduri în adâncul grădinii, sub un prăsad bătrân. Acolo, nins de flori, de frunze și de gânduri, s-au născut multe și frumoase poezii. Lucrul

acesta l-am descoperit abia toamna târziu, când am început să scot cartofii din grădină... Anul acela am strâns cea mai frumoasă recoltă... Pentru prima dată în viața mea în loc de cartofi strângeam Poezii...

Poezii de Dragoste, de Istorie, de Neam, de Dor... Poezii abia născute. Poezii de mâine...

Andrei MUDREA, pictor, „Literatura și Arta“ din 9 iulie 1998.

DOLGAN: Pentru ca lirismul său să atingă limita profunzimii și o maximă intensitate emoțională, poetul plăsmuiește imagini pe cât de unice în ceea ce privește originalitatea și frumusețea lor. Trei tensiuni animă în permanență și deopotrivă spiritul creator al lui N. Dabija: tensiunea căutării adevărului, tensiunea trăirii acestui adevăr și tensiunea exprimării cât mai pregnante. De obicei, autorul preferă expresia aleasă, plină de frăgezimi și bine ozonificată, concisă până la eliptic.

Virtuțile intrinseci ale poeziei lui Nicolae Dabija vin să sporească prestigiul omului de artă, dedat cu trup și suflet înaltei sale meniri — prin adevărul spus la timp și răspicat, prin sacralitatea ideilor și sentimentelor comunicate, prin frumusețile primare dezgropate din tumultul cotidian, prin demnitatea etică și estetică. Poetul crede cu toate fibrele ființei sale în efectul magic al slovei artistice, în forța transformatoare a acesteia:

*Rugă-cântec, rugă-plânset, rugă-blestem
(naivă, credulă, nebună)
de aed care crede un poem
care putea face lumea mai bună.*

Mihail DOLGAN, *Literatura română postbelică. Integrări, valorificări, reconsiderări. Manual-studii*, Chișinău, Ed. „Tipografia centrală“, 1988, pag. 544–548.

MATEI: Lider al generației de scriitori care au debutat în literatura română din Basarabia în anii '70, Nicolae Dabija este unul dintre poeții de referință ai literaturii române contemporane și, totodată, o personalitate de prim rang a vieții politice și culturale din Basarabia. Remarcat chiar la debutul său, în 1965, în paginile ziarului „Tineretul Moldovei“, de, tânărul pe atunci, critic literar Mihai Cimpoi, Nicolae Dabija s-a impus prin volumul său de debut — *Ochiul al treilea* (1975) — cu versuri de un lirism dens, condensat, în perfectă sincronie cu preocupările colegilor săi de generație de la București, Iași sau Cluj. Debutul său a certificat apariția unei noi generații de poeți români în Basarabia —

Leonida Lari, Leonard Tuchilatu, Arcadie Suceveanu, Marcela Benea, Vasile Romanciuc, Nina Josu ș.a., numită de criticii literari „generația ochiului al treilea“, și a constituit momentul cel mai important în eforturile de revenire la normalitate a limbii și literaturii române din Basarabia, de după apariția, la sfârșitul anilor '50, a lui Grigore Vieru.

În volumele de versuri ce au urmat, de la *Apă neîncepută* (1980) la *Poezia, bucuroasă tristețe* (1998), s-a statuat universul liric al unui poet modern, de o prospețime aproape șocantă a metaforei, și, totodată, legat de marile tradiții ale liricii românești și de realitățile dramatice ale Moldovei dintre Prut și Nistru. Acest ultim aspect l-a impus pe Nicolae Dabija în prim-planul vieții politice din Basarabia, publicistica sa din paginile săptămânalului „Literatura și arta“ — revistă pe care o conduce din 1986, fiind o veritabilă cronică a Mișcării democratice de renaștere națională din ultimii cincisprezece ani. Necesitatea revenirii la tradițiile învățământului național românesc și la valorile europene l-a făcut să scrie manuale de literatură și studii de istorie, cărți de poeme pentru cei mici, studii polemice și antologii de poezie veche românească, valorificând manuscrise și acte necunoscute până atunci.

Deosebit a fost și este rolul poetului în vremuri de restrîște și de mare secetă culturală. Asumându-și nu doar povara propriului scris, ci și destinele comunității, zburând „nu printre arbori, ci printre cuțite“, în condițiile vitregi ale Basarabiei ce își revine cu greu din mrejele îndelungatelor nopți de ocupație imperială, el își riscă zi de zi nu doar propria viață, ci și pe cea a apropiaților săi. Prietenul meu, poetul Nicolae Dabija, la fel ca și alți confrăți antrenați în lupta pentru revenirea la normalitate a spațiului de la răsărit de Prut, a trecut prin multiple încercări, a rezistat și rezistă, și chiar dacă lira îi este adeseori în lacrimi, tainul de optimism și de încredere în viitor pe care îl oferă celor mulți și disperați e nu doar însemnul unui mare caracter, ci și al unui destin asumat conștient.

Valeriu MATEI, „Itinerar“, 2002, nr. 13, pag. 3.

RĂU: Întreaga sa creație, indiferent de forma de manifestare, este un spectacol, un ritual. Elementele, copilăria lumii, ele sunt sorgintea și cauza spectacolului dabijian. Omul, dominat de destin, e și instrumentul care comunică ceva despre sine și despre soartă, cântă sau poate, vorba lui Stănescu, scrie cu sine însuși.

Reprezentant tipic al intelectualismului și românismului basarabean, Dabija manifestă un spirit de rezistență și de opoziție față de tot ce periclitează ființa națională, impunând și el un „adevărat geniu

loci“ (M. Cimpoi). Spectacolul existențial al luptei cu elementele, recrearea de către el a mitologiei sunt o realizare poetică de unicat.

Alexe RĂU, „Magazin Bibliologic“, nr. 1, 1991, pag. 26–30.

BUTNARU: ...Prin versurile sale Nicolae Dabija restituie cititorului taina, sau sentimentul tainei, de la care îl abat nuditatea și sentimentul existenței sociale cotidiene.

Leo BUTNARU, din postfața la „Mierla domesticită“ de Nicolae Dabija, Chișinău, ed. Uniunii Scriitorului, 1992.

GHIMPU: Talentatul poet, publicist, cercetător în problemele istoriei românilor, luptător pentru cauza românească, Nicolae Dabija de la prima sa carte, *Ochiul al treilea*, a demonstrat că este conștient de originea sa etnică, de Țara care-i este Patrie. Pentru tânărul poet harta acesteia este Harta vechii Dacii, adică România. Din aceste motive placheta de versuri *Ochiul al treilea*, fiind discutată la Uniunea Scriitorilor în 1970, a apărut tocmai în 1975. Se motiva că ar fi o carte „abstractă, care nu se știe când și în ce țară a fost scrisă“. Țara, de fapt, era nominalizată, ca, de altfel, și dimensiunea ei în timp. Poetul spunea:

*Această frunză
e o hartă a vechii Dacii...*

Românismul talentatului poet, al ilustrei personalități basarabene și al neînvinsului luptător pentru cauza românească Nicolae Dabija poate fi descoperit în fiecare frază scrisă de pana sa.

Gheorghe GHIMPU, volumul „Conștiința națională a românilor moldoveni“, Chișinău, ed. „Garuda – Art“, 2002, pag. 422–423, 448–453.

CIOCANU: În conștiința cititorului activ al cărții naționale românești Nicolae Dabija a devenit de mult un sinonim al poeziei.

Am pomenit, mai înainte, preafrumoasa realizare poetică *Baladă*, concepută de autor drept cântec în cuprinsul spectacolului *Horia* după drama omonimă a lui Ion Druță. Succesul enorm al cântecului, considerat odinioară în școlile noastre un imn nelipsit la serbări și în genere la momente festive, adeverește un potențial emotiv neîndoielnic și o mare putere de influență asupra publicului.

Sunt opere de mare valoare instructivă și educativă, opere de atitudine, revărsări impetuoase ale unor dureri pe care autorul nu mai poate să le țină în suflet; acestea izbucnesc în vers ca și cum de la sine...

Poezia sa din anii de la urmă, pierzând din metaforismul și în genere din plasticitatea cu care ne deprinsesem la lectura operelor de început ale scriitorului, și-a sporit considerabil vigoarea civică, a devenit mai angajată (în sensul nobil al cuvântului), înscriindu-se cu demnitate printre realizările neîndoielnice ale întregii literaturi române.

Ion CIOCANU, volumul *Dincolo de literă*, Timișoara, ed. Augusta, 2002, pag. 123–139.

SOLTAN: În toamna timpurie a lui 1993 eram pe apele Dunării, îmbarcat pe un vaporăș ce urca în susul apelor, printre munți, printre case cu mușcate la ferestrele deschise.

N-am să uit... Ioan Alexandru ridică mâinile spre cer și strigă: „Doru-mi-i de dumneavoastră...“, iar Marin Sorescu continuă: „... ca unui zid de o fereastră“. E vorba de renumitele versuri ale lui Nicolae Dabija. Eugen Simion, academicianul, completează cu mare regret: „Lor li-i dor de noi, iar noi aici în Țară parcă am fi surzi la toate tragediile și dramele lor. Tot facem politică seacă. Clopotul lui Nicolae Dabija mă face să plec ochii spre pământ de rușine“.

Pe Nicolae Dabija îl cunoscui pas cu pas, precum percepi o lungă și complicată demonstrație a unei teoreme — silogism cu silogism, formulă după formulă. Și am senzația că la margine n-am să mai ajung. Însă de acum îl am în subconștient ca pe o călăuză ce mă ajută a-mi parcurge cu sens restul meu de cale.

Nicolae Dabija... Este imposibil să reușesc a-i desface mulțimea de ipostaze cu care sclipește în societate. Ba mai mult, sunt sigur că nimeni nu e în stare s-o facă, deoarece rațiunea noastră finită, oricât de întinsă ar fi, nu e în stare să cuprindă acel infinit împachetat în complexul lui de cuget și creație.

acad. Petru SOLTAN, volumul *La porțile Babilonului*, Chișinău, ed. „Arc“, 2001, pag. 190–195.

ȚOPA: Nu întâmplător nătrării, viperele s-au năpustit asupra poetului-oștean, asupra acestui înflăcărat publicist, s-au năpustit asupra lui din întuneric, pe furiș, atacându-l bestial de câteva ori. Adevărul doare când e spus de un om competent și principal.

Tudor ȚOPA, volumul *Condamnați la zbucium*, Chișinău, ed. „Vast-M“, 2002, pag. 92–98.

CISTELECAN: Cel mai notoriu poet al promoției '70 din Basarabia... își asumă patetic responsabilitatea comunitară și morală, interzicând poetului „dreptul de eroare“ și punându-l în fața urgențelor istoriei. Misionar și elegiac, Dabija a transformat poemul într-o armă a renașterii naționale, lăsându-și ca registru de rezervă, pe lângă cel preeminent — declamatoriu și patetic, unul de sublimare a stărilor lăuntrice, de decantare a confesiunii în viziune.

Alexandru CISTELECAN, „Dicționarul esențial al scriitorilor români“, coordonat de M. Zăciu, M. Papahagi, A. Sasu, București, ed. „Albatros“, 2000, pag. 231–233.

COLESNIC: Nicolae Dabija este un poet unic, indiferent în ce clasificare am încerca să-l încadrăm: națională sau universală.

El a adus în literatura noastră o nouă dimensiune, dimensiunea „ochiului al treilea“.

El a revoluționat metafora și de aici a pornit o nouă generație.

El trebuia să se nască, fiindcă într-o literatură sufocată de cenzură trebuia să apară un poet care ar fi rostit toate temele interzise pe înțelesul tuturor, dar făcându-le intangibile pentru foarfecele cenzorului.

Cineva trebuia să povestească istoria milenară a poporului nostru nu din spusele altora, ci cu efortul și harul unui martor ocular. Nicolae Dabija a apărut ca un poet al vechii Dacii, în tot ce scrie rămâne creatorul fidel al acelei țări istorice, care ne luminează nu numai trecutul, ci și viitorul.

Iurie COLESNIC, „Literatura și Arta“, 9 iulie 1998.

FILIP: Până acum mi-a rămas — dar au trecut deja 35 de ani! — frumusețea mirării de frumusețea ciclului de poezii ale nou-nouțului poet, prezentat îndreptățit elogios de criticul literar Mihai Cimpoi în ziarul *Tinerimea Moldovei*: „Plouă-ncet cu stropi mai mari pe păduri la Bișcotari“ (Bișcotari era numele de atunci al baștinei lui Nicolae — azi Codreni)...

Periculoasă frumoasa intrare a poetului în lumea necruțătoare a *confraților de tot felul*, între care invidioși de toate culorile, ratații, mediocritățile constituie întotdeauna și oriunde majoritatea democrată. E magnetică avanscena, dar, ajuns în avanscenă, te vezi ca-n palmă cu cele frumoase, dar și cu ce-le-lal-te. Ochii *majorității democratice* întotdeauna și oriunde e pe ce-le-lal-te ale celui frumos în avanscenă.

Miraculoase clipe astrale! Și dacă „*oprește, clipă!*“ nu e valabil, cum și cât de frecvent, și cu ce diferită(!) frumusețe revii în avanscenă (ca să „cumperi“ spectatorul, între care, precum am spus tot cu un pic mai sus, factorul democratic majoritar vrea mereu *altceva*)?

Ochiul al treilea se numea cartea de debut a poetului Nicolae Dabija. Ca un semn de apreciere și rezonanță semnificativă, generației noastre de poeți i se zice de la acea carte încoace *generația Ochiului al treilea*.

Au urmat apoi celelalte plachete de versuri, care au adevărat frumusețea *intrării*: *Apă neînceptută*, *Zugravul anonim*, *Aripă sub cămașă*, *Dreptul la eroare*, *Lacrima care vede*, *Oul de piatră*, *Cercul de cretă*, *Povești de când Pasărel era mic*, *Alte povești de când Pasărel era mic* (cele două de la urmă destinate copiilor)... Nu știu dacă e obligatorie imaginea generației într-un proces literar, dar dacă *portretul de grup* se întâmplă firesc, cu-atât mai bine țării și poeziei... Nicolae Dabija a impulsionat viața câtorva cenacluri literare din Chișinău, — cel de la Universitatea de Stat, „*Lucașul*“ de pe lângă ziarul „*Tinerimea Moldovei*“, — lansând la Uniunea Scriitorilor o formulă proprie, oarecum aparte, de cenaclu literar-artistic, „*Dialog*“, în care generația noastră de scriitori, actori, folcloriști, pictori, compozitori a trecut realmente școala *dialogului și auzirii* a câte ne revin să le facem. Delicată capcană motivul *facerilor*, „*muls*“ de foarte harnicii și mulții demagogi.

Pe urmele lui Orfeu a fost cartea care l-a readus pe poet din nou în avanscenă, evidențiindu-se și instrumentele cercetătorului, eseistului dăruit. Rezonanța, interesul provocat, prezentările și studierea cărții, apărută la scurt timp în ediție revizuită, au însemnat o componentă a activității poetului întru *deșteptarea întrebătorilor*.

În multe-i întâlniri cu elevii, cu studenții, cu profesorii, poetul își povestea *înțelegerile părții noastre de zbor și de eroare*, alegându-se până la urmă cu un manual deosebit, „*Daciada*“, realizat împreună cu mai vechiul său prieten, cărturarul și pedagogul Aurelian Silvestru.

Nicolae Dabija nuanțează distinct categoria poezilor *văzători panoramic*, poetul fiind un bun cunoscător de *poezia altora*. Volumul impunător *Antologia poeziei vechi moldovenești* îi fortifică imaginea de cercetător, iar cărțile traduse — între care Lorca și Goethe, — imaginea întrebătorului de poezie bună în lume.

Fecit destinul cântecului semnat de Nicolae Dabija și compozitorul Tudor Chiriac, care a fost receptat de basarabeni ca un imn al renașterii — „*Cât trăim pe-acest pământ*“. Săli întregi, îmbâcsite de lume, adunată

în jurul ideii repatrierii în tot adevărul, cântau în picioare *cuvintele de continuare*, de valorificare, de sporire a moștenirii noastre spirituale.

În anii tensionați de tancurile în stradă și lumea din stradă cu refrenul „Scriitorii și poporul“ poetul a făcut din revista Uniunii Scriitorilor, „Literatura și Arta“, o școală superioară cetățenească, în paginile căreia se întâlneau (școlarizându-se din mers!) toți îngândații îndurerați, care-și potriveau umărul și cuvântul sub crucea care — și în continuare! — rămâne grea și a noastră.

Săptămânal redactorul-șef Nicolae Dabija, secondat de poetul Nicolae Dabija, fixează în editorial câte o lacrimă încrâncenat îngândurată sub genericul „Vai de capul nostru“.

Mai ales cu inima o zice.

Iulian FILIP, *Poezia acasă*, Revista lunară de cultură „Litere“ An. II, Nr. 3 (12), martie 2001, p. 16.

BANTOȘ: În volumul *Ochiul al treilea* personajul liric ia înfățișarea unei cărți care trebuie doar povestită, adică universul creștea dintr-un eu liric care se vroia povestit, cutreierat, dezvoltat și scos în evidență. La etapa *Zugravului anonim* (1985), însă, atenția se deplasează de la stabilirea relațiilor cu lumea înconjurătoare spre o concretizare și definire a acesteia. Dacă la început poetul „descoperea“ un eu-centru sau eu-sămânță în jurul căruia se constituia pământul poeziei, apoi în etapa celui de al treilea volum de versuri își concentrează atenția asupra unui cer *născocindu-și propria stea*. Peisajele sufletului sunt în aceste împrejurări, desigur, altele. Ele cuprind, în primul rând, un aspect temporal și spiritual mai amplu, în concepția lui Nicolae Dabija înțelegerea raporturilor pe care le are poezia cu istoria tradițiilor noastre cărturărești este un principiu diriguitor al creației. Grigore Vieru se impune prin încadrarea sa în cultura populară, Liviu Damian — prin dezvoltarea unui spirit autohton mereu cuprins de neliniști, iar autorul *Lacrimii care vede* cultivă cu asiduitate gustul pentru cuvântul poetic cu rădăcini în istorie. Realul consolidează sufletul personajului liric. Dar nu un real decupat și interpretat abstract, ci unul venind dintr-o Istorie bazată pe adevărul pur, neschimonosit. Cimitirele arate, cetățile, bisericile și mănăstirile pângărite determină o întorsătură în creația sa. Viața reală cu toate ravagiile ei de ordin ecologic se stabilește tot mai îndârjit în versurile sale, în care sacrul se delimitează de profanul invadator. O dovadă elocventă este volumul *Aripă sub cămașă* (1989). Adolescența i se pare acum un anotimp prea îndepărtat nu atât în planul duratei, al timpului, cât în plan ontologic. Un simplu fapt de viață (revederea la țară cu colegile sale de clasă de odinioară,

îmbătrânite înainte de vreme) este în stare să-i acutizeze simțul realului, îl face să dezvăluie fața adevărată a unui prezent bântuit de grave și numeroase probleme.

Descendent dintr-un timp în care mitului i se rezerva din ce în ce mai puțin loc, coborâtor din Bugeacul pârjolit de arșițe, care a animat și versul religios al lui Alexei Mateevici, Nicolae Dabija va purcede la construirea de punți peste veacurile ce se *semețesc ca păunii* pentru a stabili acorduri între lumea de azi și cea de început.

Ana BANTOȘ, volumul „Dinamica sacrului în poezia basarabeană contemporană“, Editura Fundației Culturale Române, București, 2000, p. 154–155, p. 160.

ZATULÎVITER: Nicolae Dabija, unul dintre cei mai cunoscuți poeți din Republica Moldova, s-a născut în 1948 în satul Bișcotari (Codreni) raionul Căinari în chiar inima Moldovei.

Stilul clasic și gândirea modernă, metafora plină de noutate și tradiția folclorică, s-au împletit și topit într-un tot întreg în poezia lui Nicolae Dabija, poate ca la nimeni dintre colegii săi, și prin aceste calități ea s-a reținut cititorului departe de hotarele Moldovei. Liric sensibil, filozof, căutător de dreptate și adevăr – astfel se prezintă eroul liric al cunoscutului poet moldovean în fața cititorului ucrainean.

Volodimir ZATULÎVITER (Ucraina), volumul *Николае Дабіжа. Крила під сорочкою*. Traducere în limba ucraineană de Volodimir Zatulîviter. Kiev, ed. „Molodi“, 1989).

JOHNSTON: În anul 2001, când Maria Pindic Blaj-Simonca și-a ales subiectul pentru teza sa de la Lenoir-Rhyne, ea a preferat un proiect care avea să îndeplinească împreună două componente ale vieții sale: România și America.

Ea a decis să traducă în engleză versurile lui Nicolae Dabija, scriitor important și figură politică cunoscută din Moldova, republică care are aceeași comunitate de limbă și de cultură cu România. Traducerile ei au dus la apariția unui volum de versuri intitulat „Fotografal de Fulgere“, publicat de editura Granite Press. Cartea este ilustrată cu imagini realizate de Mihai Potârniche, un fotograf bine cunoscut în Moldova.

După căderea URSS, Simonca a efectuat câteva deplasări în Moldova împreună cu familia ei. Totuși, ea intenționa să facă mai mult. Dorea ca originala cultură a acestei țări să fie cunoscută de americani.

Simonca a fost impresionată de lucrările lui Dabija, fiindcă acestea îmbină literatura și politicul, două subiecte care o preocupă. „Îl voi cunoaște personal când voi vizita Moldova“, și-a zis Maria Simonca“. „Lucrările lui m-au încurajat să traduc poezie“.

Teza sa de licență a devenit un proiect de grup, punctat împreună cu părinții săi și alți români din Hickory care au ajutat-o. Dr. Rand Brandes, profesor de engleză la Lenoir-Rhyne și coordonatorul științific al ei, a ajutat-o să redacteze și să subtilizeze lucrarea.

După ce traducerea cărții a fost finalizată, Brandes l-a invitat pe Dabija în SUA, organizându-i o serie de întâlniri la campusul Rhyne, vizita înscriindu-se în seria de serate ale scriitorilor de la sfârșitul anului 2001. În cadrul întâlnirilor Simonca a mărturisit că a avut o plăcere deosebită să poată face ca lucrările lui Dabija să fie cunoscute de cât mai mulți americani.

Pentru viitor, Simonca speră să continue traducerea poemelor lui Dabija și ale altor scriitori contemporani din Moldova. Ea a mai spus: „Acea parte a lumii nu se bucură de atenția pe care o merită, marea ei cultură fiind într-un fel pe nedrept trecută cu vederea“. Simonca a explicat că România și Moldova au o moștenire culturală bogată, realizată de distinși oameni de cultură, care de multe ori sunt și lideri politici. Ea a mai menționat: „Scriitorii din Moldova au făcut revoluție cu poezia lor“. A face cunoscută această moștenire restului lumii este o misiune pe care și-a propus-o. „Asta vreau să fac“, spune Simonca. „Eforturile mele vin din multa mea dragoste“.

Marcia JOHNSTON (SUA), Revista „Profil“, volume 53, nr. 1, 2002, pag. 9.

CÂNDROVEANU: O carte de suflet, *Dreptul la eroare*. Densă, expresivă. „Un tradiționalist“ Nicolae Dabija, vor zice unii. Multora le scapă modernitatea de fond a tradiționaliștilor, care nu s-au jucat nici o clipă cu poezia, cu literatura, frumosul.

Hristu CÂNDROVEANU, „Deșteptarea. Revista aromânilor“, nr. 9, septembrie 1998.

ILISEI: Spiritul poetic, suportul cultural de substanță, o tărie de luptător de baricadă îi îngăduie lui Nicolae Dabija să armonizeze mișcările centrifuge și să ajungă, printr-un subtil proces de osmoză, la sunetul propriu.

Este acesta unul al cumpănirii, al echilibrului măsurii, ce e pecetea tuturor întrupărilor lui poetice. Ca și înaintașii săi, Nicolae Dabija

cîntă durerile neamului său. El își pune versul în slujba cauzei naționale, nu pentru că așa se cere, ci pentru că mistuirile sale lăuntrice îl duc într- aici. Dar Nicolae Dabija nu-i doar înfioratul liric, ci și rafinatul ludic, subțirele ironist, registre ce țin mai mult de modernitatea poeziei, poetul fiind un fel de cap de pod între generații. Suflul tribunului, dar și moderația cărturarului, se simt cu pregnanță și în existența în cetate a lui Nicolae Dabija.

Grigore ILISEI, „Evenimentul“, 18 iulie 1998.

BEȘLEAGĂ: Cartea ta, cu titlul atât de neobișnuit: *Ochiul al treilea*. Știi tu oare cât de mult am așteptat-o?

Explicația, sunt convins, este pățimașă dragoste a mea față de literele noastre, de simțirea și cugetarea noastră, pe care vreau să le văd răsunând cât mai clar și mai departe, în țară, în lumea mare. Mai apoi acel vis avea un străvechi temei și, anume, vorba bătrânului cronicar, care spuse într-o clipă de profetică luminare, că „nasc și la Moldova oameni“. (Rog pe toți poeții mai în vârstă și mai tineri să nu se supere pe mine pentru că aș minimaliza cumva gloria sau aportul lor, nu, au toți meritele cele mai alese și prinosul vostru e neprețuit — aici mă adresez unuia din șirul poezilor tineri, căruia aș fi vrut să-i seamăn în a scrie versuri.)

Pentru tine, ca pentru orice poet de vocație, poezia este un mod de a trăi, singurul, nu o îndeletnicire, o ocupație așa-zisă, sau un divertisment.

Tu, Nicolae, să nu mă înțelegi astfel că eu aș vrea să afirm că tu ești acel poet pe care l-am așteptat în visele mele. Deși, recunosc, multe din semnele lui le descopăr în cartea ta și în chipul tău, da, le descopăr, și mă umple o luminoasă și caldă bucurie că visul ce l-am nutrit de atâția ani n-a fost o himeră, ci o așteptare căreia i-a fost dat să se întrupeze într-un om viu, un poet, care a luat chipul tău.

Vladimir BEȘLEAGĂ, „Literatura și arta“, 24 noiembrie 1977.

HINOVEANU: Folosind un bogat evantai de modalități de exprimare artistică (proză, poezie, eseu, publicistică, comentariu critic etc.), pe care îl manevrează cu dezinvoltură, Nicolae Dabija reușește să dea scrierilor sale valențe literare remarcabile, situându-se, adesea, în linia celor mai izbutite împliniri ale genului ilustrate la noi, spre exemplu, de Eminescu, Goga, Arghezi și Blaga. Prin talent și meșteșug, printr-o impecabilă limbă literară, prin abile ruperi de ritm și antrenante digresiuni, scriitorul reușește să ne trezească interesul, captivându-ne

cu atât mai mult cu cât înaintăm în lectură. Dar, disigur, capacitatea cuceritoare a scrierilor nu constă numai în măiestria literară a autorului, ci, nu în ultima instanță, și în problematica abordată, al cărei dramatism decurge, firesc, din destinul zbuciumat, hărăzit de vitregia vremilor pământului și românului basarabean.

Ilarie HINOVEANU, „Almanah – 98“, Craiova, ed. Ausrom, 1998, pag. 41–42.

FLUTUREL: Suflet veșnic arzând întru nemurirea nea-mului și întregirea lui firească, trudit pe ogorul vocalelor și al consoanelor limbii române, rătăcitor cavalier prin cetăți medievale moldave de vrednică aducere-aminte, cugetător însetat de absolut, mereu îndrăgostit de ritmuri și rime, poetul Nicolae Dabija stă de veghe la hotare cu pana, convins că e arma cea mai rezistentă din câte s-au inventat vreodată, confesându-se cititorului de acum și de totdeauna: „Izbuti-voi să zic ce te doare,/ c-un cuvânt pentru tine aparte?/ Fiece poem este ca o scrisoare/ Pe care ți-o trimit de departe“. (*Scrisoare către cititor*).

Autor cu conștiința deplină a menirii sale pe acest colț zbuciumat de planetă („poetii nu au dreptul la eroare“), poetul Nicolae Dabija rămâne, credem, acel „lider de generație, ani-mator al Renașterii basarabene“, cum inspirat îl numea Mihai Cimpoi.

Vasile FLUTUREL, „Opinia Moldovei“, 15 iulie 1998.

CUPRINS

Tabel cronologic	6		
OCHIUL AL TREILEA 1975		Poemul	84
Ochiul al treilea	16	Primăvara extraordinară	85
Aceste peisaje ale sufletului	17	Vin vremi... ..	87
Îndrăgostiți	23	Ca și cum	89
Bu fonul	24	Baladă	90
Eseu	25	Ea era așa frumoasă... ..	91
Poetul	29	Haide, iubito... ..	92
Șoarecele cuvintelor	30	Ploi inverse	93
Al douăzeci și doilea poem	31	Bunicul	95
Seară	32	Seri	96
Omul-pasăre	33	Salcâm	98
Baladă	37	Vulpile	99
Elegie naivă de tot	38	De veghe	101
Fata de împărat	40	Moș Matei din Țărâna... ..	103
Vine un timp	42	Păsări surde	105
Lira de iarbă	45	Săgeată înfiptă-n aer	106
Jurnal	49	Zei	116
Frumusețea	66	Mi-i teamă de o carte	120
APA NEÎNCEPUTĂ 1980		Eclipsa	121
Livada de piersici	68	Zburătorul	123
Cronicarii	70	ZUGRAVUL ANONIM 1985	
De mult nu l-am visat pe Eminescu	73	Poezia	168
Dreptul la eroare	75	Testament	169
Grai	77	Rugă	170
Pasărea Phoenix	80	Zugravul anonim	171
Profetul mut	81	Vrabia	174
		Poem	175

Memoriu	177	ARIPĂ SUB CĂMAȘĂ	
Legendele	178	1989	
Eminescu și Creangă	180	Poem	230
Lăsați salcâmul... ..	182	Prefață la Mateevici	231
Mateevici Alexei	183	Baladă	235
Lied	186	Eminescu	236
Restauratori de tablouri	187	Sufleurul	237
Sultanul	189	Baladă cu Toma Alimoș	240
Lipnic	191	Biserica din Căușeni	241
Pan	193	Recital de poezii	
Bunica Floare	194	la o casă de copii	242
Memoria copacilor	195	Secol modern	245
Romeo și Julieta – '86	197	*** Sărmane suflete naiv... ..	246
Balena crescută-n acvariu... ..	200	Bătrânețea poetului tânăr	247
Pisica	201	Grai	249
Conferință de presă		Eroii	251
a marelui inventator	202	Barbarii	252
Orfeu	203	Cimitire arate	254
Esopia	204	Manual de istorie	256
Astronomul orb	206	Clopotari	258
Din „Tinerețea		Arhiv	261
lui Alexandru Macedon”	209	Bard	262
I. Alexandru, învinsul... ..	209	Doina	263
II. Ducipal	210	Ștefan cel Mare	265
III. Mică incursiune:	211	Cuvinte străvechi	268
IV. ***	211	„Descrierea Moldovei”	270
V. Discursul lui Alexandru		Rug la Chițcani	271
în fața bravilor săi ostași ..	212	Țărani fără pământ	274
VI. Măreția cuceritorului ..	212	Cetatea Sorociei	277
VII. Broasca țestoasă	213	Părinții	278
Clepsidra	214	Război	281
Homer	215	Bocitoarea	282
De dragoste	216	Orheiul Vechi	284
Căpriana	217	Codri la Codreni	285
Din când în când... ..	220	Saharna	287
Paparuda	221	Scumpia	290
Îngerul îndrăgostit	222	Bocet pentru	
Hrisov de iubire medievală ...	223	meșterul Manole	291
Ruxanda	224	Manual de dialectică	
Post-Scriptum	228	a metafizicii	293

Vârsta de trecere	295	Trandafirul	357
Pre cuvintele	296	Tristețea sărbătorilor	358
Devoratoarele cărți	298	Puncte-puncte... ..	360
*** Veacurile se semețesc ca păunii... ..	299	Telegramă	361
Încă o dată		Urătură	362
despre lupii din poezii	300	Șansa	363
Bugeacul	302	Iarnă fără ninsori	364
A 1002-a noapte	305	Conjugarea verbelor	366
Unchiul Ilie	306	Domnița	367
Sâmbăta la țară	308	Cântece fără cuvinte	370
Colega de clasă	310	Scrisoare către cititor	376
Bătrânii	312		
Bocet	313	ARIPĂ SUB CĂMAȘĂ II 1991	
Legendă hagiografică din secolul XX	315	Schit la Cetatea Albă	378
Doină	317	Iarnă naționalistă	381
Nuntă în post	318		
Primăvară îmbătrânită	320	MIERLA DOMISTICITĂ 1992	
Scrisoarea întâia	322	Profet fals	384
Cutremur	324	Ploaie tristă	385
Balada vițelului	326	Inscripție	386
Scrisoarea a doua	327	Mierla domesticită	387
*** Numai oamenii buni știu povești... ..	328	*** Raiava mea de la Hotin... ..	388
Lupii bătrâni	329	Ce sfântă, totuși, este draga mea... ..	389
Calul cu aripi	330	Un pumn de lut	390
Moartea lui Zamolxe	334	*** Sunt rău. Sunt bun. Sunt nemilos. Sunt blând... ..	391
Poetul de curte	338	Nausicaa	392
O beznă flămândă mă caută... ..	343		
Cântec țigănesc	345	DREPTUL LA EROARE 1993	
Dragostea dintâi	347	Săracă țară bogată	394
Insula de la Șerpeni	348	Întoarcerea lui Eminescu	396
Dragoste însingurată	349	Coșmar	400
Melodie fără sfârșit	350	Zidul	403
*** De dragoste nu scapi nici după moarte... ..	352	Tineri	404
Colind pentru tine	353	Iar noi ne urâm	405
Elegia tristeții din prea multă iubire	355		

ÎNTRU DRAGOSTE ȘI MOARTE 1998		FULGER ÎNROURAT (inedite)	
Legendă	486	Sipica	516
De-a mijatca vieții	487	Omagiu lui Brâncuși	517
Despărțire	488	Despre omagiile întârziate, aduse, ca o scuză, distingșilor noștri rapsozi Ion și Doina Aldea-Teodorovici	518
Singur... ..	489	Toamnă devreme	519
Toți copacii... ..	490	Sunt singur	520
POEZIA, BUCUROASĂ TRISTEȚE 1998		Limba noastră cea română... ..	521
Bătrân	492	Aici... ..	522
N.K.V.D.-istul	493	Pelerin	523
Poet în amurg	496	Arheopterix	525
AȘCHII DE STELE 2002		Dreptul la iluzie	526
Schit	498	Moartea în scenă	527
Cetatea Albă	499	Antologie de poezie (înc. Sec. XXI)	529
Casă părăsită. Cocieri	500	Acel care moare... ..	530
Stâncile de la Budești	501	Peisaj	531
*** Și pomii iubesc... ..	502	Albie părăsită	532
Dragostea	503	Ora de metafizică	533
Îndrăgostit	504	Incunabule	534
Mărturisire de dragoste	505	Fiara	535
Nu credeam... ..	506	Spital	536
Sfârșit de poem	507	Poema	537
Să nu se uite!	508	„Biblice”	538
Răscruce	509	1. Ierusalim	538
Definiția metafizicii	510	2. Femeia lui Lot	539
Măreție	511	3. Sulamita	540
Arșiță	512	4. Dans	542
Erată la „erată”	513	5. Grădina Ghetsimani ...	543
*** Fără vise... ..	514	6. Când Steaua... ..	544
		7. Cireși	545
		Se vede că... ..	546
		Premoniții	547
		Paracliser în munți	548
		Bătrânul ostaș	550

A doua venire	551	Destin	572
Amiază	552	Noaptea imperială	574
Pastel	553	Istoria universală	
Mateevici	554	a unei clipe	575
Exil	555	Haiku	576
Profeții profetind trecutul... ..	556	Tu ești cea mai frumoasă	577
Țara Nimănui	558	Abia atunci... ..	578
Tăceri tălmăcite-n cuvinte... ..	560	Despărțiri neanunțate	579
Cunosc doi bătrâni... ..	561	Adolescent	580
Vârștă periculoasă	562	Boli divine	581
*** Dor-nedor, dor-ne-dorit... ..	564	Doruri interzise	582
Regina	565	În această primăvară	
Invers	566	timpurie... ..	584
Lupoaica	567	Cer dăruit	585
Poem păgân	568	*** Sunt dependent	
Ram în martie	569	de Dânsa ca... ..	586
Altă baladă	570	Împliniri	587
*** Cuvintele muțesc		Ultima filă	588
sub peniță... ..	571		
Referințe istorico-literare			589